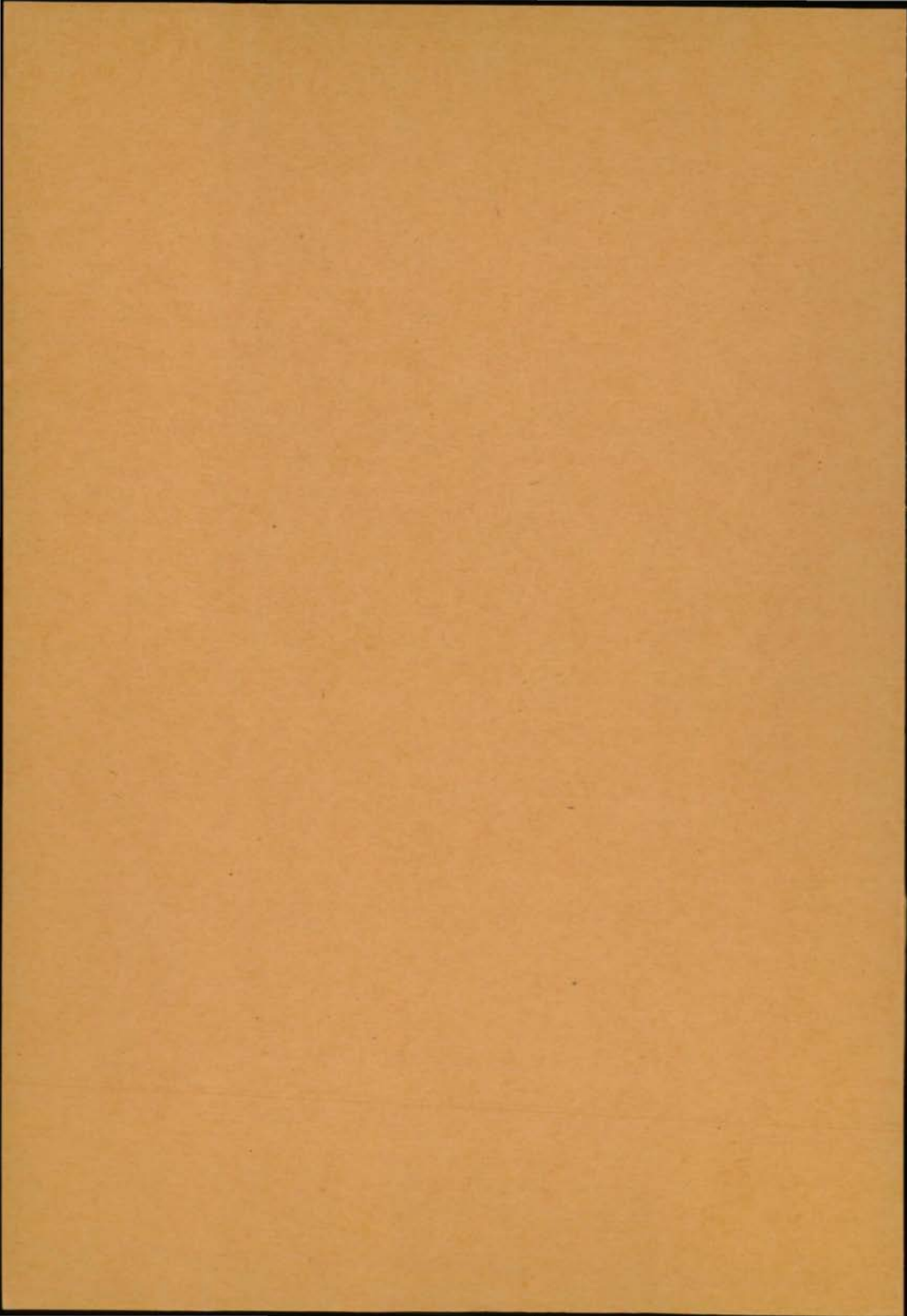

BERETNING

1952

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

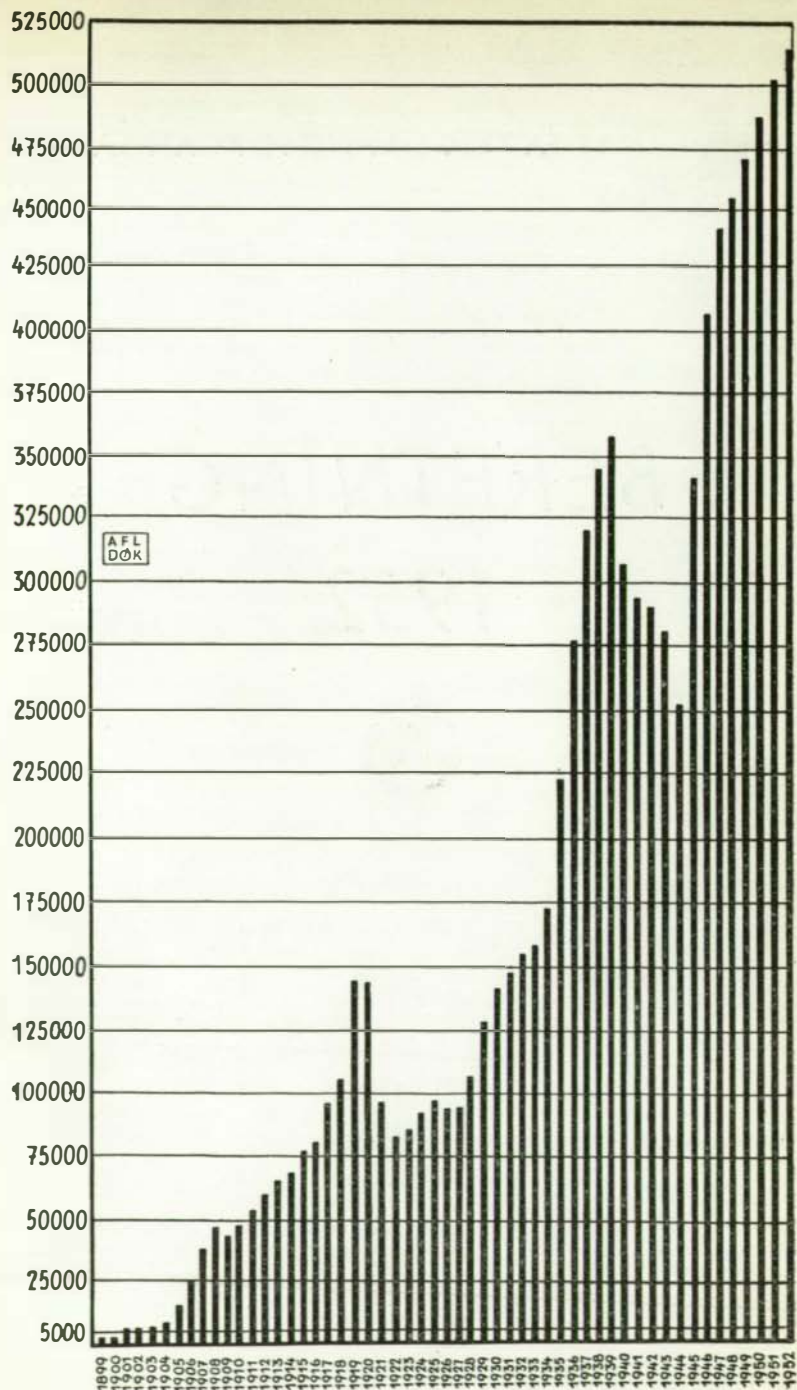
BERETNING
1952

OSLO 1953

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Register.

	Side
Innledning	5
Sekretariatet	7
Representantskapet	7
Fellesmøter	11
Representasjon	11
Agitasjon	12
Samarbeidsnemnda mellom A.F.L. og D.N.A.	13
Nordisk samarbeid	14
Internasjonale forbindelser	32
Den Europeiske Regionale Organisasjon av den Frie Faglige Inter- nasjonale	35
Det internasjonale Arbeidsbyrå	52
Faglig delegasjon til U.S.A.	55
Tvistenemnda	56
Den kooperative tvistenemnd	72
Landsorganisasjonens økonomiske kontor	73
Økonomisk-statistisk oversikt for 1952	75
Beregning av enkelte levekostnadsindekser for visse byer	97
Uttalelse til offentlig myndighet	104
Landsorganisasjonens juridiske kontor	132
Presse- og informasjonskontoret	133
Rasjonaliseringskontoret	134
Produksjonsutvalgene	136
Arbeiderbevegelsens komité for produksjonsøking	138
Landsorganisasjonens revisjonskontor	142
Folkets Hus Fond	144
Pensjonskassa	144
Landsorganisasjonens skole.....	145
Opplysningsarbeidet i fagorganisasjonen	147
Arbeiderbevegelsens arkiv og den historiske komité	151
Wilsesgt. 1.....	152
Landsorganisasjonens landsinnsamling til Nord-Troms og Finn- mark	152
Landsorganisasjonens kooperative utvalg	154
Landsorganisasjonens kvinnenemnd	154

	Side
Tariffbevegelsen	158
Endringer i meklingskretsen i Nord-Norge	183
«Det faste utvalg» mellom N.A.F. og A.F.L.	183
Arbeidsrettsak N.A.F. mot A.F.L. vedrørende etterbetaling av dyrtidstillegg	187
Voldgiftsak A.F.L. — N.A.F. om arbeidstiden under dagen i gruver	190
Offentlige komitéer	201
Bransjerådene	204
Faglige ungdomsutvalg	205
Utdrag av beretningene for samorganisasjonene	206
Statistisk oversikt	220

Innledning.

Det som i første rekke har satt sitt preg på arbeidet i dette året er tariffrevisjonen. Det er den mest omfattende som har funnet sted i norsk fagbevegelses historie. Praktisk talt hver eneste tariff og hvert eneste lønnsregulativ har vært oppe til behandling. Revisjonen har således omfattet langt flere lønns-takere enn noen gang tidligere. Ved siden av selve lønnsreguleringen har det vært teknisk revisjon av tariffavtalenes bestemmelser og dertil en ganske omfattende revisjon av akkord-tariffene. Med omsyn til det resultat som er oppnådd, vises til særskilt avsnitt i beretningen.

Situasjonen på arbeidsmarkedet og sysselsettingen har stort sett vært tilfredsstillende i dette året. Selv om det har gjort seg gjeldende en del sesongledighet på enkelte områder, har det likevel for året i gjennomsnitt vært så å si full sysselsetting. Imidlertid kan en ikke se bort fra at det etter hvert begynner å gjøre seg gjeldende en del avslapping på enkelte områder. Det er i så måte ganske karakteristisk at antallet arbeidsledige ved årsskiftet var merkbart større enn i fjor.

Selv om tariffrevisjonen har stått i forgrunnen dette året, har det likevel vært mulig å få tatt seg en del av produktivetsproblemerne. Arbeiderbevegelsens komité for produksjonsøking har vært i aktiv virksomhet hele året. Med støtte fra M.S.A. har den satt i gang kurser med sikte på å dyktiggjøre faglige tillitsmenn og medlemmer av produksjonsutvalgene. Dette arbeid har det vært lagt stor vekt på, da en mener det vil få betydning for landets industrielle og økonomiske utvikling. Det er for øvrig en virksomhet som fagorganisasjonen etter hvert må vie den største oppmerksomhet. Tidligere har det vært slik at produksjonsproblemerne i første rekke har vært overlatt til arbeidsgiverparten. Men i betraktning av at det nå er alminnelig anerkjent at grunnlaget for økingen av vår levestandard er betinget av en øking av produksjonen og en rasjonell utnyttelse av produksjonsmidlene og produktivkreftene, blir det mer og mer også en sentral oppgave for fagorganisasjonen.

Organisasjonsmessig har året 1952 vist en tilfredsstillende utvikling. Landsorganisasjonens medlemstall var ved begynnel-

sen av året 503 200. Ved årets utgang var det 515 959. Til sammen en øking på 12 759 medlemmer. Av tilveksten er mesteparten funksjonærer i forskjellige stillinger. Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund har således hatt en ganske stor øking i sitt medlemstall. Likeså Norsk Tjenestemannslag og Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer. Nevnes kan også at Norges Stasjonsmesterforbund sluttet seg til Norsk Jernbaneforbund og således også til Landsorganisasjonen fra 1. november. Forbundet hadde ved tilmeldingen om lag 450 medlemmer.

Som kjent gikk Norsk Støperiarbeiderforbund ut av Landsorganisasjonen i 1948. Det har i den senere tid vært ført forhandlinger med forbundsledelsen om tilmelding til Landsorganisasjonen på ny. Det er godt håp om å få til en ordning slik at forbundet kan bli tilmeldt fra begynnelsen av neste år. Hvis så skjer, blir det en gledelig begivenhet, idet Norsk Støperiarbeiderforbund — eller Norsk Formerforbund, som det tidligere het — var et av de forbund som var med i Landsorganisasjonen fra stiftelsen i 1899.

Det har i dette året vært holdt 1 representantskapsmøte — 19. og 20. mai. Av større saker som møtet behandlet kan nevnes — vedtektene for Fagorganisasjonens Pensjonskasse — den faglige situasjon — pris- og rasjonaliseringsloven — og diverse organisasjonsspørsmål.

Når det gjelder prisloven og rasjonaliseringsloven har sekretariatet gitt utførlige uttalelser til Regjeringen.

Det har vært mange organisasjonsspørsmål og organisasjonstvister til behandling i året. En hel del av disse tvister er blitt løst ved forhandlinger mellom partene, men en del har sekretariatet måttet avgjøre etter innstilling fra Tvistenemnda.

Med omsyn til de internasjonale forbindelser, har samarbeidet med Den Frie Faglige Internasjonale og Den Europeiske Regionale Organisasjon av F.F.I. vært det beste. Formannen i De samvirkende Fagforbund i Danmark, Eiler Jensen, som er den skandinaviske representanten i Internasjonalens styre, har sendt oss rapporter fra alle styremøter som har vært holdt. Internasjonalen holdt ordinært representantskapsmøte i år i Berlin. I Den Europeiske Regionale Organisasjon har Otto Westling, Sverige, vært den skandinaviske representanten i arbeidskomiteen. Han har også sendt rapporter fra komiteens møter. Regionalen holdt representantskapsmøte i oktober måned i Lugano, og på dette møtet ble Konrad Nordahl valt som skandinavisk representant i arbeidskomiteen.

Sekretariatet for den nordiske samarbeidskomité har vært i Finnland. Det har i forbindelse med samarbeidskomiteens møter vært holdt 2 spesielle skandinaviske faglige konferanser i Helsingfors. På møtet i november ble det besluttet at setet for samarbeidskomiteen neste år ska være i Danmark.

Sekretariatet

har i 1952 bestått av: formann Konrad Nordahl, nestformann F. Mentsen, hovedkasserer Hans Hegg, 1. sekretær Elias Volan, 2. sekretær Alf Andersen.

Øvrige medlemmer av sekretariatet:

Chr. Henriksen, Norsk Arbeidsmannsforbund, John Wivegh, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Alfred Nilsen, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, Marius Trana, Norsk Jernbaneforbund, Josef Larsson, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Karsten Torkildsen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Torbjørn Henriksen, Norsk Kommuneforbund, Ingvald Haugen, Norsk Sjømannsforbund, Alfred Ljøner, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, Leif S. Olsen, Norsk Transportarbeiderforbund.

Konrad Nordahl var fraværende i sekretariatsmøter i tidsrommet fra 22. januar—22. april på grunn av sykdom.

Statsråd Lars Evensen har møtt som konsultativt medlem av sekretariatet.

Varamenn til sekretariatet:

Edv. Stenklev, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Emil Torkildsen, Norsk Centralforening for Boktrykkere, Bjarne Dahlberg, Norsk Baker- og Konditorforbund, Andreas Torp, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Kristine Amundsen, Norsk Bekledningsarbeiderforbund.

Sekretariatet har i året holdt 46 møter og behandlet 2 918 saker.

Representantskapet.

Representantskapet holdt møte 19. og 20. mai 1952. Her møtte følgende representanter fra forbundene og samorganisasjonene:

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Per Haraldsson, Oslo.

Norsk Arbeidsmannsforbund:

Albert Karlsen, Oslo, Thorleif Ørsal, Sunndalsøra, Bernhard Reines, Halsøy i Vefsen, Jorulf Haugli, Slitu st., Øystein Larsen, Foldal.

Norsk Baker- og Konditorforbund:

Johan B. Magnussen, Oslo, Nils Hovland, Bergen.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund:

Witalis Andersen, Oslo, Rudolf Eriksen, Oslo, Konrad Hjørnevik, Bergen, fru Hanna Ruud, Drammen.

Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund:

H. Skoglund.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Emil Reiersen, Oslo, Arne Rønning, Oslo, Lars Jansen, Bergen, Bjarne Berg, Trondheim, Olav Olsen, Mosby pr. Kristiansand S.

Norsk Centralforening for Boktrykkere:

Reidar Langås, Oslo, Halfdan Wigaard, Oslo.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Ludvig Gundersen, Oslo, Bjarne Klafstad, Oslo.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Øivind Engebretsen, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

H. Lindahl, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærerers Forbund:

Johan Moksnes, Oslo, Peder Birkeland, Oslo, Ørnulf Norøy, Trondheim, A. Kongerø, Bergen, Ruth Svendsen, Porsgrunn.

Norsk Hotell- og Restaurant Arbeider Forbund:

Eivind Strømmen, Oslo, Sigurd Johansen, Oslo.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Håkon Hansen, Fredrikstad, Bernhard Foss, Kongsberg, Ragnvald Andersen, Bergen, Leon Johansen, Harstad, Finn Ellingsen, Kr.sand S.

Norsk Jernbaneforbund:

O. Vollum, Oslo, Emil Edwardsen, Oslo, W. S. Engen, Hop pr. Bergen, Axel Nilsen, Trondheim, Karsten Hansen, Oslo.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Kristoffer Jakopsen, Sauda, Johs. P. Løkke, Notodden, Harald E. Olsen, Agnes pr. Stavern, Olav Varberg, Alvik i Hardanger, Leif Andresen, Oslo.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund:

Helmer Karlsson, Oslo.

Norsk Kommuneforbund:

Arthur Karlsen, Oslo, Fredrik Jensen, Oslo, K. Madsen, Bergen, Sverre Eggen, Trondheim, Karl Furuskjegg, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Mathias Heggstad, Oslo.

Norsk Losforbund:

Wilhelm Sundsvik, Trondheim.

Det norske Maskinistforbund:

Johs. E. Johansen, Oslo, Bjarne Bjerke, Oslo.

Norsk Murerforbund:

Thorleif Andresen, Oslo.

Norsk Musikerforbund:

Rolf Gammleng, Oslo.

Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund:

Erling Frogner, Oslo, Nils Nilsen, Oslo, Sigvard Sjursen, Bergen, Hans Andreassen, Fredrikstad, Thorvald Egeland, Stavanger.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Otto Johansen, Sarpsborg, Arvid Nebell, Svelvik, Andreas Kristensen, Ulefoss, Ludvig Johansen, Rena, Kåre Pehr-
sen, Oslo.

Norsk Politiforbund:

H. H. Bakkane, Oslo.

Postfolkenes Fellesforbund:

Eilif Eriksen, Oslo.

Det Norske Postmannslaget:

Egil Hasmann.

Norsk Sjømannsforbund:

Gunvald Hauge, Oslo, Bendik Øyan, Oslo, Joachim Dahl, Bergen, Karl Oshaug, Stavanger, Knut Knudsen, Narvik.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund:

Axel Erichsen, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Hans Ruud, Oslo, Ole Røset, Steinkjer, Klaus Kjelsrud, Oslo, Ivar Fossberg, Blaker, Gunnar Teigen, Sylling.

Norsk Skotøyarbeiderforbund:

Anton Andresen, Oslo.

Norsk Stenindustriarbeiderforbund:

Walther Broe, Oslo.

Norsk Tekstilarbeiderforbund:

Olav Bruvik, Oslo, Konstanse Johansen, Kjelsås, Bjarne Larsen, Dale.

Norsk Telegraf- og Telefonforbund:

Tormod Halvorsen, Oslo, Wilhelm Østgård Hansen, Har-
stad, Harald Fondevik, Oslo.

Norsk Tjenestemannslag:

Thv. Karlsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Salamon Hansen, Bodø, John Christiansen, Trondheim,
Jan Johnsen, Buøy, Stavanger, Arthur Rinke, Bergen, Wil-
helm Olsen, Oslo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

P. Ødegaard, Oslo, Einar Skarstein, Syfteland.

Norsk Tobakkarbeiderforbund:

Otter Boberg, Oslo.

Norsk Tolltjenestemannsforbund:

Jens Dahl, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Fritz Hannestad, Oslo.

Akershus faglige Samorganisasjon:

Erling Olsen, Oslo.

Aust-Agder faglige Samorganisasjon:

Erling Dahlen, Arendal.

Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon:

Bernhard Berntsen, Bergen, Olaf Sæther, Ytre Arna,
Matias Osland, Høyanger.

Buskerud faglige Samorganisasjon:

Nils N. Sandli, Drammen.

Finnmark faglige Samorganisasjon:

Edv. Simonsen, Hammerfest.

Hedmark faglige Samorganisasjon:

Arnljot Johnstad, Hamar.

Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon:

Oluf Melby, Kristiansund N.

Nordland faglige Samorganisasjon:

Nils Hillestad, Mo i Rana.

Opland faglige Samorganisasjon:

Martin Haugen, Gjøvik.

Oslo faglige Samorganisasjon:

Kåre Hansen, Oslo.

Rogaland faglige Samorganisasjon:

Adolf Olsen, Stavanger.

Sørlandets faglige Samorganisasjon:

Salve Salvesen, Kristiansand S.

Telemark faglige Samorganisasjon:

Th. Hanæs, Skien.

Troms faglige Samorganisasjon:

Alf Olsen, Tromsø.

Trøndelag faglige Samorganisasjon:

Per Johansen, Namsos, Arne Forseth, Trondheim.

Vestfold faglige Samorganisasjon:

Arthur J. Olsen, Tønsberg.

Østfold faglige Samorganisasjon:

Oscar Lauritzen, Sarpsborg.

På dette møtet ble behandlet følgende dagsorden:

Beretning for året 1951. — Regnskap for året 1951. — Lønnninger, dietter og erstatning for tapt arbeidsfortjeneste. — Endringer i vedtektene for Fagorganisasjonens pensjonskasse. — Godkjenning på ansettelse av 1 revisor ved Revisjonskontoret. — Den faglige situasjon. — Pris- og rasjonaliseringsloven. — Retningslinjer for Tvistenemndas behandling av organisasjonstvister. — Norges Stasjonsmesterforbunds tilslutning til Norsk Jernbaneforbund. — Ankesaker: Norsk Fængselstjenestemannsforbund — Norsk Tjenestemannslag, vedrørende Berg Arbeidsskole. — Norsk Treindustriarbeiderforbund — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, vedrørende glassliperne i Drammen. — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund — Norsk Treindustriarbeiderforbund, vedrørende A.s Moelven Brug.

Fellesmøter.

Den 15. februar 1952 ble det holdt et møte mellom Samarbeidskomiteen, sekretariatet og forbundsformenn som ikke er medlemmer av sekretariatet. Møtet var sammenkalt for å drøfte eventuelle stabiliseringstiltak sett i sammenheng med tariffrevisjonen og på bakgrunn av den økonomiske situasjon.

Den 10. mars 1952 ble det holdt et møte med formennene i de forbund som ikke er representert i sekretariatet. Til behandling forelå tariffrevisjonen 1952.

Den 28. juni 1952 ble det holdt møte mellom sekretariatet og de forbund som ble berørt av den halvautomatiske regulering pr. 15. juni 1952. Til behandling forelå protokoll fra de forhandlingsmøter som var holdt 21., 25. og 27. juni om saken.

Representasjon.

Landsorganisasjonen har vært representert ved følgende forbunds landsmøter:

Norsk Stenindustriarbeiderforbund. — Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, — Norsk Bekledningsarbeider-

forbund, — Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, — Det norske Maskinstforbund, — Arbeiderpartiets Presseforbund, — Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, — Norsk Losforbund.

Dessuten har Landsorganisasjonen vært representert ved landsmøter i:

Arbeidernes Ungdomsfylking, — Arbeidernes Avholdslands- lag, — Norges Kooperative Landsforening, — Norsk Bonde- og Småbrukarlag, — Norsk Arbeidersangerforbund.

Representanter fra Landsorganisasjonen har dessuten møtt ved en rekke representantskapsmøter i samorganisasjonene, i kartellmøter, jubileumsmøter og fester, samt ved hovedstyremøter i en rekke forbund.

Landsorganisasjonen har vært representert ved kongress i Internasjonalt samband av privat ansatte funksjonærer, holdt i Oslo 23.—28. juni, den nederlandske landsorganisasjons kongress i Scheveningen 2.—6. september, CGT — Force Ouvrière's kongress i Paris 12.—15. november, den tyske landsorganisasjons kongress 13.—17. oktober i Berlin, representantskapsmøter i Den Europeiske Regionale Organisasjon av FFI i Bryssel 14.—15. mars og i Lugano 22.—24. oktober, representantskapsmøte i Den Frie Faglige Internasjonale 1.—5. juli i Berlin, Ekspertkomité for husbygging, innkalt av Den Europeiske Regionale Organisasjon i London 9. januar, Boligkonferanse, sammenkalt av Den Europeiske Regionale Organisasjon, i Paris 15.—17. februar, den tyske landsorganisasjons ungdomskonferanse i Stuttgart 16.—18. mai, Den Europeiske Regionale Organisasjons faglige sommer-skole på Château de la Brévière 14.—28. juni, 2 representanter, nordisk konferanse om arbeidervernspørsmål i Yxtaholm, Sve- rige, 8.—10. oktober.

Ved åpningen av den svenske landsorganisasjons nye skole (Runöskolen) 13. desember, møtte Konrad Nordahl.

Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, møtte ved FN's generalforsamling i New York i tiden oktober—november 1952.

Agitasjon.

Funksjonærforbundenes Fellesagitasjon.

I mars 1952 ble det iverksatt en landsomfattende agitasjon for å øke tilslutningen av funksjonærer til AFL. Samtlige funksjo- nær- og tjenestemannsforbund deltok sammen med AFL. Det ble trykt en spesiell felles propagandabrosjyre i 100 000 eksem- plarer, gjennomført en plakatreklame og en annonsekampanje

i alle landets aviser med et samlet opplag på 900 000. Videre ble det framvist en reklamefilm på en stor del av landets kinoer. Filmen ble imidlertid nektet framvist ved Oslo kinematografer og i en rekke andre byer hvor de borgerlige har flertall. Det ble også holdt en del agitasjonsmøter.

En del av de forbund som deltok i kampanjen drev samtidig sin spesielle agitasjon med brosjyrer — møter o.l.

Utgiftene ved fellesagitasjonen ble delt med $\frac{1}{4}$ på hver av følgende organisasjoner: Statstjenestemannskartetlet, Norsk Kommuneforbund, Norges Handel- og Kontorfunksjonærers Forbund og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Samarbeidsnemnda mellom AFL og DNA.

Samarbeidsnemnda har i 1952 bestått av:

Fra *Det norske Arbeiderparti*: Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli og Martin Tranmæl, med Haakon Lie og Olav Larssen som varamenn.

Fra *Arbeidernes faglige Landsorganisasjon*: Konrad Nordahl, P. Mentsen og Torbjørn Henriksen.

Samarbeidsnemnda har holdt 28 møter og behandlet en hel rekke saker, hvorav kan nevnes:

Lønnsnemndsloven, — Ensartede bedriftspensjonerings, — Aldersgrenser for pensjonister, — Berg Arbeidsskole ved Tønsberg, — Revisjon av lov om vegvesen, — Fagopplæring, vernebestemmelser og forsikrings- og pensjonsbestemmelser for dykkere, — Bedriftslegeordning i politietaten og tolletaten, — Statens Teknologiske Institutt, — Støtte til Norsk Forbund for Trygdede og Pensjonister, — Krisetilleggsavgiften på alkoholholdige varer — systemet med oppkrevingen, — Samarbeidsorgan mellom Norsk Bonde- og Småbrukarlag og fagorganisasjonen, — Reising av monument over Olav Kringen, — 1. maiarrangementet, — Etableringskontroll i næringsmiddelbransjen, — Franco-Spania, — Forholdene i tekstilindustrien, — Minnefond for Johan Nygaardsvold, — Tiltak for økt rekruttering av personell til forsvaret — bedring av de økonomiske vilkår, — Statens arbeidsgiverforening, — Funksjonærenes fellesagitasjon, — Minneste på Marcus Thranes grav, — Spørsmålet om såkalte arbeiderklausuler i kontrakter som opprettes med arbeidsgivere angående levering av diverse materiell til forsvaret, — Produktivetsproblemer, — Arbeiderbevegelsens historiske komité, — Inntektsgrense for alderstrygdede og pensjonister — spørsmålet om behovsprøving, — Pris- og rasjonaliseringslovene,

— Tariffrevisjonen Statens Veiarbeidsdrift, — Offentlig brevskole, — Tariffrevisjoner for landets kommuner, — Arbeiderutveksling mellom Jugoslavia og Norge, — Spørsmålet om forbrukerråd, — Yrkesskolestellet i Sogn og Fjordane, — Skatte-spørsmål, — Eventuell økonomisk støtte til Arbeidernes Ungdomsfylking, — Den nordiske samarbeidskomité, — Den økonomiske situasjon og utvikling — prisstigningen, — Personalsaker i forsvaret, — Økonomisk demokrati i næringslivet, — Herberge i Ålesund for sildeløsserne, — avgjørelser ved tildeling av drosjebestillinger, — UNESCO — studie -og utvekslingsreiser for arbeidere, — Utbyttedeling til arbeidere og funksjonærer, — Den europeiske jordbruksplan.

Det er dessuten av Samarbeidsnemnda arrangert informasjonsmøter mellom representanter fra Regjeringen, Det norske Arbeiderpartis sentralstyre, Arbeidernes faglige Landsorganisasjons sekretariat og fastlønte faglige tillitsmenn. Slike møter er i siste halvår blitt holdt én gang hver måned. Det er også holdt fellesmøter mellom sentralstyret for DNA og AFL's sekretariat.

Nordisk samarbeid.

Den nordiske Samarbeidskomité har holdt 2 møter i 1952, den 22. og 23. mars og 29. og 30. oktober, begge i Helsingfors.

Dessuten har det vært holdt 2 spesielle faglige konferanser i forbindelse med Samarbeidskomiteens møter, den 21. mars og 1. desember i Helsingfors. Like foran representantskapsmøtet i Den Europeiske Regionale Organisasjon ble det holdt en faglig konferanse i Gøteborg, hvor dagsorden til Regionalens representantskapsmøte ble behandlet.

På den faglige konferanse 21. mars ble behandlet følgende saker:

Oversikt over den faglige situasjon i de respektive land, hvor det ble gitt oversikter fra Finland, Sverige, Danmark og Norge, — Rapport fra Den Europeiske Regionale Organisasjon av FFI, — Kontingenten til Den Europeiske Regionale Organisasjon, — FFI's informasjonsbulletin på et skandinavisk språk, — Forholdene i Tunis.

Følgende møtte fra Norge: P. Mentzen, Alf Andersen, Torbjørn Henriksen og Alfred Skar.

På den faglige konferanse 1. desember ble behandlet følgende saker:

Rapport over den faglige situasjon i de respektive land, — Spørsmål om økonomisk støtte til den estniske landsorganisasjon

i eksil, — Organisering av studiedelegasjoner fra og til USA, — Stillingen til de funksjonærorganisasjoner som står utenfor landsorganisasjonene, — Aktuelle spørsmål i forbindelse med Den Europeiske Regionale Organisasjon. De 2 siste saker ble det enighet om å ta opp til nærmere behandling på den neste nordiske faglige konferanse.

Fra Norge møtte: Konrad Nordahl, P. Mentsen, Torbjørn Henriksen, Alfred Ljøner og Alfred Skar.

På det faglige møte den 1. oktober, som ble holdt i Gøteborg, ble som foran nevnt behandlet de saker som skulle opp på Den Europeiske Regionale Organisasjons representantskapsmøte i Lugano 21.—24. oktober.

På den nordiske Samarbeidskomités møte 29. og 30. november ble det vedtatt at sekretariatet for Den nordiske Samarbeidskomiteen for 1953 skulle legges til København. De faglige nordiske konferanser blir derfor i kommende år holdt i København i forbindelse med Samarbeidskomiteens møter.

På disse møter ble lagt fram slike rapporter:

Faglig rapport.

Som anført i den faglige rapporten som ble lagt fram på den siste faglige konferanse i Stockholm 2. november 1951, ble det den 19. oktober opptatt forhandlinger mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om ny indeksregulering. Disse forhandlinger ble ført på grunnlag av den gjeldende indeksavtale mellom partene av 14. november 1950. Den offisielle levekostnadsindeks var da steget med 10,8 poeng fra 15. mars til 15. september 1951. Det krav fagorganisasjonen reiste var et dyrtidstillegg på 2,6 øre pr. poengs stigning i levekostnadsindeksen, i alt 28 øre pr. time for voksne arbeidere.

Norsk Arbeidsgiverforening kunne ikke akseptere de fremsatte krav og ga heller ikke noe tilbud. Forhandlingene førte derfor ikke fram. Saken ble brakt inn for Riksmeglingsmannen, som foretok megling 7. november, men heller ikke meglingen førte fram, idet Riksmeglingsmannen ikke fant grunnlag for å sette fram forslag.

Landsorganisasjonens representantskap ble innkalt til møte 30. og 31. oktober, hvor situasjonen ble behandlet, og representantskapet gjorde et vedtak, hvor det bl. a. heter:

«Ved de forhandlinger som er ført med Norsk Arbeidsgiverforening, har det vist seg at partene står så langt fra hverandre at det ikke er grunnlag for noe forslag til løsning av tvisten. Forhandlingene er derfor avsluttet.

Idet representantskapet tar dette til etterretning, henstilles det til forbundene å si opp de gjeldende tariffavtaler og å foreta plassoppgiselse for å få gjennomført en regulering av lønningene. Disse oppgiselse må være foretatt innen 6. november».

Samtlige forbund som indeksavtalen omfattet foretok oppsigelse i samsvar med representantskapets tilråding. En sto dermed overfor

muligheten av en omfattende storconflikt, idet saken etter gjeldende lov ikke kunne bringes inn for den ordinære lønnsnemnd.

For å unngå en omfattende konflikt, vedtok Stortinget etter tilråding fra Kommunal- og Arbeidsdepartementet den 20. november 1951 en særlov for behandling av disse tvister. I medhold av denne lov ble tvistene innbrakt for Lønnsnemnda til avgjørelse. Lønnsnemndas kjennelse ble avsagt 7. desember og resulterte i at dyrtidstillegget for voksne arbeidere — kvinner og menn — ble forhøyet med 21 øre pr. time, altså $\frac{3}{4}$ kompensasjon. For unge arbeidere og lærlinger ble forhøyelsen av dyrtidstillegget 11 øre pr. time. Lønnsnemndas kjennelse gikk videre ut på at de nye tilleggene skulle gjøres gjeldende fra og med begynnelsen av første lønningsuke etter 13. oktober 1951 for time- og ukelønte og fra og med 16. oktober 1951 for månedslønte.

Norsk Arbeidsgiverforening hevdet at Lønnsnemnda ikke hadde adgang til å gi tillegget tilbakevirkende kraft med etterbetaling fra midten av oktober måned, og brakte derfor kjennelsen inn for Arbeidsretten. Arbeidsretten avsa dom i saken 23. februar 1952. Dommen var enstemmig, og gikk ut på at Lønnsnemndas kjennelse var gyldig.

Bestemmelser om dyrtidstillegg i samsvar med gjeldende avtale mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon var tatt inn i praktisk talt alle tariffavtaler, også for bedrifter utenfor Norsk Arbeidsgiverforening. Høyningen av dyrtidstillegget med 21 øre kom således til å gjelde hele tariffkomplekset.

Høsten 1951 var det ordinære tariffoppgjør bare for enkelte grupper som falt utenfor det generelle dyrtidsoppgjør. Det gjaldt arbeidere i skogbruk hvor tariffavtalen med Skogbrukets Arbeidsgiverforening ble revidert med virkning fra 1. september 1951. De viktigste akkord-satser ble forhøyet med 16 pst., og timesatsene med 20—30 øre.

For hvalfangsten ble tariffavtalen for sesongen 1951/52 fastsatt av Lønnsnemnda med en rekke endringer og tillegg, som stort sett utgjorde om lag 16 pst. sammenliknet med avtalen for 1950/51. Lønnsnemnda har også behandlet tariffavtalen for jordbruket. I kjennelse avsagt 4. februar 1952 ble det gitt et tillegg til timelønnen på 20 øre.

Tariffsituasjonen for 1952 ble behandlet på Landsorganisasjonens representantskapsmøte 30. og 31. oktober 1951. I representantskapets uttalelse heter det bl. a.:

«Gjennom den senere tids utvikling er det imidlertid opstått skjevheter i inntektsnivået som bare kan rettes gjennom særskilte oppgjør for de enkelte tariffområder. Det bør derfor overlates til de enkelte forbund i forståelse med sekretariatet å vurdere om de vil si opp tariffavtalene og slutte ett eller flerårige tariffavtaler med eller uten indeksreguleringsbestemmelser.

Representantskapet vil imidlertid understreke betydningen av at de gjeldende dyrtidstillegg blir innregulert i grunnlønnen».

På bakgrunn av denne uttalelse har de enkelte forbund vedtatt å si opp samtlige gjeldende overenskomster etter hvert som det blir adgang til det. Hittil foreligger det ikke noen fullstendig oversikt over de tariffkrav som de enkelte forbund har reist eller vil reise. Disse krav blir i tur og orden i samsvar med Landsorganisasjonens vedtekter forelagt sekretariatet, for så vidt forhandlinger og meglings ikke fører til enighet mellom partene.

Av omsyn til tariffrevisjonens omfattende karakter, de økonomiske virkninger den vil ha for den enkelte lønnstaker så vel som samfunns-

messig, og etter anmodning fra flere av forbundene, har sekretariatet funnet det nødvendig å gi en rettleiing for behandling av tariffkravene.

Sekretariatet har i sin rettleiing bl. a. tatt utgangspunkt i den vurdering statsmyndighetene har gitt uttrykk for når det gjelder den framtidige prisutvikling. Statsmyndighetene regner med noenlunde stabile priser på importvarene i tida framover. Det betyr i så fall at prisutviklingen i 1952 i vesentlig grad vil være avhengig av den indre utvikling. Sekretariatet peker i sin rettleiing også på at det i nasjonalbudsjettet er regnet med en økning av produksjonen i 1952 med ca. 3 pst., og at en under denne forutsetning antar at forbruket kan økes med om lag 4 pst. i 1952 sammenliknet med 1951 etter at de økte utgifter til forsvarsberedskap er dekket. Økningen i produksjonen og økningen i forbruket forutsetter imidlertid at tariffrevisjonen kan gjennomføres uten arbeidsstans og at investeringene i 1952 holdes på samme nivå som i 1951. Når stillingen synes å være slik at de ytre økonomiske vilkår er til stede for en noenlunde rolig prisutvikling, er det av vital betydning for lønnstakerne at en kan make å håndtere de indre økonomiske forhold på en slik måte at de muligheter som måtte være til stede for en stabilisering av prisnivået blir nyttet. Sekretariatets syn er at hvis det blir sluttet ettårige tariffavtaler, bør disse være uten bestemmelser om indeksregulering.

Sekretariatet har videre gitt en rekke konkrete tilrådinger i forbindelse med tariffrevisjonen. Av disse kan nevnes innregulering av dyrtidstilleggene i grunnlønnssatsene, utvidelse av akkord- og produksjonspremieordninger, riktigere differensiering i lønnsnivået, gjennomføring av ansiennitetstillegg hvor det er hensiktsmessig og sterkere utjamning av lønnen for mannlige og kvinnelige arbeidskraft.

Ved lov av 28. juli 1949 (revisjon av Arbeidervernloven) ble den alminnelige arbeidstid for arbeidere under dagen i gruver satt til 40 timer pr. uke. Det oppsto imidlertid tvist mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om hvorvidt kalkstens-, kleberstens- og kvartsgruver også skulle være omfattet av arbeidstidsforkorting. Dette som følge av at lovens premisser var uklare, idet de etter Arbeidsgiverforeningens syn bare behandlet vanlige metall- og ertsgruver. Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ble imidlertid enige om å undergi tvistespørsmålet behandling av en voldgiftsrett som skulle bestå av 3 høyesterettsdommere. Denne voldgiftsrett har nå behandlet saken og avsa den 2. februar d. å. enstemmig kjennelse for at også kalkstens-, kleberstens- og kvartsgruver omfattes av loven, slik at arbeid under dagen i disse gruver settes til 40 timer pr. uke.

I den rapporten som ble lagt fram på forrige faglige konferanse, ble det nevnt at drøftingene om et statens produktivetsråd ikke førte fram på grunn av motstand fra Norsk Arbeidsgiverforening. Det er derfor fremmet en proposisjon om opprettelse av et produktivetsråd for industrien. Rådet skal bestå av 8 medlemmer og har et sekretariat til å ivareta det daglige arbeid med de oppgaver som er tillagt rådet.

I forannevnte rapport ble også nevnt de forhandlinger som var ført mellom hovedorganisasjonene om å opprette et fast utvalg med 6 representanter fra hver side. Disse forhandlinger førte til at det den 12. november 1951 ble satt opp protokoll mellom partene hvor enighet om sådant utvalg ble oppnådd. Utvalget skal ta opp til behandling og løs-

ning spørsmål som i alminnelighet ellers bare blir behandlet i sammenheng med tariffrevisjoner og som oppstår i tariffperioden, eller saker av mer prinsipiell og omfattende karakter — saker som faller innenfor de 2 hovedorganisasjoners felles arbeidsområde. Som fagorganisasjonens representanter i utvalget har sekretariatet valt: fra Landsorganisasjonen — Konrad Nordahl og P. Mentsen, fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund — Josef Larsson, fra Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund — Karsten Torkildsen, fra Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund — John Wivegh og fra Norsk Transportarbeiderforbund — Leif S. Olsen.

Organisasjonsmessig har Landsorganisasjonen passert en milepel, idet medlemstallet pr. 31. desember 1951 oversteg 500 000.

Oslo, den 12 mars 1952.

Rapport

*over den økonomiske og faglige situasjon til
Den nordiske samarbeidskomité's møte i Helsingfors 22.—23. mars 1952.*

Den forrige rapporten omhandlet perioden desember 1950 — oktober 1951. Den karakteristikk som ble gitt av den økonomiske utviklingen i dette tidsrommet, har i store trekk også gyldighet for de senere månedene fram til mars 1952. Denne rapporten vil derfor i første rekke ta sikte på å komplettere og å jour-føre den forrige rapporten ved å gjengi de sist foreliggende data om den økonomiske utviklingen i 1951. På et meget vesentlig punkt, nemlig utsiktene for utenriksøkonomien, er imidlertid situasjonen i den senere tid blitt mer uklar, blant annet som følge av aksjonen mot treforedlingsprisene. Dette blir nærmere omtalt nedenfor.

Generell oversikt.

Verdien av landets samlede produksjon — bruttonasjonalproduktet — kom i 1951 opp i om lag 20 milliarder kroner. Det er en stigning på 3 pst. fra året før og noe mer enn ventet, da anslaget i nasjonalbudsjettet for 1951 lå på 2 til 2,5 pst. Produksjonsøkningen var vesentlig en følge av økt produktivitet, da tilveksten til yrkesbefolkningen var minimal. Produksjonsøkningen var mindre enn i de tidligere år. Dette henger blant annet sammen med at produksjonskapasiteten etter hvert er blitt bedre utnyttet, slik at ytterligere øking, i sterkere grad enn før, vil avhenge av rasjonalisering og nye investeringer.

Utover sommeren og høsten avtok den sterke prisstigningen, og både engrospris- og levekostnadsindeksen lå omtrent stille i flere måneder. Etter det siste dyrtidstillegget, som ble gitt i begynnelsen av desember med tilbakevirkning fra midten av oktober, har imidlertid prisene igjen tatt til å stige, og fra september 1951 til januar 1952 steg levekostnadsindeksen med 2,8 pst. Stigningen er langt mindre enn i samme tidsrom i foregående år, og en del av den skyldes ordinær sesongmessig oppgang. En kan nå regne med at den tidligere stigning i importprisene stort sett har uttømt sin virkning på det innenlandske pris- og kostnadsnivå, slik at utviklingen i den nærmeste tiden framover i større grad enn før avhenger av utviklingen i de interne prisbestemmende faktorer.

Den nedgang som ble registrert i forbruket fra 1. halvår 1950 til 1. halvår 1951, gjorde seg også gjeldende i siste halvår, selv om det for

visse vareslag ble noen bedring mot slutten av året. I begynnelsen av 1952 fant det, for første gang etter krigen, sted billigutsalg i større omfang av tekstilvarer og skotøy, et tegn på at forholdene på forbruksvaremarkedet i stadig større grad er blitt «normalisert».

I forrige årsskifte ble det iverksatt en rekke tiltak som tok sikte på å bringe nivået for investeringene ned. Det ser ikke ut til at disse tiltakene fullt ut har hatt den tilsiktete virkning, selv om investeringsnivået i 1951 lå noe lavere enn året før. Dette kan vel dels også tilskrives at den sterke bedringen i betalingsbalansen gjorde det mulig i noen grad å øke omfanget av investeringene i siste halvår.

I 1951 hadde Norge for første gang etter krigen, overskudd på vare- og tjenestebalansen overfor utlandet. Overskuddet utgjorde 190 mill. kroner mot et underskudd på 801 mill. kroner i 1950. Utsiktene for 1952 er meget usikre, blant annet som følge av importørenes aksjon mot de skandinaviske treforedlingsprisene. Hvis et prisnedslag på 20 pst. blir gjort gjeldende i alle importland og for hele vår treforedlingseksport, vil det utgjøre et valutatap på nærmere 300 mill. kroner. Virkningene på den beregnede betalingsbalanse for 1952 blir imidlertid ikke så store, da en av forsiktighetsgrunner har kalkulert med noe lavere priser i nasjonalbudsjettet. Virkningene på budsjettanslaget for treforedlingseksporten vil derfor neppe overstige 150—200 mill. kroner hvis prisnedslaget slår fullt ut over hele linjen. Hvorvidt det siste blir tilfelle, er på det nåværende tidspunkt uklart. Norge akter å bringe den situasjon som er oppstått, inn for UNISCAN.

Utviklingen i frakter og hvaloljepriser i den senere tid har også brakt nye usikkerhetsmomenter inn i norsk utenriksøkonomi. Disse tendensene har i høy grad komplisert situasjonen foran de forestående tariffoppgjør. I denne forbindelse kan en nevne at Regjeringen har avgitt en erklæring om at den inntil videre ikke vil sette i verk tiltak med sikte på å legge opp en ny stabiliseringslinje.

Generelt sett kan en slå fast at Norges realøkonomiske stilling i dag er god og meget bedre enn i noe tidligere etterkrigsår. Med den avgjørende rolle som utenriksøkonomien spiller for Norge, er det imidlertid klart at vår realøkonomiske stilling er sårbar og at en endring i situasjonen ute i verden i høy grad vil kunne påvirke vår indre økonomiske utvikling på en måte som en i dag ikke kan ha noen oversikt over.

Produksjon.

Produksjonen pr. sysselsatt har steget ganske sterkt etter krigen. En gjengir to indekser som viser utviklingen i henholdsvis produksjon og sysselsetting for alle næringer under ett (1949 = 100):

	Samlet produksjon	Sivil sysselsetting
1946	80	94,5
1949	100	100,0
1950	107	100,8
1951	110	101,0

Fra 1946 til 1951 steg produksjonen med 37 pst. og sysselsettingen med 7 pst. Utgangspunktet da krigen sluttet var imidlertid dårlig, og i forhold til førkrigstiden er stigningen i produksjonen pr. sysselsatt atskillig mindre.

Industriproduksjonen steg med om lag 6 pst. fra 1950 til 1951. Økingen fra 1949 til 1950 var 7 pst. Produksjonen under ett var i 1951 57 pst. høyere enn i 1938. I løpet av 1951 økte produksjonen i eksportindustrien sterkest, med bortimot 10 pst., mens økingen utgjorde 4—5 pst. i hjemmeindustrien. Den sterkere økingen i eksportindustrien må ses i sammenheng med den forserte investering som har funnet sted på dette området. Stigningen i industriproduksjonen var liten i de siste månedene av året, sammenliknet med samme tidsrom i fjor. Indekstallet for industriproduksjonen i januar 1952 tydet imidlertid på at produksjonsøkningen vil ta seg opp igjen. Nedgangen mot slutten av året henger blant annet sammen med etterspørselsforholdene som førte til en begrensning av produksjonen i visse forbruksvareindustrier, særlig i skotøyindustrien.

Utviklingen i produksjonen fra 1950 til 1951 i enkelte viktigere industrigrupper framgår av oppstillingen nedenfor:

	Prosentvis stigning
Malm- og metallutvinning	6,3
Hermetikkfabrikker	15,7
Annen nærings- og nytelsesm.	2,6
Tekstilindustri	10,1
Skotøyfabrikker	÷ 0,7
Tremasse, cellulose, papir	7,1
Kjemisk og elektrokjemisk	1,8
Jern og metall	2,9

Innenfor kjemisk og elektrokjemisk og jern og metall er stigningen atskillig mindre enn den gjennomsnittlige, men produksjonen ligger her på forhånd på et meget høyt nivå sammenliknet med førkrigstiden. Innenfor typiske forbruksvareindustrier som tekstil og skotøy, lå produksjonen i desember 1951 atskillig lavere enn i desember 1950, i skotøyindustrien hele 20—25 pst. lavere. I en del fabrikker innenfor denne industrigruppen var det i et kortere tidsrom omkring årsskiftet, total stans i produksjonen.

Produksjonen i *jordbruket* ble atskillig mindre i 1951 enn i 1950. Planteproduksjonen viser en nedgang på om lag 9 pst. mens husdyrproduksjonen ble noe større. Tilgangen av kjøtt og melk økte mens flesk- og eggproduksjonen viste en betydelig nedgang.

Tømmervirkningen for sesongen 1950—51 kom opp i 6,5 mill. kbm. salgstømmer, 0,5 mill. mindre enn planlagt. Utsiktene for hogsten i innværende sesong er meget gode.

Det samlede fangstresultat i *fisket* utgjorde 1,5 mill. tonn og er ny rekord. Fangsten av vintersild kom opp i 9,5 mill. hl., 700 000 hl. mer enn i det tidligere rekordåret 1948. Fangsten i innværende sesong blir en del mindre.

Produksjonen av *hvalolje* i sesongen 1950—51 ble noe høyere enn ventet og kom opp i 169 000 tonn. Til dette kom 22 000 tonn spermolje. En regner med at fangsten i innværende sesong vil bli omtrent det samme.

Handelsflåten økte med 280 000 bruttotonn i 1951, og utgjorde ved utgangen av året 5,5 mill. tonn (skip under 100 tonn ikke medregnet). Året brakte en betydelig fornyelse av flåten da tilgangen av nye skip kom opp i hele 700 000 bruttotonn.

Produksjonen av *elektrisk kraft* viste bare en ubetydelig øking fra

året før trass i en øking av maskinkapasiteten på 4,7 pst. Dette hang sammen med nedbørsforholdene.

Boligbyggingen var rekordmessig. Antall leiligheter som ble tatt i bruk, var riktignok mindre enn året før, nemlig 20 900 i 1951 mot 22 400 i 1950. Til gjengjeld var antall leiligheter under arbeid bortimot fordoblet ved utgangen av året, og en venter å få ferdig minst 25 000 leiligheter i 1952.

Syssettingen.

Den gjennomsnittlige syssetting i bygg- og anleggsvirksomheten gikk ned med nærmere 4 pst. fra 1950 til 1951. Ved utgangen av året lå imidlertid syssettingen i denne sektoren 2000 høyere enn året før, blant annet som følge av myndighetenes tiltak for å holde syssettingen oppe i vintermånedene.

I jordbruk og skogbruk regner en med at det var en nedgang i syssettingen på 7000 personer fra vinteren 1950—51 til vinteren 1951—52. Det ventes at nedgangen i jordbrukets syssetting vil fortsette i inneværende år.

I industri og bergverk steg syssettingen i første halvår langt sterkere enn ventet, fra 368 000 ved årsskiftet til 383 000 sommeren 1951. Nedgangen i annet halvår var imidlertid stor, blant annet som følge av avsetningsvanskene i enkelte industrigrøner, og ved utgangen av året var syssettingen igjen den samme som ved årets begynnelse, dvs. nærmere 6000 lavere enn ventet. Antall kvinnelige industriarbeidere er gått ned med om lag 2000, da de industrigrøner som er rammet av avsetningsvansker, i stor utstrekning benytter kvinnelig arbeidskraft. Det foreløpige regnskap for året tyder på at det alt i alt har vært en avgang av kvinner fra arbeidslivet på anslagsvis 4000 personer.

Utenriksøkonomien.

Den sterke bedringen i betalingsbalansen fra 1950 til 1951 henger dels sammen med bedringen i bytteforholdet overfor utlandet og dels med økt eksportmengde. Utviklingen i hovedpostene på vare- og tjenestebalansen framgår av denne oppstillingen (mill. kroner):

	1950	1951	Øking (+) Nedgang (-)
Importoverskudd av varer	1236	1294	+ 58
Importoverskudd av skip	725	425	- 300
Andre utgifter, netto	24	91	+ 67
Nettofraktinntekter	1184	2000	+ 816

Importoverskuddet av varer sammen med posten «andre utgifter — netto», viste en moderat stigning. De store forskyvninger fra foregående år faller så å si i sin helhet på skipsfartssektoren. Stor skips-eksport reduserte importoverskuddet av skip, og dette sammen med stigningen i fraktinntektene skapte en bedring på 1116 mill. kroner. Trekker en utgiftsøkningen fra, blir det en samlet netto bedring på 991 mill. kroner fra 1950 til 1951. Av denne bedringen kan en grovt regnet anslå at $\frac{1}{3}$ skyldes større eksportmengde, mens resten kan tilskrives bedre bytteforhold overfor utlandet.

Noen få tall vil belyse utviklingen i bytteforholdet. Mens fraktinntektene steg med 70 pst. i 1951, økte flåten bare med 6 pst. Videre har de gjennomsnittlige eksportpriser steget med 47 pst. fra 1950 til 4. kvartal 1951, mens importprisene steg med 33 pst. i samme tidsrom (skipspriser ikke medregnet).

Hvis en til overskuddet på vare- og tjenestebalansen føyer de øvrige utgifts- og inntektsposter i betalingsforholdet, f.eks. betaling av renter og avdrag på gjeld, gaver under Marshallhjelpen, nye lån osv., blir resultatet at våre valutabeholdninger økte med 400 mill. kroner i 1951. Ved utgangen av året utgjorde de 900 mill. kroner, mesteparten i pund og dollar. I direkte stønad under Marshallhjelpen fikk Norge i 1951 308 mill. kroner. Til dette kommer 92 mill. som trekk på utgangsstillingen i Betalingsunionen (gaveandelen).

Overskuddet på vare- og tjenestebalansen gjaldt for den overveiende del valuta fra land som deltar i Betalingsunionen, og innenfor denne så å si i sin helhet franc og pund. I dollar var det framleis et betydelig løpende underskudd.

Verdien av vareeksporten steg med 48 pst. i 1951, fra 2 799 mill. i 1950 til 4 142 mill. i 1951. Eksportmengden steg med 7—8 pst. Eksportverdien av treforedlingsprodukter ble om lag fordoblet, fra 651 mill. til 1 330 mill. Denne øking skyldes så å si i sin helhet høyere priser. Verdien av skipssalget ble nesten tredoblet, fra 120 mill. til 448 mill. kroner.

Verdien av vareimporten steg fra 4 035 mill. kroner i 1950 til 5 436 mill. i 1951, dvs. en stigning på 35 pst. Også for importverdien har prisstigningen spilt en betydelig rolle, men økingen i importmengden var større enn i eksportmengden og utgjorde om lag 13 pst. fra 1950 til 1951. Pr. innbygger lå importmengden i 1951 16 pst. høyere enn i 1938. Verdien av skipsimporten kom opp i 837 mill. kroner, en stigning på 22 mill. i forhold til 1950.

Frilistene ble i begynnelsen av 1952 betydelig utvidet og en ytterligere utvidelse vil bli foretatt fra mai måned. Alt i alt vil da den norske frigjøringsprosenten komme opp i 75 pst. og således være i overensstemmelse med vedtakene i O.E.E.C. Det er på det nåværende tidspunkt for tidlig å si noe om hvorvidt de nye restriksjonene i Storbritannia og Frankrike vil komme til å få noen innvirkning på de norske bestemmelsene om frigjøring av importen.

Investerings og forbruk.

De sivile bruttoinvesteringene (ekskl. lagerøking) steg fra 5.5 til 5.9 milliarder kroner fra 1950 til 1951. Denne økingen skyldes i sin helhet høyere priser og en må regne med at investeringene reelt sett lå noe lavere i 1951. En kan nå stort sett gå ut fra at den egentlige gjenreisingsperioden er avsluttet, og i tiden framover vil investeringer med sikte på rasjonalisering, økt mekanisering og utskiftning av gammelt materiell få større plass enn tidligere. De offentlige investeringer utgjør nå om lag 20 pst. av de samlede investeringer. Investeringenes andel av nasjonalproduktet (regnet brutto) utgjorde 32 pst. i 1951 mot 34 pst. i 1950. For hele etterkrigstiden under ett har andelen utgjort om lag 34 pst.

Den skjevhet i inntektsfordelingen som utviklingen i 1951 førte med seg, resulterte i at det private forbruket for første gang etter krigen gikk noe ned, anslagsvis med 3 pst. Nedgangen må også delvis ses på bakgrunn av den sterke stigningen på hele 8 pst. fra 1949 til 1950. Det

viser seg da også at nedgangen i 1951 var sterkst for de varer der økingen det foregående år var størst. Det gjelder særlig klær og skotøy. Men her må en føye til at prisstigningen i 1951 var særlig stor nettopp på disse varene som følge av stigningen i de internasjonale råvareprisene.

Forbruket av drikkevarer og tobakk sank med om lag 6 pst. i 1951, mens nedgangen i matvareforbruket var noe mindre. Det var imidlertid også oppgang for enkelte grupper, blant annet for lys og brensel, innbo og liknende. Det siste må selvsagt ses på bakgrunn av boligreisningen.

Finansielle forhold.

Den offisielle rentesats for langsiktige statsobligasjoner er framleis 2.5 pst. De store importoverskuddene i etterkrigstiden har sammen med en rekke andre faktorer, ført med seg en stadig reduksjon i likviditeten, og i 1950 oppsto det et visst press mot det lave rentenivået. Dette presset er blitt ytterligere skjerpet med fortsatt kursfall på langsiktige obligasjoner i 1951, og den effektive rente ligger nå atskillig over 3 pst.

Frigiving av riksinnskuddene sammen med finansiering av statsbankene via Norges Bank, har i løpet av året tilført markedet over 900 mill. kroner. Dette har mer enn motvirket de likviditetsreducerende faktorer, og likviditeten økte derfor netto med nærmere 500 mill. kroner i løpet av året.

Statsbankenes finansieringsproblemer er imidlertid ikke blitt noe lettere trass i denne utviklingen, og det er nå som en midlertidig løsning, åpnet adgang til en ytterligere finansiering via Norges Bank for om lag 350 mill. kroner. Statsbankenes finansieringsproblem sammen med renteproblemet er blitt nærmere utredet i en innstilling fra Penge- og Finansrådet. Regjeringen arbeider for tiden med de forslag som er lagt fram i innstillingen med sikte på å finne fram til en mer varig løsning av de problemer en her står overfor. En kommer blant annet til å fremme en proposisjon med forslag om at bankene skal kunne pålegges å holde en viss prosent av innskuddene som bundne midler i Norges Bank.

Statsregnskapet for 1950—51 viste et overskudd på 196 mill. kroner. Beløpet er satt av til Nord-Norge-planen, blant annet er 100 mill. blitt bevilget til dekning av behovet for egenkapital i det såkalte Utbyggingfondet for Nord-Norge.

Prisutviklingen.

I tiden jan.—des. 1951 steg levekostnadene med 12.9 pst. Den overveiende del av stigningen fant sted i 1. halvår, da levekostnadsindeksen steg med 11.5 pst.

Av de enkelte poster i indeksen viste gruppen: kull, koks og ved, den største stigningen i løpet av året med hele 36.3 pst. Deretter fulgte bekledning med 20.7 pst., matvarer med 13 pst., drikkevarer og tobakk med 8.3 pst., gass og elektrisitet med 3.8 pst. og husleie med 2.4 pst.

I diskusjonen omkring de siste generelle dyrtidsreguleringene er det blitt hevdet at prisstigningen har rammet familier med barn sterkst, slik at samme lønnsstillegg uansett forsørgelsesbyrde, har skapt en sosialt uforsvarlig skjevhet. Det er foretatt en beregning som bekrefter at prisstigningen har vært noe forskjellig etter forsørgelsesbyrden, men

forskjellen har vært langt mindre enn tidligere hevdet. For et barnløst ektepar steg levekostnadene med 23.8 pst. fra 1949 til september 1951. For en familie på to voksne og to barn var stigningen i samme tidsrom 26.3 pst., altså en forskjell på bare 2.5 pst. i løpet av 2 år med usedvanlig sterk prisstigning. Bekledningsposten viser den største forskjellen med 2.7 pst., mens matvareposten bare viser en forskjell på 0.3 pst.

Ved årsskiftet var levekostnadsindeksen igjen på vei oppover. Fra desember 1951 til januar 1952 steg indeksen med 1.7 pst., vesentlig som følge av at forhøyelsen av jordbruksprisene i henhold til avtalen med Staten, ble registrert på dette tidspunktet.

Situasjonen er i år vesentlig endret fra samme tidspunkt i fjor. Den sterke stigningen i importprisene har opphørt og det fører til at lønnsutviklingen nå i sterkere grad enn for et år siden, vil bli bestemmende for den videre prisutvikling. Den «røde streken» ligger på 130.8 pr. 15. mars og i januar var indeksen kommet opp i 129.3. Indeksens høyde pr. 15. mars vil imidlertid vesentlig være av interesse for et begrenset antall lønnstakere, nemlig de grupper som ikke har tariffrevisjoner før utpå sommeren og høsten. For de øvrige gruppene vil kravene i forbindelse med vårens tariffrevisjoner stort sett være fastsatt før marsindeksen blir kjent.

Lønnsutviklingen.

Den kvartalsvise lønnsstatistikk som utarbeides av Statistisk Sentralbyrå, omfatter den gjennomsnittlige timefortjeneste inklusive akkord, overtid etc. Utviklingen i den senere tid framgår av denne oversikten:

	Timefortj. Menn	industri Kvinner	Levekostnads- indeksen
1. kv. 1950	3.10	2.02	100.5
1. kv. 1951	3.48	2.30	113.7
2. kv. 1951	3.75	2.52	121.9
3. kv. 1951	3.73	2.48	125.6
Årsskiftet 1951/52*)	3.94	2.69	127.1
Prosentvis stigning:			
1. kv. 1950 — årsskiftet 1951/52	27.1	33.2	26.5
1. kv. 1951 — årsskiftet 1951/52	13.2	17.0	11.8

*) Anslag framkommet ved å legge 21-ørestillegget til tallet for 3. kvartal 1951.

Tabellen viser at systemet med samme tillegg for menn og kvinner har ført til en betydelig utjamning. Timefortjenesten steg i de to siste årene med 27.1 pst. for menn og 33.2 pst. for kvinner. I samme tidsrom steg levekostnadsindeksen med 26.5 pst., noe som viser at timefortjenesten har holdt tritt med stigningen i prisene og sogar vært større for kvinnelønningenes vedkommende. En skal imidlertid her være klar over at utviklingen er høyst forskjellig for de forskjellige grupper av lønnstakere. En del av stigningen i timefortjenesten skyldes den såkalte lønns- og gruppeglidning, og grupper som ikke har «hatt adgang til» lønns- og gruppeglidning, har derfor fått en følelig nedgang i reallønnen i de siste to årene. For øvrig vises til den faglige rapporten.

Rapport
til

Den nordiske Samarbeidskomité's møte i Helsingsfors 29. november 1952
til 1. desember 1952

over

den faglige og økonomiske situasjon.

I rapporten til møtet 22.—23. mars 1952 ga vi en oversikt over de synsmåter som ble lagt til grunn for opplegget av tariffrevisjonen i inneværende år. Gjennomføringen av tariffrevisjonen må stort sett sies å ha funnet sted i samsvar med og innenfor rammen av det program som ble vedtatt. Resultatet kan summeres opp i følgende hovedpunkter:

1. Den gjennomsnittlige effektive lønnsøkning for Landsorganisasjonens medlemmer utgjør om lag 6 pst. (Jfr. den økonomiske oversikten.)
2. Begge hovedparter erklærte seg i prinsippet enig om innregulering av dyrtidstilleggene i grunnlønnen. For mange tariffavtalers vedkommende er også innreguleringen foretatt, og for noen holder en på med de nødvendige beregninger for å få til innregulering, mens det for en hel del ennå ikke er foretatt slik innregulering. Det kan tilføyes at når det skaper så vidt store vansker og tar slik tid med innreguleringen av dyrtidstillegget, henger det sammen med at det er mange forskjellige akkordsystemer som praktiseres, og hittil har det vært slik at dyrtidstilleggene har vært gitt i tillegg til akkordfortjenesten beregnet etter det antall timer akkorden har vart.
3. Det ekstraordinære 10-øres tillegget som ble gitt generelt ved oppgjøret i 1948, er nå blitt innregulert på grunnlønnssatsene.
4. Alle tariffavtaler gjelder for 1 år og inneholder ikke bestemmelser om indeksregulering.
5. De forskjellige tariffavtaler er blitt en del modernisert og å jourført med mer hensiktsmessig utforming av enkelte bestemmelser, og det er gjennomført en større differensiering i lønnsnivået i samsvar med de krav som stilles til faglig dyktighet og utdanning.

Pr. 31. oktober 1952 var revisjonen ferdig for om lag 335 000 arbeidere. Den alt overveiende del av oppgjørene er skjedd ved forhandlinger og meglinger, men om lag 66 000 har fått sine vilkår avgjort ved lønnsnemnd og om lag 9 000 ved frivillig voldgift.

Dessuten er det foretatt revisjon for om lag 70 000 statsfunksjonærer, hvorav ca. 40 000 er organisert i Landsorganisasjonen. Videre må en regne med at en stor del lønnstakere som ikke kommer inn under de «viktigere» overenskomster og derfor ikke blir registrert i den løpende tariffstatistikk, også har fått sine lønnsforhold avgjort. Alt i alt regner vi med at tariffrevisjonen nå er avsluttet for om lag 460 000 av Landsorganisasjonens vel 500 000 medlemmer.

De største grupper som ennå ikke fått har sine tariffavtaler oppgjort, er transportfagene, både sjø- og landtransporten, og hotell- og restaurantarbeiderne. En holder imidlertid på med denne revisjon, og for hotell- og restaurants vedkommende vil en ha den slutført en av de nærmeste dager.

Hele tariffrevisjonen hittil har vært gjennomført uten noen konflikt-situasjoner av betydning. Det har imidlertid vært streik for 2 gruppers vedkommende. Det var for teglverksarbeiderne for de overenskomster som Norsk Arbeidsgiverforening er part i og likeså for handels- og kontorfunksjonærene som kommer inn under Norsk Arbeidsgiverforenings overenskomster. Teglverksstreiken varte fra 19. februar til 10. mai. Størsteparten av interessetvisten for teglverksindustrien fikk en gjort opp ved forhandlinger mellom partene, men for et par-tre punkters vedkommende fikk en det avgjort ved frivillig voldgift. Når denne konflikt ble så vidt langvarig, har det sammenheng med at teglverksindustriens overenskomst hadde utløp pr. 31. januar og kom foran de øvrige bygningsfagene. Det var således ikke mulig å få til et oppgjør der før en var kommet til et resultat for bygningsfagene.

Konflikten vedrørende handels- og kontorfunksjonærene tegnet til å gripe nokså meget om seg allerede fra begynnelsen av — dette som følge av at den omfattet en hel rekke av våre større industribedrifter og skipsbyggerier, hvor det straks oppsto vansker da kontorpersonalet gikk ut i konflikt. Imidlertid henstilte Kommunal- og Arbeidsministeren til partene om straks å forsøke med nye forhandlinger eller eventuelt undergi interessetvisten frivillig voldgiftsbehandling for å unngå at en kom ut i noen omfattende arbeidsstans. Partene etterkom Statsrådets anmodning, og det ble opptatt nye forhandlinger som førte til enighet om en ordning som ble vedtatt over bordet, og konflikten, som da hadde vart 1 uke, ble straks avblåst.

Når det gjelder Landsorganisasjonens nyeste forbund — Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer — som først ble stiftet i fjor, har det vært en rivende utvikling med omsyn til å få opprettet tariffavtaler. Det er i dette året opprettet i alt 25 tariffavtaler med flere toneangivende bedrifter og industrier. Disse tariffavtaler fordeler seg med 10 i bedrifter tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening, 2 med Den Kooperative Tarifforening, 1 med Papirindustriens Arbeidsgiverforening og de øvrige med enkeltstående bedrifter.

Dagene 19. og 20. mai holdt Landsorganisasjonens representantskap møte. Det var for så vidt ordinære saker så som beretninger og regnskap som ble behandlet. Utenom det var det i første rekke den faglige og økonomiske situasjon som vakte interesse og var oppe til drøfting. Formannen og nestformannen holdt innledningsforedrag om disse spørsmål hvor formannen spesielt kom inn på Landsorganisasjonens stilling til funksjonærenes organisasjonsforhold og lønnsmessige problemer. Nestformannen behandlet opplegget til tariffrevisjonen og de ting som hadde umiddelbar sammenheng med denne. Redegjørelsene ble enstemmig tatt til etterretning.

Representantskapet gjorde også vedtak om nye retningslinjer for behandling av organisasjonstvister, og ga videre sin tilslutning til hovedprinsippene i innstillingen fra «Pris- og Rasjonaliseringslovkomitéen». Sekretariatet har senere til Finansdepartementet gitt en utførlig uttalelse om sitt syn på en permanent prislov.

Når det gjelder produksjonsutvalgene, har sekretariatet tatt opp arbeidet med sikte på en aktivisering av produksjonsutvalgene og har i den sammenheng vedtatt retningslinjer for aktiviseringen og for samarbeid mellom forbundene, samorganisasjonene og Landsorganisasjonen på dette felt. Det er også holdt kurser med tillitsmenn fra forbundene og samorganisasjonene i sakens anledning.

Helt siden frigjøringen i 1945 har en hatt lov om lønnsnemndsbehandling (voldgift) av interessekonflikter. Loven har, som påpekt i tidligere rapporter, hatt tilslutning fra Landsorganisasjonen ut fra det grunnsyn at en så langt råd var måtte unngå åpne arbeidskonflikter i gjenoppbyggingsperioden. Fra 1. januar 1953 vil imidlertid denne loven bli opphevet, idet det etter innstilling fra Arbeidstvistkomiteen er framsatt proposisjon om det. Hvis proposisjonen blir vedtatt av Stortinget, vil det innebære at den lønnsnemndsloven vi hittil har hatt blir opphevet, og lønnsnemnd vil i framtiden bare bli benyttet hvis partene blir enige om det.

Under henvisning til den økonomiske rapporten kan nevnes at siden tariffrevisjonen tok til i vår, har det fortsatt vært en prisoppgang som har gitt seg utslag i ganske sterk stigning i den offisielle levekostnadsindeks. Sekretariatet har inngående drøftet denne situasjon og har ved skriv til Regjeringen reist krav om at det må foretas ekstraordinære tiltak for å motvirke denne ugunstige økonomiske utvikling. Det har også vært ført direkte drøftinger mellom representanter fra Regjeringen og Landsorganisasjonen om denne sak. Regjeringen har også hatt liknende drøftinger med representanter for andre organisasjoner.

Økonomisk oversikt.

En skal som innledning til denne oversikten, gi en kort og sammenfattende karakteristikk av det økonomiske bildet i Norge i dag:

Det har i inneværende år intrådt en viss stagnasjon i den samlede produksjonsøkning, og i industrien har produksjonen for første gang etter krigen gått noe ned. Til gjengjeld ligger virksomheten blant annet i bygg og anlegg på rekordnivå, og alt i alt regner en med en viss — om enn beskjeden — økning i nasjonalproduktet.

Prisstigningen har fortsatt, men i atskillig svakere tempo enn i 1951. Det har imidlertid skjedd en forskyvning med hensyn til prisstigningens årsaker. Mens det i 1950 og 1951 var de stigende importpriser som var drivkraften, skyldes prisstigningen i år i det vesentligste innenlandske faktorer — et forhold som reiser visse spesielle problemer. Prisstigningen siden i vår har stort sett «spist opp» realverdien av det lønnsstillegg som arbeiderne i industrien fikk ved årets tariffrevisjoner. I den siste tiden har Regjeringen ført forhandlinger med de store næringsorganisasjoner med sikte på å sette en stopper for videre prisstigning og eventuelt bringe prisene noe ned. Utvidet subsidiering og visse toll-lettelser er i denne forbindelse satt i verk.

Det er framleis full sysselsetting, men arbeidsmarkedet er mindre stramt. Den internasjonale konkurransen merkes i stigende grad i hjemmeindustrien i tillegg til skjerpede avsetningsvansker på verdensmarkedet, og oppmerksomheten er i større grad enn før blitt rettet mot sysselsettingsproblemet. Den pågående utvikling er preget av motsetningen mellom den innenlandske prisstigning og det utenlandske prisfall, slik det slår ut i våre import- og eksportpriser. Hvis denne utvikling går for langt, kan det komme til å skape meget alvorlige problemer, dels ved at den kan framtvinge en devaluering, og dels fordi den, via et høyere innenlandsk kostnadsnivå og en tilsvarende svekkelse av konkurransevnen, vil kunne skape arbeidsløshet.

Det utvidede forsvarsprogram er kommet senere i gang enn forutsatt, men forsvarsutgiftene begynner nå å nærme seg det forutsatte nivå — 1 100—1 200 mill. kroner omregnet til årlig rate. Det private

forbruk har vist en moderat stigning fra i fjor, og likeledes ligger de totale investeringer noe høyere.

I det følgende skal en komme nærmere inn på utviklingen på de enkelte hovedområder i landets økonomi.

Produksjon.

I nasjonalbudsjettet for 1952 ble det regnet med en produksjonsøkning på 3 pst., spesielt i industrien på 3—5 pst. Det blir imidlertid en betydelig svikt på dette området, og en kan regne med at nasjonalproduktet i beste fall vil øke med 1,5—2 pst. Det er først og fremst svikt i industriproduksjonen som her slår ut, da den veier med en tredjedel i landets samlede produksjon. I tiden januar—september var det en nedgang på 0,7 pst. fra samme tidsrom i fjor. Dette tall for årets 3 første kvartaler under ett, dekker imidlertid over det forhold at mens industriproduksjonen i første halvår praktisk talt var like stor som i fjor, var den i 3. kvartal 2,5 pst. lavere. Denne forverring i 3. kvartal skyldes særlig utslaget i eksportindustrien. En kan således nevne at produksjonen i treforedlingsindustrien i 1. halvår lå 1,5 pst. høyere enn i fjor, mens den i 3. kvartal lå 20 pst. lavere.

Produksjonsutviklingen for forbruksvareindustrien viser derimot en motsatt tendens. Her var det en svikt i 1. halvår som følge av redusert etterspørsel og en betydelig lagerøkning hos de handlende. Produksjonen har imidlertid på dette området tatt seg opp igjen i det siste. Det gjelder både tekstil- og skotøyindustrien.

Stagnasjonen i industriproduksjonen som følge av sviktende omsetning, har hatt den utvilsomme fordel at den har ført til bedre varekvaliteter og en viss sanering av mindreverdige industribedrifter. Hvis stagnasjonen blir av større omfang og varighet, vil den derimot kunne reise alvorlige problemer, hvor en løsning i betydelig grad vil være avhengig av den alminnelige internasjonale utvikling. Det gjelder ikke minst med sikte på de konsekvenser en mer omfattende stagnasjon kan få for sysselsettingen.

Produksjonen i bygg- og anleggsvirksomheten lå i 1. halvår 8 pst. høyere enn i fjor, dels som følge av utvidelsen i forsvarrets anleggsvirksomhet, og dels som følge av den kraftige økning i sivil boligbygging. En regner med at det i år vil bli ferdig 30 000 leiligheter mot 21 000 i 1951. I de øvrige næringer har utviklingen stort sett vært som ventet. Produksjonen blir om lag uforandret i jordbruket. Det blir en betydelig nedgang i fiskeri, som for øvrig var ventet da fangsten her var usedvanlig stor i 1951. Til gjengjeld blir det en viss økning i hvalfangst- og skipsfartssektoren og i produksjonen av elektrisk kraft.

Utenriksøkonomi.

I tiden januar—september i år var det et overskudd på landets vare- og tjenestebalanse overfor utlandet på 270 mill. kroner. Dette er en betydelig bedring fra i fjor, hvor overskuddet i samme tidsrom var 130 millioner. Hvis en derimot tar med utviklingen i rente- og stønadsbalansen, som omfatter gaver under gjenreisningsprogrammet, netto rentebetaling til utlandet osv., blir det på den samlede driftsbalanse et overskudd på 280 mill. i år mot 410 mill. i samme tidsrom i fjor. Dette skyldes vesentlig en nedgang fra 330 til 55 mill. kroner i gaver under gjenreisningsprogrammet.

Det stigende overskuddet på vare- og tjenestebalansen fra i fjor skyldes at større fraktinntekter og mindre import av skip mer enn oppveide økingen i importoverskuddet av varer i dette tidsrom. Tallet for årets 9 første måneder dekker imidlertid over følgende viktige utvikling: I første kvartal utgjorde overskuddet 230 mill. kroner, mens det ble redusert til 20 mill. kroner i hvert av de to følgende kvartaler. Dette skyldes dels dårligere bytteforhold og dels virkningene av importrestriksjonene i enkelte land i den senere tid. Nettofraktinntektene viser en synkende tendens. Det har vært et betydelig prisfall på hvalolje og treforedlingsprodukter, og dessuten stigende avsetningsvansker for blant annet treforedlingsindustriens produksjon. En kan således nevne at verdien av treforedlingsekspporten gikk ned fra 400 mill. kroner i 1. kvartal i år til 170 mill. kroner i 3. kvartal. Verdien i 3. kvartal i år utgjorde bare 50 pst. av verdien i samme kvartal i fjor.

Det er ikke mulig på det nåværende tidspunkt å si hva nettovirkningene av de forskjellige hendelser i inneværende år vil bli når det gjelder landets valutasituasjon. Regjeringen har i en oversikt til O.E.E.C. regnet med et underskudd på bortimot 600 mill. kroner i budsjettåret 1952/53. En har inntrykk av at dette tall er i høyeste laget, selv om det er klart at det har inntrådt en betydelig forverring. Når det i 3. kvartal var et overskudd på 20 mill. kroner, trass i at en stor del av valutasvikten i treforedlingssektoren allerede hadde gitt seg utslag i statistikken, synes det imidlertid rimelig å regne med at underskuddet blir av mindre omfang enn antatt fra Regjeringens side. Dette bekreftes også av at det antakelig ikke skulle være grunn til å regne med noen ytterligere forverring av landets bytteforhold i den første tiden fremover. Med den sterke tilknytning som norsk utenriksøkonomi har til Storbritannia, vil imidlertid mye avhenge av utviklingen i Storbritannias betalingsssituasjon.

Utslaget på den samlede driftsbalansen vil ikke bli av samme størrelse, da en kan regne med at Norge vil få et betydelig netto valutatilskudd fra de øvrige medlemmer av Atlanterhavspakten i forbindelse med det felles bygge- og anleggsprogram for forsvaret. En kan i denne forbindelse nevne at nettotilskuddene fra utlandet i 1952 antakelig blir noe større enn regnet med i nasjonalbudsjettet.

Lønninger og priser.

En har foretatt en beregning av den effektive lønnsøkning som er oppnådd i gjennomsnitt ved årets tariffrevisjon. Beregningen gir som resultat en gjennomsnittlig lønnsøkning for industriarbeidere på 4—5 pst., for funksjonærer i privat virksomhet 6—7 pst. og for statsfunksjonærer som er medlemmer av Landsorganisasjonen 12—13 pst. Gjennomsnittet for alle grupper skulle ligge på omkring 6 pst. Når funksjonærene ved årets revisjon har fått mer enn arbeiderne, skyldes dette at man har rettet på noe av den skjevhet som utviklingen i de foregående år hadde skapt med hensyn til det innbyrdes forhold mellom gruppene.

I nasjonalbudsjettet ble det regnet med at det var mulig å øke det private forbruk i løpet av året med om lag 4 pst., og en kan derfor si at lønnsøkningen stort sett har holdt seg innenfor den realøkonomiske ramme som nasjonalbudsjettet trakk opp.

Forutsetningen for dette oppgjøret var da at en regnet med stabile priser gjennom året, men denne forutsetning har ikke holdt stikk, noe

som delvis også må sees på bakgrunn av at forutsetningen om produksjonøkingen delvis har sviktet. Fra april til oktober i år steg levekostnadene med 4,2 pst. Prisstigningen har derimot medført at tilleggene for arbeiderne stort sett er «spist opp» reelt sett, mens funksjonærene, og da særlig statsfunksjonærene, framleis ligger bedre an enn ved årets begynnelse.

Det er vesentlig matvareprisene og brenselprisene som har vist stigning i dette tidsrom, de første med 7,1 pst. og de sistnevnte med 8,4 pst. Innenfor matvaregruppen er det igjen prisene på kaffe, sukker, fiskevarer og en rekke landmannsprodukter som har steget. I de siste måneder har man hatt det vanlige sesongmessige fall på landmannsprodukter, men selve nivået er i løpet av siste år steget ganske sterkt. En kan således nevne at mens den totale levekostnadsindeks steg med 8,4 pst. fra oktober 1951 til oktober 1952, steg kjøttvareprisene med 19,7 pst., fiskevareprisene med 13,8 pst. og gruppen poteter, grønnsaker og frukt med 12,1 pst.

Regjeringen har satt ned et utvalg til å undersøke prisutviklingen og avanseforholdene for kjøtt og fleisk, og har dessuten satt i verk tiltak med sikte på å fremskynde import av frukt etc. Bare truselen om import av frukt brakte for ikke lenge siden fruktprisene ganske betydelig ned. Regjeringen har for øvrig med utgangspunkt i en uttalelse fra Landsorganisasjonens sekretariat (se den faglige oversikten) fremmet forslag om å bevilge 40 mill. kroner til økte melkesubsidier og dessuten fjerne tollene på kaffe og sukker. En har beregnet den pris-senkende virkning av disse tiltak til å utgjøre om lag 1,5 poeng i levekostnadsindeksen, det vil si 1,1 pst. Videre har Norges kooperative Landsforening satt ned prisene på enkelte varer. Utslaget er ikke så stort her, men det betegner et skritt i riktig retning; da de næringsdrivende i sin alminnelighet er blitt tvunget til å følge med.

De tiltak som er nevnt her, må i første rekke sees som et ledd i aksjonen for å få prisbevegelsen til å gå nedover. Noe særlig utslag med sikte på å bedre reallønnen, kan en derimot ikke si at de hittil lanserte tiltak vil få. Utviklingen på dette område vil i tiden fremover først og fremst avhenge av hvilke ytterligere tiltak, som skattelettelser, utvidet anvendelse av importen som reguleringsmiddel o. s. v., som Regjeringen eventuelt vil gjennomføre.

Forbruk og investering.

Som nevnt foran var det i nasjonalbudsjettet regnet med en forbruksøking på 4 pst. Den faktiske øking i første halvår er imidlertid ikke mer enn 2 pst., eller om lag 1 pst. pr. innbygger når man tar folketilveksten med i betraktning. Det har imidlertid i det siste år skjedd en betydelig bedring så vel i vareutvalget som i kvalitet, slik at en vel kan si at den reelle bedring for forbrukerne er noe større enn statistikken viser. Mer spesielt kan en nevne at forbruket steg når det gjaldt drikkevarer, tobakk, importert frukt og visse kolonialvarer, mens det var nedgang for en rekke jordbruksvarer som melk, fløte og egg. Med de pris- og lønnsrelasjoner en har hatt i siste halvår, kan en neppe vente noe ytterligere øking av forbruket i annet halvår. Hvis det likevel blir en øking, må det være berettiget å trekke den konklusjon at det i første rekke var andre grupper enn lønnstakerne som er blitt delaktige i den økingen.

Det har vært en viss øking i investeringene, men sammensetningen

har forandret seg betydelig. Investeringer i skip er gått ned, mens de er steget betydelig i bygg- og anleggssektoren. Likeledes har utvidelsen av frilistene i 1951 medført en betydelig øking i maskinimporten. Det er et spørsmål om det nåværende høye investeringsnivå kan holdes uten betydelige utslag på betalingsbalansen. I denne forbindelse vil det derfor kunne bli aktuelt å foreta en ny avveining mellom investering og forbruk for å unngå at forverringen i betalingsforholdene i sin helhet skal slå ut i forbruksvaresektoren. En kan for øvrig nevne at det er tegn som tyder på en merkbar nedgang i de private investeringsønsker i den siste tiden.

Arbeidsmarkedet.

Fra september 1951 til september 1952 har det vært en øking i det totale antall sysselsatte pliktig syketrygdede på om lag 1 600. Det var en øking i anleggsvirksomheten på 4 900, i byggevirksomheten på 4 200 og i varehandel på 2 750. Dessuten var det en betydelig øking i offentlig administrasjon som følge av det utvidete forsvarsprogram. I industrien var det i samme tidsrom en nedgang på 7 250, i skogbruk på 6 950 og i jordbruk på 3 200. Det er første gang etter krigen at sysselsettingen gikk ned i industrien. Militærøvelsene i høst har virket inn på tallet i september i år, men nedgangen i industrisysselsettingen i det siste året skyldes vesentlig stagnasjonen i produksjonen og de stigende avsetningsvansker. Nedgangen i forbruksvareindustrien, som beklædning, tekstil og lær og gummi, er imidlertid stanset opp. Til gjengjeld kan en registrere sviktende sysselsetting blant annet i treforedlingsindustrien og i visse deler av jern- og metallindustrien.

Totalt sett kan en imidlertid si at det er full sysselsetting, bortsett fra en normal friksjonsledighet. Det er imidlertid inntruffet en påtakelig bedring i balansen på arbeidsmarkedet i det siste året. En kan således nevne at mens det i 3. kvartal 1951 var 1,8 registrerte ledige plasser pr. registrert ledige arbeidssøkende, var det i 3. kvartal 1952 bare 0,8 ledige plasser pr. arbeidssøkende. Det er antakelig første gang etter krigen at det har vært noen færre ledige plasser enn ledige arbeidere. En kan spesielt nevne at tallet for september i år var 0,6, hvilket vil si at det var nesten dobbelt så mange ledige arbeidere som ledige plasser. De absolutte tall var 5 785 ledige plasser mot 9 996 arbeidssøkere. På grunn av betydelige feilkilder må disse statistiske oppgaver brukes med varsomhet, men de skulle gi et pålitelig bilde av tendensen i utviklingen. Hvis denne utvikling fortsetter i noen tid, vil det kunne føre sysselsettingsproblemet atskillig sterkere inn i den alminnelige økonomiske debatt.

Finansielle forhold.

Statsregnskapet for 1951/52 viser et overskudd på 279 mill. kroner etter at det var betalt 307 mill. kroner i avdrag på faste statslån. Overskuddet er atskillig større enn ventet ved framlegget av budsjettet, noe som blant annet skyldes at utgiftene til forsvaret i den første tiden ikke steg i det forutsatte tempo. Pr. 1. juli i år var de overførte bevilgninger steget med 349 mill. kroner, hvorav storparten faller på forsvaret og beredskapen. Inntektene på det inneværende statsbudsjett går rikelig inn, og det synes realistisk å regne med at det løpende budsjett også vil vise overskudd, hvis intet ekstraordinært inntreffer.

Den finansielle stilling er blitt mer anstrengt for en rekke kommuner, og det er foreslått en betydelig øking i overføring av midler over det såkalte skatteutjamningsfondet.

Regjeringen har satt fram proposisjon om betydelige lettelser i den kommunale beskatning for neste år, og har også antydnet lettelser i statsskatten.

Den offentlige diskonto er framleis 2,5 pst., men den effektive rentesats for langsiktige obligasjoner ligger på vel 3 pst.

Innskuddsøkningen i aksje- og sparebankene var i første halvår 1952 betydelig større enn tidligere, mens utlånesøkningen har vært betydelig svakere. Dette henger blant annet sammen med at bedriftenes inntekter og en høyere privat sparing har medført at langt større beløp vender tilbake som innskudd i bankene, istedenfor som tidligere å bli innbetalt til det offentlige ved netto kjøp av valuta til dekning av overskuddsimport.

For å dekke statsbankenes finansieringsbehov, har Regjeringen fått bemyndigelse til å utstede kortsiktige statsveksler for til sammen 500 mill. kroner. En har imidlertid ennå ikke funnet fram til noen langsiktig løsning av statsbankenes finansieringsproblem.

Internasjonale forbindelser.

Den Frie Faglige Internasjonale holdt representantskapsmøte i Berlin i tiden 1.—5. juli 1952.

Som representant for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon møtte P. Mentsen, med Alfred Skar som rådgiver og Mirjam Nordahl som tolk.

Sådan rapport foreligger fra våre representanter:

Representantskapsmøtet, som ble holdt i «Prälat-Schöneberg», Berlin, ble åpnet 1. juli kl. 10 av presidenten i Internasjonalen, Sir Vincent Tewson.

32 tilsluttede organisasjoner fra 28 land var representert med til sammen 47 representanter, 7 varamenn og 7 rådgivere. Disse representerte om lag 39,5 millioner medlemmer eller 74 pst. av Internasjonalens tilsluttede medlemmer. Det møtte dessuten 6 av sekretariatets medlemmer og 19 representanter fra 13 yrkesinternasjonaler og en rekke observatører.

Følgende dagsorden ble lagt fram og behandlet:

1. Velkomsttaler.
2. Presidentens tale.
3. Valg av fullmaktskomité.
4. Valg av reglementskomité.
5. Godkjenning av forretningsorden og representantskapets dagorden.
6. Generalsekretærens beretning om arbeidet siden kongressen i juli i fjor.
7. Finansiell rapport:
  - a) Beretningen fra revisorene.
  - b) Regnskapet.
  - c) Forslag til budsjett.

8. Ledige plasser i Internasjonalens styre.
9. Priser, lønninger og produktivitetsspørsmål.
10. Ungdomsproblemer.
11. Program og politiske retningslinjer for ikke selvstyrte territorier eller land.
12. De regionale organisasjoners arbeidsoppgaver.
13. Internasjonalens program for opplysningsarbeidet.
14. Presse- og informasjonsvirksomhet.
15. Forslag fra de tilsluttede organisasjoner.

Etter at presidenten, Tewson, hadde åpnet representantskapsmøtet, ble første velkomsttale holdt av formannen i Vest-Berlins fagorganisasjon, Ernst Scharnovski. Deretter holdt Berlins borgermester, Ernst Reuter, en hilsningsstale. Videre var det hilsningsstale av Berlins ordfører, Suhr, og formannen i den tyske landsorganisasjon, Chr. Fette. Og så til slutt var det tale til representantskapet av en gammel veteran som ble fagorganisert for 64 år siden.

Presidenten, Vincent Tewson, holdt så sin tale til representantskapet, hvor han kom inn på det arbeid Internasjonalen hadde utført og de arbeidsoppgaver en sto foran.

Etter presidentens tale ble det foretatt valg av fullmaktskomité og reglementskomiteé

Møtet tok så til med punkt 6 på dagsorden, behandlingen av beretningen, og generalsekretæren, Oldenbroek, ga en muntlig oversikt. Det gikk bl. a. fram av beretningen og generalsekretærens oversikt at Internasjonalen har hatt god tilslutning siden starten. I 1951 er 17 nye organisasjoner fra 10 forskjellige land tilmeldt Internasjonalen. I alt representerer F.F.I. 93 forskjellige fagorganisasjoner i 71 land med om lag 53 millioner medlemmer.

En rekke talere hadde ordet i ordsiftet om beretningen. Alle ga sin tilslutning og anerkjennelse til det arbeid som var utført.

Under behandlingen av punkt 7 på dagsorden, «Finansielle spørsmål», ble revisjonsberetningen så vel som regnskapsoversikten og forslaget til budsjett enstemmig godkjent.

Presidenten, Tewson, meddelte under punkt 8, «Ledige plasser i styret», at Pat Conray, Canada, var gått ut av styret som følge av at han hadde sluttet i fagorganisasjonen og gått over i annen stilling. Presidenten sa derfor fra at det måtte foretas suppleringsvalg i dette tilfelle og i liknende tilfelle når noen av styrets medlemmer gikk ut midt i kongressperioden.

Dagsordens punkt 9, «Priser, lønninger og produktivitet», ble så tatt opp til behandling. Ejler Jensen, Danmark, holdt innledningsforedraget.

Det ble besluttet å velge en spesialkomité som skulle utarbeide innstilling for representantskapet i denne saken. Den norske landsorganisasjon ble representert i denne komitéen ved P. Mentens.

I diskusjonen viste det seg at dette spørsmålet hadde stor interesse. Det ble levert flere innlegg — mange luftige og nokså teoretisk betonte — men engelskmannen Lincoln Evans leverte et helt utmerket innlegg, som fullt ut var i samsvar med det syn vi hevder på pris-, lønns- og produktivitetsspørsmålene.

Spesialkomitéen som behandlet saken, la fram uttalelse som ble enstemmig vedtatt av representantskapet.

Under punkt 10, «Ungdomsproblemer», ble innledningsforedraget holdt av A. Karl, representant for den tyske landsorganisasjon. Det

var den tyske landsorganisasjon som hadde tatt opptakten til at dette spørsmål ble satt opp til behandling. Representantskapet gjorde et enstemmig vedtak som omfatter organisasjonsproblemer, alminnelig utdanning, yrkesveiledning, yrkesopplæring og sysselsettingsvilkår for unge arbeidere.

Punkt 11, «Program og politiske retningslinjer for ikke selvstyrte territorier eller land», ble innledet av inderen Shastri. Han var også rapportør i den spesialkomitéen som behandlet denne saken.

Komitéen som behandlet spørsmålet la fram en innstilling som bl. a. behandlet vilkårene for den domonikanske fagbevegelse, fagbevegelsen på Malta, Tunis og Korea. Denne resolusjonen ble det ganske stor diskusjon om, idet de franske representanter, med André Lafond i spissen, gikk hardt imot punktet angående Tunis. Under avstemningen avholdt franskmennene seg fra å stemme i Tunis-spørsmålet (punkt 3). For øvrig ble resolusjonen enstemmig vedtatt.

Punkt 12, «De regionale organisasjoners arbeidsoppgaver». Den 30. juni, dagen før representantskapsmøtet begynte, ble det holdt en spesialkonferanse angående de regionale organisasjoners problemer. På representantskapet ble det lagt fram rapport i saken, og det gikk fram av denne at regionale organisasjoner innenfor F.F.I. nå er stiftet for Europa, Nord-Amerika, Latin-Amerika og Asia. Den rapport og uttalelse som ble lagt fram ble enstemmig vedtatt av representantskapet.

Punkt 13, «Internasjonalens program for opplysningsarbeid». Under dette punktet forelå forslag til opplysningsprogram utarbeidet av F.F.I.s sekretariat, som ble enstemmig vedtatt av representantskapet.

Den 28. juni ble det holdt en konferanse med representanter fra de tilsluttede organisasjoner om «presse- og informasjonsvirksomheten», som var satt opp som punkt 14 på dagsorden.

På representantskapsmøtet ble saken innledet av G. Reuter fra den tyske landsorganisasjon. Han la også fram rapporten fra konferansen. Den ble enstemmig godkjent.

Punkt 15, «Forslag fra de tilsluttede organisasjoner». De forslag og resolusjoner som var sendt inn fra tilsluttede organisasjoner besluttet representantskapet å oversende til reglementskomiteén, idet en gjorde vedtak om at denne komitéen også skulle fungere som resolusjonskomité. Reglementskomiteén la så fram innstilling med anbefaling om de resolusjoner som ble innstilt til godkjenning. Innstillingen fra reglementskomiteén ble enstemmig vedtatt (når det gjelder disse resolusjoner vil de bli oversatt senere).

I tilslutning til representantskapsmøtet ble det den 4. juli holdt en konferanse av representantene fra A-pakt-landene. Generalsekretær Oldenbroek og sekretær Brauntal var også til stede. R. Bothereau, Frankrike, ble valgt til formann for denne konferanse. Fra F.F.I.s sekretariat forelå forslag til program eller uttalelse om forbindelsen med NATO. Konferansen gjennomgikk dette forslag og utarbeidet en resolusjon hvori det bl. a. understrekes at F.F.I. vil støtte alle tiltak som er nødvendige for å forsvare demokratiet i verden og folkenes frihet mot enhver totalitær aggresjon. Videre understrekes at de uunngåelige byrder demokratiene må påta seg for å holde skikkelig beredskap, må bli fordelt rettferdig slik at det ikke går ut over arbeidernes sosiale og økonomiske standard. Det framholdes videre at de frie fagorganisasjoner bør være skikkelig representert i NATO og i alle andre nasjonale og internasjonale organisasjoner som arbeider med de sosiale og økonomiske sider ved opprustningen.

Denne resolusjonen ble lagt fram for representantskapet og enstemmig vedtatt.

Lørdag den 5. juli, før representantskapsmøtets slutt, overrakte presidenten, Sir Vincent Tewson, F.F.I.-nålen til 4 medlemmer av den tyske landsorganisasjons styre i Berlin. Deretter var det sang av Schöneberg guttekor, og presidenten hevet møtet kl. 12.

Den Europeiske Regionale Organisasjon av den Frie Faglige Internasjonale.

Den Europeiske Regionale Organisasjon av F.F.I. har holdt 2 representantskapsmøter, det ene i Bryssel 14.—15. mars og det annet i Lugano 22.—24. oktober.

På møtet i Bryssel 14.—15. mars møtte sekretær Elias Volan, da både representanten og varamannen fra vår organisasjon, henholdsvis Konrad Nordahl og P. Mentsen, var forhindret fra å møte.

På møtet i Lugano 22.—24. oktober møtte P. Mentsen og Kjell Holler.

Fra møtet i Bryssel foreligger sådan rapport:

Følgende organisasjoner var representert:

Den østerrikske landsorganisasjon	A. Proksch J. Pölzer
Den belgiske landsorganisasjon	L. Smets R. Cointre R. Dekeyzer
De samvirkende Fagforbund, Danmark	Albert Kocik
C.G.T. Force Ouvrière, Frankrike	Robert Bothereau
Den vesttyske landsorganisasjon	Matthias Föcher Hans Böhm
Den britiske landsorganisasjon	C. J. Geddes G. Thorneycroft Mrs. A. Kolarz
Den italienske landsorganisasjon (C.I.S.L.) ..	Giovanni Canini Bruno Storti V. Marafini
Den italienske landsorganisasjon (U.I.L.) ..	I. Viglionesi V. Agostinone
Landsorganisasjonen i Luxembourg	Mme Lily Krier-Becker
Landsorganisasjonen i Nederland	H. Oosterhuis J. G. Suurhoff Van Wouwe

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon	Elias Volan
Landsorganisasjonen i Sverige	Otto Westling Nils Goude
Landsorganisasjonen i Sveits	E. Leuenberger
Landsorganisasjonen i Trieste	Livio Novelli

Fra Den Frie Faglige Internasjonale møtte generalsekretær J. H. Oldenbroek.

Følgende dagsorden ble vedtatt:

1. Godkjennelse av protokoll fra forrige møte.
2. Beretning om E.R.O.s virksomhet (F.R.K. innbef.)
Beretninger til foreleggelse for F.F.I.).
3. Regnskap for 1951; revisorenes beretning; budsjett for 1952.
4. Nye medlemsorganisasjoner (U.I.L., Italia).
5. Den faglige situasjonen i Europa; propaganda-aksjon i Frankrike og Italia.
Undersøkelse — Trieste.
6. Overføring av faglig medlemskap fra et land til et annet med fulle rettigheter.
7. Beretning over Komiteen for økonomiske saker.
8. Beretning over Boligekspertkomiteen og Boligkonferansen.
9. Forbindelse med Europarådet og Femlandspaktorganisasjonen.
10. Sommerskole i Compiègne.
11. Forslag innsendt fra tilsluttede landsorganisasjoner.
12. Valg: Formann, 4 viseformenn, 2 revisorer og arbeidsutvalg.
13. Tid og sted for neste Regional konferanse. Dagsorden.
14. Eventuelle andre viktige saker.

Til punkt 12 opptok formannen forslag om at valgene skulle foregå på regional konferansen til høsten. Dette ble enstemmig vedtatt.

1. *Godkjennelse av protokoll fra forrige møte.*

Protokollen ble enstemmig vedtatt.

2. *Beretning om ERO's virksomhet.*

Beretningen forelå for de skandinaviske representanter i norsk tekst, dokument ERO-C2-2. Beretningen vedlegges.

Beretningen ble enstemmig vedtatt, men Schevenels ga en lengere muntlig forklaring på de vansker Regionalen hadde hatt for å komme i arbeid. For det første var det husvansker. For det annet vansker med å skaffe kontormateriell. Alle disse vansker hadde medført at Regionalen ikke hadde maktet å iverksette alle vedtak Internasjonale hadde fattet og som skulle effektueres av Regionalen.

3. *Regionalens regnskaper.*

Av status fremgår at det var et overskudd for året 1951 på 181 033 belgiske franc. Inntekten i året var 2 071 104 belgiske franc. Regnskapene vedlegges rapporten.

4. *Nye medlemsorganisasjoner.*

Regionalen hadde opptatt som nytt medlem den sosialdemokratiske ledede landsorganisasjon i Italia. Dette ble sterkt kritisert av representantene fra CISL, som hevdet at det ville være å reise strid innenfor

den italienske fagbevegelse at Internasjonalen opptok en ny landsorganisasjon som førte en bestemt partipolitisk linje. Fagorganisasjonen måtte etter representantenes mening være politisk nøytral. De fikk tilført protokollen sin protest. Denne protest ledet til at representantene fra UIL fikk tilført protokollen en erklæring, hvori de fastslo sin vilje til samarbeid med den annen landsorganisasjon og ofte hadde tilbudt sådant samarbeid uten at det hadde ledet til noe. — Disse erklæringer eller redegjørelser ble bare gitt i ett eksemplar uten skriftlig oversettelse.

5. *Den faglige situasjon i Europa. Propagandaaksjon i Frankrike og Italia. Undersøkelse — Trieste.*

Disse spørsmål ble inngående diskutert. Schevenels meddelte i denne forbindelse at sekretariatet hadde lagt opp en plan for arbeidet i Italia og Frankrike og reiste spørsmålet om de tilsluttede organisasjoner kunne bevilge spesielle beløp til dette arbeid. Skulle arbeidet føre til noe positivt resultat, var det ikke mulig for Regionalen innenfor rammen av sine nåværende inntekter å iverksette dette arbeid. Det var derfor nødvendig at de tilsluttede landsorganisasjoner på en eller annen måte kunne skaffe midler til dekning av de utgifter som dette arbeid ville medføre. Schevenels var inne på om landsorganisasjonene kunne skaffe midler til veie eventuelt ved utligning på de tilsluttede forbund. *Thornycroft*, Storbritannia, hevdet at landsorganisasjonene ikke kunne iligne tilsluttede forbund noen kontingent til dette arbeid, da en rekke av faginternasjonale også arbeidet med samme sak. Men han trodde at landsorganisasjonene måtte kunne forhøye det tidligere besluttede bidrag til det internasjonale fond for faglig arbeid med 5 sh pr. år i 2 år. Dette ble vedtatt som anbefaling til landsorganisasjonene.

Under den fortsatte diskusjon ble det opplyst at arbeidet i Frankrike og Italia ville kreve minst 100 mill. franske franc. Det ble meddelt at de britiske gruvearbeidere hadde erklært seg villig til å gi 5000 £ i år, for neste år 6000 £, til arbeidet blant gruvearbeiderne. I metallindustrien ville det trenge 12 à 15 000 £. Jern- og Metall-Internasjonalen har besluttet ekstra-utligninger på sine medlemsorganisasjoner. Post- og telegraaffunksjonærene i England har bevilget 1300 £.

Bare i Frankrike har kommunistene 20 lønte funksjonærer som har til oppgave å organisere partiarbeidet innenfor bedriftene. Regionalen må etter de undersøkelser som er foretatt, regne med å ansette i alle fall for 2 år, en del spesialister som har til oppgave å organisere arbeidet for om mulig å få tilslutning til de organisasjoner som står tilsluttet Den Frie Faglige Internasjonale.

Regionalen har hatt en spesiell representant for å undersøke forholdene i Trieste. Fra hans arbeid foreligger en beretning som vedlegges rapporten. Beretningen ble besluttet oversendt Internasjonalen.

6. *Overføring av medlemskap mellom de tilsluttede landsorganisasjoner.*
Det ble besluttet at denne sak må løses av de internasjonale fagsekretariater.

7. *Beretning fra Komiteen for økonomiske saker.*

Beretningen inneholder et program for fagorganisasjonens arbeid med tariffspørsmål og andre økonomiske saker av nasjonal og internasjonal karakter oppdelt i 55 punkter. Det vil føre for langt i denne rapport å omtale denne komitéinnstillingen. Beretningen vedlegges rapporten (dokument ERO-C2-11).

8. *Beretning fra Boligekspertkomiteen og Boligkonferansen.*
Dokument ERO-C2-6.

Under denne sak ble Boligkonferansens vedtak i Paris 16.—18. februar fremlagt og godkjent.

9. *Forbindelsen mellom Europarådet og Femlandspaktorganisasjonen.*
Dokument ERO-C2-7.

Schevenels ble anmodet om å undersøke muligheten av at Regionalen kunne bli representert ved drøftelser i Femlandsorganisasjonens sosialkomité når det gjelder de spørsmål som angår arbeidstakerne.

10. *Sommerskolen i Compiègne.* Dokument ERO-C2-8.

Regionalen skal iverksette en sommerskole, og det ble fremlagt program for skolen. Den skal holdes i dagene 14.—28. juni 1952. Programmet ble vedtatt slik som foreslått i dokument C2-8, som vedlegges.

11. *Forslag innsendt fra tilsluttede organisasjoner.*

Det forelå bare ett forslag, nemlig fra den italienske landsorganisasjon CISL. Forslaget inneholdt 2 punkter:

1. Innstillingen til arbeiderdelegerte som representerer kommunistkontrollerte organisasjoner innen Det internasjonale Arbeidsbyrå.

Det ble besluttet at saken måtte tas opp av Internasjonalen, da dette ikke var et spørsmål som bare angikk Europa.

Punkt 2 i forslaget ble trukket tilbake. — Dok. ERO-C2-9 vedlegges.

12. *Valg.*

Valgene ble som før nevnt besluttet utsatt til regional konferansen til høsten.

13. *Tid og sted for neste regional konferanse.*

Det ble overlatt til sekretariatet å bestemme stedet etter konferanse med de landsorganisasjoner hvor man kunne tenke å legge konferansen. Møtet vil sannsynligvis bli holdt omkring midten av oktober.

Fra møtet i Lugano foreligger sådan rapport:

Den Europeiske Regionale Organisasjon av FFI holdt Regional konferanse i Lugano 22.—24. oktober 1952.

Som representanter for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon møtte P. Mentsen og Kjell Holler.

Regional konferansen, som ble holdt i Hotel Continental, ble åpnet 22. oktober kl. 10 av presidenten i Den Europeiske Regionale Organisasjon, C. J. Geddes.

I alt møtte 42 delegater fra 14 forskjellige land. Dessuten møtte en rekke observatører fra de faglige yrkesinternasjonaler, samt rådgivere og tolker.

Generalsekretær Oldenbroek i FFI var representert ved Brauenthal. Følgende dagsorden ble lagt fram og behandlet:

1. Velkomsttale.
2. Formannens tale.
3. Oppnevning av Fullmaktskomité og Reglementskomité.
4. Sekretærens beretning om Den Europeiske Regionale Organisasjons virksomhet.
5. Boligproblemet i Vest-Europa.
6. a) Gjenopprustningsprogrammets sosiale og økonomiske virkninger når det gjelder Europa.
b) Nødvendigheten av nå å begynne med planer og tiltak som sikrer økonomisk stabilitet ved omstillingen etter rustningskonjunkturenes opphør.

7. Forslag innsendt fra tilsluttede landsorganisasjoner.
8. Valg: a) Medlemmer og suppleanter til Det Regionale Representantskapet.
  - b) Formann, blant Det Regionale Representantskapets medlemmer.
  - c) Regionalsekretær.
9. Tid og sted for neste Regionalkonferanse i 1954.
10. Eventuelt.
11. Konferansens avslutning.

Ved åpningen av konferansen ga presidenten, Geddes, ordet til følgende, som holdt hilsningstaler til konferansen: Nestformannen i den sveitsiske landsorganisasjonen, E. Leuenberger, borgermesteren i Lugano og finansministeren i kantonen Tecino.

Presidenten, Geddes, takket for hilsnningene og holdt deretter sin åpningstale til konferansen.

Det ble så vedtatt å velge en fullmaktskomité og en reglementskomité. I fullmaktskomiteen ble P. Mentsen representant for den skandinaviske gruppen, og i reglementskomiteen ble Einar Nielsen valgt som representant for samme gruppe.

Møtet tok så til med behandlingen av *dagsordens punkt 4 — Beretningen*. Sekretæren, Schevenels, ga en muntlig redegjørelse om de viktigste punkter. Av beretningen gikk fram at Regionalens medlemstall nå er på 23 276 841, en stigning i medlemstallet det siste år på 1 235 000.

Etter sekretærens redegjørelse ble det alminnelig debatt om beretningen, og diskusjonen gjaldt særlig tredje del av den. I sammenheng med beretningens forskjellige punkter, ble det stor diskusjon om bl.a. følgende: Franco-Spanias opptakelse i UNESCO. — Hjelpeprogrammet for oppbygging av fagorganisasjonen i Italia. — «Den grønne» Schumanplanen (jordbruksplanen for Europa). — Spørsmålet om fagbevegelsens stilling til den europeiske ungdomskampanje. — Faremomenter i samarbeidet mellom TUAC og de høyere organer i OFEC.

Europarådets informasjonssjef om arbeidspørsmål, J. Terrisse, ga under beretningsdebatten en redegjørelse om forholdene mellom fagbevegelsen og Europarådet.

Beretningen ble i sin helhet godkjent, og om de forskjellige saker som det var særlig debatt om ble det vedtatt spesielle resolusjoner. *Dagsordens punkt 5. — Boligproblemet i Vest-Europa.*

Dette punktet ble innledet av ERO's boligekspert, H. Umrath. Etter innledningen ble det en inngående diskusjon, hvor bl.a. Isidoor Smets, Belgia, etter vår oppfatning, hadde et utmerket innlegg; kanskje særlig fordi han i debatten framholdt de skandinaviske land som mønster for hvordan boligbyggingen burde foregå.

Utredningen og innstillingen fra ERO's boligkomité ble tatt til etterretning. Det ble også vedtatt en resolusjon om boligbyggingen.

Presidenten tok så opp til behandling Regionalens regnskaper, budsjettforslag og revisjonsrapport. Disse ble enstemmig godkjent.

Fra Arbeidsutvalget forelå forslag til endring av vedtektenes artikkel 12a, som innebar at Arbeidsutvalget skulle utvides fra 4 til 5 medlemmer. Dette ble nå tatt opp til behandling og enstemmig vedtatt.

Den største sak som var oppe til behandling på Regionalkonferansen var *dagsdens punkt 6.*

- a) Gjenoppbyggingsprogrammets sosiale og økonomiske virkninger i Europa.

b) Nødvendigheten av nå å begynne med planer og tiltak som sikrer økonomisk stabilitet ved omstillingen etter rustningskonjunkturenes opphør.

Innledningsforedrag om disse punkter ble holdt av FFI's økonomiske ekspert, Brauenthal, og Schevenels. Punktene ble diskutert og utredningene så vel som dokumenter som forelå i saken ble tatt til etterretning.

I samband med disse punkter ble framlagt og vedtatt en resolusjon om produktiviteten, sålydende:

«Den Europeiske Regionale Organisasjon av FFI, samlet til konferanse i Lugano fra 22.—24. oktober 1952, ønsker ennå en gang i klare og kraftige vendinger å gi uttrykk for sine medlemsorganisasjoners holdning når det gjelder det alminnelige produktivetsproblemet.

Den gjentar sin vilje til å støtte et hvert virkelig forsøk på å øke produktiviteten i de ulike økonomiske sektorer, så vel på et nasjonalt som et internasjonalt plan, under forutsetning av

- a) at alle tiltak som tas på de forskjellige trinn under forberedelsen og iverksettelsen av økt produktivitet, gjøres i forståelse med arbeidernes organisasjoner,
- b) at arbeiderne får forsikring om at de skal få rimelig del av de goder som er et resultat av økt produktivitet og produksjon i form av høyere levestandard.
- c) at tilbørlig hensyn vies arbeidernes økonomiske sikkerhet og uten å skade deres sysselsettingsmuligheter.

Regjeringene og arbeidsgiverne bør ta hensyn til arbeiderorganisasjonens synspunkter hvis de ønsker å beholde arbeidernes godvilje, og uten denne støtten er det helt sikkert at anstrengelsene for å øke produktiviteten ikke vil lykkes. Ifall regjeringene og arbeidsgiverne ikke tar hensyn til disse synspunkter, må fagbevegelsen på ny overveie sin stilling til spørsmålet.»

Dagsordens punkt 7.

De forskjellige forslag som var sendt inn av tilsluttede organisasjoner ble alle satt fram i samband med behandlingen av punkt 4, 5 og 6, og ble diskutert i sammenheng med den diskusjon som da pågikk. Det ble derfor under dette punktet uten diskusjon vedtatt følgende resolusjoner:

1. Om Franco-Spanias opptakelse i internasjonale organisasjoner.
2. Om det italienske lovforslaget som tar sikte på registrering av fagforeningene.
3. Om boligbyggingen.
4. Om ungdomsproblemer.

Resolusjon nr. 4 — Ungdomsproblemer — ble opprinnelig satt fram av den vest-tyske landsorganisasjon, som for øvrig tok opp samme spørsmål på FFI's representantskapsmøte i Berlin i juli måned.

Det tyske forslaget til resolusjon ble imidlertid omredigert etter å ha vært behandlet i Reglementskomiteen.

En tok så til med behandlingen av *dagsordens punkt 8 — Valg.*

Presidenten, Geddes, ble enstemmig gjenvalgt. Likeså sekretæren, Schevenels.

Som medlemmer av representantskapet ble valgt:

Land:	Organisasjon:	Medl.:	Varamenn:
Belgia	Fédération Générale du Travail	Isidoor Smets	Roger Dekeyzer
Danmark	De samvirkende Fagforbund i Danmark	Eiler Jensen	Kai Lindberg
Frankrike	CGT Force Ouvrière	Robert Bothereau	André Lafond
Hellas	Confédération Generale du Travail	F. Makris	G. Laskaris
Island	Althudusamband Islands	Giovanni Canini	Paolo Consoni
Italia	Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori	Bruno Storti	Mme. Lily Krier-Becker
Luxemburg	Confédération Générale du Travail	Mme. Lily Krier-Becker	Antoine Weiss
Malta	General Worker's Union		
Nederland	Nederlands Verbond van Vakverenigingen	H. Oosterhuis	J. G. Suurhoff
Norge	Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge	Konrad Nordahl	P. Mentsen
Saar	Einheitsgewerkschaft	Paul Kutsch	Eduard Welter
Spania	Union General de Trabajadores de Espana en el Exilio	Pascual Tomas	
Storbritannia	Trades Union Congress	W. Lawther C. J. Geddes	Miss Hancock Tom Yates
Sverige	1. Landsorganisasjonen i Sverige 2. Tjenstemennens Centralorganisation	Otto Westling Nils Goude Harald Adamsson	Axel Strand Einar Norrmann Valter Aman
Sveits	Union Syndicale Suisse	Edmund Wyss	Ernst Leu- enberger
Trieste	Camera Confederale del Lavoro	Livio Novelli	
Tyskland	Deutscher Gewerkschaftsbund	Ludwig Rosenberg M. Föcher	H. Bøhm A. Karl
Østerrike	Oesterreichischer Gewerkschaftsbund	Johann Bøhm Anton Proksch	Leo Geiger Johann Pølzer

De øvrige valg ble foretatt av representantskapet, som holdt møte umiddelbart etter Regionalkonferansens slutt.

Dagsordens punkt 9 — Tid og sted for neste Regionalkonferanse i 1954, ble overlatt til Arbeidsutvalget å fatte vedtak om.

Under «Eventuelt» ble ikke optatt noen saker.

Konferansen sluttet så fredag den 24. oktober kl. 11 med taler av presidenten og sekretæren.

Etter en kort pause holdt så det nyvalgte representantskap møte og foretok de etter vedtektene bestemte valg.

Som medlemmer av Arbeidsvalget ble valgt: L. Rosenberg, den tyske gruppen, H. Oosterhuis, Be-Ne-Lux-gruppen, Robert Bothereau, den franske gruppen og Konrad Nordahl, den skandinaviske gruppen.

Otto Westling, Sverige, hadde tidligere representert den skandinaviske gruppen, men meldte fra at det under konferansen i Gøteborg den 1. oktober d.å. var enighet om at representasjonen i Arbeidsutvalget burde overlates til den norske landsorganisasjonen, da den danske landsorganisasjonen tidligere var representert i FFT's styre og den svenske landsorganisasjon i ILO's styre.

Med omsyn til personlig varamann for Konrad Nordahl som representant i Arbeidsutvalget, var det ikke nødvendig med valg, da det etter vedtektene er høve til at en av de øvrige skandinaviske landsrepresentanter eller varamenn til representantskapet i tilfelle kan møte.

Det ble foretatt valg av 4 visepresidenter, og disse ble valt: Edmund Wyss, Sveits, Giovanni Canini, Italia, Johann Bøhm, Østerrike, og Otto Westling, Sverige.

Som revisorer ble valgt: Louis Major, Belgia, og Madame Lily Krier-Becker, Luxemburg.

Representantskapet var så ferdig med sine forhandlinger.

Den 9. januar 1952 ble det holdt et møte i London i en ekspertkomité for husbygging, innkalt av Den Europeiske Regionale Organisasjon av F.F.I.

På dette møte møtte Elias Volan, med Odd Helland som tolk.

Det foreligger sådan rapport fra møtet:

Møtet holdtes i London County Council's administrasjonsbygning, og ble åpnet 9. januar kl. 10.

Følgende representanter deltok i møtet:

- I. Smets, FGTB, Belgia.
- G. J. Geddes, TUC, Storbritannia.
- E. A. Bell, TUC, Storbritannia.
- A. Cathy, TUC, Storbritannia.
- R. Tarnow, DGB, Tyskland.
- G. Papiou, OGT-FO, Frankrike.
- Rose Etienne, OGT-FO Frankrike.
- A. Manos, GCL, Grekenland.
- A. Kazakos, GCL, Grekenland.
- E. Volan, AFL, Norge.
- Dr. H. Kienzl, ØGB, Østerrike.
- J. G. Suurhoff, NVV, Nederland.
- J. Bommer, NVV, Nederland.
- Dr. V. Marafini, CISL, Italia.
- O. Stonorov, CIO, U.S.A.
- L. Goodman, CIO, U.S.A.
- Mrs. E. Scheyer, ECA, Paris.
- D. Monson, ECA, Paris.
- Sir R. Coppock, NFBTO, London.
- C. P. Dave, Pakistan.

W. Schevenels, ERO's sekretær, Bryssel.
 Dr. Grote Missmahl, økonomisk rådgiver i ERO, U.S.A.
 A. Neboot, FFI, Bryssel.
 I alt 23 representanter.

Møtet ble åpnet av W. Schevenels, sekretær i den Europeiske Regionale Organisasjon. Han ønsket deltakerne vel møtt.

I. Smets, Belgia, ble valt som dirigent for møtet.

En begynte straks gjennomgåelsen av det dokument som var sendt organisasjonene 25. desember, oversatt til norsk, og som vedlegges denne rapport. Schevenels meddelte at organisasjonen hadde søkt å få innhentet best mulig statistikk over boligforholdene i de forskjellige land. Materialet er under bearbeidelse ved kontoret, og han håpet at utførlig oversikt ville foreligge til konferansen i Paris.

Det ble diskutert spørsmålet om hvorvidt fagorganisasjonen skulle kreve en bestemt minimumsstandard for sosialt forsvarlige boliger. Under diskusjonen kom det tydelig fram at det ikke var mulig å fastsette noen ensartet standard for de forskjellige land. De klimatiske, økonomiske og tradisjonelle forhold varierer så sterkt at det må bli de enkelte lands forskjellige organisasjoner som må ta standpunkt til hvilken standard de mener det bør kreves. En var dog enig om at det over alt må kreves en forsvarlig boligtype, som gjør det mulig for lønns-mottakerne å skape seg et skikkelig hjem. Representanten fra Tyskland framholdt sterkt nødvendigheten av at man i Vest-Tyskland blir nødt til å søke midlertidige løsninger for å avskaffe det øyeblikkelige behov for boliger, men også her måtte en kreve bygging av permanente boliger utvidet og forsert.

Av 6,5 millioner boliger som Vest-Europa tapte under krigen faller 5 millioner på Vest-Tyskland.

Fagorganisasjonens og kooperasjonens medvirkning i boligbyggingen ble inngående drøftet. Hvorvidt fagorganisasjonen skal bistå med innskudd av midler til boligbyggingen, måtte imidlertid bli et spørsmål som de enkelte lands organisasjoner måtte ta stilling til. Men fagorganisasjonen bør arbeide for utvidelse av kooperasjonen, for derigjennom å frigjøre boligene fra spekulasjonsinteressene, og videre må fagorganisasjonen bistå myndighetene med planlegging av boligbygging og arbeide for størst mulig senking av byggeomkostningene, dog uten å senke levestandarden for de som er beskjeftiget med boligbyggingen. Fagorganisasjonen bør videre ikke motsette seg standardisering i boligbyggingen, anvendelse av nye byggemetoder, og en effektiv rasjonalisering av arbeidet.

Finansiering av boligbyggingen.

Under dette punkt drøftet en spørsmålet om å finne fram til en garantimetode for de som sparer penger for å skaffe seg andel i bolig, slik at den oppsparte kapital ikke blir forringet ved prisstigninger. Noen alminnelige retningslinjer i spørsmålet ble ikke angitt. Saken må vel i tilfelle tas opp i hvert enkelt land.

Som et hovedspørsmål anså man at samfunnet skaffet seg tilstrekkelige byggetomter til offentlig pristakst, og at både stat og kommuner leder og kontrollerer den sosiale boligbygging.

Det var under konferansen nevnt at for den kapital som var interessert i investering i boligbygging, burde det fastsettes en rente som

kunne virke tillokkende for kapitaleierne, og at disse renteinntekter ble skattefrie. Noen alminnelig tilslutning til denne tanke ga konferansen ikke.

Undertegnede nevnte i forbindelse med finansieringsproblemet at alle bedrifter: industri, handel, skipsfart, forsikringsvesen og for øvrig hele næringslivet, burde bringes til å forstå at det er like nødvendig å skaffe boliger til funksjonærene og arbeiderne som å skaffe arbeidslokaler og administrasjonskontorer m. v. til bedriftene og forretningene. Spørsmålet bør derfor tas opp om det ikke bør finnes en form hvorved alle som har ansatt lønsmottakere skal pålegges en viss avgift til et fond som administreres av staten, for på den måten å skaffe midler til gjennomføringen av boligprogrammet. Noe standpunkt til finansieringsproblemet kom man ikke fram til, men det er mulig det vil foreligge et nærmere utredet forslag til konferansen i Paris.

Konferansen valgte 3 representanter som innledere til kongressen i Paris, nemlig: R. Tarnow, Tyskland, G. Papiou, Frankrike og J. G. Suurhoff, Nederland. De 3 innledere hadde etter konferanse blitt enige om å dele problemene i 3 hovedgrupper:

- 1) Situasjonen på boligmarkedet i dag.
- 2) Fagorganisasjonens krav til en sosial forsvarlig boligstandard og samfunnets forpliktelser i løsningen av boligproblemet.
- 3) Den praktiske løsning av boligproblemet.

Det første spørsmål vil bli innledet av G. Papiou, annet spørsmål av J. G. Suurhoff og tredje spørsmål av R. Tarnow.

Møtet ble avsluttet fredag 12. januar ved 20-tiden.

Under møtene i komiteén ble det holdt foredrag av sjefsarkitekten for London County Council's boligproduksjon, med framvisning av plansjer og besøk på byggefeltene.

London har sikkert gjort meget for å rette på den skrikende boligmangel som var ved krigens slutt, og de er kommet godt i gang. Boligene er også utvilsomt bedre enn hva de var, men de står ikke på høyde med de nye boliger i Oslo, hverken i rominnhold eller utstyr. Som et eksempel kan nevnes at 56 m² gulvflate var oppdelt i 3 soverom, 1 oppholdsrom, kjøkken, bad, W. C. og entré. På et lignende m²-innhold har en i Oslo i alminnelighet 2 rom og kjøkken med bad og W. C. For en sådan leilighet betales i England, når den eies av kommunen, mellom 25 og 30 shillings pr. uke. Det er ikke sentralvarme i leilighetene.

Jeg ba frk. Nordahl sende oss det materialet som kommer til å foreligge for kongressen i Paris så snart som mulig og alle opplysninger for øvrig som kan være av interesse.

Det ble besluttet å sende en meddelelse til pressen om konferansen i London. Det utkast som jeg har, er på engelsk, og det ble foretatt en rekke endringer som jeg imidlertid ikke har. Utkastet vedlegges. Det har for øvrig ingen særlig betydning for sakens videre behandling.

I dagene 15.—17. februar ble det holdt en boligkonferanse i Paris, sammenkalt av Den Europeiske Regionale Organisasjon av F.F.I. I tilslutning til konferansen ble det arrangert en boligutstilling, hvor også Arbeidernes faglige Landsorganisasjon deltok.

Fra AFL møtte Elias Volan og Frode Rinnan.

Det foreligger sådan rapport fra møtet:

Rinnan hadde dessuten i oppdrag å ordne den norske del av boligstillingen som ble montert i samme bygning hvor konferansen ble holdt: Maison de la Chimie, Rue St. Dominique.

Konferansen antok som sitt grunnlag det forarbeid som var gjort under de foregående møter i Bryssel og London hvor Elias Volan deltok og hvorfra rapporter foreligger.

Konferansens 2 første dager medgikk til hovedinnleggene av arbeidsutvalgets medlemmer.

Samtlige innlegg er oversatt og foreligger i stensil.

Redaksjonskomiteen som ble nedsatt for å finne den endelige form på møtets uttalelse, kom til å bestå av én representant fra hvert land, Rinnan fra Norge.

I redaksjonskomiteen kom de motsetninger til klart uttrykk som i debattform tidligere var berørt.

- 1) Motstand mot å blande statenes finanspolitikk overfor U.S.A. inn i deklarasjoner som angår LO's syn på og kamp for bedre boliger etc. (Coppoc, Storbr.).
- 2) Krav om, når en formulerer boligstandarder, å ta med definisjoner av trangboddhet og overbefolkning av hele strøk slik at også byplankravene kommer til uttrykk.
- 3) Krav om formuleringer som gir uttrykk for realistiske åtgjerdelser og ikke får utopisk karakter i de tilbakeliggende land, eller latterlighetens skjær i de mest framskredne. Engl., Holl., Norge.

Den endelige formulering av konferansens vedtak er i stensil på norsk tilstillet LO's sekretariat.

For Norges og det øvrige Skandinavias del har resolusjonen liten propagandistisk verdi. Det måtte da være uttalelsene mot brakker og brakkeliknende boliger selv som nødhjelp og forslaget om en internasjonal boligbank.

Den store verdi for oss ved dette nye tiltak av Europa-regionalen ligger i muligheten til å kunne etablere faste organisasjonsbundne kontakter i medlemslandene.

LO bør utnytte dette forhold allerede nå og tilstille faglig interesserte institusjoner, foreninger og enkeltpersoners adresse, og andre nyttige opplysninger.

Eksempelvis: OBOS og de øvrige boligbyggelag i norske byer, Teknisk forening av D.N.A., Oslo Byplansjef. Fast medlem, International Federation for Housing and Town Planning.

Spørsmålet om LO kan gjøre noe utover deltagelse i Regionalens møter o. l., tillater vi oss å berøre i det nedenstående.

Oppfordringen om å sende bidrag til utstillingen av bolig- og byplanprosjekter var etterkommet i de fleste medlemsland, men med meget forskjelligartet stoff.

Belgia	Modeller og tegninger til nye boligstrøk.	Boligkoop.
Frankrike	Modeller og tegninger til nye boligstrøk.	Kommune og boligkoop.
Hellas	Enkle tegninger til 1 bolighus	
Italia	Omfattende plansjemateriale særdeles instruktivt. Byplan og moderne arb.bol.	Boligkoop. Rom og Milano
Nederland	Statens offisielle vandretstilling på 24 store plansjer, visende gjenoppbyggingens og boligreisingsens viktigste data, samt eksempler	Statens materiale utlånt til boligkoop. for anl.
Norge	Mo i Rana. Byplan og boligtyper. Malm. Fotos og boligtyper. Lambertseter. Byplan og boligtyper. Oversettelse av finansieringsplaner	LO
Sveits	Byen Zürichs vandretstilling om boligformer og byggekostnader. Gode, vel utarbeidede utstillingsmontre.	Stor.kom. og Boligkoop.
Storbritannia	Byplanmodeller og boligtype i tegninger og modeller	De enkelte kom. og boligselskap London
Sverige	En enkelt plakat En brosjyre	Riksbyggen H.S.B.
Tyskland	Boligtyper. Byplan og statistikk	Kommune
Østerrike	Propagandastoff og en del faglige opplysninger.	
Danmark	—	—

Som en vil se av ovenstående hadde LO i de fleste land satt staten, kommunene og boligkooperasjonen i sving med å lage utstillingsmateriale. Utstillingen som helhet fikk derfor ikke noe enhetlig fellespreg. Men faglig vurdert, må en betrakte utstillingen som en meget nyttig og viktig opplevelse. Det må beklages at Sverige og Danmark var fraværende, så meget mer som disse to land med største letthet kunne ha mønstret nettopp det materiale som best illustrerer den målsetting som konferansen diskuterte sterkest.

Mest imponerende å se til, men også minst nyhetsbetont, og derfor noe kjedelig, virket de offisielle forseggjorte hollandske, sveitsiske og tyske utstillinger.

Den uten sammenlikning mest givende utstilling for norske fagfolk, var London-avdelingen med byplaner, høyhus og 2 etasjes hus, deriblant et aldersrentebbygg med butikker osv.

Denne avdeling viste hvordan England, Norge, Sverige og Danmark i dag arbeider parallelt, og med de samme problemer.

En videre utvikling av Europa-regionalens arbeid for boligsak og til-

grensende felter bør utvilsomt skje i samråd med England og det øvrige Skandinavia med sikte på utstillinger hvor stoffet konsentrerer seg omkring de mest aktuelle problemer.

Noen kritiske bemerkninger til arrangementet av utstillingen hører forhåpentlig hjemme i en rapport som denne.

Lokalene viste seg å være for små. Dette skyldtes antagelig for sent ankomne anmeldelser. Alle ble skadelidende.

Behandlingen av de verdifulle og ofte uerstattelige materialer som en slik utstilling består av, var høyst ubetryggende.

Det medgikk for Rinnan 3 dager før og 2 dager etter konferansen til å finne det norske materiale som viste seg å være skjødesløst lagret uten at en hadde bestemt ansvarlige personer som utstillerne kunne lite på.

Avtaler om retur etc. holdt ikke.

Betingelsen for at en skal kunne leie verdifulle materialer fra private, kommuner, stat osv. må være at en foruten vanlig forsikring mot skade osv., også har følelsen av at utstilleren stiller pent med sakene. Det er nemlig ved avslutningen av en utstilling at de fleste skader oppstår — før transportvesenet overtar. Den norske utstilling fikk en god plass og ble besøkt av en rekke framtrepende autoriteter, blant annet den franske minister for gjenreisingsarbeidene, som uttalte seg vakkert om vårt materiale.

FAGLIG SOMMERSKOLE

I tiden 14.—28. juni ble det av Den Europeiske Regionale Organisasjon av F.F.I. holdt faglig sommerskole på Château de la Brévière, Frankrike.

Fra Norge deltok:

i tiden 14.—21. juni — Gullborg Nyberg, Landsorganisasjonen.

Astri Rasmussen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

i tiden 21.—28. juni — Alf Andersen, Landsorganisasjonen,

Gunnar Myhre, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Det foreligger sådan rapport fra Gullborg Nyberg og Alf Andersen:

Det fortelles at Château de la Brévière ble bygget i det 18. århundre av en av Ludvig XVI finansministre. Det skulle tjene som jaktsted og hvilehjem.

Slottet ble besatt under den franske revolusjon i 1789 og erklært som statseiendom. Senere ble det levert tilbake til en aristokratifamilie og har siden den gang skiftet eiere mange ganger. Fra 1938—40 tjente det som hjem for etterlatte barn av de spanske frihetskjempere. Fra 1940—44 ble det nyttet som hjem for barn som hadde mistet sine pårørende på grunn av krigen.

Slottet ble så overtatt av herr og fru Olaf Aschberg, som senere skjenket det til Hjalmar Branting-instituttet, hvis hovedmål er å bistå den svenske fagbevegelse i dens opplysningsarbeid. De kurs som blir organisert på la Brévière har som formål å få i stand nærmere kontakt mellom de franske og svenske arbeidere, og å gi de sistnevnte muligheter til å lære Frankrike og dets sosiale problemer bedre å kjenne under deres opphold der.

UNESCO leiet slottet fra juni til oktober 1952, for på sin side å støtte arbeideropplysningen. Den Europeiske Regionale Organisasjon's kurs var således et ledd i dette arbeid.

Slottet ligger like ved en liten landsby, St. Jean-aux-bois, midt i Compiègne-skogen (ca. 8 km. syd-øst for Compiègne).

Disse nasjoner var representert på sommerskolen:

Belgia	5
Danmark	6
Frankrike	2
Luxemburg	1
Nederland	2
Norge	4
Storbritannia	6
Sveits	4
Sverige	4
Tyskland	4
Østerrike	4

Lederen for skolen den første uke var Regionalens sekretær, W. Schevenels, den annen uke Fernand De Coster.

Mr. Charles A. Orr møtte som representant for UNESCO's internasjonale senter for arbeideropplysning.

Bestyrer for la Brévière er Karl Johnsson, som også er leder av svensk «RESO»s kontor i Paris. Husmor ved skolen er den svenske frk. Olander.

Som tolk for den skandinaviske gruppen fungerte Mirjam Nordahl.

Astri Rasmussen og Gullborg Nyberg ankom til Compiègne med toget fra Paris lørdag ettermiddag den 14. juni. En rekke av de øvrige kursdeltakere var også kommet da, og vi reiste så i buss ut til la Brévière.

Ved middagen denne dag ble deltakerne ønsket velkommen av Mr. Orr, W. Schevenels og president i Regionalen, engelskmannen Geddes.

Skandinavias representant i Regionalen, svensken Otto Westling, var også til stede, idet han og Geddes hadde deltatt i Regionalens arbeidsutvalgsmøte som ble holdt i Paris 13. juni.

Søndag den 15. juni fant den offisielle åpning av kurset sted. Det var stort oppbud av offisielle personligheter, bl. a. den franske undervisningsminister, ordføreren for departementet Oise og en rekke representanter for UNESCO's kontor i Paris.

Etter åpningen, som varte om lag 2½ time, var det en mottakelse for lunsj.

Mandag den 16. juni tok så den ordinære kursvirksomhet til. Forutsetningen var at Schevenels skulle forelese både formiddag og ettermiddag denne dag om «kommunistisk demagogi og selvmotsigelser på det sosiale rettferdets område», men hans første del av forelesningen tok så lang tid at en måtte nytte ettermiddagen til spørsmål og diskusjon, hvorfor annen del av dette program ble utsatt til behandling lørdag 21. juni.

Det var «simultaneous» oversettelse, idet skolen hadde fått låne det nødvendige tekniske utstyr av M.S.A. (Den gjensidige sikkerhetsorganisasjonen).

Tirsdag den 17. juni var det foredrag om den franske fagorganisasjon (Force Ouvrière)'s oppbygging og virke. Det var avsatt 20 min. til

de kursdeltakere som hadde påtatt seg denne oppgave. 20 min. er jo knapp tid hvis en skal få noe med. Dette var øyensynlig også franskmannens mening, for da han hadde holdt på i over en time var han ikke kommet lenger enn til århundredskiftet. Han måtte så få fortsette etter pausen, og gikk da hurtig gjennom utviklingen fram til dag. Deretter var det spørsmål fra kursdeltakerne til foreleseren og det ble stilt en rekke spørsmål om f. eks. kontingentinnbetalingen i den franske landsorganisasjon, de forskjellige landsorganisasjoners medlemstall o.s.v.

Kl. 11,55 holdt engelskmannen J. Drinkwater, distriktssekretær i det engelske jern- og metallarbeiderforbund, sitt foredrag om den engelske fagorganisasjon. Han holdt seg godt innenfor den opptrukne ramme, både med hensyn til tid og emne. Etter lunsjpausen var det så spørsmål til ham, som han besvarte greitt og tydelig. Dernest var det Norges tur, og Gullborg Nyberg ga en kort utredning om fagorganisasjonens oppbygging, dens virke og de viktigste arbeidsoppgaver i dag. Det ble stilt en rekke spørsmål etter innledningen, som alle ble besvart.

Det var også meningen at den tyske fagorganisasjons oppbygging og virke skulle ha vært behandlet denne dag, men på grunn av forsinkelsen, forårsaket av franskmannen, måtte dette utsettes.

Onsdag den 18. juni var det forelesning av Clément Michel, direktør for forbundet for sosiale trygdeinstitusjoner i Frankrike. Emnet var «Sosial trygd i Vest-Europa». Direktør Michel foretok først en sammenliknende analyse av de forskjellige lands lovgivning på det sosiale område. I annet hovedpunkt kom han inn på de generelle tendenser slik de klart trer fram på det sosiale område i Vest-Europa. Trede hovedavsnitt var viet de aktuelle problemer en står over for, bl. a. sosialtrygdene og nasjonaløkonomien, finansieringsmetodene, utviklingen i befolkningstilveksten, full sysselsetting og produktivitet, statskontroll o.s.v. Direktør Michel trakk følgende konklusjon i sin innledning:

Sosialtrygdens bemerkelsesverdige framgang må oppmuntres, da den er et av de mest effektive midler til å gjennomføre bedre sosial rettferdighet og gjøre det mulig å gi menneskene materiell sikkerhet, noe som er en grunnleggende betingelse for individets utvikling.

Sosialtrygden er nå blitt en av de viktigste faktorer i den nasjonale og internasjonale økonomiske politikken.

Fagorganisasjonen har derfor enhver grunn til med alle midler å vie dette problemet stor oppmerksomhet, og hjelpe til med den fortsatte utbygging av de sosiale institusjoner.

Resten av dagen gikk med, først til å stille spørsmål til foreleseren og dernest å diskutere dette omfattende emne.

Torsdag den 19. juni reiste kursdeltakerne med buss til Paris. Turen gikk først til en fabrikk i Nanterre, «La Telemecanique Electrique», en fabrikk som fabrikerer deler, utstyr og spesialinstrumenter for den elektriske og mekaniske industri. Bedriften hadde 4 fabrikker, beliggende i forskjellige deler av Paris. Den vi besøkte var den største og mest moderne. Den beskjeftiget 800 arbeidere, derav en del kvinner. Disse hadde imidlertid alle ½ dags arbeid (deltidsarbeid). Vi fikk følge produksjonsprosessen helt fra råvarene og fram til de ferdige maskiner. Vi spurte om lønninger og arbeidstid og fikk greie svar på alt vi spurte om. I bedriften var innredet en flott spisesal, og det ble opplyst at 500 av bedriftens arbeidere spiste der i lunsjpausen, som var 1½ time. I bedriften var opprettet eget legekontor med fast ansatt sykesøster.

Fra denne fabrikken gikk turen så til la Malmaison — Napoleons residens i den tid han var 1. konsul. Deretter kjørte vi rundt i byen og besøkte en rekke monumenter og bygninger. Rundturen ble avsluttet med en middag i restaurant «Des Mille Colonnes», hvoretter vi så vendte tilbake til la Brévière med ankomst dit kl. 23,30.

Fredag den 20. juni var oppsatt følgende emne: Arbeidernes medbestemmelsesrett i det tyske næringsliv. Foreleser i dette emne var Adalbert Stenzel, økonomisk ekspert i den tyske landsorganisasjon. Etter Stenzels foredrag var det spørsmål og svar, hvoretter Otto Brenner, sekretær i det tyske metallarbeiderforbund, innledet om fagorganisasjonens oppbygging og virke i Tyskland. En var enig om å ta dette før diskusjonen tok til for at man skulle få den rette bakgrunn for den tyske fagorganisasjons kamp om arbeidernes medbestemmelsesrett i bedriftslivet.

Stenzel behandlet så å si utelukkende forholdene i Tyskland og den tyske fagorganisasjons krav om medbestemmelsesretten, som bl. a. ble støttet av F.F.I.s kongress i Milano i 1951 og av AF of L., som har gjort henvendelse om saken til den amerikanske høykommissar i Tyskland, McCloy. Stenzels konklusjon var følgende:

Den kamp som den tyske landsorganisasjon driver ved systematiske streikeaksjoner og massedemonstrasjoner mot visse arbeidsgiveres forsøk på i en fart å drive igjennom en såkalt bedriftsforfatningslov, er rettet mot de sosialreaksjonære tendensene som for tiden gjør seg merkbare i Tyskland. Med sitt krav om medbestemmelse går den tyske fagorganisasjonen med all sin kraft mot disse restaurative bestrepsene.

Diskusjonen pågikk hele dagen og ble først avsluttet kl. 19.

Lørdag den 21. juni holdt så Schevenels annen del av sin forelesning om «Kommunistisk demagogi», og diskusjonen etter hans forelesning pågikk til lunsjen kl. 13.

Deltakerne i kursets første halvdel reiste fra la Brévière søndag den 22. juni til Paris og videre med fly til Oslo.

Fortsettelse av rapport fra sommerskolen i la Brévière 1952.

I den annen uke, 21.—28. juni, deltok som foran nevnt:

Alf Andersen fra Landsorganisasjonen, og

Gunnar Myhre fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

På grunn av at sekretær Schevenels måtte reise til Berlin var programmet blitt en del endret.

Først forelesningsdag i annen uke, mandag den 23. juni, fikk vi rapport fra Danmark, Luxemburg og Sveits om den faglige oppbygging og den faglige situasjon, med etterfølgende spørsmål og diskusjon.

Tirsdag den 24. juni fikk vi så innledningsforedrag, spørsmål og diskusjon om veien til full sysselsetting og dens problemer. Forelesningen ble holdt av Lionel Murray fra den britiske landsorganisasjons økonomiske avdeling.

Såvel innledningen som diskusjonen etterpå var interessant, og fra norsk side hadde Alf Andersen et innlegg på ca. 10 minutter, hvor han redegjorde for det norske syn på «veien til full sysselsetting», de problemer vi har møtt og de tiltak som er tatt fra norsk side for å møte en eventuell arbeidsløshet.

Onsdag den 25. juni fortsatte en med faglige rapporter — Belgia og Østerrike — om formiddagen. Ettermiddagen var viet utflukt til Chantilly.

Torsdag den 26. juni fikk vi så kursets siste hovedproblem «boligproblemet i Vest-Europa», hvor innledningen ble holdt av direktør Jan Bommer fra Gjenreisingsdepartementet i Holland. Han tok sitt utgangspunkt i det diskusjonsgrunnlag som forelå fra konferansen i Paris 16.—18. februar d. å.

I den etterfølgende diskusjon redegjorde Alf Andersen for det som var blitt gjort i Norge for å løse boligproblemet, og de vansker en hadde stått overfor, spesielt i forbindelse med gjenreisningen. I denne forbindelse kan det ha sin interesse å nevne at innlederen refererte oppgaver om boligbygging fra ialt 11 land i Europa for 1951, men Norge var ikke med i denne oversikt. På forespørsel opplyste direktør Bommer at det ikke forelå noen rapport fra Norge, og han var dermed avskåret fra å gi opplysninger. Det ville kanskje ha interesse å undersøke i departementet hvorfor det ikke forelå noen rapport fra Norge så vel som fra de øvrige land, særlig når vi vet at Norge står som et av de fremste land når det gjelder resultatet av boligreisningen etter krigen.

På kursets siste dag, fredag den 27. juni, fikk en så rapporter fra de gjenstående land, Holland, Italia og Trieste. Spørsmål og diskusjon ble avsluttet om ettermiddagen, og kurset ble etter hvert i løpet av fredag ettermiddag og kveld oppløst, og deltakerne reiste. Alf Andersen og Gunnar Myhre reiste til Paris fredag ettermiddag og fortsatte til Oslo lørdag middag med fremkomst til Oslo lørdag kveld den 28. juni.

Hvis en skal gi uttrykk for sitt syn på det tiltak som er tatt av Regionalen ved avviklingen av disse sommerkurs, er det vel bare en mening om at kursene har sin absolutte berettigelse og verdi. En får anledning til å drøfte spesielle problemer som i høy grad berører alle tilsluttede land, og det har selvsagt en viss verdi å få høre hvordan en søker å løse spørsmålene i de enkelte land.

I innbydelsen til dette kurs ble det fremhevet av Regionalens sekretariat at kurset var anlagt slik at en godt kunne dele opp kurset, d.v.s. at en kunne ha noen deltakere den ene uke og andre den annen uke. Det ble imidlertid nokså tidlig klart for oss at dette ikke var noen heldig løsning. Kursets plan henger så nøye sammen, og det kan selvsagt hende senere likesom denne gang, at kursplanen må endres. Vi tror derfor at en for fremtiden bør innrette seg på at de samme deltar hele kurset til ende. Vi kan i denne forbindelse nevne at Norge var det eneste land som deltok i kurset på denne måte.»

Fra Eiler Jensen, som er den skandinaviske representant i Regionalens forretningsutvalg, har vi fått tilsendt rapport over de møter som har vært holdt i forretningsutvalget. Likeså har vi fått rapporter fra møtene i Arbeidskomitéen i Den Europeiske Regionale Organisasjon fra Otto Westling, som har vært den skandinaviske representant i Regionalens Arbeidskomité.

Mirjam Nordahl, som har vært oversetter og skandinavisk tolk i Den Europeiske Regionale Organisasjon, sluttet i sin stilling 1. november, og er gått tilbake til sin stilling i Landsorganisasjonen. Som ny tolk og oversetter tiltrådte Turid Rohde-Larsen.

Det internasjonale Arbeidsbyrå.

Den 35. arbeidskonferanse i Det internasjonale arbeidsbyrå ble holdt i Genève i tiden 4.—28. juni 1952. Her deltok som arbeiderdelegerte i den norske delegasjon: P. Mentsen med Bjarne Dahlberg og Arne Kr. Meedby som rådgivere. Den norske delegasjon for øvrig besto av:

Regjeringsdelegerte: statssekretær Øksnes — delegasjonens formann. Han ble etter en ukes tid avløst av ekspedisjonssjef Kringlebotten. Delegerte: Rakel Seweriin, som etter en tid ble avløst av ekspedisjonssjef Ulsaker. Direktør Alexander i Rikstrygdeverket. Rådgivere: Dr. Jon Glømme i Statens Arbeidstilsyn og sekretær i Sosialdepartementet, Haldor Heldal.

Arbeidsgiverdelegerte: direktør Chr. Erlandsen, delegert. Han ble etter kort tid avløst av direktør Østberg. Rådgivere: Knut Henriksen og distriktssjef Glatved.

Fra våre representanter i delegasjonen ble gitt følgende rapport:

Dagsorden for konferansen:

1. Generaldirektørens rapport og ordskifte om denne.
2. Finans- og budsjettspørsmål.
3. Gjennomføring av konvensjoner og rekommandasjoner.
4. Ferie med lønn i jordbruket.
5. Mål og normer for sosial sikkerhet:
  - a. Minstestandard for sosial sikkerhet.
  - b. Mål og framskreden standard for sosial sikkerhet.
6. Samarbeid mellom offentlige myndigheter og arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner.
7. Revisjon av konvensjon nr. 3 om kvinners arbeid før og etter nedkomst.
8. Vern for arbeidernes helse på arbeidsplassen.
9. Sysselsetting av unge arbeidere under dagen i kullgruver.

Som vanlig var interessen for Generaldirektørens rapport meget stor. De problemer den i vesentlig grad beskjeftiget seg med var fremdeles arbeidskraftspørsmålet og hjelpen til underutviklede land. Under ordskiftet hadde statssekretær Øksnes et innlegg hvori han gjorde rede for de tiltak som fra norsk side ville bli gjort m. h. t. hjelp til underutviklede land. Han presiserte sterkt at omfanget av den hjelp som eventuelt kunne ytes, måtte sees i nøye sammenheng med de planer som vårt land sto overfor i vår økonomiske planlegging, spesielt i forbindelse med Nord-Norgesplanen.

Når det gjaldt komiteearbeidet var det i år — i likhet med foregående år — på det rene at man på grunn av representantantallet måtte ta sikte på så vidt mulig å dekke de komiteer som sett fra våre forhold hadde størst betydning. Den største og formentlig også betydeligste komité var den såkalte Social Security. I denne ble fra arbeidernes side plasert Mentsen og Meedby, fra arbeidsgiversiden Østberg og Henriksen og fra regjeringssiden Kringlebotten og Alexander.

I den såkalte Cooperation-komiteen som behandlet forholdet mellom offentlige myndigheter og arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner, satt Dahlberg og Glatved.

I komiteen som behandlet spørsmålet om kvinners arbeide før og etter nedkomst (Maternity) satt fru Seweriin, og etter henne Ulsaker.

I konvensjons- og rekommandasjonskomiteen Heldal og i komiteen til vern om arbeidernes helse dr. Glømme.

Direktør Alexander ble valgt til konferansens rapportør for Social Security.

Social Security-komiteen startet sitt arbeide alt i fjor. I år var dens arbeidsprogram delt i to :

1. Minimumsstandard for sosial sikkerhet.
2. Fremskreden standard for sosial sikkerhet.

Byråets forslag til minimumsstandard inneholdt over 80 paragrafer, og det sier seg selv at man i løpet av 3 uker (den 4. uken måtte komiteens arbeide opp til sluttbehandling i plenum) ikke rakk å behandle forslaget til fremskreden standard (post 2 foran). Denne delen vil derfor måtte komme opp på senere konferanser.

Konferansens endelige vedtak om minstestandard — som etter hard motstand fra arbeidsgiversiden, og dels også fra enkelte regjeringsrepresentanter — fikk konvensjons form, inneholder etter norske forhold alle arter for syketrygd, arbeidsløysetrygd, alderstrygd, ulykkestrygd, barnetrygd, morstrygd, invalidetrygd og erstatning for tap av forsørger. Det er uten videre klart at ikke alle land blant ILO's medlemsstater har et så vel utbygget sosialvesen at de vil makte å gjennomføre alle konvensjonens former for sosial sikkerhet. Etter konvensjonens artikkel 2 er det derfor tilstrekkelig at minst 3 av disse former gjennomføres.

Hensynet til de underutviklede land gjorde det ofte vanskelig under komiteearbeidet å finne en middelvei mellom på den ene side de krav som man ønsket å stille — og formentlig også ville kunne få gjennomført i plenum — og på den annen side de problemer kravene ville kunne fremkalle i underutviklede land, hvor man i tilfelle ikke ville finne det umaken verdt å ta fatt på gjennomføringen av konvensjonen. Et norsk regjeringsforslag om at også de underutviklede land var forpliktet til å gjennomføre konvensjonen innen 10 år, ble vedtatt av komiteen, men nedstemt i plenum.

På grunnlag av debatten i 1951 i Commitee on Industrial Relations (komiteen for industrielle forhold) var det i år fra byrået lagt frem utkast til rekommandasjonstekst som det etter komitebearbeidelse lyktes å få enstemmig vedtatt i plenum. Bare arbeidsgivernes representanter fra Israel, Sveits og Stor-Britannia avholdt seg fra å stemme.

Rekommandasjonen tar sikte på å oppmuntre til økt produksjon gjennom samarbeidsorganer mellom bedriftene og arbeiderne. Disse organer har karakteren av våre produksjonsutvalg. Alt fra begynnelsen av forårsaket den foreslåtte tekst tilløp til sterke meningsbrytninger, særlig innen arbeidergruppen. I de Vest-Europeiske land er produksjonsutvalgene opprettet på grunnlag av gjensidig oppsigelige avtaler mellom arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner. I byråets tekst var prinsippet derimot at det ved lov skulle institueres slike utvalg hvor også arbeiderne skulle delta i selve bedriftsledelsen og ha forretningsmessig andel i driftsoverskuddet.

Etter sterke innlegg, særlig fra asiatiske arbeiderhold, ble det imid-

lertid firt en del fra Vest-Europeisk side for å muligjgjøre gjennomføring av rekommandasjon i år.

Motsetningene innen arbeidergruppen på dette felt hadde sin naturlige grunn i det forhold at man f. eks. i India, med en relativt svak fagbevegelse, neppe ville være istand til å fremtvinge slike organer på fritt avtalegrunnlag.

Det skulle være store muligheter for at en appell fra I.L.O. gjennom en rekommandasjon som denne vil bli etterkommet, da som alt nevnt også arbeidsgivernes representanter for en langt overveiende del ga teksten sin tilslutning. Dette var også en av de forutsetninger komiteens formann, E. Dreyer, Danmark, meget sterkt fremhevet som grunnlag for en rekommandasjon i denne retning.

Komiteens forslag om kvinnearbeide før og etter nedkomst (Maternity-komiteen) fikk konvensjons form.

Etter norsk lovgivning i dag er det på det rene at denne konvensjon vil kunne gjennomføres ved at det foretas en endring i arbeidvernlovens særlige bestemmelser om arbeide av kvinner (lovens kap. 4).

Det ble vedtatt en rekommandasjon om gjennomføring av ferie med lønn for jordbruksarbeidere. Vi anser det ikke nødvendig å gå nærmere inn på innholdet i denne rekommandasjon, da det er på det rene at den norske rettstilstand i dag er langt gunstigere enn den som forutsettes gjennomført etter rekommandasjonens tekst.

Den kinesiske regjering (Formosa-regjeringen) var skyldig kontingent til I.L.O. for mer enn 2 år og kunne derfor ikke lenger utøve fulle rettigheter i organisasjonen. Regjeringen hadde imidlertid søkt om å få beholde rettighetene fullt ut. Søknaden, som var grunnlagt med de ekstraordinære forhold som for tiden hersker i Kina, ble av Byrået oversendt finans- og budsjettkomiteen hvor såvel Byråets eksperter som den kinesiske delegasjon fikk anledning til å uttale seg.

Innstillingen fra komiteen gikk ut på at Kina skulle ytes et moratorium hvoretter 15 000 dollar måtte innbetales årlig på gjelden til organisasjonen. Dermed ville Kinas delegasjon etter I.L.O.s konstitusjon kunne utøve fulle rettigheter på konferansen.

Ved avstemning i plenum ble komiteens innstilling vedtatt med kvalifisert, d.v.s. $\frac{2}{3}$ flertall.

I forbindelse med budsjettframlegget forelå det innstilling om å redusere Generaldirektørens forslag til budsjett med en halv million dollar. Innstillingen ble møtt med en sterk protestuttalelse fra arbeidergruppen, som dog etter omstendighetene fant å kunne stemme for komiteens innstilling.

Ved oppnevningen av delegasjonen i år lyktes det å få med i alt 3 representanter fra hver av hovedorganisasjonene. De to foregående år har representantallet fra hovedorganisasjonene som kjent bare vært 2. Denne utvidelse viste seg å være en fordel for så vidt som man fikk anledning til å delta i flere komiteer enn tidligere. Det ville selvsagt vært ønskelig om man hadde kunnet møte med en større representasjon for derved å kunne delta i flere av konferansens komiteer.

Samarbeidet innen hele delegasjonen var det aller beste.

Uttalelser.

Landsorganisasjonen har til Sosialdepartementet gitt uttalelse i følgende saker som er oppe eller skal opp til behandling i Arbeidsbyrået:

1. Norges stilling til konvensjon nr. 103 og rekommandasjon nr. 95 om vern av mødre.

2. Vern for arbeidernes helse på arbeidsplassen.
3. Ferie med lønn. Norges stilling til konvensjon eller rekommandasjon i spørsmålet om ferie med lønn.
4. Vern for unge arbeidere sysselsatt under dagen i kullgruver.

Det internasjonale arbeidsbyrås underkomiteer.

ILO-komiteen for verkstedindustrien holdt møte i Genève 21. april —3. mai 1952. Som arbeiderrepresentanter fra Norge møtte Josef Larsson og Håkon Thesen, Norsk Jern og Metallarbeiderforbund.

ILO-komiteen for kjemiindustrien holdt møte 9.—20. september 1952. Som arbeiderrepresentanter møtte Karsten Torkildsen og Anker Nordvedt, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Faglig delegasjon til USA.

Fra Mutual Security Agency (M.S.A.) mottok Landsorganisasjonen den 2. november 1951 innbydelse til en faglig delegasjon til U.S.A. under M.S.A.'s auspisier. Oppholdet forutsattes å strekke seg over fra 4—6 uker.

Saken ble behandlet i sekretariatet hvor det ble besluttet å henvende seg til de enkelte forbund for å få underretning om i hvilken utstrekning forbundene var interessert.

Den 4. januar 1952 forelå det svar fra følgende forbund, som hadde oppnevnt sine respektive forbundsformenn:

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund — *John Wivegh*.

Norsk Jernbaneforbund — *Marius Trana*.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund — *Karsten Torkildsen*.

Norsk Kommuneforbund — *Torbjørn Henriksen*.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund — *Kåre Pehrson*.

Norsk Skotøyarbeiderforbund — *Anton Andresen*.

Landsorganisasjonen oppnevnte sekretær *Alf Andersen* med redaktør *John Sannes* som tolk.

Dette ble så meddelt Mutual Security Agency, og reisen forutsattes realisert våren 1952.

Imidlertid oppsto det visse vansker på grunn av tariffrevisjonen, og det ble også en del endringer i delegasjonens sammensetning.

Fra M.S.A. mottok Landsorganisasjonen forespørsel om AFL hadde noe imot at *Martin Tranmæl* medfulgte delegasjonen etter spesiell innbydelse fra M.S.A.

Samtidig hadde sekretær i Arbeidernes Opplysningsforbund, *Anders Mørk*, fått innbydelse, og i begge tilfeller meddelte AFL at den ikke hadde noe imot at disse 2 fulgte med delegasjonen, uten utgift for AFL.

Da avreise-dagen var fastsatt — 18. oktober 1952 — måtte dessverre både *Marius Trana* — Jernbaneforbundet, og *Torbjørn Henriksen*, Kommuneforbundet, meldte forfall på grunn av andre gjøremål, men i tillegg kom *Bernh. Berntsen*, fra Bergen- og Fylkenes faglige Samorganisasjon, som hadde fått direkte innbydelse fra den amerikanske ambassade, med på turen.

Delegasjonens endelige sammensetning ble derfor slik:

Sekretær *Alf Andersen*, A.F.L. — Delegasjonens formann.

Karsten Torkildsen — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

John Wivegh — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.

Kåre Pehrson — Norsk Papirindustriarbeiderforbund.

Anton Andresen — Norsk Skotøyarbeiderforbund.

Martin Tranmæl — Arbeiderbladet.

Anders Mørk — Arbeidernes Opplysningsforbund.

Bernh. Berntsen — Bergen- og Fylkenes faglige Samorganisasjon, og som tolk: *Josef Berg*. I alt 9 deltakere.

Delegasjonen reiste med «Stavangerfjord» fra Oslo den 18. oktober 1952 og ankom til New York den 28. s. mnd.

Etter et opphold på Bard College, ca. 5 norske mil fra New York, hvor en fikk en orientering om amerikansk arbeiderbevegelse, samt orientering av samfunnsmessig art, returnerte delegasjonen til New York den 3. november.

Etter et opphold i New York til søndag den 9. november, hvorunder en besøkte en rekke organisasjoner, fortsatte delegasjonen så på sin rundreise i U.S.A.

Delegasjonen reiste etter følgende rute:

Fra New York til Akron i Cleveland i Ohio, Chicago, Portland i Oregon, San Francisco, Los Angeles, Washington, Atlantic City, og tilbake til New York den 4. desember.

I Atlantic City overvar delegasjonen C.I.O.s kongress fra 1.—4. desember. Det er første gang i historien norske faglige representanter har deltatt i en amerikansk faglig kongress.

Delegasjonen reiste fra New York den 10. desember og kom til Oslo den 19. september.

Det henvises til spesiell rapport fra delegasjonen som vil bli trykt og stilt til organisasjonenes disposisjon.

Tvistemndda.

Tvistemndda har bestått av Elias Volan (formann), Arthur Karlsen, Norsk Kommuneforbund, Rolf Olsen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Astri Rasmussen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund.

Varamenn: personlig varamann for formannen Alf Andersen. For de øvrige medlemmer: Ragna Karlsen, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, Aron Ask, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, Anton Andresen, Norsk Skotøyarbeiderforbund, Peder Ødegaard, Norsk Treindustriarbeiderforbund og Gunvald Hauge, Norsk Sjømannsforbund.

Det har også i året 1952 vært behandlet en rekke tvistesaker. For øvrig har Tvistnemnda lagt fram forslag om nærmere retningslinjer for avgjørelse av organisasjonstvister. Disse er behandlet og vedtatt av sekretariatet og representantskapet. Retningslinjene og Tvistnemndas avgjørelser er tatt inn nedenfor.

Retningslinjer for tvistnemndas behandling av organisasjonsproblemer.

Før 1923 bygget Landsorganisasjonen på tre forbundsformer i det private arbeidsliv, nemlig

1. Fagforbund.
2. En blanding av fagforbund og industriforbund.

3. Et forbund som omfattet alle ikke faglærte arbeidere, herunder også en rekke spesialarbeidere. Hjelpearbeiderne og spesialarbeiderne var spredt over et stort område, og til dels utgjorde de hovedstyrken av arbeiderne i en rekke industrier.

Kongressen i 1923 vedtok en radikal omlegging av fagorganisasjonens organisatoriske oppbygging. For i praksis å gjennomføre oppbygging av de nye organisasjonsformer ble det nedsatt en nemnd (tvistenemnd), som i samråd med forbundene og om nødvendig ved beslutning i sekretariatet skulle søke å gjennomføre kongressens vedtak. Kongressen forutsatte den gang en sammenslutning av beslektede industrier i et fellesforbund, men hovedvekten måtte legges på å få samlet alle arbeidere som var beskjeftiget i en bestemt industri eller arbeidsgren i et fellesforbund.

Under behandlingen av disse spørsmål er det i en rekke tvister blitt hevdet forskjellige oppfatninger om hvilken hovedlinje som skulle følges. En rekke forbund mener at et selskap som driver forskjellige fabrikker på samme sted må betraktes som én bedrift, og arbeidernes organisasjonsforhold må avgjøres etter arten av den fabrikk som beskjeftiger de fleste arbeidere. Andre mener at det ikke kan tas hensyn til eiendomsforholdet til bedriften, men at det er de enkelte fabrikkers produksjon som må være avgjørende for hvilket forbund som skal ha organisasjons- og tariffretten ved fabrikkens (verkstedet).

Organisasjonskomitéene og tvistenemndene, som er valt etter kongressen i 1923, har alle uten unntak fulgt den linjen at oppbyggingen av den industrielle organisasjonsform må skje etter følgende prinsipper.

Arbeiderne ved en fabrikk, et verksted eller arbeidsplass må samles i et forbund uten hensyn til deres faglige yrke. Således må alle fagarbeidere som er beskjeftiget på en arbeidsplass slutte seg til vedkommende industriorganisasjon, selv om flertallet av industriens arbeidere er ufaglærte. Bortsett fra enkelte tilfeller er det som regel mindre styrker av fagarbeidere som på denne måte er løst ut av sitt opprinnelige fagforbund og overført til de forskjellige industriorganisasjoner, eksempelvis jernarbeidere av forskjellige yrker som utfører reparasjonsarbeide ved fabrikkene, trearbeidere, malere osv. som kommer i samme stilling. Stort sett omfatter disse forskjellige fagarbeidere det ordinære reparasjons- og vedlikeholdsarbeid på vedkommende arbeidsplass. Fagenes hovedstyrke har fått anledning til å opprettholde sine opprinnelige forbund, dog slik at de også har organisert ikke faglærte arbeidere innenfor sitt arbeidsområde, eksempelvis de grafiske fag, bakerne, slakterne og pølsemakerne osv. Disse forbund har således gjennomført industriforbundsformen for sine arbeidsområder.

Sammenslutningen av beslektede forbund er ikke gjennomført. Årsaken er motstand fra et eller flere forbund mot denne sammenslutning. De hevder at de hverken industrielt eller fagmessig har noen produksjonsmessig forbindelse med hverandre, eksempelvis i næringsmiddelindustrien. Dette standpunkt er ikke riktig når det gjelder de tre forbund i den grafiske industri, og heller ikke når det gjelder Murerforbundet og Bygningsindustriarbeiderforbundet, samt Jern- og Metallarbeiderforbundet og Formerforbundet. Disse forbunds arbeidsområde har hver i sin gruppe så sterke produksjonsmessige tilknytningspunkter at de burde ha sluttet seg sammen i ett forbund for hver industri eller arbeidsområde. Elektrikerforbundet har fremdeles en del bedriftselektrikere som burde overføres til de respektive industriforbund.

Men ellers har forbundene stort sett gjennomført en industriell oppbygging av sin fagorganisasjon etter de retningslinjer som kongressen har vedtatt. Det oppstår imidlertid til stadighet tvister ved nyorganisering av arbeidere om hvilket forbund de skal stå tilsluttet. Tvistenemnda har fulgt den linje at man legger fabrikken eller verkstedets hovedproduksjon til grunn for sin behandling av saken. Er det en fabrikk eller bedrift som beskjeftiger flere fag eller spesialarbeidergrupper, må bedriftens produksjon eller karakter være avgjørende for hvilket forbund arbeiderne bør stå tilsluttet. Er det spesialbedrifter som beskjeftiger seg med et spesialarbeid, må arbeiderne ved denne spesialbedrift organiseres i tilslutning til det forbund som har hovedstyrken av vedkommende fag- eller spesialarbeidergruppe. En henviser til tvisten om glassliperne i Drammen, en rekke tvister mellom Treindustriarbeiderforbundet og Bygningsindustriarbeiderforbundet om arbeiderne ved trevarefabrikkene, tvisten mellom Jern- og Metallarbeiderforbundet og Kjemisk Forbund om vulkaniseringsverkstedene, behandlingen av de kommunale spesialbedrifter, som det kommunale bakeri i Trondheim, restauranten St. Halvard i Oslo og en rekke andre. På grunn av de vanskeligheter som er oppstått, mener Tvistenemnda det er nødvendig at sekretariatet treffer avgjerd om hvilke prinsipper som skal legges til grunn ved behandlingen av organisasjonstvister. Det vil bli uholdbart hvis avgjørelsene skal treffes mer eller mindre tilfeldig. Det vil da for et enkelt forbund lett komme til å fortone seg slik at det er sympatier eller antipatier som er avgjørende for de vedtak som treffes. Tvistenemnda har intet annet ønske enn å behandle alle spørsmål likt og etter bestemte retningslinjer.

Eksempler på tvister.

Det foreligger en rekke tvister hvor forbundene synes å innta forskjellige standpunkter, alt etter de interesser de har, således kan de i 2 eller flere tvister innta forskjellige og motsatte standpunkter. Som eksempel kan nevnes 2 tvister som pågår mellom Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Norsk Treindustriarbeiderforbund.

Den ene gjelder tvist ved Moelven Bruk og den annen ved Axelsens bedrifter i Flekkefjord.

Tvisten ved Moelven Bruk er innbrakt for Tvistenemnda av Norsk Treindustriarbeiderforbund og gjelder følgende:

Moelven Bruk produserer landbruksredskaper og dessuten møbler av tre.

Treindustriarbeiderforbundet hevder at bedriften må komme inn under Treindustriarbeiderforbundets område. Trearbeidene ved møbelfabrikken og de trearbeidene som er beskjeftiget i bedriften for framstilling av landbruksredskaper, utgjør flertallet av bedriftens arbeidere, og at de derfor fagmessig og industrielt må tilhøre Treindustriarbeiderforbundet.

Jern- og Metallarbeiderforbundet hevder at alle arbeiderne ved Moelven Bruk må tilhøre Jern- og Metallarbeiderforbundet, da bedriften må betraktes som et samlet hele, og at arbeiderne ved framstilling av landbruksredskaper, utgjør flertallet av bedriftens arbeidere, og at derav må følge at arbeiderne ved møbelfabrikken også må stå tilsluttet Jern- og Metallarbeiderforbundet.

I Flekkefjord krever Treindustriarbeiderforbundet at alle arbeiderne ved Axelsens bedrifter skal stå tilsluttet dette forbund. Axelsen har

en tønnefabrikk, en karosserifabrikk og et mekanisk verksted. Arbeiderne i tønnefabrikken utgjør flertallet av den samlede arbeidsstokk og må stå tilsluttet Treindustriarbeiderforbundet. Forbundet henviser bl. a. til at det føres fellesregnskap for bedriften.

Jern- og Metallarbeiderforbundet inntar det standpunkt at karosserifabrikken og det mekaniske verksted er to selvstendige bedrifter, som intet har med tønnefabrikasjonen å bestille, og at de arbeider innenfor et område som skal tilhøre Jern- og Metallarbeiderforbundet.

Ved Helly Hansens bedrifter i Moss er det 4 forbund som har avdelinger, nemlig Tekstilarbeiderforbundet, Treindustriarbeiderforbundet, Bekledningsarbeiderforbundet og Jern- og Metallarbeiderforbundet.

Fagforeningsstyrene har krevd at det må bli en fagforening for disse bedrifter med en felles tariff. Det hender ofte at arbeiderne fra den ene avdeling blir overført til den annen avdeling og dette skaper vansker. Ved sådanne overføringer oppstår vansker med hensyn til arbeidsvilkårene. Hvert forbund har nemlig sin egen tariff med differensiering av lønnsvilkårene.

Kragerø Møbelfabrikk har 2 bedrifter, en som i hovedsak framstiller dører og vinduer og en som framstiller møbler. De to produksjoner foregår i 2 selvstendige bygninger på hver sin kant av byen, men Treindustriarbeiderforbundet hevder at det er dette forbund som skal ha begge bedrifter, under henvisning til at det er samme eier, med samme administrasjon og felles regnskap.

I Trondheim er en bedrift som framstiller ståltau, hvor arbeiderne står tilsluttet Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Den samme bedrift har en avdeling som framstiller manillatau. Arbeiderne der står tilsluttet Norsk Tekstilarbeiderforbund. Det har mellom de 2 forbund ikke vært noen tvist om den organisasjonsmessige oppdeling av arbeidsstyrken.

Når det gjelder bilverkstedene er det fremdeles uenighet mellom de interesserte forbund om hvordan organisasjonsforholdet skal ordnes mellom de bedrifter som på en eller annen måte foretar reparasjon av biler eller bildeler. I Oslo er arbeidet sterkt spesifisert. De egentlige bilverksteder utfører det mekaniske arbeid ved bilreparasjoner. Det er andre selvstendige bedrifter som hver for seg utfører annet reparasjons- eller fornyelsesarbeid til biler, eksempelvis gummivulkanisering. Tapetser- eller salmakerverksteder som utfører stopningsarbeid til biler. Andre spesialverksteder som utfører lakkeringsarbeid.

En har forstått det slik at Jern- og Metallarbeiderforbundet bestemmer at alt dette arbeid skal tilhøre Jern- og Metallarbeiderforbundets arbeids- og organisasjonsområde, selv om det er selvstendige bedrifter som utfører de forskjellige arbeidsoperasjoner.

Mellom en rekke andre forbund foreligger tvister av liknende karakter som foran er nevnt. Når Tvistenemnda skal behandle den slags saker, og lage innstilling for sekretariatet, ønsker en å følge bestemte linjer. Tvistenemnda anser det derfor riktig at sekretariatet trekker opp de prinsipielle retningslinjer som Tvistenemnda bør følge i sin behandling av de forskjellige saker. Hittil har Tvistenemnda fulgt den linje at arbeiderne i et fag så vidt mulig må samles i et og samme forbund. Det er bare i de tilfeller hvor en bedrift beskjeftiger en rekke fag at alle fagets utøvere samles i den organisasjon som har fått bedriften som sitt organisasjonsområde. Eksempelvis alle arbeidere på skipsbyggerier må samles i Jern- og Metallarbeiderforbundet, alle arbeidere i bygningsindustrien i Bygningsindustriarbeiderforbundet, arbei-

derne i trevareindustrien i Treindustriarbeiderforbundet, arbeiderne innenfor det kjemiske forbunds område i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund osv. Denne linje må også etter Tvistenemndas oppfatning gjennomføres i de tilfeller hvor en og samme eier har en rekke forskjellige bedrifter. Eiendomsforholdet til bedriften kan ikke være avgjørende for hvilken organisasjon de forskjellige bedrifters arbeidere skal stå tilsluttet. Heller ikke om bedriften fører felles regnskaper og har en felles administrasjon for vidt forskjellige fabrikker. Dette med felles regnskaper kan vi for øvrig ikke skjønne det er mulig at noen bedrift fører som har forskjellige fabrikker og produksjonsgrener. Under alle omstendigheter må vel disse bedrifter føre spesialregnskaper for hver fabrikk for å holde rede på kalkulasjoner og bedriftsresultatene.

Et annet spørsmål kan være om det kan være praktisk å la et forbund få organisere samtlige arbeidere hos en arbeidsgiver som har forskjellige fabrikker når forholdet er at arbeiderne overføres fra den ene fabrikk til den annen, alt etter behovet og produksjonsmulighetene, og at disse overføringer er en alminnelig foreteelse.

Tvistenemnda har i møte den 10. november 1951 behandlet disse spørsmål og foreslår for sekretariatet, eventuelt for representantskapet å treffe følgende vedtak:

Under henvisning til foranstående foreslår Tvistenemnda at sekretariatet treffer vedtak om følgende retningslinjer for behandlingen av organisasjonsproblemen.

1. Ved bedømmelsen av hvilket forbund som skal ha organisasjonsretten ved en fabrikk, et verksted eller i et arbeidsområde i det private arbeidsliv, skal arbeidets karakter legges til grunn. Tvistenemnda skal fortsatt følge den linje at et fags utøvere så vidt mulig samles i ett forbund. Unntakelse herfra skjer når et fags arbeidere er beskjeftiget ved en fabrikk eller i en industri som et annet forbund har fått tildelt som sitt organisasjonsområde. I det tilfelle skal alle arbeidere, uansett fag, organiseres i dette forbund.
2. Når en bedrift driver forskjellige selvstendige produksjoner, skal som regel arbeiderne i hver produksjonsgren organiseres i tilslutning til de respektive industriforbund. Har sådanne bedrifter felles lager og/eller felles transport, må disse arbeidere organiseres i den forening hvor arbeiderne i bedriftens hovedproduksjon skal stå.
3. Ved en kombinert bedrift med forskjellige produksjonsgrener som utgjør et ledd i framstillingen av et samlet produkt, må organisasjonsretten tilhøre det forbund som fagmessig eller industrielt representerer flertallet av bedriftens arbeidere.
4. Arbeidere ved en bedrift som driver forskjellige produksjonsgrener, og hvor arbeiderne ofte overføres fra en produksjonsgren til en annen, kan slutes sammen i det forbund som representerer bedriftens hovedproduksjon.
5. Tvistenemnda skal i sin innstilling til sekretariatet anføre de grunner som har bevirket at en har fraveket hovedreglene for forbundenes organisasjonsområder.

Ovennevnte retningslinjer ble med sekretariatets anbefaling forelagt representantskapet i møte 19.—20. mai 1952. Representantskapet godtok enstemmig innstillingen.

P r o t o k o l l .

År 1951 den 8. januar holdtes møte i Tvistenemnda på Landsorganisasjonens kontor.

Til stede:

Fra *Tvistenemnda*: Alf Andersen, Arthur Karlsen, Astri Rasmussen. Rolf Olsen. Egil Halvorsen var bortreist.

Til behandling forelå tvist mellom Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund og Norsk Treindustriarbeiderforbund angående glassliperne i Drammen.

Fra *Norsk Treindustriarbeiderforbund* møtte forretningsfører Ødegård og fra *Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund* sekretær Rønning. I henhold til *Tvistenemndas* beslutning den 7. oktober 1950 var det holdt befarung i Drammen den 18. oktober.

Alf Andersen refererte rapporten fra befarungen.

Sekretær Rønning og forretningsfører Ødegård fremkom med en del supplerende opplysninger til det som var anført tidligere, så vel skriftlig som i den muntlige prosedyre for *Tvistenemnda* 7. oktober.

Tvistenemnda foreslår følgende:

«Sak nr. 47—11/50 — Glasslipernes organisasjonsforhold.

Glassliperne er et selvstendig fag.

De fleste glasslipere er beskjeftiget hos glassmestre hvis arbeidsområde i hovedsak er bygningsfagene. En antar derfor at det må ansees rimelig og praktisk at fagets utøvere så vidt mulig blir samlet i ett forbund, og det er da rimelig at de samles i det forbund som har glassmestersvennene, for så vidt glassliperne ikke er beskjeftiget ved glassverk eller andre verksteder som et hjelpefag til vedkommende industri.

Skal man gå inn på den linje at et selvstendig verksted i et bestemt fag eller bransje skal sortere under det forbund for hvilket de leverer spesialartiklene, vil man komme opp i store vansker, og det vil i en rekke tilfeller virke helt urimelig.

Som eksempel kan en anføre: Skal et verksted som fremstiller pianostrenger, pianohengsler og andre stål- eller metallartikler til pianoverkstedene organiseres i tilslutning til Norsk Treindustriarbeiderforbund, — eller skal et mekanisk verksted som framstiller låser, hengsler og andre stål- og metallartikler til bygningsindustrien organiseres i tilslutning til Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund? En rekke andre eksempler kan fremføres.

I den aktuelle tvist som foreligger mellom Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund og Norsk Treindustriarbeiderforbund har, under henvisning til hva foran er anført, *Tvistenemnda* kommet til det resultat at alle glasslipere, som er beskjeftiget hos glassmestre eller i spesialverksteder hvor bare glasslipere med nødvendige hjelpere er beskjeftiget, bør organiseres i tilslutning til Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.

Alf Andersen.

Behandlet i sekretariatets møte 16. januar 1951 og godkjent.

Konrad Nordahl.

Saken ble av Norsk Treindustriarbeiderforbund innbrakt for L.O.s representantskap 19. og 20. mai 1952.

Representantskapet vedtok mot 7 stemmer å opprettholde *Tvistenemndas* forslag og sekretariatets innstilling.

Protokoll.

Ar 1952, torsdag den 21. februar kl. 13, holdt Tvistnemnda møte på Landsorganisasjonens kontor.

Til stede:

Elias Volan, Alf Andersen, Astri Rasmussen, Ragna Karlsen og Aron Ask.

Til behandling forelå:

Tvist om organisasjonsforholdene ved A/S Moelven Bruk.

Til stede for partene:

For Norsk Treindustriarbeiderforbund: Peder Ødegaard, Olaf Axelsen.

For Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Rolf Olsen, Thor Aspen-
gren.

Etter at partene hadde fremført sitt syn, fattet Tvistnemnda følgende beslutning:

«Tvistnemnda vil anbefale overfor sekretariatet å treffe beslutning i overensstemmelse med følgende innstilling.»

«Norsk Treindustriarbeiderforbund har i skriv av 8. august 1951 anmodet om overføring av arbeiderne ved *Moelven Bruk A/S* til sitt forbund, under henvisning til at de fleste av bedriftens arbeidere er beskjeftiget med trearbeid.

For å bringe på det rene bedriftens produksjon ble det den 24. september 1951 foretatt befaring av bedriften, med representanter fra Norsk Treindustriarbeiderforbund, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Landsorganisasjonen.

I henhold til dette uttaler Tvistnemnda:

Av den rapport som foreligger fra befaringen ved ovennevnte bedrift fremgår at den driver 2 atskilte produksjonsgrener. Den ene omfatter landbruks-kjøretøyer og redskaper. Den annen møbelproduksjon. Bedriftens opprinnelige produksjon var landbruksredskaper (vognhjul, vogner, trillebører osv.), og har alltid hørt inn under Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds organisasjonsområde, selv om det på grunn av produksjonens art var atskillige snekkere og trearbeidere blant bedriftens arbeidere.

Arbeidets utførelse har imidlertid endret seg betydelig i de senere år, idet vognstillinger og forskjellige deler av kjøretøyene, som tidligere var utført i tre, nå utføres i jern.

Når det gjelder vognhjulproduksjonen var denne til å begynne med bedriftens hovedproduksjon, men den er gått atskillig ned, idet det nå i stor utstrekning brukes gummihjul til kjerrer og trillebører. Dette medfører igjen at det av den grunn blir mer smiarbeid og jernkonstruksjon. Alt i alt kan en si at det mekaniske arbeid etter hvert er økt og vil etter bedriftsledelsens uttalelse fortsatt øke.

Møbelproduksjonen er derimot ny. Denne foregår etter rapporten i samme bygning som trevareavdelingen for redskapsproduksjon, men i 2. etasje.

Ifølge de retningslinjer som nå er vedtatt, skal arbeiderne i de bedrifter som driver flere forskjellige produksjoner, som regel organiseres i de respektive industriforbund. Når det står *som regel*, må dette tolkes dithen, at denne linje skal følges hvis ikke praktiske vansker tilsier noe annet.

Tvistnemnda er av den oppfatning at møbelproduksjonen avviker så sterkt fra bedriftens alminnelige produksjon at den bør sees isolert. Det kan ikke være avgjørende hvor vidt produksjonen foregår i for-

skjellige bygninger, hvor vidt den er atskilt ved en vegg eller ved en trapp. Det skulle heller ikke være praktiske vansker til stede, idet det heller ikke så vidt vites, hittil har vært overføring av arbeidskraft fra den ene avdeling til den annen.

Twistenemnda vil derfor anbefale at sekretariatet treffer følgende beslutning:

Arbeiderne i møbelfabrikken ved A/S Moelven Bruk (snekkere, malere og tapetserere) overføres til Norsk Treindustriarbeiderforbund.

Arbeiderne for øvrig, herunder transport- lager- og tomtearbeidere, blir fortsatt stående i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Oslo, den 14. februar 1952.»

Alf Andersen. (s).

Sekretariatet godkjente Twistenemndas innstilling den 26. februar 1952 og forutsetter at de to forbund samarbeider når det gjelder tariffspørsmålet.

Ovennevnte avgjørelse ble av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund innanket for L.O.s representantskapsmøte og ble behandlet der 19. og 20. mai 1952.

Representantskapet vedtok mot 8 stemmer å opprettholde Twistenemndas forslag og sekretariatets innstilling.

Protokoll.

Ar 1952, torsdag den 21. februar kl. 13, holdt Twistenemnda møte på Landorganisasjonens kontor.

Til stede:

Elias Volan, Alf Andersen, Rolf Olsen, Astri Rasmussen, Ragna Karl- sen og Aron Ask.

Til behandling forelå:

Sak nr. 47—12/51 — Organisasjonsforholdene ved Kragerø Møbel- og Trevarefabrikk.

Fra partene møttte:

For Norsk Treindustriarbeiderforbund: Peder Ødegaard, Olaf Axelsen.

For Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Kristian Nilsen.

Alf Andersen, som ledet møtet, refererte rapport fra befaring på bedriften den 30. mai 1951, hvor Paul Engstad fra Landsorganisasjonen, Peder Ødegaard fra Treindustriarbeiderforbundet og Johs. Helle fra Bygningsindustriarbeiderforbundet, deltok.

Etter at partene hadde fremført sitt syn, behandlet Twistenemnda saken, og vedtok å anbefale for sekretariatet å treffe beslutning i overensstemmelse med følgende innstilling:

«Kragerø Møbel- og Trevarefabrikk, Kragerø.

Idet en viser til twistenemndas beslutning 12. februar 1951 ble det den 30. mai foretatt befaring av ovennevnte bedrift.

Av Paul Engstads rapport fremgår at man har å gjøre med 2 fabriker med en avstand av ca. 1 km mellom bedriftene.

I den ene bedrift (den gamle bedrift) er den vesentligste produksjon dører og vinduer. Hertil kommer en viss produksjon av likkister som imidlertid ikke endrer bedriftens karakter. Denne bedrift beskjeftiger 6 mann.

Den annen bedrift, nybygd i 1950, har vesentlig fremstilling av møbler. Det er også en del ferdigproduksjon av kjøkkeninnredninger, men dette har vesentlig sin årsak i at de hertil nødvendige maskiner ikke finnes på den gamle bedrift. Fremstillingen av kjøkkeninnredninger er imidlertid her av meget beskjedent omfang.

Norsk Treindustriarbeiderforbund har i dag overenskomst for begge bedrifter. Den organisasjonsmessige grenselinje mellom Treindustriarbeiderforbundet og Bygningsindustriarbeiderforbundet, som er vedtatt av kongressen, er følgende:

Norsk Treindustriarbeiderforbunds virkeområde.

Arbeidere ved snekkerverksteder og trevarefabrikker (som ikke er unntatt nedenfor), møbelfabrikker, orgel- og pianofabrikker, kurv- møbelfabrikker, rullegardinfabrikker, skifabrikker, sports- og leketøyfabrikker osv. skal stå tilsluttet Norsk Treindustriarbeiderforbund.

Unntak.

Ved de trevarefabrikker og verksteder hvor det største antall arbeidere er beskjeftiget med bygningsproduksjon — fremstilling av dører, vinduer, trapper eller artikler til faste innredninger i kjøkken, butikk o. l., samt bygningssnekkere, skal stå tilsluttet Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.

I henhold til ovenstående burde organisasjonsområdet for de 2 forbund være klart. Det kan ikke etter Tvistenemndas oppfatning ha noen reell betydning om de to fabrikker er en felles bedrift med ett regnskap for begge fabrikker.

Tvistenemnda vil derfor anbefale overfor sekretariatet at det treffes følgende beslutning:

1. Arbeiderne ved Kragerø Møbel- og Trevarefabrikk på Øya (Patmos) i de gamle lokaler, som vesentlig produserer dører og vinduer, organiseres i tilslutning til Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.
2. Arbeiderne ved ovennevnte bedrifts avdeling for møbelproduksjon i den nybygde fabrikk blir fortsatt stående i Norsk Treindustriarbeiderforbund.

Peder Ødegaard, Norsk Treindustriarbeiderforbund, meddelte at etter å ha blitt kjent med Tvistenemndas innstilling når det gjelder Kragerø Møbel- og Trevarefabrikk og de øvrige saker som har vært oppe til behandling i samme Tvistenemndsmøte, trekker Norsk Treindustriarbeiderforbund saken tilbake.

Sekretariatet godkjente den 26. februar 1952 Tvistenemndas innstilling. -

Protokoll.

År 1952, torsdag den 21. februar kl. 13, holdt Tvistenemnda møte på Landsorganisasjonens kontor.

Til stede:

Elias Volan, Alf Andersen, Astri Rasmussen, Ragna Karlsen og Aron Ask.

Til behandling forelå:

Sak 47—44/51 — Tvist om organisasjonsforholdene ved O. C. Axel- sens Fabrikker, Flekkefjord.

For partene møtte:

For Norsk Treindustriarbeiderforbund: Peder Ødegaard, Olaf Axelsen.

Før Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Rolf Olsen, Thor Aspen-
gren.

Alf Andersen henviste til tidligere behandling av saken og rapport fra befarung ved bedriften, foretatt av Elias Volan.

Etter at saken var diskutert vil Tvistenemnda anbefale overfor sekretariatet å treffe beslutning i overensstemmelse med følgende innstilling:

«Norsk Treindustriarbeiderforbund har i skriv av 8. august 1951 reist krav om at arbeiderne ved O. C. Axelsens Fabrikker, Flekkefjord, samlet skal stå tilsluttet Norsk Treindustriarbeiderforbund, fordi tønnefabrikken beskjeftiger hovedparten av arbeiderne.

Firmaet har 3 atskilte produksjonsgrener i 3 forskjellige bygninger:

1. *Tønnefabrikken* med fra 110—45 mann (sesongarbeid).
2. *Et mekanisk verksted* som fremstiller bilkarosseri, foretar reparasjon av biler, lager forskjellige maskiner, bl. a. justeringssager til møbelfabrikker, lastebanker til gruver, saginnredninger og lunneapparater til skogbruket med tilhørende motorspill m. v. Verkstedsarbeiderne foretar også reparasjoner av maskiner til samtlige bedrifter, men dette er av forholdsvis lite omfang i forhold til verkstedets produksjon. Det beskjeftiges 27 arbeidere i karosserifabrikken og verkstedet.
3. *Korkfabrikken* som fremstiller isolasjonsplater og til dels andre produkter av kork. 8 arbeidere.

Tvistenemnda er av den oppfatning at de nåværende organisasjonsforhold er i overensstemmelse med de organisasjonsmessige tariffbeslutninger, og anbefaler at sekretariatet treffer følgende vedtak:

Anmodningen fra Norsk Treindustriarbeiderforbund om overføring av arbeiderne ved O. C. Axelsens Fabrikker — karosserifabrikken og maskinverkstedet — i Flekkefjord, kan ikke imøtekommes. Arbeiderne ved disse bedrifter blir fortsatt å organisere i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Oslo, den 14. februar 1952.

Alf Andersen.»

Sekretariatet godkjente Tvistenemndas innstilling den 26. februar 1952.

Protokoll.

Tvistenemnda holdt møte på Landsorganisasjonens kontor torsdag den 5. juni 1952 kl. 13.

Til behandling forelå organisasjonsforholdene ved de militære etablissementer og øvingsplasser.

Til stede:

For *Tvistenemnda* møtte: Elias Volan, Alf Andersen, Ragna Karlsen, Astri Rasmussen, Aron Ask og Peder Ødegård.

For *Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund* møtte: Leif Skau og Håkon Thesen.

For *Norsk Tjenestemannslag* møtte: Karlsen.

Saken ble forelagt L.O.'s representantskap i møte 30. oktober 1951 som fattet vedtak om at tvisten mellom de 2 forbund skulle avgjøres av sekretariatet.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund henviser til Organisasjonskomiteens innstilling av 1948, side 50—55, og representantskapets vedtak av 20.—22. sept. 1948, hvorefter *Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund* ble bemyndiget til å foreta ny-organiseringen av arbeiderne i forsvars-etaten, inntil Landsorganisasjonen eventuelt treffer vedtak om å organisere et eget etatforbund for forsvarsetatens arbeidere.

Norsk Tjenestemannslag hevder at forbundets organisasjonsområde omfatter alle funksjonærer og arbeidere i statens tjeneste, som ikke omfattes av de etatforbund som står tilsluttet A.F.L. og at forbundet etter dette må ha organisasjonsretten til de som er ansatt ved de militære etablissementer og øvingsplasser m.v., for så vidt de ikke etter den industrielle oppdeling av organisasjonen kommer inn under et annet forbund tilsluttet Landsorganisasjonen.

Twistenemnda gjennomgikk innstillingen fra den spesialkomité som sekretariatet godkjente nedsatt den 30. januar 1951, og *Twistenemnda*s behandling av saken den 11. februar 1952.

Nemnda framlegger for sekretariatet følgende

i n n s t i l l i n g :

Ved forsvarsets bedrifter, anlegg, etablissementer, øvingsplasser m.v. er for tiden følgende forbund interessert:

Norsk Arbeidsmannsforbund for anlegg og en del depoter, magasiner og øvingsplasser m.v.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund for skredderverkstedet på festningen i Oslo, og muligens enkelte andre steder.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund for bygningsarbeid.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund for de mekaniske verksteder, skipsbyggerier og en rekke andre arbeidssteder av forskjellige karakterer.

Norsk Skotøyarbeiderforbund for verkstedet på festningen i Oslo, samt en del andre steder.

Norsk Tjenestemannslag for en del militære depoter og magasiner m.v.

Det er enighet mellom organisasjonene om at *Norsk Arbeidsmannsforbund* skal ha arbeiderne ved de militære anlegg, såsom festninger, beskyttelsesrom, flyplasser m.v. i den utstrekning som arbeidet kan betegnes som vanlig anleggsarbeid.

Det samme gjelder *Norsk Bygningsindustriarbeiderforbunds* alminnelige organisasjonsområde for nye bygninger, reparasjoner og utvidelser, hvis arbeidet utsettes i entrepriser, eller at det er av et slikt omfang at det ikke kan betegnes som vanlig vedlikeholdsarbeid.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund skal likeledes beholde skredderverkstedet på festningen i Oslo som sitt organisasjonsområde.

Det samme gjelder *Norsk Skotøyarbeiderforbund* for verkstedet på festningen i Oslo.

De samme ordninger for de 2 sistnevnte forbund kan bli aktuelle, hvis verksteder av liknende karakter blir opprettet andre steder i landet.

Det er enighet om at *Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund* skal ha som sitt organisasjonsområde alle jernindustrielle bedrifter i forsvars-

etaten. Tvisten gjelder således bare organisasjonsretten ved depoter, magasiner og øvingsplasser, herunder også de militære flyplasser og andre arbeidssteder som kan sammenliknes med foranstående grupper.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund er dessuten enig i at *Norsk Tjenestemannslag* ved de sistnevnte arbeidssteder, skal ha rett til å organisere alle tjenestemenn som kommer inn under statens lønnsregulativ. Tvisten gjelder således bare de time- og ukelønte arbeidere ved disse arbeidssteder. Eller med andre ord de personer som ikke har fått status som tjenestemenn.

Tvistenemnda har forstått Organisasjonskomiteens innstilling av 1948 og representantskapets vedtak slik at Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds organisasjonsarbeid innenfor forsvarsetaten var av midlertidig karakter. Det var Organisasjonskomiteens oppfatning at en skulle organisere et etatforbund for forsvarets funksjonærer og arbeidere, og at de store verksteder på Horten, Kongsberg og Raufoss skulle gå inn i dette forbund og danne kjernen i forbundet. Disse forutsetninger fikk også etter Tvistenemndas oppfatning tilslutning av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

Imidlertid har forbundet nå endret dette standpunkt, idet de henviser til at statens bedrifter på Raufoss og Kongsberg ikke lenger kan betraktes som militære verksteder, da de produserer verktøy m.v. i konkurranse med private bedrifter. Det samme gjelder skipsbyggeriet på Horten.

Forbundet mener derfor at disse bedrifter må holdes utenfor et samlet forbund for forsvarsetaten.

På grunn av dette standpunkt fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund mener Tvistenemnda at grunnlaget for å danne et etatforbund for forsvarets funksjonærer og arbeidere foreløpig ikke er til stede. Hvordan denne sak vil stille seg etter at forsvarret er utbygget etter det vedtatte program, må sekretariatet senere treffe avgjørd om. Foreløpig må iallfall spørsmålet stilles i bero. Tvistenemnda ser organisasjonsforholdene i forsvarsetaten på den måte at man foreløpig må holde seg til den industrivise oppdeling av arbeidsoperasjonene innenfor forsvarsetatens mangeartede arbeidsfelter.

Etter dette vil Norsk Arbeidsmannsforbund, Norsk Bekleddningsarbeiderforbund, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund og Norsk Skotøyarbeiderforbund beholde organisasjonsretten hver for seg innenfor de arbeidsfelter som industrielt hører inn under vedkommende forbunds område.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund må da beholde organisasjonsretten innenfor alle mekaniske verksteder og skipsbyggerier, og Norsk Tjenestemannslag må få retten til å organisere alle som er beskjeftiget ved depoter, magasiner, øvingsplasser m.v., men alle forbund må, i tilfelle det blir opprettet et etatforbund, avgi de organiserte funksjonærer og arbeidere som er beskjeftiget i forsvarsetaten, til det nye etatforbund.

Hvis Landsorganisasjonen skulle følge Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds standpunkt i denne tvist, ville det føre til at de ansatte tjenestemenn og arbeidere blir delt mellom de 2 forbund etter den status som de enkelte har. Dette er i strid med enhver form for oppbygging av forbund. Om de ansatte har tittel av tjenestemann eller arbeider er ofte en ren tilfældighet. Tjenestemenn er ikke arbeidere. Man har ved de fleste steder (mulig alle) ansatt formenn som leder og fordeler arbeider. Betjentene utfører nøyaktig samme arbeid

som time- eller ukelønnte. Det er sannsynlig at den forskjell i status som de enkelte får, skyldes at myndighetene ikke har oversikt over hvor mange tjenestemenn som er nødvendig ved de enkelte arbeidssteder, og det er først etter forsvarets endelige oppbygging disse oversikter vil foreligge og at det blir orden i ansettelsesvilkårene.

Under henvisning til foranstående foreslår Tvistenemnda at sekretariatet treffer avgjerd etter de linjer Organisasjonskomiteens flertall har foreslått med følgende unntak:

Pkt. 5 utgår, da dette punkt har reist misforståelser.

Punktet lyder:

«De arbeidssteder hvor *jernarbeidergruppen* er den største, må *Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund* ha rett til å organisere samtlige arbeidere. Ved arbeidssteder hvor *Norsk Tjenestemannslags* gruppe er den største, må laget ha rett til å organisere alle arbeidere».

Meningen var at dette punkt skulle komme til anvendelse hvis det ved en militær øvingsplass var ansatt depot- og magasinbetjening, kantinepersonale osv. som utgjorde det overveiende flertall. Men hvis det også var et par våpenreparatører, så burde disse tilhøre hovedgruppens organisasjon.

Omvendt, hvis det ved en jernindustriell bedrift var et fåtall ved et magasin eller en kantine, så måtte disse følge jernarbeidernes organisasjon.

Det er denne regel som er fulgt og som også må følges i framtiden. Men når dette punkt har vakt diskusjon og fortolkning, kan det strykes, idet Tvistenemnda går ut fra at disse spørsmål vil ordne seg etter de linjer som nemnda her har framholdt.

Som konklusjon blir Tvistenemndas innstilling for sekretariatet følgende:

1. *Norsk Arbeidsmannsforbund* og *Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund* har som sitt organisasjonsområde henholdsvis festningsanlegg og bygningsarbeid, enten dette utføres av private entreprenører eller for offentlig regning, begrenset slik som det allerede er truffet vedtak om.
2. *Norsk Bekledningsarbeiderforbund* og *Norsk Skotøyarbeiderforbund* beholder som sitt organisasjonsområde bedriftene på festningen i Oslo. Eventuelle tvister om andre verksteder avgjøres av sekretariatet.
3. *Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund* beholder som sitt organisasjonsområde de mekaniske verksteder, skipsbyggerier og reparasjonsverksteder, hvor det vesentlige arbeid fagmessig må betraktes som jern- og metallarbeid.
4. *Norsk Tjenestemannslag* får som sitt område alle tjenestemenn som kommer inn under statens lønnsregulativ og arbeidere ved magasiner, depoter og øvingsplasser, for så vidt de ikke er beskjeftiget ved en bedrift som kommer inn under et av de forannevnte forbunds område.
5. Alle forbund pålegges å overføre sine medlemmer etter bestemmelsene i punktene 1—4. Eventuelle tvister avgjøres av sekretariatet.
6. Når utbyggingen av forsvaret blir ferdig etter det program som er vedtatt, opptar sekretariatet til avgjerd spørsmålet om dannelse av et eget forbund for forsvarsetaten. Hvis et etatforbund blir besluttet opprettet, plikter alle forbund som har medlemmer innenfor forsvarsetaten, å avgi disse til det nye forbund.

Tvistenemndas innstilling til sekretariatet ble vedtatt i sekretariatsmøte den 17. juni 1952 og godkjent med følgende forandring.

Punkt 5 ble gitt følgende utforming:

«Alle forbund pålegges å overføre sine medlemmer etter bestemmelsene i pkt. 1—4. Overføringen skjer etter følgende regler:

Hvis et av de angjeldende forbund har tariffavtale eller gjeldende lønnsregulativ for medlemmer som skal overføres til et annet forbund, skjer overføringen fra den dato overenskomsten eller lønnsregulativet løper ut. Ved eventuelle prolongasjoner av overenskomsten eller lønnsregulativet skal overføringen skje fra den dato prolongasjonen ble bestemt.

Forbund som skal overføre medlemmer til et annet forbund, pålegges å underrette arbeidsgiveren (Staten — det departement eller andre myndigheter som står som part i tariffavtalen eller lønnsregulativet) om at overføring av medlemmer vil finne sted.

Hvis det oppstår tvist mellom forbundene om hvor vidt overføring skal finne sted, pålegges angjeldende forbund i fellesskap å foreta nødvendige undersøkelser på stedet, og gi sekretariatet en detaljert framstilling av forholdet. Eventuelle tvister avgjøres av sekretariatet.»

I forbindelse med samme sak behandlet sekretariatet en forespørrelse fra Sørlandets faglige Samorganisasjon om hvilket forbund betjeningen i offisersmessen på Gimlemoen ved Kristiansand S. skal stå tilsluttet. Betjeningen i denne offisersmessen lønnes for tiden av offiserene. Sekretariatet fant at også denne betjening bør stå tilsluttet Norsk Tjenestemannslag, for derved å samle messepersonalet ved øvingsplassene i ett forbund.

Sekretariatets vedtak skal tilstilles samtlige forbund og samorganisasjoner, slik at alle organisasjoner blir kjent med sekretariatets vedtak i organisasjonstvistene ved de militære bedrifter, etablissementer m.v.

Oslo, den 18. juni 1952.

Konrad Nordahl.   Elias Volan.

Protokoll.

År 1952 den 15. desember holdtes møte i Tvistenemnda til behandling av sak 53 — 3-4/52 — Ardal og Sunndal Verk — elektrikerens organisasjonsforhold i Ardal.

Til stede:

Fra Tvistenemnda: Volan, Egil Halvorsen, Ragna Karlsen og Peder Ødegaard.

Protokoll av 17. november d. å. ble behandlet i sekretariatet 25. november 1952. Sekretariatet ga prinsipielt sin tilslutning til punkt 1 og 2 i Tvistenemndas innstilling, men en del av sekretariatets medlemmer ønsket at punkt 2 burde utformes noe klarere.

Tvistenemnda foreslår for sekretariatet å treffe følgende vedtak:

- «1. Arbeiderne som er beskjeftiget ved fabrikklegg må, hvis de tar ansettelse ved bedriften som produksjonsarbeidere, overføre sitt medlemskap til det forbund som får bedriften som sitt organisasjons- og tariffområde.

2. Hvis et forbund, eventuelt forening, som skal foreta utskrivning av medlemsbøkene til de medlemmer som etter vedtak i Landsorganisasjonen skal overføres til et annet forbund, vegrer seg for dette, har det forbund som skal ha medlemmene rett til å overføre medlemsbøkene uten hensyn til det standpunkt det forbund eller den forening som skal avgi medlemmene inntar. Det må påsees at alle forpliktelser til det tidligere forbund er oppfylt.»

Til punkt 3 i Tvistenemndas innstilling av 25. november meddeles at det er foretatt befarings i Årdal 2. september. Følgende deltok i befaringsen: Engstad, Torp, Enger og Aspengren. Det foreligger rapport om befaringsen og fra møtet med driftselektrikerne. Driftselektrikerne fastholder å bli stående i Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Imidlertid står nå 4 driftselektrikere tilsluttet Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, og dette forbund har opprettet tariffavtale for dem.

A/S Årdal og Sunndal Verk har oversendt Landsorganisasjonen en del korrespondanse ført mellom Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og verket. Verket hevder at Elektrikerforbundet ifølge protokoll av 7. juli 1950 har inngått som part i overenskomsten for driftselektrikerne. Tidligere var forholdet det at denne avtale bare gjaldt mellom verket og den lokale forening av elektrikere. I telefonen i dag har imidlertid Torp sagt til Tvistenemndas formann at etter hans oppfatning står forbundet *ikke* som part i tariffavtalen.

I skriv av 17. oktober 1952 til Årdal og Sunndal Verk A/S har Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund tilkjennegitt at overenskomsten for driftselektrikerne blir ordnet av Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund når saka er endelig brakt i orden. Spørsmålet er da hvorvidt Elektrikerforbundet ved dette skriv har frasagt seg retten til å ha tariffavtale for driftselektrikerne. Disse juridiske spørsmål finner Tvistenemnda ligger utenfor så vel dens mandat som utenfor dens kompetanse å ta stilling til. Tvistenemnda foreslår at disse spørsmål oversendes Landsorganisasjonens juridiske kontor. Derimot finner Tvistenemnda det riktig at sekretariatet fastholder sitt vedtak om at driftselektrikerne skal overføres til Kjemisk Industriarbeiderforbund og at dette forbund oppretter tariffavtale for dem.

Under henvisning til foranstående foreslår Tvistenemnda at sekretariatet treffer følgende vedtak i tilslutning til forannevnte punkt 1 og 2:

- 3. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund pålegges å overføre driftselektrikerne ved Årdal Verk til Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og at de kommer inn under den tariffavtale som Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund allerede har opprettet for driftselektrikerne.»

Godkjent av sekretariatet 23. des. 1952.

Protokoll.

År 1952, den 8. april kl. 14, holdt Organisasjonskomiteen for arbeidsledere og tekniske funksjonærer møte på Landsorganisasjonens kontor.

Til stede:

For Organisasjonskomiteen: Elias Volan, Alf Andersen, Rolf Olsen, Witalis Andersen, Fritz Hannestad og Anker Nordtvedt.

For N.F.A.T.F.: Lars Urke.
 For N.H.R.A.F.: Eivind Strømmen.
 For N.N.N.: Strand.
 For Meieriarbeidernes Forening: Arne Barli.

Til behandling forelå:

1. *Kjøkkensjefenes organisasjonsforhold. Spørsmålet om tilmelding til Kokkenes Mesterlaug.*

Spørsmålet om kjøkkensjefenes forhold til Kokkenes Mesterlaug var reist av Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund med anmodning om å få Landsorganisasjonens syn på saken.

Komiteen ble enig om å foreslå for sekretariatet:

Etter de opplysninger som foreligger driver Kokkenes Mesterlaug ikke faglig virksomhet i konkurranse med fagforbundene eller Landsorganisasjonen. Det er en ren yrkesorganisasjon, og det skulle således ikke være noe til hinder for at de som har lønnet beskjeftigelse både kan stå tilsluttet Landsorganisasjonen og Kokkenes Mesterlaug.

For dette standpunkt stemte Volan, Andersen, Nordtvedt og Witalis Andersen. Hannestad og Rolf Olsen henviste til det standpunkt Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund hadde tatt på sitt landsmøte i 1948 og stemte imot at kjøkkensjefene skulle ha adgang til å være medlem både av Landsorganisasjonen og Kokkenes Mesterlaug.

Vedtaket på Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbunds landsmøte er sålydende:

«Landsmøtet henstiller til forbundsstyret å avvise samarbeid med grupper eller organisasjoner innen hotell- og restaurantyrket som har karakteren av arbeidsgiverorganisasjoner. Folk i overordnede stillinger organiseres i samsvar med de retningslinjer som er blitt vedtatt av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.»

2. *Organisasjonsforholdene ved A/L Fellesmeieriet, Oslo.*

Ved Fellesmeieriet i Oslo var det fra Norsk Forbund for Arbeidsledere og tekniske Funksjonærer reist spørsmål om overføring av 8 personer som etter forbundets oppfatning var arbeidsledere. Det framgår av vedlagte liste hva de enkelte personers funksjon i bedriften går ut på, og komiteen gjennomgikk hvert enkelt tilfelle. Komiteen ble enig om å foreslå for sekretariatet at angjeldende 3 personer (eller stillinger) overføres fra Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund til Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer. Dette gjelder:

1. tapperisjef Alf Andersen, formann John Eriksen (tapperisjefens stedfortreder).
2. førstemann ved maskinverkstedet, Kåre Eriksen.
3. førstemann ved bilverkstedet, Hartvig Henriksen.
4. gårdsformann Pål Holmen.
5. førstedame Ely Meldre.
6. førstemann ved blikkenslagerverkstedet (Nils Roberg har sluttet, men overføringen gjelder hans stilling.)
7. førstemann ved malerverkstedet, Svend Paulsen.

3. Det ble referert skriv fra Høyanger faglige utvalg angående seriebasenes organisasjonsforhold. Som kjent har sekretariatet tidli-

gere besluttet at disse fortsatt skal stå i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Komiteen mener at ovennevnte skriv ikke bør foranledige noen forføyning fra sekretariatets side.

Sekretariatet fattet i møte 16. april d.å. følgende vedtak:

«Organisasjonskomiteens forslag i angjeldende 3 punkter godkjennes.»

Den kooperative tvistenemnd.

Tvistenemnda holdt møte 15. august 1952, der følgende møtte: formannen, høyesterettsadvokat Einar Sunde, P. Sjøiland, oppnevnt av Tarifforeningen, H. Fjeldheim, oppnevnt av NKL, Jens Berg, oppnevnt av AFL og Peder Birkeland, oppnevnt av Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. Til stede for partene: for Tarifforeningen, NKL og samvirkelagene: o.r.sakfører Arne Rødskog, D. Nilsen, Sven Svensson og Rekustad. For forbundet og funksjonærene: sekretær Totland, Kåre Johnsen, Helen Hoel og Birger Ingebregtsen. Saken gjaldt fastsettelse av minstelønnssetser m.v. for butikk-, lager- og kontorfunksjonærer ved Norges Kooperative Landsforening og datterselskaper — Oslo Samvirkelag, Ullevål Samvirkelag, Nydalen Samvirkelag og Hoffbyen Samvirkelag.

Den 25. august holdtes møte der partene ble enige om lønns-tillegg for bakersvennene ved samvirkelagene. Tvistenemnda besto av formannen, høyesterettsadvokat Einar Sunde, P. Sjøiland, oppnevnt av Tarifforeningen, D. Nilsson, oppnevnt av NKL, Jens Berg, oppnevnt av AFL og Bjarne Dahlberg, oppnevnt av Norsk Baker- og Konditorforbund. Til stede for partene: for Tarifforeningen, NKL og samvirkelagene: o.r.sakfører Arne Rødskog. For forbundet: sekretær Johan B. Magnussen.

Den 29. oktober holdt Tvistenemnda møte og avsa kjennelse vedrørende tariffavtalen for A.s De Forenede Skofabrikker, Drammen. Tvistenemnda besto av formannen, høyesterettsadvokat Einar Sunde, Jørgen Jakobsen, oppnevnt av Tarifforeningen, disponent G. Haraldsen, oppnevnt av NKL, Johs. M. P. Ødegaard, oppnevnt av AFL og Arne Schou, oppnevnt av Norsk Skotøyarbeiderforbund. Til stede for partene: for Tarifforeningen: o.r.-sakfører Arne Rødskog. For forbundet og arbeiderne ved bedriften: Ingvald Hansen, Arvid Hansen, Odd Hauge, Ole Barkås og A. Lauritsen.

Den 3. desember holdt Tvistenemnda møte og avsa kjennelse vedrørende tariffavtale for Nordkronen Mølle, Stavanger. Tvistenemnda besto av formannen, høyesterettsadvokat Einar Sunde, P. Sjøiland, oppnevnt av Tarifforeningen, H. Astad, opp-

nevnt av NKL, Johs. M. P. Ødegaard, oppnevnt av AFL, Erling Frogner, oppnevnt av Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet. Dessuten møtte for partene: for Tarifforeningen: o.r.sakfører Arne Rødskog, for forbundet og arbeiderne: Ole Larsen og Johs. Melkevik.

Den 23. desember holdt Tvistenemnda møte og avsa kjennelse vedrørende tariffavtale for Oslo Samvirkelags vaskeri. Tvistenemnda besto av: formannen, høyesterettsadvokat Einar Sunde, P. Sjøiland, oppnevnt av Tarifforeningen, Einar A. Nilsen, oppnevnt av NKL, Johs. M. P. Ødegaard, oppnevnt av AFL og Odd Humblen, oppnevnt av forbundet. Til stede for partene: for Tarifforeningen: o.r.sakfører Arne Rødskog. For forbundet og arbeiderne: Mauritz Østhaug og Esther Karlsen.

Landsorganisasjonens økonomiske kontor.

Kontorets tidligere leder, cand. oecon. Odd Gøthe, har med permisjon i inntil 2 år gått over i ny stilling, og fra 1. februar 1952 har cand. oecon. Kjell Holler fungert som kontorets leder. To kvinnelige assistenter er fast knyttet til kontoret, og fra og med august er det ansatt ytterligere en yngre kontorhjelp, som i en viss utstrekning også arbeider for andre avdelinger. Kontoret har stenografhjelp felles med Revisjonskontoret.

Kontoret har utført en rekke løpende oppgaver for Administrasjonen og besvart forespørsler fra forbundene, offentlige institusjoner og private. I forbindelse med tariffrevisjonen ble det gjennom året foretatt en rekke lønnsutregninger til bruk under forhandlingene. Det er sendt ut månedlige oversikter over medlemstallet i Landsorganisasjonen og de tilsluttede forbund, og de ordinære årsoversikter over medlemsmassens geografiske fordeling er utarbeidet. Det er videre sendt ut fire pris- og lønnsoversikter og en økonomisk oversikt. Oversikten over antall tariffsaker behandlet og konflikter godkjent av Sekretariatet foreligger ferdig og følger denne beretning som bilag.

Tariffstatistikken har lagt beslag på en stor del av kontorets arbeidskraft og det er i løpet av året gjort betydelige framskritt. Føringen kan nå stort sett sies å gå tilfredsstillende i de forbund som er kommet skikkelig i gang, men det gjenstår enda en del arbeid før statistikken er å jour over hele linjen.

Kontoret har avgitt en rekke uttalelser om forskjellige spørsmål. Av de viktigste nevner en: En prinsipiell redegjørelse om tollspørsmålet; forholdet mellom leviekostnadene i Finnmark og landet for øvrig; spørsmålet om innføring av hullkortsystem i

Landsorganisasjonen og forbundene. Kontorets leder har videre medvirket til å utforme uttalelsene om prisloven og rasjonaliseringsloven, et arbeid som har krevd mye tid. Det er utarbeidet 4 uttalelser om rapporter fra Den Frie Faglige Internasjonale og Regionalen om virkningene av gjenopprustningen i Vest-Europa, NATO-problemer, planen om 25 pst. produksjonsøkning i Vest-Europa etc. samt besvart en del spørsmål i denne sammenheng.

Kontoret har utarbeidet en rekke notater om avgiftsspørsmålet, pris- og lønnsutviklingen, etableringskontroll etc.

Det er utarbeidet to økonomiske oversikter til Den nordiske samarbeidskomité's møter i Helsingfors i mars og november og dessuten en økonomisk oversikt til beretningen for 1951.

Av større arbeider som er utført ved kontoret, kan nevnes løpende månedlige oversikter over gjennomføringen av tariffrevisjonen i de forskjellige forbund for de viktigste overenskomster, oversikt over de viktigste endringer for en del fag ved tariffrevisjonen i henhold til de tariffestede bestemmelser, samt en beregning over den effektive lønnsøkning som ble oppnådd gjennomsnittlig ved revisjonen. Den siste ga som resultat en lønnsøkning på om lag 6 pst. totalt sett, herav 4—5 pst. for industriarbeidere.

Det er videre foretatt en oppstilling over forskjellen mellom arbeidslønninger for faglærte og ikke-faglærte arbeidere i en rekke industrier og dessuten en oversikt over utviklingen på dette område i de to siste årene. I løpet av året ble en undersøkelse av forbundenes driftsutgifter for årene 1948, 1949 og 1950 avsluttet, og en tilsvarende oversikt for 1951 er utført. Likeledes er det utarbeidet en oversikt over Landsorganisasjonens og forbundenes likvide midler og nettoformue pr. 31. desember 1951, utregnet samlet og pr. medlem.

På grunn av det merarbeid som tariffrevisjonen i 1952 påførte kontoret, har det ikke lyktes å avslutte den påbegynte like-lønnsundersøkelsen.

Kontorets leder har i 1952 deltatt i en rekke møter med statsmyndighetene og næringsorganisasjonene ved drøfting av forskjellige spørsmål, blant annet spørsmålet om revisjon av tolltariffene og spørsmålet om økt import for å presse prisene nedover. Kontorets leder er videre medlem av Statens eksportkreditt kommisjon, utvalget for den offentlige lønnsstatistikk, varamann for Konrad Nordahl i Rådet for internasjonalt økonomisk samarbeid og norsk representant i Det faglige nordiske økonomiutvalg. Det siste har i løpet av året hatt to møter for

å drøfte det videre arbeid med spørsmålet om nordisk økonomisk samarbeid.

I tiden 2.—24. oktober deltok Kjell Holler på Den europeiske regionalens konferanse i Lugano i Sveits som den ene av Landsorganisasjonens representanter.

Kjell Holler har i løpet av året skrevet 6 artikler til Fri Fagbevegelse og holdt 34 foredrag og forelesninger på kurser og møter.

Økonomisk-statistisk oversikt for 1952.

Generell oversikt.

En skal som innledning gi en kort karakteristikk av den økonomiske utviklingen i Norge i 1952.

I løpet av året inntrådte det en stagnasjon i den samlede produksjonsøkning. Det har vært en viss stigning i nasjonalproduktet, men stigningen har vært meget moderat i forhold til tidligere år. Totalt for hele landet var det imidlertid en øking i effektiviteten, da den samlede sysselsetting var uforandret fra 1951 til 1952.

Prisstigningen fortsatte gjennom året, men i atskillig svakere tempo enn i 1951. Det har imidlertid skjedd en forskyvning med hensyn til prisstigningens årsaker. Mens det i 1950 og 1951 var de stigende importpriser som i særlig grad preget utviklingen, skyldes prisstigningen i 1952 i det vesentlige innenlandske faktorer. Prisstigningen i sommermånedene og utover høsten har «spist opp» en del av realverdien av de lønnstillegg som ble gitt, men en kan totalt sett regne med at reallønnen for en voksen, mannlig industriarbeider steg med 1—2 pst. fra 1951 til 1952.

Arbeidsmarkedet har gjennom året vært preget av full sysselsetting, selv om det var en viss lokal og sesongmessig arbeidsledighet. Arbeidsmarkedet var imidlertid mindre stramt enn i tidligere år, og i 3. kvartal ble det for første gang etter krigen registrert flere ledige arbeidere enn ledige arbeidsplasser. Dette forhold sammen med at den internasjonale konkurranse i stigende grad merkes i hjemmeindustrien, har ført til at oppmerksomheten i større grad enn før er blitt rettet mot sysselsettingsproblemet. Utviklingen gjennom året var preget av motsetningene mellom innenlandsk prisstigning og utenlandsk prisfall. Dette forhold skapte ikke noen særlig store problemer i 1952, men hvis utviklingen skulle fortsette, kan den føre til store vansker; dels ved at den kan framtvinge en devaluering og dels fordi den, via et høyere innenlandsk kostnadsnivå og en tilsva-

rende svekkelse av konkurransevnen, vil kunne skape arbeidsløshet.

Det utvidete forsvarsprogram slo i løpet av året ikke ut med sin fulle tyngde på grunn av forskjellige forsinkelser. Mot slutten av året begynte imidlertid forsvarsutgiftene å nærme seg det forutsatte nivå, omregnet til årlig rate. Så vel det private forbruk som de samlede investeringer steg i løpet av året.

På utenriksøkonomiens område merket en for første gang etter krigen betydelige avsetningsvansker for vår eksport. I løpet av året fant det sted en kraftig forverring av landets bytteforhold overfor utlandet, d.v.s. forholdet mellom prisene på det vi selger og det vi kjøper. Dette slo imidlertid først ut i betalingsbalansen mot slutten av året, og siden det i første halvår var et betydelig overskudd, kan en notere praktisk talt balanse i betalingsforholdet for hele året.

Produksjonsutviklingen.

Den samlede produksjon i landet — bruttonasjonalproduktet — steg med om lag 1 pst. fra 1951 til 1952. Dette er en mindre øking enn i noe tidligere etterkrigsår og 2 pst. mindre enn ventet i nasjonalbudsjettet. Denne svikt skyldes ikke råstoffmangel eller mangel på arbeidskraft, men de stigende avsetningsvansker som satte sitt preg på året. Det var sviktende etterspørsel så vel etter en del av den innenlandske forbruksvareindustriens produkter som etter produkter fra våre eksportnæringer. Utviklingen i den totale produksjon i alle næringer i de siste årene, framgår av følgende tabell:

	Samlet produksjon 1949 = 100	Sysselsetting 1949 = 100
1949	100	100
1950	106	101
1951	108	101
1952	109	101

Tabellen viser at det var en øking i produksjonen pr. sysselsatt på om lag 8 pst. fra 1949 og fram til 1952. Denne øking henger dels sammen med stigende produktivitet i de enkelte næringer, og dels skyldes den overgang av arbeidskraft fra næringer med lavere produksjon pr. sysselsatt til næringer med høyere, jfr. overføringen av arbeidskraft fra jordbruk til industri.

I det følgende skal en komme nærmere inn på utviklingen i enkelte viktigere næringer.

Industri: Som en generell karakteristikk av forholdene i industrien i de første etterkrigsårene, kan en si at det først og fremst var mangelen på råvarer og arbeidskraft og det nedslitte produksjonsutstyr som satte grensen for produksjonsøkingen. Her har det i den senere tid inntrådt en betydelig forandring på flere områder, idet avsetningsproblemet er kommet i forgrunnen igjen. Det ble merkbart i 2. halvår 1951 og ytterligere forsterket i 1. halvår 1952. Avsetningsproblemene yeldte seg først i enkelte forbruksvareindustrier, men ut gjennom året oppsto det også store problemer for bl. a. treforedlingsindustrien. Disse forhold har medvirket til at industriproduksjonen for første gang etter krigen var uforandret fra foregående år, og den ligger nå 57 pst. høyere enn i 1938. Dette totaltall dekker imidlertid over en merkbar svingning i industriproduksjonen gjennom året. Utviklingen framgår av tabellen nedenfor:

Produksjonsutviklingen i industrien.

Fra 1. kvartal 1951 til 1. kvartal 1952	+ 0,7 %
» 2. » 1951 » 2. » 1952	- 0,4 %
» 3. » 1951 » 3. » 1952	+ 2,5 %
» okt.—nov. 1951 » okt.—nov. 1952	+ 2,6 %

Den sterke svingning i de enkelte kvartaler sammenlignet med tilsvarende kvartal foregående år, var ikke noe særegent for Norge. De fleste andre vest-europeiske land har hatt liknende svingninger, og i flere land — deriblant Danmark — ga året som helhet en betydelig nedgang i industriproduksjonen.

De sterke forskyvninger som fant sted, kommer tydelig fram hvis en ser på enkelte industrigrener. En har her bare statistikk for årets første 11 måneder, men den gir et klart bilde av utviklingen. I tekstilindustrien lå produksjonen i første kvartal 1952 vel 4 pst. lavere enn i samme tidsrom i 1951. I månedene oktober—november 1952 lå imidlertid produksjonen her nærmere 2 pst. høyere enn i samme tidsrom 1951. For skotøyindustrien, som er blitt hardt rammet av de tidligere avsetningsvansker, var de tilsvarende tall henholdsvis 27 pst. lavere i første kvartal og 11 pst. lavere i oktober—november. Produksjonen i disse industrigrener tok seg m.a.o. sterkt opp utover høsten. De sterkeste utslagene finner en imidlertid i treforedlingsindustrien. Her lå produksjonen i 1. kvartal 1952 nærmere 10 pst. høyere enn 1. kvartal 1951, mens den i 3. kvartal lå 23 pst. lavere enn i samme kvartal foregående år. Når utslaget ikke kom før i denne industrigren, skyldes dette at den i første halvår produserte på tid-

ligere inngåtte kontrakter. Mot slutten av året viste produksjonen igjen tegn til å ta seg opp. Bevegelsen i denne industri gir et karakteristisk bilde av den innflytelse verdensøkonomien har på norsk økonomi.

Hvis en for årets første 11 måneder spalter opp produksjonen i de enkelte hovedgrupper, viser det seg at både eksportindustri- og hjemmeindustriproduksjonen praktisk talt var den samme. Derimot var det en produksjonsøkning på vel 1 pst. i investeringsvareindustrien og en produksjonsnedgang på 2,7 pst. i forbruksvareindustrien.

En skulle anta at forholdene ved årsskiftet 1952—53 ligger til rette for en betydelig produksjonsøkning i industrien. Produksjonskapasiteten er ikke helt utnyttet, og en kan regne med at råvaretilgangen vil være tilfredsstillende. Det vil derfor bli utviklingen i etterspørselen så vel på hjemmemarkedet som på verdensmarkedet, som blir avgjørende. Etterspørselen på verdensmarkedet kan en ikke ha noen innflytelse over, mens den innenlandske etterspørselen derimot vil avhenge av den pris-, penge- og finanspolitikk som blir ført. Svingninger i den private sparing vil også kunne virke inn her.

Jord- og skogbruk: Avlingene ble i 1952 atskillig bedre enn i 1951 og er anslått til å utgjøre ca. 2450 mill. forenheter mot om lag 2200 mill. året før. Arealet for korn og grønnsaker går fram; poteter og rotvekster i alt er noenlunde stabilt, mens engarealet går svakt tilbake. I årets 9 første måneder har melkemengden ved meieriene gått ned 2 pst., og smørproduksjonen var i samme tidsrom mindre enn i 1951. Produksjonen av ost steg noe. Tallet på kontrollert slakt i de 9 første måneder viser litt nedgang for storfe og sterk stigning for svin og sau.

Mekaniseringen har fortsatt og tallet på traktorer er nå kommet opp i ca. 18 000 mot 3000 før krigen. Tallet på skurtreskere har økt fra 175 i 1950 til om lag 900 i 1952.

I hogstsesongen 1951—52 ble det avvirket 8,2 mill. m³ salgstømmer. For inneværende sesong er planlagt en hogst på 6,5 mill. Rapporten om tømmerdriften pr. 15. november 1952, viser at det da var hogd vel 1 mill. m³ tømmer, mens det på samme tid i 1951 var hogd 1,9 mill.

Tømmerprisene for sesongen 1952—53 ble satt ned fra kr. 70,00 til kr. 67,00 pr. m³ (midtmålt grantømmer, levert vassdrag på Østlandet og Sørlandet). Den faktiske gjennomsnittlige prisen vil imidlertid av flere grunner bli noe større, og den er av Statistisk Sentralbyrå beregnet til kr. 6,75 pr. m³.

Fiske: Fangsten i 1952 kom opp i 1,6 mill. tonn, eller nesten

det samme som i toppåret 1951. Det var særlig småsildfisket som ga et godt resultat, bl.a. som følge av økt anvendelse av ekkolodd og modernisering av fangstmateriell. Fiskerflåten er blitt bedre utbygd, og arbeidet med å utvide mottakerkapasiteten ved tilvirkningsanlegg i land har fortsatt.

Hvalfangst: Den norske deltakelse i pelagisk hvalfangst var i sesongen 1952—53 redusert til 7 kokerier og et hjelpekokeri mot 10 kokerier i forrige sesong. De utenlandske selskaper deltar med samme antall kokerier på feltet som i fjor, og Norges del av den tillatte fangst vil derfor bli mindre. I sesongen 1951—52 var produksjonen i alt 174 000 tonn hvalolje og 23 000 tonn spermolje. Dette var noe mer enn foregående sesong.

Skipsfart: Handelsflåten inkl. fiske- og fangstflåten utgjorde ved begynnelsen av året 6,0 mill. br.tonn. I de tre første kvartaler av 1952 utgjorde nettotilgangen 192 000 tonn, slik at flåtens størrelse pr. 1. oktober 1952 var 6,2 mill. br.tonn. I alt 77 pst. av flåten består nå av motorskip mot 64 pst. i 1939. Tankflåten utgjør vel 50 pst. av hele handelsflåten. Ved utgangen av 1951 var vel 61 pst. av flåten under 5 år mot 38 pst. i 1946 og 46 pst. i 1939. Det har med andre ord vært en jevn bedring i flåtens alderssammensetning, og den må nå sies å være gunstigere enn før krigen.

I siste halvdel av 1952 gikk omfanget av kontraheringer betydelig ned. Ved utgangen av 1952 var det kontrahert om lag 3 mill. br.tonn ved utenlandske og norske verksteder til en samlet verdi av 6400 mill. kroner. Importen av lasteskip er frigitt, mens import av tankskip og en del spesialskip framleis er regulert.

Om utviklingen i fraktinntektene, se avsnittet om utenriksøkonomien.

Bygge- og anleggsvirksomhet: I 1952 økte omfanget av bygge- og anleggsvirksomheten med 7 pst. Etter Boligdirektoratets foreløpige oppgave, ble det i 1952 tatt i bruk 32 500 nye leiligheter mot 21 000 i 1951. Ved nyttårsskiftet 1952—53 var det 26 000 leiligheter under bygging eller noe mer enn på samme tidspunkt året før. Ved utgangen av 1952 var den samlede boligmasse kommet opp i om lag 915 000 leiligheter. Det betyr at det nå er flere leiligheter i forhold til innbyggerantallet enn før krigen. Mens det i 1951 var en betydelig nedgang i sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomheten, økte sysselsettingen igjen i 1952 og lå i årets 3 første kvartaler om lag 7 pst. høyere enn i samme tidsrom i 1951. Denne sektors andel av nasjonalproduktet utgjorde nærmere 6,5 pst. i 1952 mot 6 pst. foregående år.

Ved den militære anleggsvirksomhet var sysselsettingen i årets 3 første kvartaler om lag uforandret fra 1951. Sysselsettingen viste her imidlertid en kraftig stigende tendens gjennom året.

Omfanget av bygge- og anleggsvirksomheten er nå så stort at en ytterligere utvidelse vil føre med seg fare for urasjonell drift og tomgang på arbeidsplassene.

Andre sektorer: Kapasiteten ved kraftverkene økte med om lag 100 000 kW i løpet av året og var ved utgangen av året kommet opp i 3 380 000 kW. Elektrisitetsproduksjonen ved kraftverk på over 1000 kW utgjorde i 1952 om lag 18,5 milliarder kWh. Det var en stigning på 6,8 pst. fra 1951.

I den innenlandske samferdsel var det i enkelte transportgrener en viss stagnasjon, men aktiviteten lå fortsatt på et meget høyt nivå. I første halvår 1952 lå godstransporten ved jernbanen nærmere 10 pst. over nivået i første halvår 1951, regnet i tonn-kilometer, mens antall personkilometer var ca. 3 pst. høyere. I årets 8 første måneder steg underskuddet ved jernbanedriften fra 29,4 til 35,8 mill. kroner.

En skal til slutt gjengi en tabell som viser utviklingen i de forskjellige næringers bruttoproduksjon fra 1951 til 1952.

	Øking (+)
	Nedgang (-:-)
Jordbruk	÷ 5 %
Skogbruk	+ 14 %
Fiske	÷ 1 %
Hvalfangst	+ 2 %
Gruvedrift, industri og kraftforsyning	+ 1 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	+ 5 %
Skipsfart	+ 3 %
Varehandel	+ 2 %
Andre næringer	+ 1 %
Bruttonasjonalproduktet	+ 1 %

Investeringer.

De samlede investeringer, regnet brutto, utgjorde om lag 7200 mill. kroner i 1952. Dette svarer til en reell øking på om lag 5 pst. I prosent av bruttonasjonalproduktet har bruttoinvesteringer i de senere år utgjort:

1949	35 %
1950	34 %
1951	31 %
1952	33 %

De samlede investeringer lå, totalt sett, meget høyt i 1952, men forholdene varierte noe i de enkelte næringer. Etterspørselspresset har ikke vært så generelt som før, og særlig i visse industrigrener har avsetningsvanskene ført til en reduksjon i investeringsønskene. Det har imidlertid vært en sterk øking av importen av maskiner til verkstedindustrien, og disse er i vesentlig grad blitt brukt til utskiftning av eldre produksjonsutstyr.

Hvis en fordeler bruttoinvesteringene i 1952 etter sin karakter, blir resultatet at bygge- og anleggsvirksomheten la beslag på 49,8 pst., maskiner og transportmidler 32,1 pst., skip og båter 17,3 pst. og nydyrking m.v. 0,8 pst. Utvidet skipsimport gjør at en regner med en beskjeden øking i investeringene i 1953. De fleste investeringsvarer er nå på friliste, og for de maskiner som ikke er frilistet, skjer importen på globalkvoter. Forsynings-situasjonen for råvarer og halvfabrikata er stort sett tilfredsstillende, og tendensen har det siste året gått i retning av kortere leveringstid for maskiner, maskinelt utstyr og transportmateriell av standardformat. For skip er imidlertid leveringstiden framleis lang.

Privat forbruk.

Det private forbruk steg med om lag 3 pst. i 1952. Forbruket pr. innbygger er nå totalt sett kommet opp på nivået i 1949, og reelt sett er det vel en bedring utover dette nivået som følge av bedre varesammensetning og bedre kvaliteter. Totalt sett var det neppe noe kjøpepress på forbruksvaremarkedet i 1952, og på enkelte områder var det utpreget avsetningsvansker i første halvår. Rasjoneringsen av kaffe og sukker ble opphevet i september. De fleste forbruksvarer er nå frigitt, derimot eksisterer det framleis fordelingsordninger og ventelister på enkelte importvarer som det enda er knapphet på.

Innenfor den totale forbruksøkningen fra 1951 til 1952, viste gruppen klær og sko den største oppgangen på 9 pst. Forbruket av drikkevarer og tobakk økte med 7 pst., mens utgiftene til husleie, lys og brensel viste en oppgang på 5 pst. De andre grupper var uforandret eller viste nedgang. Forbruket av matvarer var omtrent uforandret, men det var betydelig innbyrdes forskyvninger mellom gruppene. Således gikk forbruket av melk og kjøtt ned, mens det til gjengjeld var en kraftig øking i forbruket av importert frukt. I motsetning til 1951 har det i 1952 vært en betydelig tendens til overgang fra billige til bedre kvaliteter, bl.a. når det gjelder tøy. Likeledes viste forbruket så vel av sigaretter som smør igjen stigende tendens.

Arbeidsmarkedet.

Arbeidsmarkedet var i 1952 totalt sett preget av full sysselsetting. Sysselsettingen økte i løpet av året i bygge- og anleggsvirksomheten, i forretningsvirksomheten og innenfor forsvaret. På den annen side var det en merkbar nedgang i jordbruk og skogbruk, mens stillingen for industrien var uforandret. Utviklingen i sysselsettingen i de enkelte næringer framgår av denne tabellen:

	Vinter 1951—1952	Vinter 1952—1953
Jordbruk og skogbruk	340 000	325 800
Fiske og fangst	79 200	78 500
Industri og bergverk (inkl. milit. bedr.)	365 900	365 500
Bygg og anlegg (inkl. forsvaret)	121 000	127 300
Forretningsvirksomhet	177 000	181 100
Skipsfart m.v.	44 600	45 700
Annen samferdsel	80 300	81 000
Offentlig administrasjon	34 200	33 800
Annen immateriell virksomhet	81 000	82 900
Husarbeid og rengjøring	65 500	64 400
Sum sysselsetting	1 388 700	1 386 000

Denne tabell dekker over betydelige sesongsvingninger bl.a. i industrien, hvor det var en merkbar nedgang fram mot høsten. I de siste månedene har imidlertid sysselsettingen her tatt seg opp igjen.

Selv om det gjennom året var full sysselsetting, var arbeidsmarkedet mindre stramt enn tidligere, og ved utgangen av september hadde det meldt seg om lag 10 000 arbeidssøkere, mens det på samme tid ved arbeidsformidlingen bare var meldt 5800 ledige plasser. Det er første gang etter krigen at det var registrert flere arbeidssøkere enn ledige plasser. En må imidlertid være klar over at statistikken ikke er helt pålitelig, og det er grunn til å tro at en rekke ledige plasser ikke blir meldt til formidlingen. Tendensen er likevel tydelig, og ved utgangen av året var det 24 000 ledige mot 15 000 året før.

I 1951 ble det registrert 36 000 tapte arbeidsdager som følge av konflikter. Dette er usedvanlig lite. Det tilsvarende tall var i 1950 42 000 og i 1949 105 000. Tallet på tapte arbeidsdager ved konflikter var i 1952 større enn i de to foregående år som følge av streik i forbindelse med tariffoppgjørene. Noen nøyaktig oversikt finnes imidlertid ennå ikke.

Finansielle forhold.

Norges Banks diskonto var gjennom året uforandret 2,5 pst. Rentenivået har holdt seg på om lag samme høyde som ved utgangen av 1951. Således har den effektive rente ved oppkjøp av langsiktige obligasjoner ligget på vel 3 pst. Statsbankene yter imidlertid fortsatt den største del av sine utlån mot 2,5 pst. rente.

Også i 1952 ble storparten av utlånene gjennom statsbankene finansiert ved lån fra statskassen. Finansdepartementet fikk i løpet av året fullmakt til å låne i alt 700 mill. kroner til statsbankene, og ved utgangen av året var om lag 400 mill. kroner av dette beløp enda ikke disponert. Ved utgangen av 1952 utgjorde Husbankens lånetilsagn om lag 600 mill. kroner.

De forskjellige transaksjoner på pengemarkedet førte gjennom året til en likviditetsøking for banker og private under ett på 170 mill. kroner. De private seddelbeholdninger økte med 250 mill. mens bankenes likvide midler ble redusert med 80 mill. kroner. I 1953 må en regne med at bankene vil trenge en betydelig tilførsel av likvide midler fra det offentlige, hvis det ikke skal oppstå store likviditetsvansker i næringslivet.

Statsregnskapet for 1951—52 viste et driftsoverskudd på 804 mill. kroner. Av dette gikk 262 mill. til statens anlegg og 263 mill. kroner til avdrag på statsgjeld. Det var således et totaloverskudd på 279 mill. kroner. Det reviderte budsjettet for 1952—53 er satt opp med et driftsoverskudd på om lag 500 mill. kroner, som i sin helhet vil gå med til investeringer i statens anlegg og avdrag på statsgjeld.

Utenriksøkonomien.

Varebytte: Vareeksporten ekskl. skip, utgjorde i 1952 3930 mill. kroner. Det er en verdimesig nedgang på 220 mill. kroner fra 1951, og en reell nedgang på om lag 6 pst. Svikten i eksporten henger for en stor del sammen med avsetningsvanskene på olje- og fettprodukter og treforedlingsprodukter. Eksportverdien for olje- og fettprodukter gikk således ned med 235 mill. kroner og for treforedlingsprodukter med vel 300 mill. kroner. Det sterke prisfall på den sistnevnte varegruppen slo ikke i sin helhet ut i tallet for eksporten for 1952, og på grunnlag av de priser som hersket høsten 1952, er det regnet med en ytterligere verdimesig nedgang i 1953 på om lag 200 mill. kroner. Eksporten av metaller, malmer, jern og stål, maskiner etc. gikk derimot i løpet av 1952 opp med vel 200 mill. kroner. Her kan en regne med en ytterligere oppgang av økt produksjon ved A.s Syd-Varanger.

Verdien av vareimporten steg fra 5430 mill. kroner til 5617 mill. kroner. Økingen skyldes i sin helhet at de gjennomsnittlige importpriser var noe høyere enn i 1951. Det ventes ingen nevneverdig forskyvning fra 1952 til 1953.

Handelsbalansen — altså forholdet mellom import og eksport av varer — viste i 1952 et importoverskudd på 1690 mill. kroner, en øking på nærmere 400 mill. fra 1951.

Skipsfarten: Den nedgang i fraktene for vanlige lasteskip som tok til i slutten av 1951, har fortsatt i 1952. Fra november 1951 til august—september 1952 gikk Norwegian Shipping News's fraktindeks for låsteskip i løsfart ned med 66 pst., mens indeksen for lasteskip i tidsbefraktning falt med 73 pst. For tankmarkedet lå løsfartratene høsten 1952 ca. 60 pst. under toppnivået i desember 1951. Disse svingninger i fraktratene har i betydelig grad påvirket skipsfartens valutabidrag, men som følge av at en stor del av handelsflåten er sluttet på langsiktige tidsbefraktninger, blir utslagene i fraktinntektene ikke tilsvarende store.

Skipsflåtens nettofraktinntekter utgjorde i 1952 om lag 2050 mill. kroner, eller praktisk talt det samme som i 1951. Totaltallet for hele året dekker imidlertid over en sterkt synkende tendens utover høsten. I nasjonalbudsjettet for 1952 var det regnet med nettofraktinntekter på i alt 2400 mill. kroner. Fraktfallet har m.a.o. ført til en svipt på 350 mill. kroner i forhold til det en ventet ved årets begynnelse.

Så vel importen som eksporten av skip gikk ned fra 1951 til 1952. Importoverskuddet av skip utgjorde 370 mill. kroner mot vel 450 mill. i foregående år.

Betalingsbalansen: Vare- og tjenestebalansen viste i 1952 et underskudd på nærmere 40 mill. kroner mot et overskudd på 217 mill. i 1951. Tar en med alle transaksjoner i vårt økonomiske mellomværende med utlandet, bl.a. rente- og aksjeutbytter, stønader, avdrag på gjeld etc., viser valutabeholdningen for året under ett en øking på 160 mill. kroner. Ved utgangen av året var således valutabeholdningen kommet opp i 1130 mill. kroner netto. Av dette var 770 mill. kroner i dollar og valutagull. I tillegg til dette var det forskuddsbetalt betydelige beløp på framtidige skipsleveringer.

Ved utgangen av året hadde Norge i alt trukket 118 mill. kroner på Den europeiske betalingsunionen, eller 49 mill. mer enn ved årets begynnelse. Norge har en potensiell kreditt i Unionen på vel 1400 mill. kroner, men de begrensede gullreserver gjør at en i praksis neppe kan gjøre bruk av hele kreditten.

Det totaltall for underskuddet på vare- og tjenestebalansen

som ble nevnt ovenfor, dekker over sterke forskyvninger i løpet av året. Mens det i første halvår 1952 var et overskudd på 250 mill. kroner, ble dette i 2. halvår forandret til et underskudd på 287 mill. kroner. Denne kraftige svingning henger for en stor del sammen med den forverring som har funnet sted i bytteforholdet overfor utlandet. Mens det fra 2. kvartal 1950 til 1. kvartal 1952 var en bedring i bytteforholdet på 20 pst., var det fra første kvartal 1952 til 3. kvartal samme år en forverring på 8 pst. Disse markerte svingninger øver en sterk innflytelse på hele den økonomiske situasjon i landet. Tar en hensyn til prisforskyvningen og endringen i fraktratene, vil forverringen i bytteforholdet det siste året bety et tap for landet på om lag 1100 mill. kroner. Dette har ført til at Handelsdepartementet for 1953 venter et stort underskudd på vare- og tjenestebalansen, anslagsvis 600 mill. kroner. Vel halvparten av dette forventede underskudd kan tilskrives nedgangen i skipsfartens fraktinntekter.

Prisutviklingen.

Prisene på det internasjonale råvaremarkedet har vist en sterk synkende tendens i 1952 og er nå praktisk talt kommet ned på samme nivå som ved Korea-krigens utbrudd. Utviklingen framgår av tabellen nedenfor, der en gjengir den amerikanske råvareindeksen (Moody) på enkelte tidspunkter:

Juni	1951	398
Februar	1951	532
Desember	1951	460
Oktober	1952	417

Ved årsskiftet 1952—53 lå indeksen omkring 400. Fra toppunktet i februar 1951 og fram til årsskiftet var det m.a.o. en nedgang på om lag 25 pst. i råvareindeksen.

Erfaringsmessig viser det seg at det går lenger tid før prisendringer på råvaremarkedet forplanter seg til våre importpriser. Mens nedgangen på råvaremarkedet nå har pågått i nærmere 2 år, var det først i 4. kvartal 1951 at omslaget gjorde seg gjeldende for Norges importpriser. Utviklingen i våre eksport- og importpriser framgår av denne tabellen, hvor 1949 er satt til 100:

	Importpris- indeks	Eksportpris- indeks
1. kv. 1951	126	124
4. « 1951	150	154
1. « 1952	145	155
2. « 1952	146	145
3. « 1952	141	138

Tabellen viser m.a.o. at det først er i 1952 vi har fått en merkbar nedgang i våre prisindekser for utenriksøkonomien. Tabellen understreker for øvrig også den forverring av bytteforholdet som har funnet sted og som er omtalt under avsnittet om utenriksøkonomien.

Som nevnt foran, tar det tid før en internasjonal prisnedgang registreres i våre prisindekser i utenriksøkonomien. På samme måte går det erfaringsmessig også lenger tid før en nedgang i importprisene slår ut i det innenlandske prisnivået. Det er mange forskjellige faktorer som gjør seg gjeldende og å skille ut de enkelte er meget vanskelig. Det kan således godt tenkes at de innenlandske prishevende faktorer motvirker den prisnedgang som ellers ville kunne bli resultatet av et prisfall på verdensmarkedet. Erfaringsmessig vil også en alminnelig prisoppgang på det innenlandske marked sette i gang krefter som først uttømmer sin virkning etter at de opprinnelige årsaker til prisoppgangen er fjernet. Det er delvis dette som har medført den innenlandske prisstigning i løpet av året.

Utviklingen i det innenlandske prisnivå framgår av oppstillingen nedenfor over engrosprisindeksen og levekostnadsindeksen:

		Engrospris- indeks 1938 = 100	Levekostnads- indeks 1949 = 100
Desember	1951	270.4	127.1
Januar	1952	271.3	129.3
Juni	1952	273.3	131.3
Juli	1952	278.3	135.0
September	1952	284.2	136.2
Oktober	1952	285.2	136.1
November	1952	283.2	136.1
Desember	1952	280.5	134.6

Indeksene viser at prisnivået var forholdsvis stabilt i første halvår. I juni gjør begge indekser et hopp oppover, vesentlig som følge av frigivelsen av maksimalprisene på visse jordbruks-

varer. En ytterligere oppgang fant sted i de første høstmånedene som følge av subsidiereduksjonen på kaffe og sukker. Senere har prisnivået vært forholdsvis stabilt, og i desember måned viste begge indekser nedgang. Dette var vesentlig en følge av større subsidier på melk og tollreduksjonen på kaffe og sukker. Disse tiltak er beregnet å slå ut i en nedgang i levekostnadsindeksen på om lag 1 pst. Alt i alt viste levekostnadsindeksen en oppgang på 7.2 pst. fra desember 1951 til september 1952. Fram til desember gikk den ned igjen med vel 1 pst., slik at totalresultatet for hele året ble en nettostigning på 5.9 pst.

Utviklingen i de enkelte undergrupper i indeksen fra desember 1951 til desember 1952 framgår av denne tabellen:

	Øking (+)	Nedgang (-)
	%	
I alt	+	5.9
Matvarer	+	10.0
Drikkevarer og tobakk	+	1.5
Kull, koks, ved og petroleum	+	10.7
Gass og elektrisitet	+	0.6
Bekledning	-	2.1
Husleie	+	3.0

Tabellen viser at den overveiende del av prisstigningen falt på matvarer og brenselutgifter. Innenfor matvaregruppen viste kolonialvarer en stigning på 38.4 pst., kjøtt og kjøttvarer 16.1 pst., fisk og fiskevarer 12.1 pst. og fleusk 8.4 pst. Det er m.a.o. særlig varer fra jordbruk- og fiskerisektoren som har vært utslagsgivende, noe som fra et sosialt synspunkt er meget ugunstig, da matvarer spiller den største rollen for folk med lavere inntekter og stor forsørgelsesbyrde. Den eneste varegruppe som viser noen nedgang er bekledning, hvor nedgangen først og fremst må ses på bakgrunn av de synkende råvarepriser.

I Økonomisk utsyn over året 1952 er det gjort forsøk på å beregne den rolle de forskjellige faktorer har spilt i den samlede prisstigning. Beregningen gjelder for utviklingen i levekostnadsindeksen fra 4. kvartal 1951 til 3. kvartal 1952, hvor indeksen totalt steg med 7 pst. Det er beregnet at av denne prosentvise øking svarer subsidiereduksjonen på kaffe og sukker for 2 pst., prisstigningen på jordbruksvarer for om lag 3 pst., pris- og avanseforhøyelser på fisk for 0.5 pst., lønnsøkningen for 1.5 pst. og øking i andre inntekter utenom jordbruk og fiske, for 1.5 pst. Til fradrag kommer så virkningen av importprisfallet, som iso-

lert sett ville ha ført til en nedgang i indeksen på 1.5 til 2 pst. Det siste må forstås slik at som følge av prisfallet på importvarer har indeksen steget med 1.5 til 2 pst. *mindre* enn den ville ha gjort med uforandret importprisinivå. Beregningen viser m.a.o. at den direkte lønnsøking i dette tidsrom bare svarer for $\frac{1}{5}$ av prisoppgangen.

På et vesentlig punkt var bildet av prisutviklingen i 1952 annerledes enn i de foregående år. Mens det tidligere var stigende importpriser som i betydelig utvirkning preget den innenlandske prisutviklingen, har situasjonen i 1952 vært karakterisert ved stigende priser innenlands og fallende priser på verdensmarkedet. Denne motsatte utvikling har neppe skapt særlig store problemer hittil, men den vil kunne føre til meget alvorlige konsekvenser hvis den skulle fortsette i større omfang. Blant annet på denne bakgrunn tok Regjeringen i oktober—november opp forhandlinger med representanter for en rekke næringsorganisasjoner og andre sammenslutninger for å drøfte mulige tiltak for å stanse prisstigningen. En må anta at disse forhandlinger har hatt en viss stabiliserende effekt og vært av en viss psykologisk betydning, selv om de konkrete resultater var sparsomme. En følge av forhandlingene var imidlertid at Norges kooperative Landsforening i begynnelsen av oktober måned satte ned prisene på visse forbruksvarer, blant annet kaffe, te, kokesjokolade, kakao, krydderier m. v. Dette førte til liknende prisedsettelser i den private handel.

Regjeringen har meddelt at den vil undersøke spørsmålet om økt import av varer der sesongmessig knapphet erfaringsmessig fører til høyere priser. Dette vil særlig kunne få betydning for frukt og grønnsaker.

Det er videre blitt nedsatt et utvalg som skal vurdere priser og kvaliteter på kjøtt og flesk.

Den tidligere prisavtalen med jordbruket løp ut 30. juni 1952, og det ble inngått en ny prisavtale som skal gjelde uforandret til avtalen løper ut 30. juni 1953.

En kan nevne at Statistisk Sentralbyrå har foretatt en beregning som tyder på at vi fra høsten 1952 fram til april 1953, skulle kunne vente en nedgang i importprisindeksen på noe over 10 pst. Isolert sett skulle et importprisfall av dette omfang betinge en nedgang i forbruksvareprisene på om lag 3 pst.

Som en generell karakteristikk kan en for øvrig si at avsetnings- og konkurranseforholdene kan ventes å ville spille en stigende rolle for prisutviklingen i tiden framover. Dette skulle i seg selv kunne framskynne en viss stabilitet.

Inntektsutviklingen.

Året 1952 var for lønnsutviklingens vedkommende helt og holdent preget av tariffrevisjonen, som var den mest omfattende i fagbevegelsens historie. Ved opplegget av revisjonen tok en sikte på en gjennomsnittlig lønnsøkning på om lag 5 pst. Resultatet av revisjonen viser at lønnsøkningen stort sett er blitt holdt innenfor denne ramme for arbeidere i industrien, mens private funksjonærer fikk noe mer og statsfunksjonærene over det dobbelte. Landsorganisasjonens økonomiske kontor har søkt å beregne lønnsøkningen og er kommet til følgende resultat:

Arbeidere i industri	4.5 %
Private funksjonærer	6.5 %
Statsfunksjonærer	12.0 %

Gjennomsnitt	6.0 %

Beregningen gjelder for de grupper av lønnsøkere som er tilsluttet Landsorganisasjonen. Gjennomsnittet for alle lønnsøkere i landet vil trolig vise et noe annet resultat. En må for øvrig føye til at beregningen på grunn av en rekke usikkerhetsmomenter må tas med forbehold.

Tariffrevisjonen ga som resultat at begge hovedparter erklærte seg enig i prinsippet om innregulering av dyrtidstilleggene i grunnlønnen. Alle tariffavtaler skulle gjelde ett år og bestemmelser om indeksregulering ble sløyfet. Det lyktes å få modernisert og å jour-ført de forskjellige avtaler med en mer hensiktsmessig utforming av enkelte bestemmelser og det ble videre gjennomført en differensiering i lønnsnivået mellom faglært og ufaglært arbeidskraft.

En beregning pr. 31. oktober 1952 viste at vel 75 pst. av Landsorganisasjonens medlemmer fikk sine lønnsforhold avgjort ved forhandling og mekling, mens resten ble avgjort ved lønnsnemnd eller voldgift.

En skal nedenfor gjengi en oversikt over den faktiske utvikling i timefortjenesten for enkelte hovedgrupper fra 1951 (gj.sn.) til 3. kvartal 1952.

	Timefortjeneste i kroner			
	Industrien		Håndverk, menn	
	Menn	Kvinner	Fagarb.	Hjelpearb.
Gjennomsnitt 1951	3.74	2.50	4.12	3.86
3. kvartal 1952	4.20	2.85	4.67	4.40
Prosentvis øking	12.3	14.0	13.3	14.0

Tabellen viser en øking i dette tidsrom på 12.3 pst. for menn i industrien og 14.0 pst. for kvinner. Her har det m.a.o. skjedd en utjamning, og det samme er tilfellet i forholdet mellom fagarbeidere og hjelpearbeidere i håndverksnæringene. En må være merksam på at utviklingen i det tidsrom som er nevnt i tabellen, er påvirket av flere faktorer. Foruten virkningen av lønnsoppjøret i 1952 og en viss lønnsglidning spiller det en betydelig rolle at både 17-øringen og 21-øringen bare gjorde seg gjeldende i en del av 1951, mens de i 3. kvartal 1952 hadde slått ut med sin fulle tyngde.

For hele 1952 under ett kan en regne med en øking i reallønnen på nærmere 2 pst. for menn i industrien og tilsvarende mer for de andre grupper som er med i tabellen.

En sammenlikning mellom den tariffbestemte lønnsøking og den såkalte lønnsglidning i industrien, viser at det i de senere år har skjedd en betydelig normalisering. Vi gjengir en beregning over forholdet, hentet fra Økonomisk utsyn 1952.

	Lønnsglidning i prosent av total lønnsøking		
	1. kv. 1949- 1. kv. 1950	1. kv. 1950- 1. kv. 1951	1. kv. 1951- 1. kv. 1952
Menn	54 %	36 %	27 %
Kvinner	54 %	28 %	12 %

Tabellen viser at mens lønnsglidningen i 1949/50 utgjorde over 54 pst. av den samlede lønnsøking for menn, var andelen 2 år senere gått ned til 27 pst. Nedgangen var enda mer markert for kvinner. Lønnsglidningens minskede betydning henger først og fremst sammen med den bedre balanse på arbeidsmarkedet. Det må vel i det lange løp sies å være en fordel at respekten for tariffavtalene og deres satser stiger.

Det er vanskelig å lage en pålitelig beregning over lønnsglidningen gjennom 1952, men en undersøkelse for voksne menn synes å tyde på at lønnsglidningen fra 1. kvartal til 3. kvartal bare utgjorde om lag 20 pst. av total lønnsøking, m.a.o. en ytterligere nedgang fra foregående år.

Gjennom offentliggjørelsen av Statistisk Sentralbyrås nye nasjonalregnskapstall har en nå fått et meget verdifullt tallmateriale som blant annet viser forholdet mellom lønnstakernes totale inntekter og all privat inntekt av arbeid og kapital, den såkalte *lønnsandelen*. En skal nedenfor gjengi en oversikt over utviklingen i enkelte år.

	Lønnssum i prosent av all privat inntekt	
1931	50.5	%
1937	46.8	%
1939	49.8	%
1947	52.8	%
1949	54.3	%
1951	49.7	%
1952	53.0	% (foreløpig tall)

Tabellen viser tydelig hvordan lønnsandelen svinger mellom høykonjunktur og lavkonjunktur, noe som i særlig grad henger sammen med de store svingninger i eksportnæringenes inntekter, da disse ikke i samme grad slår ut i svingninger i lønningene. Typisk i så måte er oppgangen fra 1951 til 1952 som i stor utstrekning henger sammen med nedgangen i eksportnæringens inntekter dette år, sett i relasjon til landets totalinntekter. Det framgår for øvrig av tabellen at lønnsandelen i årene etter krigen gjennomgående har ligget et par prosent høyere enn før krigen.

Siden slutten av 1951 har det funnet sted to inntektsjusteringer for jordbruket. I desember 1951 ble det gitt en inntektsøkning på 113.5 mill. kroner, herav 17 mill. ved forskjellige tilskudd. Sommeren 1952 ble det sluttet en ny prisavtale som økte tilskuddene over statsbudsjettet med nærmere 80 mill. kroner og dessuten ga en rekke pristillegg. Videre ble maksimalprisene for kjøtt, fleisk og frukt opphevet. Den samlede inntektsvirkning av revisjonen sommeren 1952 er anslått til noe mer enn ved revisjonen i desember 1951, men anslaget er usikkert. De selvstendiges inntekter av jordbruk, skogbruk og fiske er steget sterkt etter krigen, og i 1952 lå inntektene vel dobbelt så høyt som i 1946. Denne utvikling har foregått samtidig med at tallet på selvstendige er redusert, i jordbruket således med om lag 10 pst.

Fra 1951 til 1952 steg den samlede private inntekt etter skatt, med mellom 600 og 700 mill. kroner, eller om lag 5 pst. Lønns-takernes inntekter steg sterkere og det samme gjaldt bøndernes inntekter. Derimot må en regne med at det i aksjeselskapene, særlig i eksportnæringene, fant sted en inntektsnedgang i forhold til foregående år.

*

’ Som vedlegg til denne økonomiske oversikten har en i det følgende tatt med en del tabeller over lønnsutviklingen.

Tabell I a. Gj.sn. timefortjeneste for fagarbeidere (menn) i håndverk og bygningsfag, i kroner pr. time.

	Total		Av dette:						
	Håndverk- og bygningsfag	Bygningsfag	Polygrafisk industri	Bygg- og tømmefaget	Malere	Murere	Rørleggere	Bakere og konditorer	Slaktjere og pølsemakere
1939 (3. kv.) .	2.20 ¹⁾	2.20 ¹⁾	2.06	2.02	2.26 ²⁾	3.34	2.19 ¹⁾	1.78	—
1950 (gj.sn.) .	3.74	3.85	3.93	3.76	3.69	4.79	3.64	3.02	3.27
1951 (3. kv.) .	4.11	4.25	4.33	4.02	4.20	5.31	4.02	3.31	3.52
1952 (. kv.) +)	4.67	4.79	4.91	4.65	4.74	5.69	4.59	3.87	4.14

Prosentvis stigning

1939 (3. kv.)— 1952 (3. kv.)	112.3	117.7	138.3	130.2	109.7	70.4	109.6	117.4	—
1951 (3. kv.)— 1952 (3. kv.)	13.6	12.7	13.4	15.7	12.9	7.2	14.2	16.9	17.6

¹⁾ Lønnstallene er beregnet på grunnlag av tallene for 1940 minus 12 øre pr. time.

²⁾ Rettet tall.

Tabell 1 b. Gj.sn. timefortjeneste for hjelpearbeidere i håndverk i kroner pr. time.

	Total		Av dette:					
	Håndverk- og bygningsfag	Bygningsfag	Polygrafisk industri	Bygg- og tømmerslaget	Malere	Murere	Rørleggere	Slaktere og pølsemakere
1939 (3. kv.) ¹⁾	1.70	1.75	1.55	1.94	1.68	2.23	1.43	-
1950(gj.sn.)	3.51	3.84 ²⁾	3.05	3.95	3.30	4.49	2.61	2.87
1951 (3. kv.)	3.91	4.24	3.46	4.08	4.00	5.01	2.83	3.22
1952 (3. kv.) +)	4.40	4.83	3.87	4.98	3.98	5.54	3.18	3.61

Prosentvis stigning:

1939 (3. kv.)—1952 (3. kv.)	158.8	176.0	149.7	156.7	136.9	148.4	122.4	-
1951 (3. kv.)—1952 (3. kv.)	12.5	13.9	11.8	22.1 ÷	0.5	10.6	12.4	12.1

¹⁾ Lønnstallene for 1939 (3. kv.) er beregnet på grunnlag av tallene for 1940 minus 12 øre pr. time.

²⁾ Rettet tall.

Tabell II a.

Gjennomsnittlig timefortjeneste i enkelte viktigere industrier. Voksne menn.

Kroner pr. time.

	Total	Av dette:															
		Malm- og metallind.	Jord- og sten- industri	Hermetikk- industri	Bryggerier	Tekstilindustri	Bekledning		Tre- industri		Papirindustri	Lær- og gummi- vareind.		Kjemisk og elektrokj. ind.	Olje- og fett- industri	Jern- og metall- industri	
							I alt	Herav skofabr.	I alt	Herav sagbr. og høvlerier		I alt	Herav gummi- vareind.			I alt	Herav mek. verkst.
1939 (3. kv.)	1.66	—	—	1.31	1.77	—	—	1.64	—	—	¹⁾ 1.45	—	—	—	—	—	1.67
1950 (gj.sn.)	3.26	3.41	3.37	2.71	3.05	2.99	3.30	3.38	3.04	3.04	3.18	3.35	3.41	3.59	3.04	3.29	3.27
1951 (3. kv.)	3.73	3.91	3.91	3.06	3.41	²⁾ 3.35	3.65	3.75	3.47	3.48	3.78	3.81	3.90	4.02	3.46	3.72	3.70
1952 (3. kv.) +)	4.20	4.40	4.34	3.46	3.95	3.76	3.98	3.99	3.92	3.96	4.21	4.18	4.24	4.46	3.79	4.21	4.19

Prosentvis stigning.

1939 (3. kv.)—1952 3. kv.)	153.0	—	—	164.1	123.2	—	—	143.3	—	—	190.3	—	—	—	—	—	150.9
1951 (3. kv.)—1952 (3. kv.)	12.6	12.5	11.0	13.1	15.8	12.2	9.0	6.4	13.0	13.8	11.4	9.7	8.7	10.9	9.5	13.2	13.2

¹⁾ 4. kvartal 1939.²⁾ Rettet tall.

Tabell II b.

Gjennomsnittlig timefortjeneste i enkelte viktigere industrier.

Voksne kvinner — Kroner pr. time.

	Total	Av dette:														
		Malm- og metallind.	Hermetikk-ind.	Bryggerier og mineralv-fbr.	Sjokolade-fabrikker	Tobakksfbr.	Konfeksjonsind.	Skotøy-ind.	Tekstil-industri	Trikotasje-industri	Treind.	Papir	Gummivare	Kjemisk og elektrokjem.	Olje- og fett-ind.	Jern- og met. ind.
1939 (3. kv.)	0.97	—	0.81	1.18	1.16	1.09	1.05	0.95	0.85	—	—	—	—	—	—	—
1950 (gj.sn.)	2.11	1.91	1.90	2.08	2.37	2.13	2.14	2.22	2.04	2.02	2.12	2.19	2.07	2.13	2.08	2.36
1951 (3. kv.)	2.48	2.23	2.21	2.45	2.76	2.51	2.51	2.60	2.41	2.42	2.42	2.67	2.48	2.52	2.43	2.76
1952 (3. kv.) +)	2.85	2.62	2.61	2.88	3.11	2.91	2.89	2.85	2.74	2.69	—	3.01	2.84	2.85	2.81	3.15
Prosentvis stigning:																
1939 (3. kv.)—1952 (3. kv.)	193.8	—	222.2	144.1	168.1	167.0	175.2	200.0	222.4	—	—	—	—	—	—	—
1951 (3. kv.)—1952 (3. kv.)	14.9	17.5	18.1	17.6	12.7	15.9	15.1	9.6	13.7	11.2	—	12.7	14.5	13.1	15.6	14.1

+) Tallene for 3. kvartal 1952 i tabell I og II er foreløpige og visse endringer kan ventes i de endelige tall.
(For øvrig er tallene hentet fra Statistiske Meldinger.)

Tabell III. Gj.sn. timefortjeneste i industrien 3. kv. 1951 og 3. kv. 1952.¹⁾
(Etter oppgave fra et utvalg av organiserte og uorganiserte bedrifter.)

	Timefor- tjeneste 3. kv. 1951	Timefor- tjeneste 3. kv. 1952	Stigning i % fra 3 kv. 1951 til 3. kv. 1952
	Kr.	Kr.	%
Voksne menn.			
Industri i alt.....	3.65	4.13	13.2
Av dette:			
Bergverk	4.03	4.52	12.2
Hermetikkfabrikker	3.05	3.41	11.8
Bakerier	3.32	3.88	16.9
Sjokoladefabrikker	3.92	4.42	12.8
Margarinfabrikker	3.47	3.79	9.2
Tobakksfabrikker	3.44	4.02	16.9
Tekstilindustri	3.41	3.81	11.7
Skofabrikker	3.71	3.93	5.9
Kledningsindustrien	3.42	3.92	14.6
Sagbruk og høvlerier	3.39	3.94	16.2
Treforedlingsindustri	3.78	4.21	11.4
Grafisk industri	4.22	4.80	13.7
Elektrokjemisk og elektrometallurgisk industri	4.00	4.45	11.3
Teglverk	3.64	4.17	14.6
Metallvarefabrikker	3.67	4.12	12.3
Mekaniske verksteder	3.47	4.27	14.2
Jernskipsbyggerier	3.57	4.01	12.3
Bilverksteder	3.40	3.95	16.2
Voksne kvinner.			
Industri i alt.....	2.48	2.85	14.9
Av dette:			
Hermetikkfabrikker	2.20	2.65	20.5
Sjokoladefabrikker	2.70	3.09	14.4
Bryggerier og mineralvannfabrikker ..	2.50	2.95	18.0
Tobakksfabrikker	2.50	2.91	16.4
Tekstilindustri	2.43	2.75	13.2
Skofabrikker	2.57	2.82	9.7
Kledningsindustri	2.55	2.94	15.3
Treforedlingsindustri	2.67	3.01	12.7
Grafisk industri	2.51	2.89	15.1
Såpe- og lysfabrikker	2.39	2.84	18.8
Metallvarefabrikker	2.59	2.97	14.7
Radiofabrikker	2.99	3.52	17.7

¹⁾ Det Statistiske Sentralbyrå har fra 1. kv. 1951 utarbeidet en ny kvartalsstatistikk over den gjennomsnittlige timefortjeneste i industrien. Statistikken bygger på summariske oppgaver fra et utvalg bedrifter. Statistikken omfatter både bedrifter som er medlemmer av arbeidsgiverorganisasjonene og uorganiserte bedrifter og vil derfor skille seg noe fra den kvartalsstatistikk som hittil er offentliggjort av Byrået og som bygger på oppgaver fra bedrifter tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening og Papirindustriens Arbeidsgiverforening. (Tab. I og II.)

Beregning av enkelte levekostnadsindekser for visse byer.

Spesielt med henblikk på en sammenlikning av leveomkostningene i Nord-Norge og det øvrige land.

1. Grunnmaterialet.

Statistisk Sentralbyrå får hver måned tilsendt rapporter om prisene på ulike vareslag fra hele 53 byer og industristeder. Disse prislister danner grunnlaget ved utregningen av den månedlige levekostnadsindeks.

Byrået har vært så elskverdig å låne oss noe av dette prismaterialet, og det er dette som vi bygger på i denne undersøkelsen. Nå er ikke prismaterialet fra alle disse 53 steder like godt. For Nord-Norges vedkommende har en valt å nytte de beste prislister og disse var henholdsvis fra Tromsø og Hammerfest. Fra Sør-Norge har en tatt med de store byene Oslo og Trondheim, og i tillegg til dette en typisk innlandsby som Hamar. Det kunne selvfølgelig i denne sammenheng ha vært av stor interesse å ta med byer fra Sør- og Vestlandet, men da denne undersøkelse gjelder Nord-Norge, har en begrenset undersøkelsen til de fem nevnte byer.

Det er også på andre måter at en har måttet begrense undersøkelsen. For eksempel har det ikke vært mulig å foreta en beregning som omfatter alle de varer og tjenester vi finner på et husholdningsbudsjett. En har inngående behandlet gruppen «matvarer», mens derimot grupper som «drikkevarer» og «brensel», vesentlig på grunn av et utilstrekkelig prismateriale, ikke kan sies å gi utsagnskraftige resultater. Disse er derfor bare ganske kort nevnt til slutt.

Så viktige poster på husholdningsbudsjettet som utgifter til bekledning, bolig, fornøyelser osv. er heller ikke kommet med. Dette beror til dels på sviktende prismateriale, men også på de vanskelige vurderingsproblemer som en vil stå overfor dersom en tar disse grupper med. En grundig undersøkelse som skulle ta med alle disse grupper ville bli både tidkrevende og kostbar. En kan kort si at i den undersøkelse som her foreligger, har en konsentrert seg om utgiftene til mat- og drikkevarer og brensel, og at den bygger på prisoppgaver fra de fem forannevnte byer i de seks første måneder av 1951.

Selv om en har valt ut de byene i Nord-Norge hvor en finner det beste prismaterialet, er det likevel noen varesorter som en har måttet utelate da en mangler prisoppgave fra en av byene.

Noen av disse er: makrell, sauekjøtt, flesk, fløte, kavringer, bær og epler. Bare i noen få tilfelle har en gått til det skritt å nytte anslagspriser. Dette gjelder for Hamars vedkommende for tre av fiskesortene hvor en har valt å nytte de tilsvarende Oslo-priser. Prisene på helmelk gjelder for Oslos og Trondheims vedkommende for melk på flasker, mens prisene for de andre byene er for melk i løst mål. En vil imidlertid komme tilbake til de aktuelle priser under avsnittet om resultatene.

2. Beregningsmåten.

En har i denne undersøkelse beregnet en rekke indekstall. Disse beregninger er foretatt på den måten at en har multiplisert de forbrukte mengder med de priser som gjelder i de 5 nevnte byer. På den måten har en fått en indeks for Oslo, for Hamar, for Tromsø osv.

For å få et sammenlikningsgrunnlag har en valt å nytte Oslo-indeksen som basis. Den er da satt = 100. Når indeksen for Hammerfest derfor viser tallet 103,7, betyr det at denne indeks ligger 3,7 pst. høyere enn Oslo-indeksen.

Den ulikhet som indekstallene for øvrig gir uttrykk for, viser den prisforskjell som er til stede i disse 5 byer. De gir ikke uttrykk for en ulikhet i forbruket.

Dette har sin forklaring i at en i denne undersøkelse har nytet ett og samme forbruk for alle byer, nemlig det gjennomsnittsforkbruk som ble konstatert ved en husholdningsundersøkelse i 1947—48 av Det statistiske sentralbyrå.

Når en ikke har kunnet nytte det faktiske forbruk i hver enkelt by, kommer det av at en bare for to av de fem byer (Oslo og Trondheim) har et spesifisert forbruk å holde seg til.

Nedenfor har en satt opp hvordan forbruket av matvarer fordeler seg for indeksfamilien ved denne undersøkelsen (omregnet med 1949-priser).

Matvarer totalt	kr. 2 752,57
Kjøtt og kjøttvarer	kr. 402,93
Flesk	» 92,30
Fisk og fiskevarer	» 290,17
Melk, smør, ost og egg	» 827,66
Poteter, grønnsaker, bær og frukt	» 469,84
Mel, gryn m.m.	» 73,04
Brød og andre bakervarer	» 291,47
Kolonialvarer	» 197,68
Matvarer ellers	» 107,48

3. Resultatene.

Utrechnet på ovennevnte måte får en følgende totalindeks for matvarer:

Oslo	Hamar	Trondheim	Tromsø	Hammerfest
100	97,5	99,0	96,2	103,7

Som det framgår av disse tallene vil Hammerfest ha den høyeste levekostnadsindeks for matvarer, mens derimot Tromsø vil ligge gunstigst an. Intervallet fra det laveste til det høyeste tallet er ikke mer enn 7,5 poeng. Bemerkelsesverdig er det imidlertid at begge disse tallene skriver seg fra byene i Nord-Norge.

For å forstå hva som ligger i disse totaltallene må en se på indekstallene for de enkelte undergrupper. En har her kommet fram til følgende:

	Oslo	Hamar	Tr.heim	Tromsø	H.fest
Fisk og fiskevarer	100	95,7	88,3	76,4	74,2
Kjøtt og kjøttvarer	100	98,9	99,8	98,6	99,5
Melk, smør, ost og egg	100	97,1	99,3	93,4	113,8
Brød og andre bakvarer	100	91,8	97,4	95,4	95,4
Mel, gryn m.m.	100	100,1	99,1	98,6	99,1
Pot., grønns., bær og frukt	100	100,2	106,0	111,8	117,2
Kolonialvarer	100	102,5	100,0	99,0	98,2

Som en ser så er tendensene gruppene imellom noe forskjellig. Mens indekstallet for gruppen «fisk og fiskevarer» tydelig avtar jo lengere nord en kommer, er det motsatte tilfelle med gruppen «poteter, grønnsaker, bær og frukt». For øvrig legger en spesielt merke til under gruppen «melk, smør, ost og egg» at Tromsø har indekstallet 93,4, mens det tilsvarende tall for Hammerfest er 113,8. Går en tilbake til prismaterialet finner en årsakene til disse store ulikheter.

Når det gjelder fisk og fiskevarer så var det en betydelig forskjell mellom prisene i Tromsø og Hammerfest i forhold til Oslo. Det kan her nevnes at gjennomsnittsprisene på fersk distriktsfisk i Tromsø og Hammerfest bare var ca. $\frac{1}{3}$ av Oslo-prisene. Når en likevel kommer fram til indekstall på 73,4 og 74,2 for Tromsø og Hammerfest, så skyldes dette for en stor del at fiskematvarene, så som fiskeboller og fiskepudding som veier tungt i det forbruksgrunnet en har brukt innen denne undergruppe, lå på et forholdsvis høyt prisnivå.

Under gruppen «kjøtt og kjøttvarer» bør det nevnes at Hammerfest satt inne med kjøttthermetikk til gamle priser, og dette

forårsaker at totalindekstallet for denne undergruppe i Hammerfest ligger litt under indekstallet for Oslo. Med hensyn til de «rene» kjøttvarer ligger prisene i Hammerfest over prisene i Oslo.

Den neste undergruppe «melk, smør, ost og egg» preges av de meget høye melkepriser i Hammerfest. Mens gjennomsnittsprisen i Oslo var 51 øre (flaske) så lå gjennomsnittsprisen i Hammerfest på 67 øre pr. liter (løst mål), dvs. 31 pst. over Oslo-prisen. Utgiftene til nysilt melk er den absolutt største utgiftspost en har innen matvaregruppen og den veier meget tungt ved beregningen. *Den store prisforskjell på melk er derfor hovedårsaken til at Hammerfest i totalindeksen har de høyeste levekostnader.* Den gjennomsnittlige melkepris i Tromsø ligger noen øre under gjennomsnittsprisen i Oslo. Forskjellen i melkeprisene mellom Tromsø og Hammerfest er hele 22 øre pr. l og det gir forklaringen på at indeksen for «melk, smør, ost og egg» i Tromsø er 93,4 mot hele 113,8 i Hammerfest.

Den siste undergruppen som en vil nevne er «poteter, grønnsaker, bær og frukt» hvor prisene i Tromsø og Hammerfest gjennomsnittlig ligger langt over Oslo-prisene.

En vil her nevne:

	% over Oslo-prisene	
	Tromsø	Hammerfest
Poteter	21	32
Hodekål . . .	42	34

I de andre undergruppene er det ikke noe spesielt en vil fremheve.

En har foran gitt en kort oversikt over årsakene til ulikhetene i undergruppene. Som nevnt vil en vise hvor sterkt enkelte vare-sorter innvirker på det totale indekstall. En har nedenfor satt opp de indekstall en kommer fram til dersom en i alle byene nytter Oslo-prisene på *poteter, helmelk og bakervarer unntatt brød.*

Totalindekstall for matvarer. Oslo = 100.

Oslo	Hamar	Trondheim	Tromsø	Hammerfest
100	100	99,5	98,4	97,7

En ser her hvor totalt endret bildet blir under slike forutsetninger. Fra å ha de høyeste levekostnader med hensyn til matvarer, får Hammerfest nå de laveste, samtidig som det skjer en utjevning over hele linjen. Dette viser med all tydelighet hvor

tungt disse varesorter veier ved beregningen, og det viser også med all tydelighet at det er melk- og potetprisene som er utslagsgivende for det høye indekstall i Hammerfest.

En må være oppmerksom på at en her bare har tatt for seg to av byene i Nord-Norge.

De tallene en har kommet fram til, forteller oss at det ikke er noen vesentlig ulikhet til stede i kostnadsnivåene for matvarer i de fem byene, når en bygger på det beregningsgrunnlaget som en her har gjort. Et moment som for Hammerfests vedkommende vil senke kostnadsnivået er at forbruket vil forskyves fra de dyrere til de billigere matvarer, uten at matstandarden i seg selv forringes. Denne forskyvning går fram av tabellene under siste avsnitt.

Det er grunn til å understreke at det er først ved en inngående forbruksundersøkelse en kan komme fram til utsagnskraftige resultater. Som et uttrykk for ulikheten i prisene i de fem byene skulle undersøkelsen holde mål, under de forutsetninger som vi har gjort.

En tar til slutt med en oppstilling for drikkevarenes og brenselets vedkommende. De tallene som en her har kommet fram til, er ikke på langt nær så representative som tallene for matvarene.

Under posten drikkevarer har en tatt med all slags øl og dessuten alkoholfrie drikkevarer, så som selters og brus.

Tallene under posten «brensel» bygger bare på kull, koks og petroleum, idet en mangler prisoppgaver på ved fra tre av byene.

En har kommet fram til følgende tall: (Oslo = 100.)

	Oslo	Hamar	Tr.heim	Tromsø	H.fest
Drikkevarer	100	100	100	107 ¹⁾	126
Brensel	100	— ²⁾	105	84	101

¹⁾ Beregnet tall. — ²⁾ Ingen pristall for kull.

4. *Det faktiske forbruk ved undersøkelsen i 1947—48.*

Den undersøkelsen som er foretatt foran, berører bare den prismessige side idet en hele tiden har holdt seg til et fast forbruksgrunnlag. Det er imidlertid av like stor interesse å se på det faktiske forbruk.

Hvis en tar for seg husholdningsundersøkelsen i 1947—48, så vil en finne at det var en vesentlig ulikhet til stede (mellom industristedene i Nord-Norge og Sør-Norge) med hensyn til sammensetningen av matvareforbruket.

Det er imidlertid først etter grundige undersøkelser at en kan avgjøre hvorvidt denne ulikhet betyr en forskjell i levestandarden, og en vil ikke i denne forbindelse ta opp noen av de synsmåter som knytter seg til de vanskelige vurderinger som disse spørsmål reiser. I stedet for vil en ta med noen tabeller som viser de ovennevnte ulikheter.

Først vil en se på den relative fordeling av matvareutgiftene, utregnet pr. forbruksenhet. (For å få et ensartet mål for sammenlikningen, er det vanlig at en regner de enkelte familiedlemmer om til forbruksenheter. Denne omregningen bygger på ernæringsfysiologiske undersøkelser, og det er kaloriforbruket for de to kjønn som blir lagt til grunn).

Relativ fordeling av matvareutgiftene pr. forbruksenhet.

	Hele landet	Oslo	Nord- Norge	Trond- heim
	%	%	%	%
Kjøtt, kjøttvarer, fleisk	18,7	18,1	17,9	19,6
Fisk, fiskevarer	10,6	11,3	13,6	9,5
Melk, smør, ost og egg	23,2	26,9	25,2	29,9
Mel, gryn, bakervarer	13,5	13,2	11,9	15,3
Poteter, grønnsaker, bær, frukt	17,7	18,8	19,5	14,1
Kolonialvarer	7,2	7,0	7,5	7,4
Annet	2,0	2,1	2,2	1,7
Mat, spist ute	2,1	2,6	2,1	2,5
Matvarer i alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Ved bedømmelsen av tabellen ovenfor, er det særlig to faktorer som gjør at disse tall ikke helt ut er sammenliknbare, og som en derfor skal være oppmerksom på. Den ene er ulikheten i størrelsesorden på de *faktiske utgifter* pr. forbruksenhet, og den andre er ulikheten i det gjennomsnittlige antall forbruksenheter pr. husholdning. I tabellen nedenfor har en tatt med disse tall:

Matvarer.

	Gj.sn. utgifter til matvarer pr. forbruksenhet ved undersøkelsen i 1947—48 Kr.	Gj.sn. antall forbruksenheter pr. husholdning
Hele landet	977,67	2 728
Oslo	1 062,77	2 558
Trondheim	934,88	2 789
Nord-Norge	932,77	2 805

Som det fremgår av disse tallene, lå Oslo langt over Trondheim og Nord-Norge med hensyn til gjennomsnittsutgiftene pr. forbruksenhet for matvarer. Dette er selvfølgelig av avgjørende betydning for varesammensetningen i forbruket.

Mellom Trondheim og Nord-Norge er derimot forskjellen i de absolutte utgifter pr. forbruksenhet meget liten, samtidig som gjennomsnittstallet på forbruksenheten pr. husholdning er så å si det samme. Det er derfor, i dette tilfelle, av stor interesse å se på ulikhetene i den relative fordeling av matvareutgiftene, samt i de gjennomsnittlig forbrukte mengder pr. forbruksenhet.

Nedenfor har en tatt med en tabell som viser de sistnevnte ulikheter for noen av de viktigste matvaresorter:

Gjennomsnittlig forbrukte mengder pr. forbruksenhet ved husholdningsundersøkelsen i 1947—48:

	Kjøttvarer, flesk	Fisk	Helmelk	Smør	Margarin	Egg	Brød	Poteter	Grønnsaker	Epler, pærer, plommer
	Kg	Kg	Ltr.	Kg	Kg	Kg	Kg	Kg	Kg	Kg
Hele landet	40.6	48.4	302.4	4.5	21.0	8.7	83.6	122.9	33.9	18.2
Oslo	42.4	46.3	288.2	5.9	18.9	8.4	86.1	115.9	36.7	19.7
Nord-Norge	39.0	81.4	261.8	2.0	26.6	5.6	59.6	123.7	33.3	9.3
Trondheim	39.7	51.2	297.4	6.0	19.7	7.4	76.1	134.8	32.2	8.2

Med hensyn til Nord-Norge, legger en merke til det relativt høye fiske- og margarinforbruket, og de lave forbrukene av landmannsproduktene: melk, smør og egg.

Uttalelser til offentlig myndighet.

Pris- og Rasjonaliseringslovkomiteens innstilling.

Landsorganisasjonens uttalelse.

Den 28. juni oversendte Landsorganisasjonen denne uttalelsen til Finansdepartementet om Pris- og Rasjonaliseringslovkomiteens innstilling.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har gjennomgått og behandlet det foreliggende utkast til lov om priser og konkurransereguleringer fra Pris- og Rasjonaliseringslovkomiteen av 1947.

I samsvar med forutsetningene kommer Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i denne uttalelsen ikke inn på spørsmål som gjelder utkastet til lov om fremme av rasjonalisering m. v.

I.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har under krigs- og etterkrigstiden alltid støttet opp om prisreguleringen og reguleringen av fortjenester og utbytter. Denne reguleringen har etter Arbeidernes faglige Landsorganisasjons oppfatning vernet om lønnstakernes interesser. Samtidig har den i det store og hele vært til gagn for landets økonomiske liv og for samfunnet i sin alminnelighet.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon mener bestemt at samfunnet trenger en prislov som et varig ledd i sin økonomiske lovgivning. Behovet for prisreguleringer vil klarligvis være mindre under noenlunde normale forhold enn det har vært i krigs- og etterkrigstiden. Men det er til enhver tid nødvendig at myndighetene har rett og plikt til å kontrollere prisdannelsen og prisutviklingen, at lovgivningen inneholder klare bestemmelser om at priser, fortjenester og utbytter skal regnes på rimelig og forsvarlig vis, at myndighetene har rett og plikt til å gripe inn ved regulerende tiltak dersom det skjer prismisbruk eller dersom det er nødvendig for å motvirke eller forebygge en skjev prisutvikling som truer forbrukernes eller samfunnsmessige interesser.

Videre må prislovgivningen utformes slik at den kan danne grunnlag for en aktivt regulerende prisfastsettingspolitikk. I denne forbindelse vil Arbeidernes faglige Landsorganisasjon særskilt peke på at prisreguleringer også under noenlunde normale forhold kan få stor betydning for å motvirke prisstigning når myndighetene driver en aktiv økonomisk politikk for å sikre full sysselsetting.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon må fremheve at prisreguleringen må sette seg som mål å verne om forbrukerne og deres interesser. Det er bare en varig prislov som kan gi myndighetene fast grunn under føttene på dette området.

II.

Før Arbeidernes faglige Landsorganisasjon går inn på særlige spørsmål som reiser seg ved utformingen av en lov om priser og konkurransereguleringer, m. v., finner en at det er riktig å gi uttrykk for Arbeidernes faglige Landsorganisasjons prinsipielle stilling til visse økonomiske hovedspørsmål og å se prisreguleringen i sin naturlige sammenheng som et ledd i den økonomiske politikken.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon setter seg etter sine lover som mål, foruten å fremme og samordne lønnstakernes interesser, å bygge videre ut den demokratiske styreform, derunder å utvikle det økonomiske demokrati, og å arbeide for en samfunnsutvikling som tar sikte på å skape større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil understreke at full beskjeftigelse, som gir gode og trygge inntekter til alle, er et av hovedpunktene i denne målsettingen.

Skal det være mulig å nå de mål som Arbeidernes faglige Landsorganisasjon setter seg på det økonomiske området, må samfunnets demokratiske myndigheter innta en sentral plass i det økonomiske liv. De må ha både myndighet og ansvar som var ukjent under en liberalistisk økonomi.

Det er for det første nødvendig at myndighetene utarbeider eller bidrar til å utarbeide rammeplaner for utnyttning av landets rikdomskilder og for utviklingen av produktiviteten, i landet som helhet, i landsdelene og i bestemte områder. Dette er kan hende den viktigste og den mest positive side av planøkonomien. Når det gjelder gjennomføringen av disse planene, er det en oppgave for myndighetene å legge forholdene til rette både ved offentlige tiltak der de er den eneste eller beste utveg, og ved å legge forholdene til rette for enkeltes initiativ og for samarbeidet mellom myndigheter og næringslivet.

Statsmyndighetene må for det andre forvalte statens og kommunenes finanser slik at de fremmer slike planer som her er nevnt og holder nærings- og arbeidslivet i gang. De må øve innflytelse på kredittgivningen i samfunnet med det samme mål for øyet.

Prisreguleringen tar sin plass i rekken av de virkemidler som myndighetene trenger for å gjennomføre en aktiv økonomisk planpolitikk. Det er lett å se at prisreguleringen under noenlunde normale forhold inntar en supplerende rolle i forhold til ovennevnte hovedvirkemidler, men det ville være helt uriktig å undervurdere prisreguleringens betydning både fra et økonomisk og et psykologisk synspunkt. Reguleringene skal settes i verk og opprettholdes når og så lenge det er behov til stede. En annen sak er at detaljreguleringene ikke bør få høve til å overleve seg selv. Det er ikke utenkelig at maksimalprisreguleringer som får høve til å overleve seg selv, til visse tider kan ha en tendens til å holde prisene oppe like mye som til å holde dem nede.

Det avgjørende for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er at myndighetene, med de mange virkemidler som står til rådighet, gjennomfører en aktiv og planmessig økonomisk politikk, som sikrer utbyggingen av landet og full beskjeftigelse. Det er dette som gir grunnlaget for fremgang og for trygghet. I denne forbindelse vil Arbeidernes faglige Landsorganisasjon henstille til Regjeringen at den overveier hvorvidt tiden er inne til å utarbeide en særskilt plan som myndighetene kan bruke til å opprettholde full beskjeftigelse om det skulle oppstå ledighet av noen betydning på visse områder. En slik plan måtte formodentlig forutsette at det blir gitt bestemmelser om midlertidig kontroll med oppsigelser og at det blir utarbeidet særlige investerings- og finansieringsplaner som kan brukes til å motarbeide ledighet. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har tenkt seg at det ville være mest hensiktsmessig å utarbeide en slik plan uavhengig av det foreliggende utkast til lov om prisregulering m. v., og at planen ville bli forelagt for Stortinget på vanlig måte.

III.

1. *Lovens form.*

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil i det følgende gjennomgå en del prinsippsspørsmål som oppstår ved utformingen av en lov om priser og konkurransereguleringer. Det har ikke vært mulig eller hensiktsmessig for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon å gå nærmere inn på lovens oppbygging og form. Som et alminnelig synspunkt vil en uttale at det er viktig at prisloven blir så klar, enkel og oversiktlig som mulig i sin oppbygging og redaksjon. Med sine 77 paragrafer er lovutkastet blitt svært langt og uoversiktlig. Det ville være en fordel om loven kunne bli både forkortet og forenklet.

2. *Lovens område. (Utkastets § 2.)*

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon må bestemt hevde at prisloven ikke bør gjelde arbeid i andres tjeneste. Dette er et gjennomgående prinsipp både i trustloven (§ 1) og i den midlertidige prislov (§ 8). Det er ingen grunn til at en varig prislov skal bryte med dette prinsippet og medta under sitt område visse arbeidsforhold.

Fra forskjellig hold, både innenfor og utenfor komiteen, har det vært hevdet at en effektiv prisregulering forutsetter at samfunnet også gjennomfører regulering med lønningene. Uten å gå inn på dette spørsmålet i hele dets bredde på dette sted, vil Arbeidernes faglige Landsorganisasjon bare vise til at arbeidslønnen ikke fastsettes av arbeiderne og deres organisasjoner alene. Den bestemmes ved avtaler mellom arbeidernes organisasjoner og arbeidsgivernes. Ved avtaleforhandlinger har arbeidsgiverparten alle muligheter for å stanse forsøk på å etablere et urimelig høyt lønnsnivå. Det samme er ikke tilfelle ved prisfastsettelse for varer, når det på den ene side står grupper av ervervsdrivende, mens det på den andre siden står en uorganisert forbrukergruppe. Det er i disse tilfelle at samfunnet har plikt til å hindre urimeligheter.

3. *Alminnelige forskrifter for ervervsvirksomhet. (Utkastets kap. IV.)*

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig i flertallets forslag til alminnelige forskrifter for ervervsvirksomhet og tillegger disse bestemmelsene atskillig prinsipiell betydning. Det må etter Arbeidernes faglige Landsorganisasjons oppfatning nå være riktig at retningslinjene for forsvarlig prisberegning blir noe skjerpet i forhold til trustloven av 1926, slik at forbudet mot utilbørlig pris- og utilbørlige forretningsvilkår blir erstattet med det noe strengere forbud mot urimelige priser og forretningsvilkår.

Dersom ervervsdrivende overtrer forbudet mot urimelige priser, vil det ikke bare være en sak for påtalemyndighet og domstoler. Dersom slikt prismisbruk får noen utbredelse, vil det være oppfordring for prismyndighetene til å gripe inn med generelle prisreguleringer etter utkastets kapitel V.

I denne forbindelse vil Arbeidernes faglige Landsorganisasjon henstille til Regjeringen at den overveier om det er grunn til å ta inn under dette kapitel i prisloven en bestemmelse om at det er forbudt for ervervsdrivende å drive virksomhet som må ansees som åpenbar utilbørlig eller som er til åpenbar og betydelig skade for almene interesser.

Flertallet foreslår i utkastets § 21 regler om prismerking, som stort sett er en videreføring av trustlovens § 15. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil henlede oppmerksomheten på at de nå forekommende

regler om prismerking trenger til å bli supplert med bestemmelser om kvalitetsmerking og opprinnelsesbevis for varene. En slik utvidelse av merkingsplikten vil være av stor betydning for forbrukerne.

4. Fullmakt til regulering av priser og fortjenester.

Komitéflertallet har foreslått at Kongen eller den han gir fullmakt, skal kunne gi slike bestemmelser som finnes nødvendig for å føre kontroll eller regulere priser eller fortjenester i ervervsmessig virksomhet. (§ 26, første ledd.)

Som det fremgår av avsnittene I og II i denne uttalelsen, er Arbeidernes faglige Landsorganisasjon enig i at Regjeringen bør ha adgang til å sette i verk generelle prisreguleringer også under noenlunde normale forhold. Uten en slik fullmakt for administrasjonen, vil en risikere at prisloven blir fullstendig ineffektiv og tannløs. Foranledningen til at administrasjonen griper inn med generelle prisreguleringer, vil under noenlunde normale forhold være at det foregår urimelige prisberegninger, (prismisbruk) eller at prisutviklingen for eksempel på grunn av uvirksom konkurranse eller særlige ekspansjonstiltak i det økonomiske liv eller den økonomiske situasjon i det hele, lett kan ta en skjev eller urimelig retning til skade for forbrukerne eller andre samfunnsinteresser. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil anse det for å være heldig om lovens § 26, dersom det er lovteknisk mulig, blir redigert slik at den gir noen beskjed om de formål den skal tjene og om de situasjoner og omstendigheter hvorunder den skal brukes. Samtidig må en ha for øye at også prisreguleringen skal være et middel for myndighetene i den økonomiske politikken.

§ 26, annet ledd, i utkastet gir Regjeringen fullmakt til å «gi forskrifter om produksjon, omsetning og andre ervervsmessige forhold» når det ansees nødvendig som ledd i en prisregulering. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon forstår at det er ønsket om å skaffe hjemmel til å gjøre prisreguleringen så almen-gagnlig og effektiv som mulig som ligger bak dette forslaget til suppleringsfullmakt. Siden det her er tale om å utferdige en prislov, vil Arbeidernes faglige Landsorganisasjon antyde at Regjeringen overveier om det ikke er naturlig og mulig å forme eller tolke lovens § 26, første ledd, slik at den gir Regjeringen den fullmakt som trengs for å nå dette målet.

5. Avgifter og avsetninger i reguleringsøyemed. (Utkastets § 28.)

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har gitt sin fulle støtte til de avgifter og avsetninger som Regjeringen har satt i verk i etterkrigstiden med hjemmel i den midlertidige prisloven. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil også gi sin tilslutning til flertallsforslaget om at en varig prislov skal gi Regjeringen fullmakt til å pålegge avgifter og avsetninger i prisutjevningsøyemed. Dette må ansees som et naturlig og viktig ledd i prisreguleringen. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon kan heller ikke se at en slik delegasjon av myndighet til Regjeringen byr på avgjørende betenkeligheter.

Når det gjelder avgifter og avsetninger som ikke har en slik direkte tilknytning til prisreguleringen som prisutjevningsavgiftene, er det etter Arbeidernes faglige Landsorganisasjons oppfatning gode grunner som taler for at disse avgift- og avsetningsordninger blir forelagt Stortinget og avgjort ved særskilt lov, eller i medhold av særskilt lov, noe i likhet med den fremgangsmåten en nå har hatt for tonnasjeavgiften.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon henstiller at Regjeringen overveier de forskjellige sider av en slik fremgangsmåte ved disse avgiftsordningene. Det er åpenbart nødvendig at slike avgiftordninger får en smidig utforming. Kongen må ha tilstrekkelig fullmakt når Stortinget ikke er samlet. Kongen må også ha fullmakt til både å forandre avgiftssatsene etter situasjonen og til å la dem falle bort, dersom dette må ansees nødvendig eller hensiktsmessig.

6. Offentliggjøring av regnskaper. (Utkastets § 30.)

I utkastets § 30, annet ledd, har flertallet i komiteen foreslått at Kongen eller departementet «kan gi forskrifter om at bestemte grupper av ervervsdrivende skal ha plikt til å offentliggjøre sine årsregnskaper i samsvar med de nærmere bestemmelser som gis».

I motivene uttaler flertallet at det «neppe kan være grunn til å tviholde på prinsippet om at bedriftenes regnskaper skal ansees som forretningshemmeligheter». Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil gi sin fulle tilslutning til flertallets tankegang. Kravet om hemmeligholdelse av regnskapene ble til i en periode da den rendyrkede konkurranseøkonomi var toneangivende og da samfunnsmessig ledelse og ansvar spilte en underordnet rolle i det økonomiske liv. I våre dager spiller så vel myndighetenes som de store organisasjonenes *vurdering av den økonomiske situasjon* en langt større rolle. Det er derfor en stor svakhet ved vår nåværende lovgivning for så vidt som bedriftenes inntektsforhold for en stor del er mørklagt for offentligheten. På den andre siden er det full offentlighet for inntektsforholdet for lønnstakerne, gjennom den stadige utbyggingen og forbedringen av lønnsstatistikken. Denne situasjon er både forkastelig og uheldig, idet den fører til at både myndighetene og organisasjonene får et ufullstendig og haltende grunnlag for sine vurderinger. Forslaget fra flertallet vil i noen grad rette opp denne skjeve situasjonen, men det er et spørsmål om flertallet går langt nok. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon foreslår derfor at Regjeringen overveier om det ikke vil være riktig at loven selv fastslår prinsippet om at bedrifter over en bestemt størrelse skal offentliggjøre sine regnskaper etter nærmere regler som Kongen eller departementet gir.

7. Utbytteregulering m. v. (Utkastets kap. VI.)

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gir sin støtte til flertallets forslag om at prisloven skal inneholde bestemmelser om utbyttebegrensning i aksjeselskaper.

Utbyttereguleringen har mange åpenbare fordeler:

Den forebygger at aksjonærene taper bedriftene under gode konjunkturer og tvinger aksjeselskaper til å legge opp reserver. Den virker derfor til å trygge arbeidsplassene.

Den gir et sterkt motiv og gir finansielt grunnlag for rasjonaliseringer og utbygginger.

Den bidrar til at resultatene av økt innsats og økt produksjon blir mer rettferdig fordelt mellom samfunn, bedriftens folk og aksjonærene.

Den medvirker til jevne aksjekurser og motvirker spekulasjon og jobbing.

Utbyttereguleringen står av disse grunner sterkt hos de fagorganiserte arbeidere og funksjonærer.

Ved utformingen av utbytteregeuleringen er det på den andre siden nødvendig å sørge for at den blir noenlunde smidig. Dersom reguleringen gjøres for stiv og uelastisk, kan den komme til å gi for liten oppmuntring til dristige og risikable framstøt på næringslivets område. Den kan også motvirke motivene til å senke kostnadene i produksjon og omsetning. Det er heller ikke mulig å overse at en uelastisk ordning kan fordre et ganske stort apparat, samtidig som en likevel ikke unngår omgåelse og «ordninger».

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig i at utbytteregeuleringen, dersom den skal bli effektiv, må gi seg utslag i generelle forbud mot å dele utbytte over bestemte prosentsetser av aksjekapitalen. Disse satsene kan enten bli fastsatt i loven selv eller av Kongen etter fullmakt fra loven. Samtidig er Arbeidernes faglige Landsorganisasjon enig i at administrasjonen bør ha adgang til å dispensere fra de generelle bestemmelsene når samfunnmessige hensyn tilsier det, for eksempel når det ansees som et rimelig og viktig ledd i et dristig og risikabelt nybrottsiltak eller når bedriften har gjort en særlig produktiv innsats til gagn for samfunnet. En nevner i denne forbindelse særskilt at Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig i at kapitalopplegg som følger av ekstraordinære overprisavskrivninger, normalt ikke bør gi grunn til økt utbytte. Når myndighetene gir dispensasjon med den begrunnelse at aksjekapitalen bare utgjør en liten del av selskapets reelle egenkapital, ville det være heldig om de kunne gi beskjed om dette og om hva utbyttet utgjør i forhold til den reelle egenkapital. Dette vil kunne bidra til å avverge mange misforståelser.

Ifølge § 25, annet ledd, i utkastet, kan Prisdirektoratet med godkjenning av departementet gi et selskap samtykke til å dele ut høyere utbytte dersom selskapet «som følge av rasjonalisering eller andre forbedringer ved virksomheten har satt sine priser ned under de vanlige i bransjen eller på annen måte har gjort særlig produktiv innsats til gagn for samfunnet, eller det ellers foreligger særlige forhold som gjør rommeligere utbytte samfunnmessig forsvarlig». I sine merknader til denne paragraf, sier komiteens flertall bl. a. at: «Det er altså ikke nok at selskapet har hatt en meget stor fortjeneste. Er den vunnet ved beregning av urimelige priser, er det ikke grunnlag for å godkjenne høyere utbytte. Det som i tilfelle bør påskjønnes gjennom høyere utbytte er at selskapet gjør særlig innsats av samfunnmessig betydning». Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil understreke betydningen av denne uttalelse og vil tillegge det *meget stor vekt* at en har dette formål klart for øye under det daglige kontrollarbeid på dette område. Når det gjelder adgangen til å dele ut større utbytte som følge av rasjonalisering etc., går Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ut fra som en absolutt forutsetning at arbeiderne og funksjonærene ved vedkommende bedrift får sin rettmessige andel av den gevinst som oppstår, parallelt med adgangen til økt utbyttedeling. En er selvsagt klar over at i den grad rasjonaliseringen slår ut i lavere priser, vil fordelene tilfalle samfunnet som helhet. Men her bør en, for å stimulere arbeidernes interesse for rasjonaliseringen og trekke dem mer aktivt inn i arbeidet, holde fast ved det hovedprinsipp at de skal oppnå direkte fordeler av rasjonaliseringsprosessen på den bedrift hvor de er ansatt. Økt utbyttedeling etter annet avsnitt i § 35, bør derfor ikke finne sted med mindre dette krav blir oppfylt.

8. Konkurransereguleringer. (Utkastets kap. VII.)

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon slutter opp om forslaget fra komitéflertallet om skjerpet kontroll med trusters, karteller og konkurranseregulerende avtaler. Det er grunn til å anta at denne kontrollen vil få økt betydning, etter hvert som forholdene på det økonomiske området blir normalisert. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig i at samfunnet må innta en positiv stilling til sammenslutningene. Samtidig er det nødvendig at lovgivningen og myndighetene skjerper kontrollen med trustenes og næringsorganisasjonenes egne reguleringer. Det er grunn til å understreke at samtidig som næringslivet kjemper mot statens reguleringer foregår det en omfattende privat regulering i organisasjonene. Denne er ofte hardhendt og tar ensidig hensyn til de ervervsdrivendes interesser. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig med flertallet i at ervervslivets egne reguleringer bør komme fram i lyset og at myndighetene bør ha utstrakte fullmakter til å gripe inn og korrigere mislige reguleringer.

9. Forvaltningen. (Utkastets kap. II.)

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig i at administrasjonen må drive prisreguleringsarbeidet i samsvar med administrative prinsipper. Samtidig er det klart at prisadministrasjonen må være undergitt kontroll fra Storting og samfunn og at formålene og rammene for dens virke bør angis så klart og uttømmende som mulig. Det er etter Arbeidernes faglige Landsorganisasjons oppfatning riktig at grunnleggende regler om saksbehandlingen får sin plass i loven og at denne behandlingen blir gjort så betryggende som mulig fra et rettssynspunkt. På den andre siden må Arbeidernes faglige Landsorganisasjon advare mot at det blir fastsatt slike regler for saksbehandlingen at det hindrer raske og effektive forholdsregler når samfunnshensynene krever det.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gir sin tilslutning til forslaget fra komitéflertallet om at det skal opprettes et prisråd, som skal virke som et rådgivende organ for reguleringsmyndighetene. Samtidig som Arbeidernes faglige Landsorganisasjon finner tanken god, er en av den oppfatning at prisdirektøren ikke bør være formann i dette rådet. Det er ikke naturlig at den daglige leder av reguleringsarbeidet skal være formann i det organ som skal være rådgivende for prismyndighetene. Formannen bør ha en friere og mer uavhengig stilling overfor reguleringsapparatet. Samarbeidet skulle bli tilstrekkelig tilgodesett ved at prisdirektøren møter i rådets forhandlinger.

Det fremgår av innstillingen at prisrådet er tiltenkt en stor betydning som ledd i reguleringsarbeidet. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil reise spørsmålet om tallet av medlemmer av den grunn bør utvides fra 5 til 7 for at rådet skal få en allsidig sammensetning og en solid kombinasjon av teoretisk innsikt og praktisk erfaring, og for at forbrukernes interesser skal bli tilstrekkelig representert. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon går ut fra at spørsmålet om de nærmere bestemmelser for rådets organisasjon og sammensetning — som det ifølge § 5, siste ledd, tilkommer Kongen å treffe nærmere bestemmelser om — blir særskilt forelagt for organisasjonene til uttalelse.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon stiller seg noe tvilende til forslaget om at saker om «trustkontroll» og om boikottsaker skal overgå til administrativ behandling i stedet for å behandles etter de prinsipielle retningslinjer trustloven byger på. Det ville i det hele være en riktig

tendens om saker som har en rettstvistliknende karakter blir behandlet og avgjort etter domstolliknende regler, mens de politiske og saklige interessetvister får sin behandling og avgjørelse etter administrative prinsipper. Det ville være riktig å undersøke om det er mulig å trekke noenlunde klart skille mellom de forskjellige slags saker som trustlovens forskjellige kapitler omhandler i denne henseende, hvilket deretter burde få betydning for saksbehandlingen.

IV.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil ikke komme inn på den virksomhet som har vært drevet fra forskjellig hold for å undergrave utkastet til varig prislov og heller ikke på de tallrike resolusjoner som har vært vedtatt. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil nøye seg med å uttale at denne virksomhet og disse resolusjonene har vist liten evne og liten vilje til å forstå de samfunnsbyggende formål som bærer lovutkastet.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon,
Konrad Nordahl.

Til Finans- og Tolldepartementet er det i skriv av 1. oktober 1952 gitt følgende uttalelse vedrørende revisjon av tolltariffen 1952.

I forbindelse med revisjon av tolltariffen har tolltariffkomitéen innkalt parter fra næringslivet og fagbevegelsen for å utsette deres mening og syn på tollspørsmålet i sin alminnelighet og spørsmålet for enkelte industrigrener og spesielle varesorter i særdeleshet.

Under disse konferanser har de respektive forbund og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vært representert. Hittil har konferansene omfattet tekstilindustrien og konfeksjonsindustrien. Under konferansene har det fra tolltariffkomitéens side vært ytret ønske om at fagbevegelsen skulle avgi en skriftlig uttalelse om sitt syn på tollpolitikken, og eventuelt komme med en vurdering av den aktuelle situasjon når det gjelder reguleringen av de tollsatser som ble vedtatt i begynnelsen av inneværende år.

På bakgrunn av den knappe tid som har stått til rådighet har det ikke vært mulig å gi noen uttømmende uttalelse om disse omfattende spørsmål, men Landsorganisasjonen vil i det etterfølgende ganske kort presisere de hovedsynspunkter som den mener bør gjøre seg gjeldende når det gjelder tollspørsmål i sin alminnelighet. Vi vedlegger en uttalelse fra Norsk Tekstilarbeiderforbund som bidrar til å gi forbundets syn på de spesielle forhold for tekstilindustrien, med forbundets vurdering av tollspørsmålet for tekstilvarer.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon vil da anføre:

I.

Norsk fagbevegelse har i våre dager en sterk og betydningsfull stilling i samfunnslivet. Med sine vel 500 000 medlemmer omfatter den over halvparten av landets lønnstakere, og en kan gå ut fra at en betydelig del av de øvrige lønnstakere direkte eller indirekte får sine arbeids- og lønnsvilkår påvirket av fagbevegelsens holdning og disposisjoner. Av dette kan en utlede to meget viktige forhold: For det første vil tiltak for å sikre *full sysselsetting* alltid komme til å innta en sentral og dominerende plass i fagbevegelsens arbeid. På den annen side representerer fagbevegelsen den største gruppen av forbrukere her i landet og hensynet til forbrukerinteressene vil derfor også i høy grad måtte sette sitt preg på fagbevegelsens synspunkter og den praktiske politikk. For forbrukerne vil stabile og fremfor alt rimelige priser være avgjørende. Det kan derfor i gitte situasjoner oppstå en konflikt mellom hensynet til sysselsettingen på de forskjellige områder, og hensynet til kravet om billige varer. Som arbeider i en bedrift vil lønnstakeren høre med til produsentsiden. Som kjøper i markedet representerer han forbrukersiden. For nasjonen som *helhet* kan det ikke her oppstå noen motsetning, da vi alle er både produsenter og forbrukere. Men i det moderne gruppesamfunnet vil motsetningene mer eller mindre kunne gjøre seg gjeldende mellom de ulike interessegrupper, alt avhengig av de foreliggende konkrete problemer og den gruppekonstellasjon de berører. Dette forhold kan komme særlig tydelig fram under drøftingen av tollpolitikken og fastsettelsen av tollsatsenes nivå med de konsekvenser det valte nivå kan få for sysselsetting og varepriser på de ulike områder.

En vil her bli stående overfor problemet om å foreta en *avvenning* mellom de ulike hensyn med sikte på å oppnå det beste resultat for samfunnet som helhet. En slik vurdering kan selvsagt bare foretas i relasjon til den generelle målsetting for den økonomiske politikken som fagbevegelsen går inn for, og det er derfor nødvendig å se tollpolitikken i sammenheng med den alminnelige økonomiske politikken.

II.

Fagbevegelsen går inn for en politikk som ikke bare tar sikte på *full sysselsetting*, men som også søker å gjennomføre den mest *rasjonelle* fordeling av arbeidskraften innenfor rammen av full sysselsetting. En rasjonell fordeling av arbeidskraften i overensstemmelse med landets naturlige ressurser og forutsetninger internasjonalt sett, er en nødvendig betingelse for å få en maksimal utnyttning av våre produktionsmuligheter og dermed gjennom den internasjonale arbeidsdeling oppnå en raskere heving av levestandarden. En økonomisk politikk med sikte på denne målsettingen vil derfor få fagbevegelsens prinsipielle tilslutning.

I praksis vil en imidlertid måtte ta visse reservasjoner. Det er en kjent sak at Norge i forhold til folketallet og omfanget av landets økonomi, deltar i den internasjonale arbeidsdeling i sterkere grad enn nesten noe annet land i verden. Den økonomiske ekspansjonen har derfor i vårt land i store trekk fulgt en riktig tendens. Dette har på den ene side vært en forutsetning for vår nåværende relativt høye levestandard, men den pris en på den annen side må betale, ligger i at vårt næringsliv er blitt sterkt følsomt overfor den internasjonale konjunkturbevegelsen og utviklingen i andre land, som vi ikke kan øve

noen innflytelse over. Den manglende stabilitet kan i betydelig grad avdempes ved en aktiv og smidig offentlig politikk, men i et lite land med omfattende utenrikshandel og en sterk næringsøkonomisk spesialisering, vil det alltid være grenser for hvor meget en kan oppnå. Siden stabile forhold i seg selv vel må sies å ha en viss *egenverdi* — ut fra såvel økonomiske som andre betraktninger — skulle dette tilsi at en ved utbyggingen av næringslivet ikke bare legger rent effektivitetsmessige synspunkter til grunn, men også bevisst tar sikte på en viss differensiering for å oppnå en mer allsidig økonomisk struktur, slik at nasjonens økonomi ikke blir fullt så avhengig av utviklingen på visse spesielle og begrensede områder ute i verden. Det er naturligvis ikke mulig rent prinsipielt å si hvor en i dette tilfelle bør trekke grensen, men synspunktet må bli — og har etter krigen også blitt — tillagt en viss vekt. Dette fører selvfølgelig til at en i en viss utstrekning er villig til å akseptere et avvik fra den fordeling av arbeidskraften som ville funnet sted hvis en under en internasjonal synsvinkel utelukkende la de rent effektivitetsmessige betraktninger til grunn.

Slike modifikasjoner i den generelle målsettingen kan selvsagt også foretas ut fra andre betraktninger. Det kan være en fordel å opprettholde visse nøkkelindustrier for å unngå å bli helt avhengig av leveranser fra utlandet. En kan av selvbergingshensyn opprettholde f. eks. jordbruket i større omfang enn rene økonomiske betraktninger skulle tilsi osv.

Med de modifikasjoner som disse og liknende forhold tilsier, vil fagbevegelsen akseptere en økonomisk politikk som innenfor en demokratisk ramme søker å påvirke fordelingen av arbeidskraften og nasjonalproduktet med sikte på å oppnå den mest rasjonelle sammensetning av vår økonomiske innsats sett i relasjon til den internasjonale arbeidsdeling. I et moderne samfunn finnes det mange økonomiske virkemidler som kan brukes for å nå dette målet, og tollpolitikken er ett av dem.

III.

Sagt på en kortfattet og enkel måte kan en vel ved variasjoner i tollsatsene bidra til å fremme eller hemme den økonomiske utviklingen av de forskjellige næringer og bransjer i overensstemmelse med den generelle målsetting som er anført ovenfor. Fra et teoretisk synspunkt kan en heving av tollsatsene på ett bestemt område føre til ekspansjon av vedkommende næring via høyere priser og inntekter som gjør det mulig å trekke over arbeidskraft og øke investeringene. En reduksjon kan få den motsatte virkning. Men her vil en meget sterkt understreke at det med den tekniske og finansielle struktur, slik vi har den i et moderne samfunn, lett vil oppstå en motsetning mellom teori og praksis. Av denne grunn legger fagbevegelsen en avgjørende vekt på at tollpolitikken ikke sees isolert, men må sees i nøye sammenheng med Regjeringens økonomiske politikk i sin alminnelighet. Synet på en bestemt tollrevisjon må derfor bli *alternativt*, avhengig av de øvrige økonomiske tiltak. Noen eksempler vil vise hva en sikter til.

Hvis en f. eks. i en gitt situasjon reduserer tollsatsene på visse områder for å gi forbrukerne rimeligere priser gjennom en sterkere internasjonal konkurranse, kan det føre til arbeidsløshet på vedkommende områder. De mest ineffektive bedrifter blir skjaltet ut og de gjenværende bedrifter blir presset til større effektivitet. Dette er nasjonaløkonomisk en fordel såfremt Regjeringen på sin side fører en ekspansiv politikk

som gjør det mulig å suge ledig arbeidskraft opp og føre den over til områder hvor den blir mer effektivt utnyttet. Offentlig omskolering vil i en slik situasjon være nødvendig. En slik næringsøkonomisk «operasjon» kan gi et heldig resultat, men en har, etter fagbevegelsens oppfatning, ingen garanti for at et slikt resultat *automatisk* vil fremkomme gjennom «kreftenes frie spill». Dertil har en altfor sørgelige erfaringer med hensyn til varigheten av en slik «midlertidig» omstillingsarbeidsløshet. Forutsetningen for å akseptere en slik omstilling via tollregulering må derfor under enhver omstendighet være at den går inn som et ledd i en planmessig og aktiv økonomisk politikk der en forsøker å lede utviklingen i den riktige retning fremfor å falle tilbake på håpet om at et godt resultat vil fremkomme «av seg selv».

Spørsmålet har også en annen side. I et lite land kan tollreduksjoner på visse områder ikke bare føre til at de ineffektive bedrifter går under. Resultatet kan også bli at bedrifter som på lengre sikt ville være levedyktige, gjennom sviktende omsetning får svekket sitt finansielle grunnlag til å rasjonalisere. Resultatet kan i så fall bli undergang istedenfor fremgang hvis ikke det offentlige direkte eller indirekte trer til med finansiell støtte i en overgangsperiode. En kan med andre ord risikere at «ungen kastes ut med vaskevannet».

Omvendt har en ingen garanti for at en tollforhøyelse med sikte på å utvikle en bestemt næring (oppfostringstoll) automatisk gir det forønskede resultat. Et slikt tiltak kan lett bli en «sovepute» for bedriftene som landet ikke er tjent med. Her må en også være klar over at en slik situasjon kan utnyttes av de næringsdrivende til å lage karteller og andre regulerende tiltak, ikke for å øke effektiviteten, men for å skaffe seg større inntekter i ly av tollmurene og på bekostning av forbrukerne. Tollforhøyelsen må derfor følges opp av offentlig kontroll og en bevisst økonomisk politikk som søker å utnytte det vern som tollforhøyelsen gir, til å styrke vedkommende næring og øke dens effektivitet.

En kunne nevne en rekke andre forhold som må tas med i vurderingen ved eventuelle revisjoner av tollpolitikk og tollsatser, men felles for dem alle vil være at *de ikke kan sees isolert, men må sees i nøye sammenheng med den økonomiske politikken som føres*. Fagbevegelsens standpunkt i et konkret tilfelle vil derfor hel ut måtte avhenge av de alternative forutsetninger en kunne stille opp om anvendelsen av de øvrige virkemidler i den økonomiske politikken, med sikte på å opprettholde full sysselsetting.

En er klar over at det f. eks. ved en eventuell reduksjon av en viss gruppe tollsatser kan oppstå uenighet mellom talsmenn for de almene forbrukerinteresser på den ene side og de som er knyttet til vedkommende næring på den annen side. Under en slik konflikt må gruppeinteressene vike for et samfunnmessig helhetssyn. En kan ikke gi etter for et eventuelt press for en viss gruppe fabrikanter eller sysselsatte som har det *isolerte formål* å opprettholde sysselsettingen i vedkommende næring. Spørsmålet må da vurderes i sin samfunnsøkonomiske sammenheng for å finne den avbalansering som en vil foretrekke, og en slik vurdering kan selvsagt i mange tilfelle føre til at en må skjære gjennom gruppeinteressene.

Noen konflikt mellom almene forbrukerhensyn og almene sysselsetningshensyn foreligger derimot, etter fagbevegelsens mening, ikke på lengre sikt. En fordeling av arbeidskraften etter våre naturlige forut-

setninger betyr at vi utnytter nettopp de muligheter hvor vi står best i konkurransen. Det betyr i seg selv en garanti for en tryggere arbeidsplass, og det betyr i seg selv større effektivitet med høyere levestandard og forbruk. Ved utformingen av tollpolitikken med sikte på å regulere og tilpasse vårt økonomiske forhold til utlandet, må en derfor ha dette forhold klart for øyet.

IV.

Med henblikk på den aktuelle situasjon kan en utfylle de forannevnte generelle synspunkter i følgende punkter:

1. Tollnivået må som generell regel ikke settes høyere enn at det tillater en sunn og gunstig konkurranse fra utlandet gjennom frilisteimporten.
2. I den aktuelle situasjon må en imidlertid ikke overse faren for *dumping*. Denne kan i første omgang føre til billigere varer, men hvis den samtidig skjalter ut vår egen industri på vedkommende område, kan resultatet bli en høyere pris på lengre sikt ved at vedkommende utenlandske produsent tar igjen sin tidligere underpris gjennom en tilsvarende overpris på grunn av manglende innenlandsk konkurranse. En slik utvikling må motvirkes ved spesielle kamptollbestemmelser og spørsmålet må utredes snarest.
3. Spørsmålet om offentlige importmonopoler som alternativ til tollforhøyelser bør utredes nærmere. En sikter her særlig til ordninger som likner kornmonopolet. De kan gi som resultat den samme beskyttelse som tollforhøyelser, men med en lavere gjennomsnittspris for forbrukerne. En er klar over at slike ordninger har begrensede muligheter, avhengig av vedkommende varers karakter, men de muligheter som måtte finnes bør utnyttes fullt ut.
4. Myndighetene bør i samarbeid med næringslivets organisasjoner sette i verk en større opplysningskampanje om kvalitet etc. for norske varer vis a vis de utenlandske. En har i dag tallrike erfaringer for at mange *uten grunn* foretrekker utenlandske varer, da de «i sin alminnelighet» regnes for å være bedre enn de norske. Dette gjelder kanskje særlig tekstil- og manufakturvarer. I den utstrekning det er tilfelle, vil resultatet bli at hvis en ønsker å opprettholde en bestemt industrigren i et visst omfang, vil den nødvendige beskyttelse måtte kreve høyere tollsatser enn kvalitetssammenlikningene i seg selv skulle tilsi. Resultatet av den utbredte mangel på kvalitetskjennskap kan derfor bli en uønskelig fordyrelse av varene.

For øvrig er det i denne uttalelse ikke mulig å komme nærmere inn på den aktuelle revisjon av tollsatsene etter de forhøyelser som ble vedtatt i begynnelsen av inneværende år. Det ville ha forutsatt et inngående studium av såvel teknisk som økonomisk art, hvis en her skulle komme med noen konkrete anvisninger av verdi for Tolltariffkomiteen. En vil bare peke på at myndighetene, etter fagbevegelsens mening, ikke bør legge for stor vekt på den til dels høylydte interesse for høyere tollsatser som synes å være til stede hos fabrikanter og produsenter for tiden. Det er riktig at en justering oppover av en rekke tollsatser i år har vært nødvendig på bakgrunn av den skjeve utvikling som har funnet sted siden før krigen. Men de nye tollsatser bør i til-

felle heller settes «i underkant» enn «i overkant». Det første vil eventuelt etter en viss tid vise seg «av egen kraft», mens den andre må påvises — og det kan komme til å bli noe vanskeligere.

På den annen side er en klar over at visse grupper av vår hjemmeindustri etter krigen, som følge av vår investeringspolitikk, ikke har kunnet få den tilgang av maskiner, bygninger osv., som den ville ha trengt for å være på høyden i dag. Dette gjelder blant annet forskjellige grupper innenfor tekstilindustrien og bekledningsindustrien, og en finner det derfor riktig at disse grupper gjennom tilstrekkelige tollsatser gis en sjanse til å forlenge sin «effektiviseringsperiode» i noen år, slik at de kan stå bedre forberedt til å møte den tiltakende internasjonale konkurransen. Her går en ut fra som en selvfølgelig forutsetning at anvendelsen av tollpolitikken som økonomisk virkemiddel skjer innenfor rammen av de internasjonale avtaler og forpliktelser som Norge har inngått.

Landsorganisasjonens uttalelse angående innstilling om rasjonaliseringslov sendt Finans- og Tolldepartementet 15/12-1952.

Pris- og rasjonaliseringslovkomiteens innstilling angående lov om rasjonalisering.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon avga 28. juni d.å. uttalelse angående ovennevnte lovkomités utkast til prislov. Noen av de prinsipielle synsmåter som vi da la fram, vil etter vår mening ha sin gyldighet også vedrørende lovkomiteens innstilling til rasjonaliseringslov. En viser særlig til avsnitt II, III, punkt 1 og punkt 9, første del. I tilslutning til dette vil Landsorganisasjonen etter gjennomgåelse og drøftelse av utkastet til rasjonaliseringslov komme med følgende merknader:

I.

Den positive, økonomiske politikk som har vært ført i etterkrigstiden, har bygget på enighet om vesentlige sider ved den økonomiske målsettingen. Det er nok å vise til enigheten om at landet skulle gjenreises, og at en ikke hadde råd til å la arbeidskraft være unyttet ved arbeidsløshet.

Både gjenreisningsoppgaven og programmet om full sysselsetting har relasjon til så vel bedrifts- som samfunnsmessige produktivetsproblemer. Dette har ført til at spørsmål om rasjonalisering og øking av produksjonen har kunnet drøftes på bredere grunnlag enn tidligere. Det er idag alminnelig erkjent at den økonomiske virksomhet må drives så rasjonelt som mulig. Landsorganisasjonen finner i den forbindelse grunn til å understreke at bakgrunnen for dette er vissheten om at den fulle sysselsettingspolitikken fortsatt vil bli fulgt, og at man til enhver tid nytter de virkemidler som gir dette resultat. Det er på samme bakgrunn de synsmåter må sees som Landsorganisasjonen gir uttrykk for i denne uttalelse.

Like klart som det i dag er at produktivets- og rasjonaliseringsproblemene ikke lar seg mestre av de enkelte bedrifter alene, like innlysende er det at disse spørsmål kaller på samarbeid mellom myn-

dighetene, bedriftene, arbeiderne og funksjonærene. Som et ledd i dette samarbeid, ser en Regjeringens initiativ i 1947, da Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen ble oppnevnt, og det mandat komiteen fikk. Landsorganisasjonen er enig i at grunnlaget for den størst mulige produksjon etter samfunnsmessige behov, bør legges til rette, blant annet ved rasjonaliseringslovgivningen. Lovkomiteen har her på en høyst fortjenstfull måte tatt fatt på et nybrottsarbeid. En må ta avstand fra den agitasjon som har vært drevet fra enkelte grupper mot forslaget til rasjonaliseringslov. Denne agitasjon kan bare sees som uttrykk for manglende evne og vilje til å tilpasse egeninteressene etter tiltak som skal komme samtlige samfunnsmedlemmer til gode.

I avsnitt III vil en komme nærmere inn på de enkelte punkter i komiteens forslag til lov. Landsorganisasjonen vil imidlertid først berøre enkelte prinsipielle sider ved hele problemkomplekset som rasjonaliserings spørsmålet byr på.

II.

Spørsmålet om rasjonalisering av den økonomiske virksomhet i videre forstand har tre sider:

1. Effektivisering av planlegging, arbeidsinnsats og produksjonsutstyr ved den enkelte bedrift.
2. Bedre organisasjon og tilpassing av virksomheten innenfor den enkelte bransje eller næringsveg.
3. Utvikling av de næringsveger hvor landet har naturlige forutsetninger for å produsere billig og effektivt.

Gjennom sin formulering «Rasjonalisering, bedre organisasjon og utbygging av den økonomiske virksomhet», har Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen funnet et dekkende og samlende uttrykk for det problemområdet vi her står overfor. Det spenner i virkeligheten meget vidt; fra bedre verktøy for den enkelte arbeider til langtidsplaner for landets økonomiske utbygging, og det vil naturlig nok i denne uttalelse bare være mulig å komme inn på en del av de spørsmål som reiser seg i denne forbindelse.

Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen har i formålsparagrafen i sitt lovutkast pekt på en rekke av de sentrale arbeidsoppgavene. De viktigste er etter komiteens oppfatning:

1. Fremme av forskning.
2. Større produktivitet ved den enkelte bedrift gjennom modernisering og bedring av produksjons- og arbeidsmetoder.
3. En mer rasjonell plasing av bedriftene ut fra et samfunnsøkonomisk synspunkt.
4. Stimulere samvirket mellom bedriftene for å fremme standardisering, produksjons- og markedsfordeling, bygging av felles anlegg for halvfabrikata, felles kontroll med varene, koordinering og rasjonalisering av innkjøps- og salgsorganer.
5. Bedre kapasitetsutnyttning gjennom tilpassning av forholdet mellom produksjon og behov.
6. Gjennomføring av undersøkelser, og prøvedrift og iverksetting av tiltak for å sikre økt tilgang av råstoffer.

For sammenhengens skyld kunne vi blant annet føye til fremme av en *sunn* konkurranse på områder hvor dette kan ventes å gi gunstigere resultater enn organisert samarbeid på privat eller offentlig basis.

En kan vel gå ut fra at det hersker en utbredt enighet om ønskeligheten av å sette i gang en omfattende rasjonaliseringsoffensiv for å løse disse oppgavene. De tar alle til syvende og sist sikte på en effektiv utnyttning av våre naturrikdommer og produksjonsmuligheter, hindring av sløseri med materialer og arbeidskraft og øking av den personlige arbeidseffektivitet.

En trenger ikke å foreta særlig dyptgående studier for å klarlegge hvilke store muligheter for framstøt vi har på dette område i Norge.

I jordbruket har vi det brennende spørsmålet om rasjonelle bruksstørrelser, som gir familien skikkelig utkomme og muliggjør rasjonell utnyttning av arbeidskraft og maskinpark. Løsningen av dette problem henger også i høy grad sammen med spørsmålet om samvirke med sikte på effektiv utnyttning av felles maskinpark, for å nevne én side av effektiviseringsproblemet i denne næring. Dette er i virkeligheten et problem med dyptgående perspektiver, hvor den utvikling som er blitt innledet i den senere tid, vel bare er en sped begynnelse.

I fiskeriene har vi spørsmålet om *oversyssettingen*, som bare kan løses ved en omfattende alternativ utbygging av næringslivet d.v.s. en økonomisk og sosial strukturendring som innenfor et rimelig tidsrom ikke «løser seg av seg selv.»

I industrien finnes det et veld av muligheter for å øke effektiviteten. Vi har etter krigen hatt tallrike studiedelegasjoner fra Norge til utlandet, og omvendt. Å lese deres rapporter har på samme tid vært forstemmende — og oppløftende. Forstemmende fordi de har gitt oss så mange eksempler på hvor dårlig vi ligger an, f. eks. når det gjelder planlegging, koordinasjon og ledelse av produksjonen ved de enkelte bedrifter — og oppløftende fordi de gir oss en aning om hvilke muligheter vi har. Det finnes eksempler på at utenlandske eksperter, som har gått igjennom norske bedrifter, har kunnet øke produktiviteten med 50—75 pst. på en rekke ledd i produksjonsprosessen uten mer slit for arbeiderne og uten større kapitalinvesteringer. En amerikansk ekspert, som har gått i gjennom en norsk industrigren, hevder at maskin-kapasiteten er omtrent 40 pst. større en nødvendig for den nåværende produksjon. Han pekte i denne forbindelse på de korte produksjons-serier, forskjellige størrelser og en stor variasjon av materialer og modeller som *ett* av problemene. Denne kritikken kan for øvrig overføres på en rekke andre områder av norsk industri, om enn i varierende utstrekning. Selv om det kan være grunn til å ta en del av kritikken med forbehold og selv om særlige forhold med hensyn til markedsstørrelsene her i landet gjør seg gjeldende i en annen grad enn i større land, finnes det neppe noen som benekter mulighetene for høyere produktivitet gjennom organisert samvirke på disse områder. Vi har skogsbygger med inntil 30 sagbruk og i treforedlingsindustrien har vi en overkapasitet på 30—35 pst. i forhold til den innenlandske råstoff-tilgangen, et problem som må angripes så vel på råstoff- som fored-lingssiden. Det kan nevnes tallrike andre eksempler på strukturelle svakheter og muligheter for effektivitetsøkning innenfor denne viktige næringsveg, som svarer for en tredjedel av landets produksjon.

Hele omsetningsapparatet er et kapitel for seg. Det kan pekes på varefordyrelser i distribusjonsprosessen som virker absolutt uforståelig

for den alminnelige forbruker. På en rekke områder finnes det eksempler på at kostnadene ved å omsette varene langt overstiger fabrikkasjonskostnadene. Innenfor ett enkelt vareområde som manufaktur og hvitevarer, finnes det bare i hovedstaden antakelig nærmere 200 firmaer som er — eller kaller seg for — grossister eller agenter. Det kan umulig være rasjonelt. Som et eksempel i en annen retning, kan nevnes at en av byens gater har et stort antall møbelforretninger som ligger i en gjennomsnittlig innbyrdes avstand av et halvt hundre meter. I dette tilfelle ser det med andre ord ut til at «konkurransen» gjennom priser, service og kvalitet ikke har vist noen synderlig evne til å skjulte ut de minst effektive, slik teorien forutsetter. En har i det hele tatt et bestemt inntrykk av at framveksten av omsetningsapparatet i høy grad har vært tilfeldig, at bedriftsenhetene i svært mange tilfeller er små, og at det finnes for mange «hender i omsetningen». Det synes å foreligge et påtakelig behov for en bevisst organisering av vareomsetningen, som måtte kunne bringe forbrukerne betydelige fordeler og innebære en nasjonaløkonomisk vinning. Bare en inngående analyse av disse spørsmålene vil kunne gi svaret, og en slik analyse må foretas.

Det har i etterkrigstiden skjedd en rivende økonomisk utvikling i Norge, og landet har vært inne i en ekspansjonsperiode som aldri før i sin historie. Men krigsårene satte oss tilbake i forhold til mange av våre konkurrenter, og de få problemer som er berørt foran, viser at vi har store arbeidsoppgaver foran oss. Problemets omfang blir forsterket gjennom befolknings situasjonen og den skjerpede internasjonale konkurranse, på kortere sikt som følge av framstøtene fra de tapende nasjoner i den annen verdenskrig, og på lengre sikt som følge av den veldige økonomiske ekspansjon som i dag såvidt kan skimtes i verdens underutviklede landområder. Behovet for en landsomfattende rasjonaliseringsoffensiv skulle derfor ligge klart i dagen, og problemenes omfang og karakter er etter Landsorganisasjonens oppfatning, av en slik art at de bare kan løses gjennom en aktiv medvirkning fra det offentliges side.

*

Samfunnet har i våre dager til rådighet et omfattende register av direkte og indirekte virkemidler for å fremme større produktivitet, og en har i årene etter krigen skaffet seg en utstrakt erfaring med hensyn til deres virkeområder, fordeler og begrensninger. Det er videre blitt bygd opp organer for å fremme samarbeidet og gjøre det mulig for alle parter i produksjonen å øve innflytelse på disposisjoner og retningslinjer, for på den måte å legge grunnlaget for en rasjonell utvikling i de enkelte bedrifter og næringer.

Erfaringene fra etterkrigstiden er både gode og dårlige. Mye av det bestående har varig verdi, men det står heller ikke til å nekte at mange av de forventninger en har hatt ikke er blitt innfridd. I det følgende skal Landsorganisasjonen gå gjennom enkelte sider av disse spørsmålene og legge fram sitt syn på de retningslinjer og tiltak som bør komme på tale.

Den alminnelige økonomiske politikk.

Det er ikke her nødvendig å gå i detaljer når det gjelder de muligheter den økonomiske politikk gir for å fremme en gunstig utvikling av samfunnsøkonomien. En har i så måte fått atskillig erfaring i den tid som er gått siden utbruddet av depresjonen i mellomkrigsårene.

Den teoretiske innsikt i problemene er også blitt betydelig utvidet. Til dette kommer at det psykologiske grunnlag for en offentlig medvirkning i våre dager er atskillig gunstigere enn før, selv om det alltid vil være meget delte meninger om hvor grensene bør gå. På denne bakgrunn vil Landsorganisasjonen bare fremheve følgende:

Det alminnelige krav som må stilles til den økonomiske politikk, er at den legger forholdene til rette ved å skape et *klima* for rasjonalisering. Dette klima kan skapes ved å utforme budsjettpolitikken, skattepolitikken, pengepolitikken etc. på en slik måte at de stimulerer rasjonaliseringsarbeidet i næringslivet. Ved skattelettelser, som settes inn på de «strategisk» riktige punkter, kan en fremme viktige nøkkelindustrier av stor betydning for den almene økonomiske utvikling, og erfaringene på dette område fra etterkrigstiden må i det store og hele sies å være positive. Gjennom reising av ny industri for Statens regning, har en også kunnet legge grunnlaget for en rik utvikling i nye distrikter og områder hvor f. eks. arbeidskraften tidligere ikke hadde en tilstrekkelig produktiv anvendelse. Overføring til offentlig eie er blitt brukt på områder hvor dette har fortonet seg som den mest effektive løsning.

De alternative muligheter for å gripe inn som her er praktisert, avhengig av forutsetningene og problemene i de konkrete tilfeller, vil etter Landsorganisasjonens oppfatning kunne brukes med et gunstig resultat også i tiden framover. En skulle kunne anta at etter hvert som de alminnelige økonomiske forhold normaliseres, betyr det at presserende og dominerende akutte problemer av spesiell art, som f. eks. betalingsproblemet eller inflasjonsproblemet i etterkrigsårene, ikke blir så framherskende som før. Dette gir myndighetene større handlefrihet og skulle muliggjøre disposisjoner som i enda større grad enn før blir preget av hensynet til rasjonalisering og effektivisering. En må således kunne vente at ikke minst en mer elastisk og differensiert skattepolitikk vil gi positive resultater når det gjelder å legge forholdene til rette og fremme en gunstig *sammensetning* av de private investeringer, slik at formål med høy samfunnsmessig betydning får prioritet. Det synes klart at i den grad den direkte regulering, skapt av kriseforhold, blir innskrenket, blir det til gjengjeld nødvendig å bruke de indirekte økonomiske virkemidler på en slik måte at en oppnår noe av den samme selektive virkning som den direkte regulering gir. Men dette krever at en til en viss grad bryter med det tradisjonelle synet på finans- og skattepolitikken.

Om *utbyttereguleringen* kan det sies at den skaper en av forutsetningene for rasjonalisering i den enkelte bedrift ved at en stor del av overskuddet «blir i bedriften». Den medvirker til å skape et sterkere finansielt grunnlag for videre utbygging, og alt taler for at den bør bli en permanent del av vårt økonomiske system, noe som også er fortsatt gjennom forslaget til prislov. Når det gjelder tanken om å gi større utbytte for å fremme risikobetonte tiltak som *kan* bli av stor samfunnsmessig betydning, har Landsorganisasjonen ikke noe å innvende. Men en vil peke på at arbeidere og funksjonærer i slike tilfeller også har et innlysende krav på ekstra godtgjørelse. Aksjonærene satser sin kapital, arbeiderne sin arbeidskraft. Går det galt, blir *begge* parter skadelidende, ikke bare aksjonærene.

Det hersker alminnelig enighet om at *økt anvendelse av importen for å fremme høyere produktivitet*, kan gi meget gunstige resultater i den

nåværende situasjon. Det er på det rene at den avsperring som etter krigen var nødvendig av hensyn til betalingsbalansen, har resultert i framvekst av næringsvirksomhet som ikke alltid har eksistensberettigelse på lengre sikt. Ved innføringen av frilistene har det funnet sted en gunstig sanering på en rekke områder, og den faglærte arbeidskraft synes i stigende grad å komme tilbake til de mer effektive bedrifter. Denne prosess bør føres videre så langt betalingsmessige hensyn gjør det mulig. På lengre sikt kommer her spørsmålet om *tollpolitikken* inn. Det rasjonelle utgangspunkt for denne må være å medvirke til at vi får en økonomisk ekspansjon på de områder hvor vi har naturlige forutsetninger, eller hvor vi av andre grunner finner det riktig å opprettholde økonomisk virksomhet i et bestemt omfang. Et studium av tollpolitikken i mellomkrigstiden vil sikkert gi som resultat at den ofte tjente ganske andre formål enn å stimulere en rasjonell utvikling av næringslivet. Dette må selvsagt sees på bakgrunn av arbeidsløsheten og den mangelfulle evne som da var til stede hos det offentlige, når det gjaldt å legge grunnlaget for en økonomisk ekspansjon som kunne absorbere arbeidskraften i de «riktige» og «naturlige» næringer. Dette er naturligvis en komplisert oppgave, men det skulle være klart at hvis det føres en alminnelig økonomisk politikk som gir arbeidsmuligheter for alle, vil en bevisst anvendelse av tollpolitikken for å skape konkurranse og fremme høyere produktivitet kunne gi meget gode resultater. Mye vil her avhenge av arbeidskraftens mobilitet, et spørsmål som er nærmere omtalt nedenfor.

Den direkte planlegging.

Områdeplanleggingen utgjør et av de mest positive framstøt som er gjort etter krigen. Den kan ikke vurderes under en kortsiktig synsvinkel, da det arbeid som er gjort og gjøres på dette området, i sine virkninger er av en utpreget langsiktig karakter. I Nord-Norgeplanen har vi imidlertid et eksempel på hva områdeplanleggingen kan føre til, når den følges opp av konstruktive planer med sikte på å heve produktiviteten i en hel etterliggende landsdel. Områdeplanleggingen tar sikte på en allsidig og avbalansert utbygging av næringslivet i de enkelte områder så langt de naturlige ressurser gjør det mulig, med sikte på ikke bare en full, men også en rasjonell sysselsetting, som øker produktiviteten og etter hvert gjør det mulig for de forskjellige distrikter å stå på egne ben, uavhengig av sosiale inntektsoverføringer.

I sin nåværende fase har områdeplanleggingen i første rekke tatt sikte på en kartlegging eller «fotografering» av landsdelenes ressurser og produksjonsmuligheter, og mye arbeid er allerede unnagjort på dette felt. Men arbeidet er ikke avsluttet ved å peke på mulighetene for investeringer og utbygging. Privatøkonomisk lønnsomhet faller ikke alltid sammen med en samfunnsøkonomisk lønnsomhet. De problemer som områdeplanleggingen peker på eller avdekker, kan bare løses ved en bevisst organisering av den økonomiske utbygging. Nord-Norgeplanen er ett eksempel, og Landsorganisasjonen mener det vil være riktig etter hvert å følge etter med tilsvarende planer for andre områder.

Det vil etter Landsorganisasjonens oppfatning være en riktig tanke når den egentlige kartlegging er avsluttet, å forenkle områdekontorene og legge dem inn under fylkesadministrasjonen som et permanent næringsøkonomisk kontor som står til disposisjon for såvel offentlig som privat initiativ i de forskjellige landsdeler. Deres oppgave vil da bli i

samarbeid med myndighetene og næringslivet å legge til rette materialet og medvirke til utformingen av de forskjellige utbyggingsplaner og deres gjennomføring. Vi vil på den måten kunne få «områdebudsjetter» eller langtidsplaner for de enkelte distrikter, som vil kunne bli av den aller største betydning for den økonomiske utvikling. Det er særlig viktig at en her søker å utnytte det *lokale initiativ*, slik at Storting og Regjering først og fremst kommer inn i bildet gjennom finansielle støttetiltak.

Konkurransesamarbeid eller kontrollert samarbeid?

De problemer som er knyttet til arbeidet med å fremme større produktivitet, henger nøye sammen med konkurransen og konkurransereguleringenes rolle i samfunnsøkonomien. De nye bestemmelser om kontroll med konkurransereguleringene er som kjent tatt inn i Regjeringens proposisjon om ny prislov, og Landsorganisasjonen har i sin uttalelse om Pris- og rasjonaliseringslovkomitéens utkast til prislov gitt uttrykk for sin vurdering av disse spørsmål. Disse ting må sies å være av den største betydning for den alminnelige effektivitetsutvikling i næringslivet, og Landsorganisasjonen vil i denne uttalelse nytte høve til å gi en nærmere utdyping av enkelte prinsipielle sider av spørsmålene.

Det er ikke mulig å svare et enten-eller på det spørsmål som er reist ovenfor. I et samfunn med uhemmet konkurranse vil problemet bestå i å finne former for å avdempe konkurransen og fremme et visst samarbeid for å hindre unødig spill og sløsing med materialer og sikre tryggere arbeidsforhold for den enkelte. Omvendt vil det i en situasjon hvor næringslivet er gjennomsyret av et nett av private konkurranseregulerende avtaler, i mange tilfeller bli en samfunnsoppgave å fremme friere forhold for å hindre at samarbeidet mellom produsentene fører til stivhet i det økonomiske systemet og manglende kapasitetsutnyttning som i siste instans innebærer en beskatning av forbrukerne.

Det kan neppe være tvil om at en i dagens situasjon vil kunne øke effektiviteten på en rekke områder i næringslivet ved å tvinge igjen skarper konkurranse, ikke minst priskonkurranse. En sunn konkurranse vil føre til at de minst effektive bedrifter gradvis skjultes ut og hvis utviklingen foregår på en rolig måte og i et rimelig tempo, vil denne prosess kunne gi et gunstig resultat fra et samfunnsøkonomisk synspunkt. Det kan neppe være tvil om at en rekke av de avtaler som eksisterer i dag, først og fremst har til formål å ivareta privatøkonomiske interesser hvor hensynet til forbrukerinteressene kommer i annen rekke. Dette gjør seg særlig gjeldende ved kartellavtaler som tar sikte på produksjonsfordeling mellom eksisterende bedrifter innenfor bransjer hvor den samlede kapasitet er større enn behovet tilsier. I slike tilfeller vil en skjerpet kontroll som enten medfører oppløsning eller modifikasjon av avtalene, framtre som meget ønskelig fra et samfunnsmessig synspunkt.

En effektiv monopolkontroll og kontroll med de private reguleringer for å framtvinge større konkurranse, må antas å få stigende betydning i tiden framover, dels som følge av den grunnleggende tendens til selvregulering som er til stede i selve systemet, og dels fordi kartelliseringen kan ventes å tilta i omfang under mer normale økonomiske forhold med bedre balanse på varemarkedet. Landsorganisasjonen mener derfor at dette spørsmål må vies den største interesse i det arbeid som nå

skal legges opp for å fremme større effektivitet og en mer rasjonell produksjon og omsetning.

Disse spørsmålene har imidlertid flere sider.

For det første er det klart at Landsorganisasjonen ikke kan akseptere en utvikling som kaster større eller mindre grupper av arbeidere og funksjonærer ut i arbeidsløshet. Det er naturligvis riktig at hvis konkurransen skal ha en mening, må den også føre til en omgruppering av arbeidskraften i en mer rasjonell retning, det er den eneste mulighet for å øke levestandarden på lengre sikt. Men det må da være en selvskreven forutsetning at myndighetene skaper det nødvendige grunnlaget for omskolering av arbeidskraften, og at det føres en generell økonomisk politikk som holder næringslivets evne til å suge opp ledig arbeidskraft på et høyt nivå. Hvis større konkurranse og dermed sammenhengende effektivisering skaper arbeidsløshet av lengre varighet, vil resultatet foruten de sosiale og menneskelige problemer som oppstår, bli at de samfunnsmessige fordeler som rasjonaliseringen gir, viskes ut gjennom de samfunnsmessige omkostninger som arbeidsløsheten i seg selv skaper. Synet på de konkurransefremmede tiltak må derfor for Landsorganisasjonen i høy grad bli alternativ avhengig av den alminnelige økonomiske politikk for øvrig. En har mange erfaringer fra mellomkrigstiden for at den arbeidskraft som ble frigjort gjennom rasjonalisering, på grunn av myndighetenes passive politikk ble gående og virksom i lange perioder med et tilsvarende samfunnsøkonomisk tap som resultat.

For det annet finnes det områder der de strukturelle forhold er slik at individuell konkurranse fører til store skadevirkninger av såvel økonomisk som sosial art. Framveksten av reguleringslovgivningen i f. eks. fiskeriene og jordbruket, er de beste bevis på at kontrollert samarbeid frambyr seg som den beste løsning i en rekke tilfeller. Framveksten av samvirkeorganene både i produksjon og omsetning har likeledes skapt sunnere forhold, som har resultert både i større stabilitet og effektivitet. Det kan neppe være tvil om at det i en rekke tilfeller, særlig når det gjelder strukturrasjonaliseringen, vil kunne oppnås en betydelig øking av bransjens effektivitet gjennom et mer organisert samarbeid som tar sikte på standardisering, felles anlegg av halvfabrikata, reduksjon av typer og modeller etc. Et slikt samarbeid vil også minske risikoen for feilinvesteringer. Det sier seg selv at hvis graden av samarbeid til avløsning av ufruktbar konkurranse stiger, betyr dette at det offentlige i tilsvarende grad må skjerpe sin kontroll på vegne av forbrukerne som ellers — stilt overfor en organisert gruppe av produsenter — vil være hjelpeløse.

Regjeringen bør overveie spørsmålet om i samråd med bransjeorganene å finne fram til former for kontroll med nyetableringer for å unngå at det oppstår en utpreget overkapasitet i forhold til behovet. Jfr. rasjonaliseringslovutkastet § 16. Dette problem vil særlig kunne oppstå i bransjer hvor behovet for startkapital er lite. Gjennom større konkurranse kan selvsagt utvekster skjæres bort, men dette vil i mange tilfeller framstille seg som en unødvendig og kostbar omveg. Det er fra næringslivets side i en menneskealder blitt drevet etableringskontroll i en eller annen form, og det skulle være mulig å finne fram til former som sikrer samfunnets interesse for en rasjonell produksjon og omsetning uten å stenge verdifullt initiativ ute.

Organer til fremme av produktivitet.

a. *bransjerådene.*

Bransjerådene har i lov av 6. juni 1947 fått fastlagt sitt arbeidsområde. Det framgår av loven at bransjerådene har fått til oppgave å utarbeide og fremme forslag som tar sikte på å høyne produktiviteten innenfor den enkelte bransje. En av hovedoppgavene for bransjerådene er å medvirke til en bedre samordning av de enkelte bedrifters og myndighetenes arbeid for effektivisering og utbygging av vedkommende industrigren. Loven fastslår blant annet følgende saker som bransjerådene skal behandle: Utnytting av forskningens resultater, fordeling av arbeidsoppgaver, opprettelse, utvidelse, omlegging eller nedlegging av bedrift, kartlegging av bransjens tekniske og økonomiske virksomhet, teknisk og organisatorisk rasjonalisering m. m.

Skal man vurdere rådenes virksomhet, må man først få klart for seg at bransjerådenes arbeid er rådgivende, og at rådene er samarbeidsorganer og da selvsagt i vesentlig grad avhengig av den tillit som blir vist dem. Det er etter Landsorganisasjonens oppfatning ennå for tidlig å felle noen kategorisk dom over rådenes arbeid eller de resultater som en kan peke på.

Enkelte utvalg har uten tvil utført et betydelig arbeid mens andre tydeligvis ikke er kommet skikkelig i gang. Etter Landsorganisasjonens oppfatning skyldes dette siste forhold i vesentlig grad at bedriftenes representanter i enkelte utvalg ikke har vist noen velvilje til å gå innpå et reelt samarbeid for å løse de foreliggende oppgaver. Landsorganisasjonen vil ikke unnlate å peke på at det gjennom bransjerådene burde være muligheter for å løse en rekke problemer som industrien ikke *kan* løse på egen hånd eller ikke *bør* løse alene uten at det også kommer inn synspunkter som tar omsyn til de krav som ut fra en samfunnsmessig vurdering må komme med, og som også tar omsyn til de arbeidere og funksjonærer som har sin beskjeftigelse og ofte gjennom sin utdanning hele sin skjebne knyttet til en bestemt industri.

At det kan framkomme meningsforskjell på enkelte, og til dels viktige områder, bør ikke i seg selv være grunnlag for at saker av avgjørende betydning for en industrigren, den enkelte bedrift eller de ansatte, ikke skal bli behandlet på en lidenskapsløs måte i bransjerådene.

Ser en nærmere på det arbeid som bransjerådene har utført siden 1947, synes det som om rådene, som følge av de endringer som har funnet sted (særlig i løpet av 1951) med omsyn til forsyningssituasjonen, vår betalingsbalanse, utvidet frilisting og import av produksjonsutstyr og ferdigvarer, står overfor nye viktige arbeidsoppgaver av mer varig karakter enn de arbeidsoppgaver som i den tidligere aktuelle situasjon nødvendigvis kom i forgrunnen.

Noe av det grunnleggende arbeid som de fleste bransjerådene har gjort, vil utvilsomt kunne få varig verdi dersom de påbegynte tiltak følges opp og videreføres. Landsorganisasjonen vil her blant annet peke på det grunnleggende kartleggingsarbeidet som flere av rådene tok fatt på som en av de første arbeidsoppgaver. De bearbejdede oppgaver bygget i det vesentlige på oppgaver fra den enkelte bedrift, supplert med opplysninger hentet fra tilgjengelig offentlig statistikk og produksjonsoppgaver. Dette materialet fikk stor betydning da det siden gjennom rådene ble gitt anbefalinger om fordeling av den disponible valuta og byggekvote.

Etter at importrestriksjonene for produksjonsmidler og ferdigvarer delvis er opphevd, har rådene tidligere arbeid med disse spørsmål fait vekk. Men dette har også i stor utstrekning medført at den oversikt som flere av rådene satt inne med om bransjenes økonomiske effektivitet og tekniske standard, ikke er ført å jour, og det grunnleggende arbeid som ble gjort, vil etter hvert bli verdiløst. Det kan ikke være tvil om at skal rådene kunne utføre et nyttig arbeid som følger de linjer som er trukket opp i loven, er dette ikke mulig uten pålitelige og åjourførte oversikter over bransjens effektivitet på alle områder.

Loven hjemler rett til å innhente alle opplysninger som er nødvendig for et slikt formål. Det er imidlertid på det rene at en effektiv kartlegging av de enkelte bransjer er et meget omfattende og tidkrevende arbeid. Det framgår av de fleste stortingsmeldinger som hittil foreligger om rådenes arbeid, at sekretariatene ikke har arbeidshjelp nok til å påta seg disse oppgaver. Landsorganisasjonen ser det derfor som en meget viktig sak at sekretariatene styrkes på en slik måte at de kan være i stand til å innhente, bearbeide og i det hele tatt så effektivt som mulig legge forholdene til rette for et effektivt arbeid i rådene. De oversikter og anbefalinger som på denne måte kan tilflyte de interesserte parter, vil etter Landsorganisasjonens oppfatning kunne bli av stor interesse og praktisk betydning også utenom rådene. Rådene bør i denne sammenheng undersøke i hvilken utstrekning det vil være hensiktsmessig å trekke inn andre institusjoner i rådenes arbeid for å foreta undersøkelser på enkelte spesialfelt, f. eks. Høyskolen i Trondheim, Handelshøyskolen i Bergen o.s.v.

Uten å gå i detaljer vil Landsorganisasjonen framheve at formålet med å innhente og bearbeide slike opplysninger måtte være å skaffe opplysninger som grunnlag for inngående og saklig vurdering av bransjens effektivitet, herunder spørsmålet om rasjonalisering av produksjon, omsetning, strukturrasjonalisering m. m.

Videre vil Landsorganisasjonen peke på at bransjerådene i større utstrekning enn hittil bør søke direkte kontakt med de enkelte bedrifter. Dette kan skje ved at rådene eller de enkelte arbeidsutvalg kombinerer sin møtevirksomhet med bedriftsbesøk. Etter instruks for rådene, gitt ved kgl. res. av 12. september 1947, er det i § 8 fastsatt at det ved reiser innenlands forutsettes at det konfereres med vedkommende departement. Det er således etter instruksen ikke noe til hinder for en ordning som nevnt ovenfor, under forutsetning av departementets tillatelse. Når Landsorganisasjonen vil peke på dette, er det fordi det kan ha sammenheng med bevilgninger til rådenes arbeid.

Landsorganisasjonen vil også peke på at det i framtiden bør overveies om ikke bransjerådene i større utstrekning enn hittil bør offentliggjøre mer om det arbeid som blir utført. Av hensyn til lovens bestemmelser om taushetsplikt, må slike informasjoner sendes ut fra sekretariatene. Dette bør være et viktig ledd i rådenes arbeid, og det understreker nødvendigheten av at sekretariatene får den nødvendige arbeidshjelp.

b. produksjonsutvalgene.

Produksjonsutvalgene har som kjent sitt utgangspunkt og arbeidsområde fastsatt i overenskomst mellom de to hovedorganisasjoner Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, og berører for så vidt ikke lovgivningen direkte. Ser en imidlertid på

formålet med opprettelsen av produksjonsutvalgene, vil det være klart at en i en vurdering over produktivitetsspørsmål og rasjonalisering, i første rekke innenfor den enkelte bedrift, også må trekke produksjonsutvalgenes arbeid inn i bildet.

De fleste produksjonsutvalg kom i arbeid i første halvår 1947. Uten at en her skal gi seg inn på noen vurdering av det arbeid som produksjonsutvalgene har utført, er det realistisk å peke på at utvalgene i det store og hele ikke har svart til forventningene, men at det enkelte steder kan påvises resultater som er så oppmuntrende at det gir grunn til å tro at produksjonsutvalgene kan bli nyttige organer for fremme av rasjonalisering og økt produksjon om det videre arbeid legges tilfredsstillende til rette.

Både på arbeidsgiversiden og lønnstakersiden har en i den senere tid gjennomført eller arbeider med planer og tiltak som kan sette utvalgene i stand til på en bedre måte å fylle sin plass i produksjonslivet. Det gjelder særlig instruksjons- og opplæringsvirksomhet. Landsorganisasjonen har imidlertid kommet til den oppfatning at disse tiltakene ikke rekker langt nok og ikke har det nødvendige omfang. Det synes klart at en grundig opplæring av arbeider- og funksjonærrepresentantene i driftsøkonomi, driftsteknikk, planleggingsproblemer etc. i høy grad vil bidra til på saklig grunnlag å øke deres innflytelse, hjelpe dem til å finne seg til rette med problemstillingen, og i det hele tatt øke deres muligheter for å gjøre en effektiv innsats for å høyne produktiviteten. Skal en nå dette målet innen rimelig tid, kommer en imidlertid ikke utenom en større offentlig aktivitet på dette område. Landsorganisasjonen vil derfor foreslå at myndighetene nå tar initiativet til å utarbeide en landsomfattende plan for utdanning og opplæring av arbeider- og funksjonærrepresentantene i utvalgene. Kursene burde være av flere måneders varighet og legges på hensiktsmessige steder ut over landet, slik at alle grupper kan bli dekket. Utgiftene bør dekkes av det offentlige, eventuelt med økonomisk støtte fra bedriftene og de interesserte organisasjoner. En slik investering i opplæring vil være direkte økonomisk lønnsom og kan ikke avvises av «finansielle grunner». En øking av effektiviteten i industrien med bare 0,5 pst. betyr en rell økonomisk vinning for landet på 30—40 mill. kroner, så det kan neppe være tvil om at en «investering i utdanning» som antydnet foran, i høy grad vil betale seg selv. Produksjonsutvalgene vil også ofte komme til å behandle spørsmål der forskning og praktisk erfaring i de senere år har nådd store resultater, både nasjonalt og internasjonalt. Disse resultater og erfaringer kan ikke tilflytte produksjonsutvalgene på noen annen måte enn gjennom en bedre informasjon og opplæring.

For øvrig vil Landsorganisasjonen peke på at det i mange industriland, først og fremst i England og U.S.A., ved en rekke universiteter og høyskoler drives en omfattende skoling av ikke akademikere på et noe høyere plan enn det som er tenkt på for produksjonsutvalgene. I disse spesialkurs deltar det regelmessig folk fra fagbevegelsen (Trade Union Engineering, Industrial Engineering). Det ville være ønskelig om tilsvarende planer kunne utarbeides for Norges vedkommende, og eventuelt bli satt i verk ved Norges Tekniske Høyskole eller andre høvelige institusjoner.

c. produktivitetsinstitutt?

Vi har for tiden en rekke organer og institusjoner som arbeider med forskjellige sider av produktivetsproblemer. Det synes etter Lands-

organisasjonens oppfatning å være behov for et koordinerende og initiativtakende topporgan som også skal kunne fungere som rådgivende organ for myndighetene og de interesserte organisasjoner.

Det er slike tanker som delvis lå til grunn for forslaget om et produktivitetråd for industrien, og det er vel delvis også erkjennelsen av behovet for et slikt organ som har fått Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen til å foreslå opprettet et Rasjonaliseringsråd. En må kunne gå ut fra at det neppe vil være behov for mer enn ett organ av denne karakter, og at det derfor må skje en samarbeiding av de forskjellige forslag.

I denne forbindelse vil imidlertid Landsorganisasjonen reise spørsmålet om det ikke ville være riktig å opprette et større «produktivitetssentrum» eller «produktivitetsinstitutt» som i en viss utstrekning kunne forene de arbeidsoppgaver som de to foran nevnte råd var tiltenkt, og som dessuten gikk et skritt *videre* med hensyn til arbeidsoppgaver og virkemåte. Et slikt institutt burde være frittstående og ta sikte på så vel praktiske som vitenskapelig arbeidsoppgaver, enten for egen regning eller ved å medvirke til at arbeidet på de forskjellige felter ble bedre koordinert og tilrettelagt.

Instituttet burde omfatte både industri og omsetning og vil således kunne ta seg av mange aktuelle arbeidsoppgaver. Det bør drive opplysningsvirksomhet om produktivitetsspørsmålene. Det kunne ta seg av forskjellige forskningsoppgaver med sikte på å klarlegge kapasitets-, struktur- og distribusjonsproblemer, analysere de forskjellige bransjers økonomiske bæreevne og investeringsbehov, sørge for at internasjonale erfaringer på produksjonen og omsetningens område gjennom anbefalinger til myndighetene og næringslivet blir klarlagt og tilpasset norske forhold osv. Det burde også fungere som et rådgivende organ og i det hele tatt være en koordinerende og samlende institusjon med det generelle formål: å medvirke til rasjonalisering og økt produktivitet.

En rekke land har allerede opprettet liknende organer, og Landsorganisasjonen mener det skulle være all grunn til å gjøre et forsøk i Norge. Tanken må da først selvsagt grundig gjennomdrøftes med alle interesserte parter før det eventuelt fremmes konkrete planer. Det er også mulig at loven om bransjeråd i så fall bør søkes omarbeidet, slik at en her får en naturlig samkjøring.

Bevegeligheten på arbeidsmarkedet.

En større bevegelighet på arbeidsmarkedet, så vel geografisk som mellom næringer og de enkelte bedrifter, er en forutsetning for rasjonalisering og høyere levestandard. Bedre organisasjon av arbeidsmarkedet, yrkesopplæring og omskolering gir den enkelte større valgmuligheter til å finne et passende arbeid og skaper en større individuell frihetkjensle. Det øker også mulighetene for å få en mer rasjonell fordeling av arbeidskraften innenfor rammen av den fulle sysselsettingen.

Vi er kommet ganske langt når det gjelder utbyggingen av vår arbeidsformidling, og den dekker i dag hele landet. Men det er flere svakheter ved den. Blant annet er det etter Landsorganisasjonens oppfatning en svakhet at arbeidsformidlingen i dag har kommunal status. Det fører til at formidlingsrådene blir for små og effektiviteten for liten. Arbeidet med formidlingen blir ofte en bistilling, og en kan i slike

tilfeller ikke vente at resultatet alltid blir det gunstigste. Det bør derfor overveies om ikke formidlingsapparatet bør bli statlig, slik at en kan bygge opp mer effektive kontorer som får en naturligere avgrensning etter kommunikasjoner, geografiske og økonomiske forhold.

Det bør være et sentralt krav at alle som reiser og tar arbeidsoppdrag godkjent av arbeidsformidlingen — og som derfor gjør samfunnet en tjeneste — ikke skal ha private utgifter i denne forbindelse. Det er derfor behov for en bedre utbygging av systemet med reisegodtgjørelse, og vi bør likeledes etter hvert komme dithen at det fullt ut gis flyttingsgodtgjørelse hvis arbeidstakeren med familie flytter over til et annet distrikt, enten på grunn av lokal arbeidsløshet i det opprinnelige området, eller fordi det foreligger et påtakelig behov for mer arbeidskraft på nye områder som er i ekspansjon.

Det er i dag mange vansker, ikke minst av boligmessig art, når det gjelder arbeidskraftens bevegelighet, men det må være realistisk å regne med at en utbygging etter de linjer som er antydnet foran, vil medvirke til å fremme større bevegelighet og dermed øke forutsetningene for en effektivisering av næringslivet.

III.

En har i avsnitt II gått gjennom enkelte av de tiltak som allerede er truffet for å fremme samarbeidsvilje, rasjonalisering og produktjonsøkning. En har samtidig gitt uttrykk for den oppfatning at de foreliggende muligheter for å øke produktiviteten ikke er blitt tilstrekkelig utnyttet, og det er pekt på forskjellige tiltak som kan komme på tale. I inneværende avsnitt skal en drøfte det framlagte utkast til egen rasjonaliseringslov som et varig ledd i vår næringslovgivning.

Landsorganisasjonen har tidligere i denne uttalelsen framholdt at en vellykket løsning av rasjonaliseringsproblemene bare kan finne sted gjennom samarbeid mellom partene i næringslivet. En har videre pekt på at en rekke av problemene er av en slik karakter at de bare kan løses ved en aktiv medvirkning fra myndighetenes side, og Landsorganisasjonen ser det foreliggende utkast til lov om fremme av rasjonalisering, bedre organisering og utbygging av den økonomiske virksomhet som et uttrykk for denne grunnleggende tankegang. Lovforslaget bygger på forutsetningen om en positiv rasjonaliseringsinteresse i industri og næringsliv for øvrig, men søker samtidig å skape det nødvendige grunnlag for offentlig medvirkning og finne former for det samarbeid mellom næringsliv og statsmakter, som en må ha rett til å vente i et demokratisk samfunn hvor fellesskapskjensla er levende. Landsorganisasjonen vil her peke på lovkomiteens mandat der det blant annet heter:

«En må midlertidig rekne med at enkelte bedrifter og bransjer alene ikke vil være i stand til å løse disse oppgaver, bl. a. fordi de næringsdrivende ikke får i stand det nødvendige samarbeid, fordi de mangler det økonomiske grunnlag for iverksetting av de nødvendige tiltak, eller fordi reguleringene etter hele sin art og sitt formål bare kan gjennomføres av det offentlige. Komiteen skal derfor utrede spørsmålet om hvordan det offentlige mest effektivt kan medvirke til gjennomføring av en teknisk og organisatorisk rasjonalisering av den økonomiske virksomhet og gi forslag til de nødvendige lovbestemmelser om dette.»

Det kan ikke sees at det fra noe hold framkom innsigelser mot dette mandat når det gjaldt selve dets forutsetning og tilkjennegivende. Rep-

resenanter fra næringsorganisasjonen trådte inn i lovkomiteen, og deres tvil på det tidspunkt gjaldt bare spørsmålet om de lover det var tale om, burde være av permanent eller midlertidig karakter. På denne bakgrunn virker de samme organisasjoners holdning og *prinsipielle* avstandstaken fra lovutkastene ganske forbausende.

En finner det uverdig å behandle en sak som er av så stor betydning for folket, ut fra propagandaformål og med midler som er fremmed utenfor demagogiens område. Landsorganisasjonen vil ikke bare beklage at de store næringsorganisasjonenes holdning til lovforslagene har vært preget av usaklighet. En må også konstatere at selve samarbeidstanken innen næringsliv og industri står i fare for å bli underminert. Bringer motstanden mot lovforslagene dette resultat, må spørsmålet om andre alternativer for å sikre produksjon og omsetning til *alle* samfunnsmedlemmers beste, drøftes snarest mulig. Det burde være klart at tilstandene fra nødsårene 1932—33 ikke kan tillates etablert på ny. Det burde være like klart at slike tilstander vil kunne bli følgen hvis næringslivet setter bom for videre samarbeid om livsviktige og dyptgående økonomiske problemer.

Næringsorganisasjonenes holdning til rasjonaliseringslovutkastet har også virket særlig forstemmende fordi lovopplegget har et så klart produksjonsmessig og samfunnsgagnlig offensivt formål. Etter vår mening har det også vært komiteens uttrykkelige forutsetning at alt skal gjøres for å finne fram til ordninger på frivillig grunnlag. Dette framgår så vel av utkastets § 14 som av innstillingens alminnelige motiver.

Landsorganisasjonen ser det slik at lovforslaget tar sikte på å etablere et generelt lovgrunnlag for de tiltak som er innlysende samfunnsgagnlige. På den annen side søker forslagsstillerne å sikre at de spesielle rasjonaliseringsoppgaver som kan kreve generelle virkemidler, blir så inngående og allsidig vurdert som mulig, og herunder er det stilt opp regler hvoretter Stortingets medvirkning blir nødvendig selv om rasjonaliseringsloven foreligger. Det er med andre ord fullstendig misvisende når det er blitt hevdet at Stortinget gjennom vedtaket av en slik lov «gir fra seg makten.»

Rent prinsipielt kan det diskuteres hvorvidt det vil være riktig å legge grunnlaget for det offentliges medvirkning gjennom en generell lov eller gjennom spesiallover som tar utgangspunkt i de særlige problemer som foreligger i de konkrete tilfeller. Det finnes sterke argumenter for begge synspunkter, og Landsorganisasjonen mener det skulle være mulig å forene dem, jfr. omtalen nedenfor av § 21 i lovutkastet.

Mer spesielt vil en om det foreliggende utkast få bemerke:

Ad § 1: Lovens formål.

Landsorganisasjonen vil foretrekke at bestemmelsen i paragrafens 1. ledd — som bare tar sikte på å angi lovens program — gis følgende formulering: «Denne lov har til formål å medvirke til rasjonalisering, bedre organisasjon og utbygging av den økonomiske virksomhet for å sikre det best mulige produksjonsresultat.»

En mener ellers at punkt 7 i paragrafens 2. ledd kan gå ut. Det betyr ikke at en oppfatter oppregningen i punktene 1—6 som uttømmende, men lovens formål skulle gå klart nok fram av 1. ledd i paragrafen.

Ad § 2: Lovens område.

Bestemmelsen i utkastets § 2, 3. ledd, forutsettes endret i samsvar med den endring prislovforslagets § 2 er gjort til gjenstand for ved Ot.prp. nr. 60 (1952).

Ad § 4: Rådgivende organer etc.

Spørsmålet om å opprette et eget Rasjonaliseringsråd må sees i sammenheng med et påtenkt produktivitetsråd eller et eventuelt «produktivitetsinstitutt». En viser her til avsnitt II i uttalelsen og mener at hvis tanken om et slikt institutt blir realisert, skulle det være mulig å organisere det på en slik måte at det — iallfall i en viss utstrekning — skulle kunne dekke de arbeidsoppgaver som et rasjonaliseringsråd var tiltenkt.

Ad §§ 6 og 7: Saksbehandling, grunngivning etc.

En viser til endringer i prislovforslagets §§ 10 og 11, foretatt ved Ot.prp. nr. 60, og gir sin tilslutning til tilsvarende endringer i forslaget til rasjonaliseringslov.

Ad kapitel IV: Tiltak til gjennomføring av lovens formål.

Dette kapitel bygger på forutsetningen om at det ville være ønskelig å gjennomføre rasjonaliseringstiltak under sentral ledelse på frivillig grunnlag. Hvis dette i unntakstilfelle ikke viser seg å være mulig, tar forslaget sikte på å gi hjemmel til bl. a. begrensning av overflødig nystarting og innskrenkning av bestående bedrifters virksomhet. Kapitlet gir videre bestemmelser om myndighet i samband med flytning av bedrift, tiltak på grunn av vanskjøtting av bedrift og om tvungen avståelse av bedrift når særlige angitte forhold foreligger.

Det er vel særlig disse bestemmelser som har ligget til grunn for den voldsomme reaksjon fra næringslivets side hvor det blir hevdet at hensikten med komiteens forslag her har vært å åpne adgang til en «bred sosialisering av næringslivet». At så ikke er tilfelle skulle med all ønskelig tydelighet framgå av komiteens innstilling der det bl. a. sies (side 234):

«Ved siden av generelle reguleringer vil det etter den foreslåtte lov også være adgang til å gripe inn overfor den enkelte bedrift når det gjelder spørsmål om flytning av bedriften eller en bedrift som er åpenbart vanskjøttet. I begge tilfelle er inngrep betinget av at det bestående forhold fører til *betydelige samfunnsmessige ulemper*. I ekstreme tilfelle kan det også bli tale om avståelse, men dette gjelder bare som en *subsidiær nødutveg* og bare med hensyn til reguleringer som må ansees av stor betydning for almene interesser.»

(Utthevelsene er gjort her).

På denne bakgrunn er det uforståelig for Landsorganisasjonen at komiteen i den propaganda som er ført mot lovutkastet, er blitt tillagt slike intensjoner som antydnet foran.

I forslaget § 21 bestemmes det endelig at det i en del av de tilfellene som er nevnt i dette kapitel, skal gjøres framlegg til Stortinget, slik at tiltak ikke kan settes i verk før Stortinget fatter vedtak om det.

Landsorganisasjonen er av den oppfatning at de tiltak som er nevnt i kapitlet, kan være nødvendige i bestemte situasjoner for å ivareta det

almene vel. Det finnes heller ikke noe i forslaget som kan støte an mot konstitusjonelle prinsipper og rettsoppfatning basert på disse. Historisk og tradisjonelt har en imidlertid behandlet saker av liknende art i *lovs form* når de har vært forelagt Stortinget. Det er i og for seg ingen grunn til å anta at Stortinget ved handling i plenum skulle handle mindre veloverveid og innsiktsfullt enn når behandlingsmåten deles som for lovsakers vedkommende. På den annen side turde det for de saker som er omhandlet her, ikke foreligge behov for fravikelse av den behandlingsmåte som er den tradisjonelle. Spørsmålet om rasjonaliseringsiltak etter loven vil således i praksis komme til å dreie seg om forhold av en mer stabil og strukturell art, der f. eks. tidsmomentet neppe vil være av særlig stor betydning. Landsorganisasjonen mener derfor at § 21 bør endres slik at framlegg til Stortinget, som paragrafen forutsetter, blir foretatt som *ordinære lovframlegg*. En mener videre at denne framgangsmåte bør følges i alle tilfelle hvor det er tale om anvendelse av virkemidler omhandlet i lovforslagets §§ 15—20.

Bestemmelsen i § 21, 2. ledd, skulle da være overflødig, idet Kongen ved provisorisk anordning i henhold til Grunnlovens § 17, vil kunne treffe de tiltak som er påkrevd innenfor rammen av, om enn ikke i strid med, den alminnelige lovgivning.

Ved den ovenfor foreslåtte endring i § 21, finner en også at selve formålet med rasjonaliseringsloven vil komme klarere fram. Den skal fremme oppbyggingen av det administrative apparat som vil være nødvendig med det offentliges medvirkning når det gjelder rasjonalisering, bedre organisasjon og utbygging av den økonomiske virksomhet i landet. Den skal videre gi de alminnelige bestemmelser om rasjonaliseringssakenes behandling, virkemidler ved rasjonaliseringstiltak og etablere nødvendig hjemmel for ileggelse av straff m. m. ved overtredelser av spesielle rasjonaliseringslover og forskrifter gitt av myndighetene ved hjemmel i lov. Det må så bli Stortingets oppgave gjennom den tradisjonelle framgangsmåte å ta stilling til de enkelte rasjonaliseringsoppgaver etter hvert som disse melder seg. På denne måten skulle det etter Landsorganisasjonens oppfatning være mulig å etablere det best mulige samspill mellom den generelle rasjonaliseringslov og de enkelte spesiallover som trenges for løsningen av de konkrete oppgaver.

Ad §§ 22—24:

Landsorganisasjonen viser her til de foretatte endringer i prislovutkastet og forutsetter at tilsvarende endringer blir gjort ved utarbeidelsen av en generell rasjonaliseringslov. Prislov og rasjonaliseringslov bør ikke ha avvikende bestemmelser lenger enn de forskjellige lovformål krever.

*

Landsorganisasjonen har i det foranstående søkt å gi uttrykk for sine synspunkter når det gjelder en del av de problemer og oppgaver vi står overfor i det kommende arbeid med å effektivisere næringslivet. En har med vitende og vilje gitt en bred plass til omtale av problemer som ikke har noen direkte tilknytning til det foreliggende utkast til en rasjonaliseringslov. Dette er gjort fordi spørsmålet om en egen rasjonaliseringslovgivning etter Landsorganisasjonens oppfatning har fått en uforholdsmessig bred plass i diskusjonen i den senere tid. Rasjonaliseringsproblemene har tallrike sider og de må angripes med

mange forskjellige midler. Spørsmålet om en egen lov må derfor sees som *et ledd* i arbeidet, og det har hele tiden vært klart at den skulle brukes som et supplerende virkemiddel i den utstrekning problemene ikke kunne bli løst på et annet grunnlag.

For ytterligere å markere dette standpunkt, ville det etter Landsorganisasjonens oppfatning være riktig om en egen rasjonaliseringslovgivning kunne bli lagt fram som ledd i konkrete planer og tiltak med sikte på å legge et bredt grunnlag for en alminnelig «rasjonaliserings-offensiv». En vil på den måten få det mest realistiske utgangspunkt for vurderingene, og en vil få klart fram det positive og samfunns-gagnlige formål som har ligget til grunn for mandatet til komitéen og for det arbeid som er utført for å finne smidige og effektive former for det offentliges medvirkning.

Det juridiske kontor.

Ved kontoret har vært ansatt 2 jurister og 2 stenografer i full stilling. Dessuten har en delvis også nyttet en tredje stenograf når vedkommende — som er ansatt i Statstjenestemannskartellet — har kunnet avse tid til det.

I årets løp er utsendt 1685 betenkninger og brev. Det er sluttbehandlet 46 arbeidsrettssaker. Herav er 10 vunnet, 6 er tapt (herav 1 ulovlig arbeidsnedleggelse), 23 er forlikt (derav er 6 forlikt under hovedforhandlingen). Kontoret har videre behandlet 89 sivile saker og 36 registersaker. Av de sivile sakene er 19 vunnet, 10 tapt og 3 delvis vunnet. 11 er henlagt etter endt saksforberedelse. 46 saker er forlikt etter at saksforberedelsen var avsluttet. Det er inngått 6 rettsforlik under hovedforhandlingen.

Ved årets avslutning var det 25 arbeidsrettssaker som var anlagt, men ennå ikke pådømt. Det var anlagt og ikke pådømt 83 sivile saker, derav 4 tjenestemannssaker for Tjenestemannsretten, 1 boikottsak, 1 tvistenemndssak og 13 husleiesaker.

Advokat Gustav Sjaastad har i årets løp deltatt som dommer i 5 saker etter Hovedavtalens § 11, pådømt 1 voldgiftssak etter en mellom 2 forbund inngått voldgiftsavtale, og har dessuten deltatt i en rekke forhandlinger mellom hovedorganisasjonene.

I årets løp har Gustav Sjaastad holdt 231 foredrag og forelesninger. Dette arbeid tok i det forløpne år usedvanlig mye tid og førte også til at det utover året var betydelige restanser ved kontoret. Disse er dog opparbeidet ved årets slutt. Da et ikke ubetydelig antall av foredrag ble holdt på offentlige møter med etterfølgende diskusjon til langt utover natten, førte denne del av virksomheten til et arbeidspress som til sine tider var for sterkt.

Pris- og rasjonaliseringslovkomiteen har avsluttet sitt arbeid i løpet av året. Ved årets slutt er Gustav Sjaastad medlem av arbeidstvistikomiteen, politikomiteen og en offentlig komité som skal avgi innstilling om administrative avgjørelser.

O.r.sakfører Arne Kr. Meedby har holdt 16 foredrag og forelesninger om forskjellige faglige og politiske spørsmål. Han har praktisk talt tatt alle rettssaker som har omfattet utenbys reiser, og har dessuten ført de fleste av sakene for Arbeidsretten.

I hele juni måned var Arne Kr. Meedby fraværende, idet han møtte som rådgiver for arbeiderrepresentantene ved Arbeidskonferansen i Genève, mens Gustav Sjaastad i dagene 11.—16. november møtte ved Foore Ouvrières kongress i Paris.

Presse- og informasjonskontoret.

Kontorets leder har i året vært redaktør Alfred Skar med Turid Rohde-Larsen som språkkyndig assistent til 1. oktober, da hun avløste Mirjam Nordahl som skandinavisk oversetter ved Den Europeiske Regionale Organisasjon av FFI's kontor i Bryssel. Fra 1. november overtok Mirjam Nordahl igjen stillingen som språkkyndig assistent ved dette kontoret. Dessuten er det til kontoret knyttet en stenograf og maskinskriverske.

Landsorganisasjonens organ «Fri Fagbevegelse» ble sendt ut regelmessig den 15. i hver måned. Landsorganisasjonens Bulletin på engelsk «Trade Union News Bulletin from Norway» ble likeledes sendt ut regelmessig den 20. i hver måned med 12 nummer i året.

Den stensilerte publikasjon «Landsorganisasjonens Presse-tjeneste» ble sendt ut ved forskjellige leiligheter med til sammen 9 nummer i året. Den sendes forbundene, samorganisasjonene, arbeiderpressen og en del offentlige institusjoner. En del artikkelstoff for øvrig ble sendt forbundenes fagblad. Gjennom Norsk Telegrambyrå og Arbeidernes Pressekontor ble det i året sendt ut 26 pressemeldinger, som i stor utstrekning ble gjengitt, delvis i utdrag, i Norsk Rikskringkasting. Kontorets leder har videre bistått en del av forbundene med utsending av pressemeldinger. For øvrig har kontoret praktisk talt daglig kontakt med pressen og til dels også Kringkastingen for orienteringer, særlig under tilspissede faglige situasjoner.

Kontorets leder har i året holdt 27 foredrag og forelesninger, delvis på kurser og for det vesentlige om fagorganisasjonen og dens virksomhet. Han møtte som sekretær for den faglige dele-

gasjonen på de nordiske faglige konferanser og samarbeidskomiteens møter i Helsingfors 21.—23. mars og 29. november til 1. desember. Likeledes på den skandinaviske faglige konferansen i Gøteborg 1. oktober. Han representerte Landsorganisasjonen på Østfold faglige Samorganisasjons distriktsstyremøte i Sarpsborg 24. februar og på representantskapsmøter i Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon 29.—30. mars, Finnmark faglige Samorganisasjon 19. april og Troms faglige Samorganisasjon 26. april. Han møtte for Landsorganisasjonen på landsmøtet i Arbeidernes Ungdomsfylking 9., 10. og 11. mai, på FFI's opplysningskonferanse m.v. og representantskapsmøtet i Berlin 28. juni til 4. juli. Kontoret var videre innbudt til landsmøte i Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund og jubileumsmøtene i Norsk Jernbaneforbund.

Kontoret har besørget oversettelser for Landsorganisasjonens administrasjon. Dette arbeid er blitt meget omfattende i samband med FFI's og Den Europeiske Regionale Organisasjons virksomhet. Kontoret, og da særlig dets språkkyndige assistent, har ytt omfattende servise til stipendiater og andre utenlandske besøkende som har ønsket å orientere seg om sosiale og organisasjonsmessige forhold som berører fagorganisasjonens virksomhet. Kontoret har videre stått til disposisjon for utenlandske ambassader og legasjoner så vel som for norske institusjoner om faglige spørsmål.

Kontorets personale har for øvrig deltatt i forefallende arbeid ved Landsorganisasjonens administrasjon.

Rasjonaliseringskontoret.

Rasjonaliseringskontoret har i 1952 fortsatt sin virksomhet under ledelse av Egil Ahlsen.

Bruken av arbeidsstudier som et ledd i rasjonaliseringen ved industribedrifter har også i årets løp vært økende.

Den 8. november 1952 var det 5 år siden hovedorganisasjonene ble enige om avtalen vedrørende «Retningslinjer ved gjennomføringen av arbeidsstudier». Det kan i den forbindelse være av interesse å slå fast at i løpet av denne 5-års periode har bruken av arbeidsstudier i industrien gått sterkt fram. I motsetning til tidligere, kan man i dag trygt si at arbeidsstudier er alminnelig anerkjent blant arbeiderne som et nyttig hjelpemiddel for rasjonalisering og til fastsettelse av akkordsatser.

Antall arbeidere knyttet til bedrifter hvor arbeidsstudier nyttes, ligger på ca. 80 000. De fleste forbund har nå knyttet avtalen om retningslinjer for arbeidsstudier til sine vanlige overenskomster som en del av disse.

Når det gjelder utviklingen og bruken av arbeidsstudier i industrien, så har arbeiderne gjennom sine spesielle tillitsmenn for arbeidsstudier vært med og preget denne. En hadde her i landet til å begynne med bl.a. en del forskjellige systemer i forbindelse med beregningen av arbeidsstuderte akkorder, men en er nå stort sett kommet fram til ensartet system. Imidlertid er det en tendens til å legge altfor stor vekt på akkordstudiene ved bedriftene og det blir ikke lagt tilstrekkelig vekt på rasjonaliseringsstudier — metodestudier — med sikte på forenklinger og forbedringer.

En kan i dag rekne med at fagbevegelsen har ca. 300 tillitsmenn for arbeidsstudier. De fleste av disse har gjennomgått kurser på Statens teknologiske institutt — ved siden av spesiell opplæring på de enkelte bedrifter. Det er et stort behov til stede når det gjelder arbeidsstudiemenn på bedriftene, og det arbeides for å få satt opp spesiell skolevirksomhet for å skaffe flere arbeidsstudiemenn til industrien.

Det har i det forløpne år vært et stort press på Rasjonaliseringskontoret fra forbundenes side når det gjelder spørsmål i forbindelse med arbeidsstudier, og da særlig i forbindelse med fastsettelse av akkordsatser og gjennomgåelse av tidsstudiemateriell. De tvistepunkter en tidligere ofte har hatt om hvilke tillegg arbeiderne skulle ha for personlige behov, er nå praktisk talt brakt ut av verden. En har her stort sett kommet fram til ensartede tillegg. Imidlertid gjenstår fremdeles en del vanskeligheter med å få fram hvilet tillegg for arbeiderne ved spesielle arbeidsforhold, hvor dette skulle være nødvendig.

Kontorets leder har i årets løp holdt 68 forelesninger og foredrag om rasjonaliseringsspørsmål, arbeidsstudier, akkordsystemer etc. på kurser for produksjonsutvalgene — bedrifts- og fagforeningsmøter rundt om i landet. Videre har han bistått forbundene ved forhandlinger i Norsk Arbeidsgiverforening og på de enkelte bedrifter i forbindelse med tvister og gjennomføring av rasjonalisering.

Som Landsorganisasjonens representant har Ahlsen sittet i følgende styrer og utvalg:

Yrkesutvalget for Statens teknologiske institutt, Avdelingen for Rasjonalisering og arbeidsledelse, samt møtt som styrepraesentant.

Den Norske Nasjonalkomit  for Rasjonell Organisasjon.
 Utvalget for De tekniske skoler.
 Norges Standardiseringsforbunds utvalg for utarbeidelse av
 varselskilter for industrien.

Produksjonsutvalgene.

Aktivisering av arbeidet i produksjonsutvalg.

Den 21. januar 1951 ble det holdt en konferanse med representanter fra de interesserte forbund hvor man drøftet spørsmålet om aktivisering av arbeidet i produksjonsutvalgene.

Sekretariatet oppnevnte i møte den 16. april s. . en komité til å utarbeide nærmere retningslinjer og planer for forbundene og samorganisasjonene når det gjaldt effektivisering av produksjonsutvalgene. Komiteen består av Anton Andresen, Anker Nordtvedt, Emil Edvardsen, Th. Saxstad, Kåre Jensen, Kåre Hansen, Egil Ahlsen og Paul Engstad.

Den 26.—28. april d. . var Ahlsen og Engstad en tur i Sverige og konfererte med den svenske landsorganisasjon og en del forbund om «F retaksnemnderna»s virksomhet i Sverige.

Et av komiteen utarbeidet foreløpig utkast ble drøftet på en konferanse med representanter fra samorganisasjonene og forbundene den 19. og 20. mai 1952. På samme måte ble framlagt rapport fra Sverige-reisen. Møtet var enig i det av komiteen framlagte utkast, men henstilte til denne å ta hensyn til de bemerkninger som var framkommet på møtet.

Den 17. juni d.  . forelå komiteens innstilling til behandling i sekretariatet som godkjente innstillingen.

I samsvar med den godkjente plan, ble det på Sørmarka Folkehøgskole i tiden 17.—21. november holdt en tillitsmannskonferanse med representanter fra samorganisasjonene og de interesserte forbund. I konferansen deltok 16 representanter fra samorganisasjonene og 13 representanter fra forbundene.

Industri og håndverk.

Det forelå ikke på det tidspunkt beretningen ble skrevet nye oppgaver fra forbundene over antall produksjonsutvalg. Man har derfor regnet med det samme antall som i 1951.

Norsk Arbeidsmandsforbund	15
» Baker- og Konditorforbund	6
» Bekledningsarbeiderforbund	42
» Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund	8
» Bygningsindustriarbeiderforbund	84
» Centralforening for Boktrykkere	32
» Elektriker- og Kraftstasjonsforbund	2
» Gullsmedarbeiderforbund	2
Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund	2
Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund	235
» Kjemisk Industriarbeiderforbund	89
» Kjøttindustriarbeiderforbund	14
» Nærings- og Nyttelsesmiddelarbeiderforbund	66
» Papirindustriarbeiderforbund	55
» Skinn- og Lærarbeiderforbund	15
» Skotøyarbeiderforbund	35
» Stenindustriarbeiderforbund	4
» Tekstilarbeiderforbund	55
» Transportarbeiderforbund	1
» Treindustriarbeiderforbund	23
» Tobakkarbeiderforbund	6

791

Skogbruket.

I skogbruket er antall produksjonsutvalg det samme som i 1950, nemlig 177.

Statens virksomheter.

Ved statens virksomheter er det opprettet 25 hovedutvalg, 129 distrikts- og underutvalg og 9 produksjonsutvalg. Som tjenestemennenes representanter i Sentralrådet for drifts- og produksjonsutvalg har i 1952 fungert: sekretær Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund med varamann forretningsfører Chr. Henriksen, Norsk Arbeidsmandsforbund, postpakkemester Eilif Eriksen, Norsk Postforbund, med varamann sekretær Evald Bekkevad, Norsk Telegraf- og Telefonforbund, sekretær Leif Skau, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, med varamann sekretær Johan Henriksen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, tollkontrollør E. Hagerup Pettersen, med varamann telegrafullmektig Kirsti Sveen.

Kommunene.

Norsk Kommuneforbund har inngått avtale om opprettelse av driftsutvalg med følgende kommuner: Arendal, Bergen, Bærum, Drammen, Egersund, Eidsvoll, Fåberg, Gjøvik, Glemmen, Harstad, Horten, Kragerø, Kristiansand S, Lier, Lillehammer, Lillestrøm, Lørenskog, Mo, Moss, Norderhov, Notodden, Porsgrunn, Røyken, Sarpsborg, Skedsmo, Skien, Skoger, Strinda, Sør-Varanger, Tinn, Vennesla, Oslo (1 hovedutvalg, 30 driftsutvalg), Fredrikstad, Halden, Hønefoss, Tønsberg, Trondheim, Stord, Ålesund.

Driftsutvalg er opprettet i alle disse kommuner.

Landsrådet for produksjonsutvalg.

Som Landsorganisasjonens representanter har fungert i 1952: Alf Andersen, med varamann Egil Ahlsen, Anton Andresen, med varamann Anker Nordtvedt, Paul Engstad, med varamann H. Vikstvedt.

Arbeiderbevegelsens komité for produksjonsøkning.

Som det fremgår av beretningen for 1951 ble det i Samarbeidskomiteens møte 9. juni 1950 nedsatt en spesialkomité som skulle være hovedorganisasjonenes konsultative organ i spørsmål av produksjonsmessig art og et utøvende organ i den utstrekning hovedorganisasjonene ga bemyndigelse til det. Komiteen fikk som særlig oppgave å ta initiativet til en produktivitetskampanje, understøtte tiltak som allerede var satt ut i livet og ta tiltak og initiativ som kunne virke produksjonsfremmende.

I 1952 har Komiteen bestått av disse medlemmer:

Fra Landsorganisasjonen: Alf Andersen, Josef Larsson, Kåre Pehrson, Leif S. Olsen og John Wivegh.

Fra Det norske Arbeiderparti: Håkon Lie, Gunnar Ousland, Reidar Danielsen, Øivind Birkeland og Gunnar Bråthen.

Som konsultative medlemmer i Komiteen er dessuten oppnevnt: Anton Andresen, Oddvar Halvorsen, Egil Ahlsen og Paul Engstad.

Alf Andersen er oppnevnt som Komiteens formann. Som Komiteens sekretær og daglige leder er Per Borgersen ansatt.

Et spesielt arbeidsutvalg bestående av Alf Andersen, Håkon Lie, Reidar Danielsen og de konsultative medlemmer har vært i virksomhet mellom møtene i selve Komiteen.

I arbeidsåret 1952 har Komiteen særlig arbeidet på disse felter:

1. *Bransjerådene.*

Det er allerede høstet erfaringer for at i en vesentlig grad kan heve produktiviteten i en bransje gjennom organisatorisk rasjonalisering og arbeidsfordeling mellom bedriftene. En har også sett hvordan prisene har vært holdt nede gjennom spesialisering og at en konsentrasjon av produksjonen på ferre typer kan heve kvaliteten. I det praktiske rasjonaliseringsarbeid har en mer og mer kommet til den erkjennelse at en gjennom organisatoriske tiltak, strukturrasjonalisering, raskt kan heve produktiviteten. Ut fra disse synspunkter har Komiteen lagt betydelig vekt på det arbeid som kan utføres av bransjerådene. I denne anledning har en derfor søkt kontakt med de faglige representanter i bransjerådene og drøftet de erfaringer som er oppnådd. For ytterligere å stimulere interessen for strukturrasjonalisering arrangerte Komiteen i tiden 10.13. juni en informasjonskonferanse på Støtvigs hotell, Larkollen, hvor en drøftet disse spørsmål:

Norsk industriis stilling og konkurranseevne,
bransjerådenes kartleggingsarbeid,
korttids- og langtidsplaner for bransjerådene,
markedsanalyser for de enkelte bransjeråd,
produksjonssamvirke innen bransjerådene, — standardisering og spesialisering,
bransjevise produktivitetsundersøkelser.

På konferansen deltok representanter for de fleste fagforbund. Etter oppmodning fra deltagerne har Komiteen besluttet å holde regelmessige informasjonskonferanser om tilsvarende rasjonaliseringsproblemer.

2. *Kommunenes næringspolitikk.*

I løpet av året har Komiteen hatt kontakt med representanter i en rekke bykommuner og på en tilsvarende måte som når det gjelder bransjerådene drøftet tiltak som kommunene kan sette ut i livet for å støtte næringslivet med sikte på å heve produktiviteten. Blant de spørsmål som en særlig har drøftet kan nevnes tiltak for å hjelpe den mindre industri ved reising av industribygg, kommunal støtte til bedrifter for fremme av sosiale tiltak for de ansatte, mer hensiktsmessige lukningsvedtekter for forretninger m.v.

3. *Opplysningsarbeidet.*

Det er Komiteens oppfatning at en vellykket løsning av produktivitetsspørsmålene krever at det alminnelige kunnskapsni-

vået om produksjonsspørsmålene heves. Det forutsetter en omfattende innsats og investering i opplysningsarbeidet. Komiteen har med sikte på opplysningsarbeidet i 1953 tilrettelagt et større skoleringsprogram som skal drives i de fleste samorganisasjonsdistrikt sønnenfor Nordland fylke. Skoleringsprogrammet omfatter kurser i samarbeidsforhold, arbeidsinstruksjon, forenkling av arbeidsmetoder og praktiske arbeidsoppgaver for produksjonsutvalgene og korrespondanseundervisning i bedriftorganisasjon, arbeidsstudier, bedrifts- og yrkesøkonomi, produksjonsutvalgsarbeid, arbeidsvurdering og nye lønssystemer. Komiteens plan er blitt godkjent av Sekretariatet og settes ut i livet med støtte fra M.S.A.s tekniske hjelpeprogram for Norge.

For å overvåke gjennomføringen av planen har Landsorganisasjonen oppnevnt en egen komite, Komiteen for produktivitetsarbeid. Den består av:

Alf Andersen, formann, Josef Larsson, Kåre Pehrson, John Wivegh, Leif S. Olsen, Egil Ahlsen og Per Borgersen, sekretær.

Planen forutsetter at det utdannes elleve instruktører som i hvert sitt distrikt skal drive kursvirksomhet for faglige tillitsmenn og produksjonsutvalgsmedlemmer fra de enkelte byer. Med sikte på utdannelsen av instruktørene er det gjort avtale med Statens Teknologiske Institutt som skal ha det faglige ansvar for arbeidet. Med sikte på korrespondanseundervisning er det gjort avtale med Folkets Brevskole som vil stå ansvarlig for denne. For året 1953 er disse instruktører stilt til disposisjon for de nedennevnte distrikt:

Oslo og Akershus.

Harald Andersen.

Jens Østlie.

Østfold.

Hans Kr. Sandaas.

Vestfold.

Harald E. Olsen.

Buskerud.

Einar K. Hansen.

Telemark.

Kåre Beckstrøm.

Sørlandet.

Odd Hamre.

Rogaland.

Per Aase.

Bergen og fylkene.

Ralph Christiansen.

Hedmark og Oppland.

Harald Boyesen.

Trøndelag.

Birger Breivik.

En regner med at instruktørene i løpet av det kommende år vil ha mellom 6—8 000 kursdeltakere.

Med sikte på oppfølgingen av virksomheten har Komiteen besluttet å innby 16 fastlønnede forbundstillitsmenn til å få en tilsvarende utdanning som distriktsinstruktørene. Disse vil regelmessig besøke kursdeltakerne innenfor sitt forbund og søke å være dem behjelpelige med opplegg i produksjonsutvalgsarbeider. Det første instruktørkurs for forbundstillitsmenn ble holdt på LO-skolen i tiden 7.—21. desember.

Med sikte på å høste praktiske erfaringer i T.W.I.-arbeidet arrangerte Komiteen i januar måned det første instruktørkurs for fastlønnede faglige tillitsmenn. Flere av dem har senere drevet gruppearbeid i T.W.I.-kurset «samarbeidsforhold for faglige tillitsmenn». Ved årets utgang hadde en fått inn disse rapporter fra deltakende forbund:

Norsk Jern og Metallarbeiderforbund	80 deltakere
Norsk Skotøyarbeiderforbund	95 —>—
Norsk Arbeidsmannsforbund	13 —>—
Arbeidernes Opplysningsforbund	9 —>—
	<hr/>
	197 deltakere
	<hr/>

Rapportene fra instruktørene ga Komiteen et klart inntrykk av at T.W.I.-metoden var særdeles gunstig når det gjaldt kurs for faglige tillitsmenn. I stor utstrekning betydde metoden en belivelse av kursarbeidet og aktivisering av kursdeltakerne.

Den norske fagbevegelsen har etter krigen ikke bare tatt positivt standpunkt for rasjonaliseringsbestrevelser innen næringslivet, men også påtatt seg store forpliktelser ved å gå inn i produksjonsutvalgs- og bransjerådsarbeid og for øvrig latt seg representere i en rekke institusjoner, komiteer og utvalg som arbeider med samfunnsregulering, produktivitets- og rasjonaliseringsspørsmål. Til tross for dette preges hele det praktiske rasjonaliseringsarbeid av arbeidsgiverorganisasjonene. Komiteen har pekt på nødvendigheten av enten å bygge ut et felles teknisk kontor eller at de større forbund oppretter sine egne tekniske avdelinger. Av de sentrale arbeidsoppgaver har en særlig pekt på strukturrasjonalisering, teknisk rasjonalisering, produktivetsundersøkelser og opplysnings- og informasjonsvirksomhet. Komiteen har også stilt forslag om at en fra Statens

side må gjøre tiltak for å reformere undervisningen ved yrkes-skoler og høyskoler og legge større vekt på produktivitetsspørsmålene. En har også pekt på nødvendigheten av at Staten ved tekniske skoler og høyskoler setter i gang organisert kursvirksomhet for skoling av faglige tillitsmenn i rasjonaliserings- og produktivitetsarbeid.

Landsorganisasjonens revisjonskontor.

Revisjonskontorets arbeidsområde omfattet ved årets utgang Landsorganisasjonens regnskaper, heri inkludert Pensjonskassen og Folkets Hus Fond, 40 forbund, Arbeidernes Opplysningsforbund, Folkets Hus Landsforbund, Norsk Folkeferie, andelslaget og organisasjonen, heri inkludert regnskapene for Dovrefjell Hotell og Grimestad og Fevik pensjonater, Landsorganisasjonens skole samt Norsk Arbeiderpresse A/S. Det eneste fagforbund som ikke er tilmeldt kontoret, er Arbeiderpartiets Presseforbund som har sitt kassakontor i Hamar. Dessuten er overtakelsen av Det norske Postmannslag til revisjon utsatt i henhold til avtale.

De ovennevnte organisasjoner revideres av kontorets fastsatte personale, bortsett fra Arbeidernes Opplysningsforbund og Norsk Arbeiderpresse A/S som revideres av statsautorisert revisor Einar Christiansen, samt Norsk Folkeferie, andelslaget og organisasjonen med biregnskaper, som revideres av statsautorisert revisor John L. Olstad. Revisjonssjefen har imidlertid også ansvaret for disse regnskaper og er med på den nødvendige gjennomgåelse.

Ved kontoret er det ved årets utgang ansatt revisjonssjef og 7 revisorer, samt en kontordame i halv stilling som deles med Landsorganisasjonens økonomiske kontor. Kontorets personale har i årets løp ikke undergått noen forandring.

Ved årets utgang er det ansatt 9 tilsynsrevisorer. Det samme antall som forrige år.

Avgiften til revisjonskontoret er også for 1952 blitt utliknet etter 20 øre pr. år pr. medlem, basert på forbundenes medlemsantall. Revisjonskontorets formue pr. 31. desember 1952 utgjør, etter det av Landsorganisasjonens førte regnskap, kr. 36 483.85. Med hensyn til avgiftens beregning så har den undergått den forandring at minsteavgiften fra ett enkelt forbund er satt til kr. 300.00 pr. år. Utover det er forbundenes avgift uforandret.

Revisjonsarbeidet har i årets løp foregått kontinuerlig, og det er blitt påsett at alle utbetalinger har sin hjemmel i legitime og

anviste bilag og organisasjonsmessig fattede vedtak. Kassatelling med kontroll av bank- og girobeholdninger er gjennomført i overensstemmelse med garantipolisens krav. Årsregnskapene er undertegnet og gjennomgått i samarbeid med de av Landsmøtet valte revisjonsutvalg og revisorer, og det er avgitt felles revisjonsinnberetninger.

Revisjonssjefen er alltid til stede ved avslutningen av årsregnskapene og kontrollerer at regnskapene er teknisk i orden, at alle verdipapirer er til stede enten i original eller bekreftet ved å jourførte depotbevis, samt at bank- og postgirobeholdninger stemmer med de kontrollerte bankbøker og kontokuranter fra Postverket. Samtidig foretas kontroll av revisjonsprotokoll og en kritisk vurdering av regnskapsavslutningen, særlig med hensyn til kontingentinnbetalingen samt sammenlikning med de eventuelle budsjetter. Likedan vurderes samtidig eventuelle utestående fordringer.

I overensstemmelse med Landsorganisasjonens vedtekter er alltid en av kontorets revisorer til stede på landsmøter når regnskapene desideres. Vi mener trygt å kunne uttale at det hersker god teknisk orden i Landsorganisasjonen og forbundenes kassakontorer og bokholderier, og at de avgitte regnskaper gir et klart og tydelig bilde både av den økonomiske drift og den finansielle stilling. Våre bestrevelser går ut på at Tap- og vinningskonto skal inneholde den best mulige økonomiske oversikt over forbundenes drift og at status mest mulig skal inneholde reelle og likvide verdier, og vi anbefaler derfor avskrivninger foretatt i fornøden utstrekning. I regnskap og revisjonsrapportene tar vi alltid med de garantiansvar og forpliktelser som revisjonen kjenner til og som ikke direkte framgår av status. Den anvendte kontoplan, som er felles for alle forbundene, er satt opp med det mål for øyet å gi medlemmene en full orientering om alle regnskapsforhold. Vår mening er at hovedorganisasjonen og forbundenes økonomi er betryggende og forsvarlig forvaltet.

Revisjonen har også i det forløpne år hatt en del merarbeid i forbindelse med oppgaveplikt til likningsmyndighetene, og det arbeides videre med saken for å oppnå en smidigere ordning.

Etter forslag fra revisjonen ble det av sekretariatet nedsatt en komité som har tatt opp spørsmålet om hvorvidt det går an å forenkle fagorganisasjonens medlemsstatistikk, tariffkartotek etc. ved hjelp av hullkortmaskiner, og saken er under bearbeidelse.

Kontorets personale har også i år deltatt som lærere ved flere fagforeningskurser.

Følgende samorganisasjoner er i 1952 revidert av kontorets personale: Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon, Alesund, Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon, Avdelingskontoret, Kristiansund N, Trøndelag faglige Samorganisasjon, Trøndelag faglige Samorganisasjon, Avdelingskontoret, Steinkjer, Nordland faglige Samorganisasjon og Nordland faglige Samorganisasjons avdelingskontor, Mo i Rana.

Som revisjonsutvalg valt av kongressen, har følgende fungert: Peder Birkeland, Halfdan Wigaard og Johan Didriksen. Revisjonssjefen har deltatt i alle møter i revisjonsutvalget.

Revisjonsutvalget får seg direkte tilstillet alle sekretariatets protokoller i avskrift, og det er holdt regelmessig månedlige møter med nødvendige tilleggsmøter i den utstrekning som det har vært ønskelig.

Folkets Hus Fond.

Fondet har i siste kongressperiode, som i tidligere år, vært forvaltet av sekretariatet og alt arbeid i forbindelse med utlån, avdrags- og rentebetaling m. v. har vært ordnet direkte fra Landsorganisasjonen.

Den mer praktiske del av sakenes forberedelse, som befaringer og konferanser på de ulike steder, har vært foretatt av Folkets Hus Landsforbund.

I 1952 er det til 21 Folkets Hus eller samfunnshus utbetalt lån med tilsammen *kr. 240 129.75*.

I avdrag er innbetalt *kr. 103 269.07* og i renter på lån *kr. 15 996.02*.

Lån i Folkets Hus som ble totalskadd under krigen, blir det ikke betalt avdrag på, men renter har det delvis lyktes å få dekket i Krigsskadetrygden.

For øvrig er det bevegelse i lånemassen og stort sett må rente- og avbetalingsforholdene sies å være tilfredsstillende.

Utlånskontoen viste pr. 31. desember 1952 *kr. 865 793.74*.

Fondets formue er i årets løp økt med *kr. 438 357.34* og utgjorde pr. 31. desember *kr. 4 284 645.78*.

Til Folkets Hus Landsforbunds virksomhet er av fondets midler utbetalt i 1952 *kr. 35 000.00*.

Pensjonskassa.

Arbeidsutvalget har bestått av Hans Hegg, P. Mentsen, Ingv. Haugen, Arne Kr. Meedby og Ragna Karlsen. Den siste som funksjonærenes representant.

I 1952 er det opptatt 45 medlemmer, derav 2 kvinner over 40 år og 3 menn over 45 år. Det er utmeldt 37 og ved årets slutt var medlemstallet 729.

I årets løp er tilmeldt 18 nye stillinger. Av disse er 10 tilmeldt etter bestemmelsen i § 5 c om sideordnede organisasjoner eller institusjoner.

I pensjoner er tilsammen utbetalt *kr. 595 381.81* mot *kr. 501 858.00* i foregående år.

I henhold til vedtektenes § 9 er innskudd tilbakebetalt med *kr. 27 958.99*.

Pensjonene fordeler seg slik:

49 alderspensjoner	kr. 354 666.60
43 enkepensjoner	» 181 218.13
9 uførhetspensjoner	» 38 416.68
9 ekstra enkepensjoner	» 21 080.40

Engangsinnskudd for nye tilmeldte stillinger utgjør *kr. 35 450.00*.

Innestående innskudd for medlemmer som er trådt ut av kassen utgjør *kr. 87 598.10*.

Garantibestemmelsen i vedtektenes § 13, siste ledd, blir ikke effektiv for 1952.

Landsorganisasjonens skole.

Styret for skolen.

Styret har bestått av følgende: Konrad Nordahl, formann, Hans Hegg, nestformann, Jens Berg, Anders Mørk, Anton Andresen og Lucie Andresen.

Skolens styrer har vært til stede i styremøtene.

Fra 1. oktober har Hj. Helgesen hatt permisjon og Erling Rønneberg har fungert som styrer i hans sted.

Kursvirksomheten.

Sørmarka Folkehøgskoles kurs 1951—52 sluttet den 24. juni 1952. Det var 36 elever, hvorav 34 fullførte kurset. Det ble for øvrig holdt disse kurser:

22/6 — 29/6	Arbeidsdirektoratet	40	deltakere
29/6 — 5/7	Demokratiets skole		
29/6 — 5/7	Skolebarn i heimen		
		40	—»—
10/7 — 19/7	Norsk-britisk kurs	55	—»—
21/7 — 2/8	Engelsk studiekurs	31	—»—

3/8 — 9/8	Norsk Støperiarbeiderforbund	29 deltakere
10/8 —16/8	Politisk — faglig kvinnekurs	38 —»—
31/8 — 6/9	Norsk Jern- og Metallarbeiderforb.	48 —»—
7/9 —20/9	Norsk Jern- og Metallarbeiderforb.	46 —»—
21/9 — 4/10	Faglig studiekurs	21 —»—
5/10—11/10	Norsk Kommuneforbund	44 —»—
12/10—18/10	Foreningen Norden	47 —»—
20/10—13/12	L.O.-skolen	26 —»—
7/12—20/12	T.W.I.-kurs	9 —»—

Dessuten har vi hatt en del kurser på 2—3 dagers varighet, samt flere besøk.

3 kurser ble avlyst på grunn av manglende tilslutning, nemlig: Norsk Kommuneforbunds kurs, Faglig ungdomskurs og Norsk Tekstilarbeiderforbunds kurs.

Økonomien.

Regnskapet fra 1. juli 1951—30. juni 1952 viser direkte tilskudd fra Landsorganisasjonen til L.O.-skolen og Sørmarka Folkehøgskole på kr. 61 000.00. Herav er stipendier kr. 5 000.00 og fast tilskudd til Sørmarka Folkehøgskole kr. 11 000.00. Tilsammen kr. 16 000.00.

Landsorganisasjonen har også dekket underskuddet for L.O.-skolen med kr. 13 667.54 og Sørmarka Folkehøgskole med kr. 15 111.33.

Til nyanskaffelser og vedlikehold er medgått kr. 15 221.13.

Skolen har i regnskapsåret hatt 15446 pensjonsdøgn, som fordeler seg med 9645 på forskjellige kurser og 5801 på Folkehøgskolen.

Fellesomkostningene er beregnet med kr. 6.77 pr. døgn og matøret til kr.4.48 — tilsammen kr. 11.25 — mot i 1950—5- henholdsvis kr. 6.50 og kr. 3.70 — tilsammen kr. 10.20.

Regnskapet for Sørmarka Folkehøgskole viser følgende tilskudd:

Fra Staten	kr. 37 620.60
Fra Akerhus Fylke	» 8 624.12
Stipendier fra det offentlige, forbundene og diverse	» 23 132.78
Sørmarkalaget — kontingent	» 750.00
Fast tilskudd fra Landsorganisasjonen	» 11 000.00
Skolepenger fra elevene	» 6 770.00
	<hr/>
Tilsammen	kr. 87 897.50

Pensjonsprisen har vært *kr. 13.00* pr. døgn. Fra 1. januar 1953 er den forhøyet til *kr. 14.00* pr. døgn.

Anlegget.

Det er i driftsåret ikke utført noen ekstraarbeider utenom vanlig vedlikehold.

Opplysningsarbeidet i fagorganisasjonen.

En kan vel ikke være for stolt over det rent statistiske resultatet for året 1952 når det gjelder de forskjellige former for studiearbeidet i fagorganisasjonen. Om en sammenlikner med tidligere år kan en vel slå fast at forholdene har stabilisert seg. Det er ingen særlig framgang, men heller ingen tilbakegang. Det er visse gledelige punkter også, idet flere av foreningene som tidligere ikke har drevet noen studievirksomhet nå så smått har begynt å melde seg.

Fremdeles er det kursene som dominerer, men det er også en gledelig framgang når det gjelder kveldskoler. På dette feltet har det også vært nedlagt et ekstra arbeid, og det ser ut som det nå begynner å bære frukt.

Et annet gledelig trekk er at Folkets Brevskole stadig går framover, og kan også for 1952 vise framgang. I studiesirkelene og også på kursene blir brevskolens materiell mer og mer brukt, og det viser at denne metoden har slått særlig godt an.

L.O.-skolen 1952.

Den 13. desember sluttet Landsorganisasjonens 8-ukers skole med 26 elever, det samme antall som vi hadde på skolen året i forveien. Det ser derfor ut til at en for framtiden bør regne med et antall elever omkring dette. Søkningen til skolen er meget god, men det skorter på stipend, idet jo omkostningene for en skole som denne er forholdsvis store.

Fagkretsen omfatter fagorganisasjonens historie, arbeidstvist, ferieloven og arbeidervernloven, forhandlingsteknikk, sosialøkonomi, bedriftsøkonomi, kooperasjonen, norsk samfunns-lære, internasjonale problemer og dessuten foredrag om aktuelle spørsmål.

Da Anders Mørk som vanligvis leder skolen i år var bortreist, ble skolens ledelse overlatt til lærer Erling Rønneberg. Elevsammensettingen dette året var meget god og gjennomsnittsalderen var 33 år. Fra elevenes side ble det ved avslutningen uttalt at skolens pensum er for stort på så kort tid.

Lærere ved skolen var: Gunnar Ousland, Gustav Sjaastad, Arne Meedby, Egil Ahlsen, Kjell Holler, Aksel Danielsen og Reidar Danielsen, Hans Cappelen, Gunnar Bråthen, Knut Fjæstad, Aksel Zachariassen og Alf Nordhus.

Til skolen hadde Landsorganisasjonen som vanlig bevilget 10 stipend.

Samarbeid med forbundene.

Opplysningsforbundets faglige avdeling har som vanlig holdt god kontakt med de enkelte forbund, og det har vært holdt jevnlig konferanser hvor en har diskutert de forskjellige sider ved virksomheten. Et resultat av dette er at en nå ved en alminnelig kursvirksomhet i distriktene prøver å få til felleskurs med deltakere fra forskjellige forbund i hvert enkelt distrikt. Dette vil for den samlede bevegelse bety mindre utgifter og forhåpentlig også mere effektivt arbeid.

Fondet for dansk-norsk samarbeid.

I likhet med tidligere år har sekretæren for den faglige avdeling i A.O.F. tatt ut de arbeidere som får fondets stipendier for studier i Danmark. Stipendiebeløpet utgjør 500 danske kroner pr. måned, og det ble til arbeidergruppen i fjor som tidligere utdelt 35 000 danske kroner. Gunnar Ousland er representant i fondets styre.

Internasjonale kurs og delegasjoner.

I 1952 har det vært en livlig utveksling av kursdeltakere mellom de skandinaviske land. Dette er ikke nytt, men nytt av året er at den britiske landsorganisasjon tilbød oss 2 stipendier til deres 4-ukers skole i London og dessuten 2 stipendier til ukerskurs av faglig art ellers. De som fikk stipendiene ble av British Council tildelt et reisestipendium som dekket 50 pst. av reiseomkostningene.

Fagforeningsinternasjonalen hadde i fjor 2 kurs. Ett i Finland på Landsorganisasjonens skole der og ett i Frankrike på La Brevière. Til kurset i Finnland møtte det ingen fra Norge. Dette skyldes at kursavgiften på disse internasjonale kursene blir så store, og særlig dette i Finnland. Vi protesterte overfor Internasjonalen når det gjaldt kursavgiften, og ba om at en for framtiden burde legge vekt på å få denne avgiften ned. Til kurset i Frankrike møtte det 4 norske deltakere. Kurset ble lagt opp slik at det var mulig å delta med 2 representanter en uke og 2 nye i neste uke til dette egentlige 2-ukers kurs. Denne formen

for kurs viste seg mindre vellykket, og det var da også bare Norge som sendt deltakere på denne måten.

N.C.L.C.-kurs på Sørmarka 10.—19. juli.

National Council of Labour Colleges er den andre opplysningsorganisasjonen innenfor arbeiderbevegelsen i England. Den har særlig sin tilknytning til fagbevegelsen og arrangerer hvert år en rekke kurs, da også utenfor Storbritannia. Det er første gang vi direkte er kommet i kontakt med denne organisasjonen, idet vi samarbeidet om dette faglige kurset. Fra britisk side møtte det 50 elever fordelt på 18 fagforbund. Fra norsk side var det bare 5 deltakere.

Kurset ble lagt opp med forelesning om formiddagen, mens ettermiddagen ble brukt til bedriftsbesøk. Dessuten besøkte de engelske deltakerne sine forbund her i Oslo, og fikk på den måten verdifulle kontakter.

N.C.L.C. satte pris på at L.O.-skolen ble stillet til rådighet og viste dette ved å invitere 2 nordmenn til ett av sine kurs i England.

Når det gjelder opplysningsarbeidet har vi etter hvert fått stadig bedre kontakter vestover, således også i U.S.A. hvor vi i fjor hadde 2 elever ved Harvard-University's 3 måneders kurs, og en elev ved Wisconsin University. Disse er blitt sendt over med stipend fra Mutual Security Agency.

Norske arbeidere til U.S.A.

M.S.A. har for europeiske arbeidere lagt opp et spesielt program til et års opphold i De Forente Stater. Meningen med oppholdet var at deltakerne skulle ta arbeid i amerikansk industri, først og fremst for å lære fagorganisasjonens stilling i arbeidslivet å kjenne og også å bli kjent med amerikansk samfunnsliv.

I 1952 reiste det under dette programmet i alt 58 norske arbeidere som er blitt plasert på forskjellige colleges rundt omkring i De Forente Stater. De er alle i arbeid og i tillegg til sitt daglige arbeid har de forpliktet seg til 3 dager i uka å gå på kveldskole, hvor de da får undervisning i språk, historie og amerikansk fagbevegelse.

Den første gruppen ble sendt over i januar, den neste i juli. Det arbeides nå med å sende nye grupper over, slik at vi kan dekke vår kvote som er beregnet til 150 deltakere.

Oversikt over studiarbeidet i fagorganisasjonen 1952.

Forbund	Studieringer		Kurs 8-14 dager		Helgekurs		Kveldskotter		Forelesningsrekker	
	Ringer	Deltakere	Kurs	Deltakere	Kurs	Deltakere	Klasser	Deltakere	Rekker	Deltakere
Norsk Arbeidsmannsforbund	15	130	1	8	4	58	—	—	3	84
— Baker- og Konditorforbund . .	3	18	—	—	1	42	—	—	—	—
— Bekledningsarbeiderforbund . .	14	185	1	24	6	123	—	—	—	—
— Bokbinder og Kart.arb.forbund	2	41	2	41	—	—	—	—	—	—
— Bygningsindustriarb.forbund . .	17	123	4	153	—	—	—	—	—	—
— Centralfor. for Boktrykkere . . .	5	56	1	25	—	—	—	—	—	—
— Elektriker og Kraftst.forbund . .	4	58	—	—	—	—	—	—	—	—
— Forb.for Arb.-ledere og Tekn.F.	2	23	—	—	—	—	—	—	—	—
— Gullsmedarbeiderforbund	2	16	—	—	—	—	—	—	—	—
— Handels- og Kontorfunksj.forb.	52	586	—	—	7	190	1	18	5	159
— Hotell- og Restaur.Arb.Forb. . .	7	61	—	—	—	—	—	—	—	—
— Jernbaneforbund	54	531	5	189	6	186	4	61	3	62
— Jern- og Metallarb.forbund	51	536	6	204	33	736	1	19	3	104
— Kjemisk Industriarb.forbund . . .	30	283	2	47	1	17	1	18	5	35
— Kjøttindustriarb.forbund	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—
— Kommuneforbund	66	707	1	42	7	160	6	126	—	—
— Litografisk og Kjemgr. forbund	15	167	—	—	1	28	—	—	—	—
— Lokomotivmannsforbund	12	95	—	—	1	28	1	18	—	—
— Murerforbund	5	68	1	13	4	65	—	—	—	—
— Nærings- og Nytelsesm.arb.forb.	23	241	3	65	1	32	—	—	9	322
— Papirindustriarb.forbund	14	129	1	8	—	—	—	—	4	15
— Politiforbund	12	119	—	—	—	—	—	—	—	—
— Postforbund	8	94	1	29	—	—	—	—	—	—
— Sjømannsforbund	5	30	3	67	—	—	—	—	—	—
— Skinn- og Lærarbeiderforbund	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—
— Skog- og Landarb.forbund	21	171	—	—	—	—	—	—	—	—
— Skotøyarbeiderforbund	7	108	—	—	10	120	—	—	—	—
— Stenindustriarb.forbund	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—
— Støperiarb.forbund	9	84	1	29	—	—	—	—	—	—
— Tekstilarb.forbund	10	81	1	22	1	23	—	—	—	—
— Telegraf- og Telefonforbund . . .	10	113	2	56	5	116	—	—	—	—
— Tjenestemannslag	5	34	2	55	3	101	—	—	—	—
— Tobakkarbeiderforbund	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—
— Transportarbeiderforbund	11	138	—	—	1	37	—	—	—	—
— Treindustriarb.forbund	12	91	—	—	6	84	—	—	—	—
Faglige utvalg og Samorganisasjoner . .	20	178	1	26	15	338	2	44	5	55
A.O.F.s faglige kurs	—	—	10	248	—	—	—	—	—	—
L.O.-skolen	—	—	1	26	—	—	—	—	—	—
Tilsammen	529	5345	50	1377	113	2484	16	304	37	836

Arbeiderbevegelsens arkiv og den historiske komité

Arkivets styre har i 1952 bestått av Henrik Hjartøy, formann, Hans Hegg og Øistein Martinsen fra L.O., Randolph Arnesen og Olaf Wang Johnsen fra D.N.A.

Arkivet har i løpet av året fått tilført mye nytt arkivmateriale til oppbevaring, særlig fra fagforeninger i Oslo. Plassen i de rommene Arkivet disponerer er derfor nå temmelig sprengt og Arkivet undersøker mulighetene for å finne et høvelig sted for oppbevaringen av sine dublettsamlinger. En håper å finne en løsning på dette spørsmål i nær framtid.

Det har vært holdt ett styremøte i løpet av året. Her behandlet en spørsmålet om Arkivets uinnbundne avisårganger. Etter søknad fikk Arkivet av L.O. stilt til disposisjon kr. 3 000.00 til innbinding av disse avisårganger. En behandlet også spørsmålet om Olav Kringens etterlatte boksamling på «Villa Kringen» ved Otta. Etter vedtak reiste Aage Henriksen til Otta i august og tok ut av Kringens boksamling de bøker som Arkivet var interessert i å innlemme i sine samlinger. Det ble ca. 400 bøker og en mengde brosjyrer, tidsskrifter og publikasjoner av forskjellig art som berører arbeiderbevegelsen. Arkivet har også kjøpt en annen, mindre boksamling av sosialistisk litteratur.

Bytteforbindelsen med de øvrige nordiske arbeiderarkiver har fortsatt som vanlig. Arbetarrörelsens Arkiv i Stockholm feiret sitt 50-års jubileum i august, og vårt arkiv var i den anledning representert ved Henrik Hjartøy og Hans Hegg.

Utenom den vanlige tilvekst fra organisasjonene og andre faste forbindelser, har Arkivet mottatt gaver fra Tiden (Oslo) og Tiden og Kooperativt Förlaget (Stockholm).

Arkivet har mottatt gaver fra følgende privatpersoner: Halvdan Koht, Ole M. Engelsen og Mathias Mathisen. Arkivet har likeledes mottatt en billedsamling fra Utenriksdepartementets Pressetjeneste.

Den historiske komité har bestått av: Henrik Hjartøy, formann, Alfred Skar, Anton Andresen, Edvard Bull og Øivind Berntsen.

De saker som den historiske komité har arbeidet med og som er utførlig omtalt i forrige års beretning, har ikke fått noen endelig behandling og avgjørelse fra hovedorganisasjonenes side. Når det gjelder forbundenes arkivforhold, innkalte L.O.'s administrasjon representanter fra forbundene til møte 6. september til behandling og orientering om spørsmålet. Ingen av de tilstedeværende representanter uttalte seg mot det forslag som

Den historiske komité har utarbeidet for en framtidig ordning av forbundenes arkivforhold.

Arkivet har mottatt oppgaver over fagforeningenes stiftelsesår fra 13 forbund, og det vil bli utarbeidet en rettleiing til hjelp for skriving av fagforeningenes historie.

Endel lokalhistoriske arbeidsgrupper er i gang rundt om i landet, og noen av dem har gjort meget godt arbeid. Folk som arbeider med et eller annet emne innenfor arbeiderbevegelsens historie søker stadig til Arkivet etter materiale, enten ved personlig fram møte eller pr. korrespondanse.

Wilses gate 1.

Styret i Wilsesgt. 1 har bestått av Hans Hegg, formann, og Torbjørn Henriksen.

De faste leieboere har vært de samme som foregående år.

Regnskapsmessig har 1952 vært mindre tilfredsstillende, idet regnskapet viser et underskudd på *kr. 9 858,71*. Årsakene til dette er flere, men de vesentligste er økte brenselutgifter, idet vi ikke fikk tildeling av sinders og ikke fikk tillatelse til å bruke kull og derfor måtte fyre med antrasitt som er betydelig dyrere. Dessuten har vi hatt en skade på kloakkledningen fra hovedbygningen i gaten og inn i huset. Dette medførte et kostbart gravearbeid og da ledningen måtte fornyes ble det lagt inn nye koberrør.

Disse kostet ca. *kr. 3 000.00*.

Av større ekstraordinære utgifter for øvrig har vi innkjøp av nye skolepult og stoler for tilsammen *kr. 6 000.00*.

Underskuddet er bevilget og dekket av Landsorganisasjonen.

Landsorganisasjonens landsinnsamling til Nord-Troms og Finnmark.

Arbeidsutvalget består av: Gunnar Bråthen, formann, P. Mentzen, Hans Hegg, Alfred Skar, Jens Berg, sekretær.

Utvalget har i 1952 hatt møte den 26. april og 7. oktober, og har behandlet diverse saker. I det vesentlige har det vært behandling av søknader fra fiskersamvirkelagene om prioritetsvikelse for gitte lån. Slik prioritetsvikelse er innvilget etter innstilling fra fiskerikonsulent Kristian Berg.

Etter innstilling fra utvalget har sekretariatet vedtatt at det for samtlige lån som er gitt fiskersamvirkelag, bør settes en løpetid på 20 år.

Sekretariatet har videre, etter innstilling fra utvalget, bevilget til Samfunnshuset A/L, Øksfjord, kr. 4 000.00 av de avsatte midler til planleggingsarbeid for reising av samfunnshus i Nord-Troms og Finnmark.

Videre har sekretariatet godkjent utvalgets innstilling om bevilgning av kr. 6 000.00 til Vardø Arbeiderforening av de avsatte midler til reising av samfunnshus.

Det er i årets løp innbetalt renter og avdrag på lån med i alt kr. 6 987.50, slik at det udisponerte beløp pr. 1. januar 1953 er kr. 12 194 74.

*Økonomisk oversikt pr. 31. desember 1952.
Finnmarkshjelpen.*

Beholdning pr. 1. januar 1952	kr. 255 043.38
Renter og avdrag på lån	» 6 987.50
	<hr/>
	Kr. 262 030.88

Utbetalt 1952:

Reise Finnmark	kr. 2 877.09	
Vardø Arbeiderforening	» 5 000.00	
	<hr/>	
		» 7 877.09
		<hr/>
Beholdning pr. 31. desember 1952		Kr. 254 153.79
		<hr/>

Bevilget, ikke utbetalt:

Planlegging og reising av forsamlingslokaler, rest	kr. 143 000.00	
Grunnfond for reising av folkehøgskoler, rest.	» 98 959.05	
	<hr/>	
		kr. 241 959.05
Udisponert		» 12 194.74
		<hr/>
		Kr. 254 153 79
		<hr/>

Garantier:

For lån til forsamlingslokaler ..	<hr/>	Kr. 12 000.00
-----------------------------------	-------	---------------

Landsorganisasjonens kooperative Utvalg.

Landsorganisasjonens kooperative Utvalg har i 1952 bestått av P. Mentsen, formann, Randolph Arnesen, sekretær, Gunnar Bråthen, Josef Larsson, Alfred Ljøner, Einar Nielsen og Alfred Skar.

Utvalget har i året holdt 4 møter, derav to fellesmøter med Det norske Arbeiderpartis kooperative utvalg.

Arbeidet med å skape økt tilslutning til kooperasjonen blant de fagorganiserte har fortsatt. Utvalget drøftet inngående dette arbeid i sammenheng med N.K.L.s kongress på Lillehammer i september.

Utvalgets sekretær, Randolph Arnesen, har i samarbeid med de faglige utvalg og samorganisasjonene holdt 31 foredrag og forelesninger i løpet av året på følgende steder: Gjøvik, Oslo (avdelingen av N.N.N.), Tokstad, Stavanger, Kristiansand, Kolbu, Lund (Toten), Sarpsborg, Torp, Løten, Trøgstad, Elverum, Oslo (kjøttindustrien), Oslo (kommunefunksjonærene), Sandefjord, Stokke, Fevik, Sjak og Abogen. Utvalgets medlem, Gunnar Bråthen, har holdt foredrag på et stort agitasjonsmøte i Hamar.

Utvalgets sekretær har hatt god forbindelse med distriktene i Hedmark, Østfold, Bergen og Trøndelag. I andre distrikter er det ikke lyktes i tilfredsstillende grad å aktivisere samorganisasjonene og de faglige utvalg i dette arbeidet.

Utvalget har under forberedelse en foredragsturné for Randolph Arnesen i Nord-Norge i løpet av 1953.

Landsorganisasjonens kvinnemnd.

Kvinnemnda hadde i 1952 30 medlemmer fordelt på 17 forbund. Dessuten har møtt en representant fra Avisbudenes Forening i Oslo. Denne forening står ikke tilsluttet noe forbund, men sorterer under Oslo faglige Samorganisasjon.

Arbeidsutvalget har bestått av: Formann: Esther Samuelson. Nestformann: Gunvor Jensen. Øvrige medlemmer: Thorbjørg Stablum, Mary Gulbrandsen og Borghild Bech. Varamenn: Dagmar Johansen, Karen Marie Hansen og Elfrida Ovesen.

Møter:

Det har vært holdt 2 møter i nemnda og 5 arbeidsutvalgsmøter, og det er behandlet 24 saker.

Dessuten ble det den 20. april holdt et møte i restaurant Stratos, der det foruten Kvinnemndas medlemmer møtte repre-

sentanter fra Landsorganisasjonens administrasjon og sekretariat, Det norske Arbeiderpartis kvinnesekretariat og medlemmer av det utvalg som er nedsatt for å utarbeide partiets nye sosialprogram.

Sekretær Leif Hagen fra Arbeidsdirektoratet innledet om kvinnes deltakelse og behovet for kvinnelig arbeidskraft i norsk arbeidsliv.

Gullborg Nyberg innledet om likelønsspørsmålet.

Møtet vedtok enstemmig følgende uttalelse:

«Møtet tar diskusjonen til etterretning og støtter det syn på kvinnes lønnsproblemer som Landsorganisasjonen hevder, blant annet i sammenheng med spørsmålet om ratifikasjon av konvensjon nr. 100 og rekommandasjon nr. 90.

En understreker også nødvendigheten av et utstrakt samarbeid mellom den faglige og politiske arbeiderbevegelse, idet spørsmålet må løses både gjennom faglig og politisk innsats.»

Nordisk studieuke.

Den årlige nordiske studieuke for fagorganiserte kvinner ble holdt på Hotell Elfverson i Mölle, Sverige, i tidsrommet 24.—30. august.

I kurset deltok 25 danske, 19 finske og 37 svenske fagorganiserte kvinner. Fra Norge møtte 25 representanter fordelt på 21 forbund.

Av de emner som ble behandlet kan nevnes: Kvinnelønnningene i årets tariffoppgjør — Redegjørelse om arbeidet blant de fagorganiserte kvinner i de nordiske land siden forrige års studieuke — Den nye skolereform i Sverige — Likelønsspørsmålets internasjonale behandling — Hvordan skal en ordne tilsynet med barna til de kvinner som er ute i arbeidslivet — Konsumentopplysning — Krig og fred i FN — Sosialpolitikken med tanke på kvinnene i arbeidslivet — Amerikansk arbeiderbevegelse. De som foreleste på kurset var: Den svenske landsorganisasjons formann, Axel Strand, riksdagsmedlem fru Sjöström-Bengtsson, byråsjef Göta Rosén, redaktør Willy Maria Lundberg, riksdagsmedlem Ulla Lindström, fhv. finansminister Ernst Wigforss, sosialminister Gunnar Sträng og amerikansk arbeiderattasjé i Stockholm, Oliver Peterson.

Innledere i likelønsspørsmålet var: Sigrid Ekendahl og Gullborg Nyberg.

Under kurset ble det stelt til en busstur med omvisning på Höganäs Keramikfabrikk og Findus Konservesfabrikk.

Kvinners Frivillige Beredskap.

Som nevnt i beretningen for 1951 er Kvinnenemnda representert i dette koordineringsorgan for kvinners innsats i landets beredskap. Representanter er: Karen Marie Hansen, Norsk Kommuneforbund, Astri Rasmussen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Anna Nilsen, Norsk Tekstilarbeiderforbund og Gullborg Nyberg.

Andelslaget Hus og Heim.

Andelslaget Hus og Heim ble konstituert 16. januar 1952. Til formann i styret ble valt Aase Lionæs. Nestformann: Gullborg Nyberg. Styremedlemmer: Turid Rohde-Larsen, Aase Bjerkholt og Hans Hegg.

Dette andelslaget har avløst det tidligere Arbeiderkvinnenes Husstellkontor, og har overtatt dette kontors arbeidsoppgaver og virkeområde. Det er forutsetningen at det skal ansettes en husstellkonsulent, men på det tidspunkt dette skrives er det ennå ikke tilsatt noen i stillingen.

Av de ting som hittil er gjort kan nevnes at det er satt i gang et sykurs spesielt for undervisning i søm av barneklær. Andelslagets modellkjøkken har vært oppsatt på OBOS-utstillingen. Videre har en arbeidet med utgivelse av en bok om istandgjøring av tøy. Denne vil antakelig foreligge ferdig i løpet av våren 1953.

Representasjon.

Representant i utvalget for husmorgymnastikk: Else Lindstad, med Borgny Aamodt som varamann.

Representanter i Norsk Folkehjelps husmorferiekomiteé: Gunvor Jensen og Lucie Andresen.

Esther Samuelson representerte nemnda ved Landsorganisasjonens representantskapsmøte i mai måned.

I Statens likelønnskomité møter Ragna Karlsen og Gullborg Nyberg. Sistnevnte sammen med Esther Samuelson og Hilda Stensbye er representanter i Landsorganisasjonens likelønnskomité.

Esther Samuelson er representant i Komiteen for revisjon for arbeidervernloven.

Gullborg Nyberg er styremedlem i Organisasjonen Norsk Folkeferie og Andelsselskapet Norsk Folkeferie.

Hun er varamann i styret for Dovrefjell Hotell A/S og i styret for Arbeidernes Opplysningsforbund.

Thyra Hansen var til stede ved konferanse på Voss i dagene 11. og 12. oktober om husmorvikarsaken.

Forskjellige saker behandlet av kvinnesekretæren i samråd med Kvinnenemnda, Landsorganisasjonens administrasjon og sekretariat.

Den 6. oktober 1952 sendte Landsorganisasjonen etter forutgående behandling i Kvinnenemnda en henvendelse til Sosialdepartementet, med anmodning om å ta spørsmålet om samordning av nordisk lovgivning om vernebestemmelser for mor og barn opp til behandling. Saken ble behandlet i et møte i den nordiske sosialpolitiske komité, som ble holdt i Oslo 4. og 5. november. Det ble der besluttet å ta denne saken opp i hele dens bredde på neste komitémøte, som skal holdes i Stockholm antakelig våren 1953. Det er forutsetningen at de respektive land til neste møte gir en utredning om de nasjonale bestemmelser på dette område.

Studie- og opplysningsarbeidet.

24.—27. april ble det holdt et felles faglig og politisk kvinnekurs på Borregaardarbeidernes Feriehjem i Skjebergkilen. Her møtte 28 deltakere. Kursledere var Anny Olsen, Halden og Gullborg Nyberg.

12.—17. mai holdtes faglig kvinnekurs på Leangkollen — 26 deltakere.

7.—8. juni — helgekurs for fagorganiserte kvinner i Bergen — 76 deltakere.

11.—16. august — felles faglig og politisk kvinnekurs på Sørmarka — 38 deltakere. Kursledere var Thina Thorleifsen og Gullborg Nyberg.

24.—25. oktober — helgekurs for fagorganiserte kvinner i Trondheim — 29 deltakere.

Dessuten har Gullborg Nyberg forelest på Norsk Jern- og Metallarbeiderforbunds kvinnekurs på Leangkollen, Norsk Jernbaneforbunds kvinnekurs på Ål og på Norsk Tjenestemannslags helgekurs på Roa.

I tidsrommet 23. januar—4. februar foretok sekretæren en reise til Trøndelag og Nordland, og holdt foredrag på møter, arrangert av de respektive samorganisasjoner og faglige utvalg, bl. a. i Bodø, Mo i Rana, Trondheim, Steinkjer, Namsos og Røros.

Dessuten har hun holdt foredrag i Drammen (2), Sarpsborg, Greåker, Torp, Tønsberg, Mysen (1. mai) og 12 foredrag i Oslo.

Tariffbevegelsen.

På representantskapsmøtet den 30. og 31. oktober 1951 ble tariffsituasjonen for 1952 behandlet. Etter en inngående utredning gjorde representantskapet sådant vedtak:

«Representantskapet har drøftet retningslinjene for tariffrevisjonen for kommende år. Representantskapet vil slå fast at de telles lønnsoppgjør som hittil er fulgt, har vært av betydning så vel for de enkelte grupper av lønnstakere som samfunnsmessig sett.

Gjennom den senere tids utvikling er det imidlertid oppstått skjevheter i inntektsnivået som bare kan rettes gjennom særskilte oppgjør for de enkelte tariffområder. Det bør derfor overlates til de enkelte forbund, i forståelse med sekretariatet, å vurdere om de vil si opp tariffavtalene, og slutte ett- eller flerårige tariffavtaler, med eller uten indeksreguleringsbestemmelser. Representantskapet vil imidlertid understreke betydningen av at de gjeldende dyrtidstillegg blir innregulert i grunnlønnen.»

Slik som situasjonen lå an da representantskapet hadde sitt møte, regnet en med at det ville bli nødvendig med tariffrevisjon i 1952. Vedtaket tok sikte på at tariffoppgjøret skulle bli mere desentralisert enn de tidligere oppgjør vi har hatt i etterkrigsårene. En fant det nødvendig fordi en skulle søke å vurdere skjevheter eller misforhold som hadde oppstått i lønnsnivået innbyrdes mellom de forskjellige lønnstakere. Vedtaket innebar videre at det ble overlatt til de enkelte forbund selv å vurdere om de ønsket å si opp sine tariffavtaler eller ikke. En regnet imidlertid med at samtlige forbund ville benytte seg av denne adgangen, og det ble også tilfelle.

Samtlige forbund sa opp sine tariffavtaler etter hvert som oppsigelsesfristen tillot det. En sto derfor overfor den situasjon at samtlige tariffavtaler ble sagt opp, og dermed overfor den mest omfattende tariffrevisjon vi noen gang har hatt.

Som nevnt foran, innebar vedtaket fra representantskapet at de enkelte forbund skulle stilles mest mulig fritt, både med omsyn til å si opp tariffavtalene og de krav de ville reise. Likevel førte det etter hvert til at forbundene reiste anmodning overfor Landsorganisasjonen om å få nærmere retningslinjer for kravene og gjennomføringen av revisjonen.

Etter inngående drøftinger og forslag fra administrasjonen vedtok sekretariatet i februar måned følgende retningslinjer for tariffoppgjøret, som så ble sendt til samtlige forbund:

I representantskapets uttalelse om tariffrevisjonene 1952 heter det bl. a.:

«Gjennom den senere tids utvikling er det imidlertid oppstått skjevheter i inntektsnivået som bare kan rettes gjennom særskilte oppgjør

for de enkelte tariffområder. Det bør derfor overlates til de enkelte forbund i forståelse med sekretariatet å vurdere om de vil si opp tariffavtalene og slutte ett- eller flerårige tariffavtaler med eller uten indeksreguleringsbestemmelser. Representantskapet vil imidlertid understreke betydningen av at de gjeldende dyrtidstillegg blir innregulert i grunnlønnen.»

På bakgrunn av denne uttalelse har de enkelte forbund vedtatt å si opp samtlige gjeldende overenskomster etter hvert som det blir adgang til det.

Det foreligger ikke for sekretariatet noen fullstendig oversikt over de tariffkrav som de enkelte forbund har reist eller vil reise. Disse krav blir i tur og orden i samsvar med Landsorganisasjonens vedtekter og Arbeidstvistloven (loven om lønnsnemnd) forelagt sekretariatet for så vidt forhandlingene og meklingen ikke fører fram til enighet.

Av omsyn til den pågående tariffrevisjons omfattende karakter, de økonomiske virkninger den vil ha så vel for den enkelte lønnstaker som rent samfunnsmessig sett, og etter anmodning fra flere av forbundene, finner sekretariatet det nødvendig å gi denne rettleiing for behandling av tariffkravene.

Etter den erklæring statsminister Oscar Torp ga i Stortinget 16. februar d. å., regner de ansvarlige myndigheter med noenlunde stabile priser på importvarene i tiden framover. I Statsministerens erklæring, som følger som bilag, heter det bl. a.:

«Regjeringen er derfor kommet til at det for tiden ikke skulle være nødvendig å sette i verk nye ekstraordinære tiltak for å avregere en prisvirkning utefra. Hvis de foreliggende vilkår holder, skulle det være mulig i 1952 å sikre et relativt stabilt prisnivå uten nye ekstraordinære tiltak som har sin grunn i den utenriksøkonomiske utvikling.

Hvis dette er riktig, vil prisutviklingen i vårt land i 1952 vesentlig avhenge av den indre utvikling. Det sterkt utbredte ønsket om en stabilisering av prisene skulle da tilsi en nøktern vurdering av de enkelte næringers lønnsevne, av produksjonsmuligheter og avsetningsmuligheter under de kommende forhandlinger om lønninger og priser.»

I uttalelsen fra Det økonomiske samordningsråd og i Nasjonalbudsjettet blir det regnet med en øking av produksjonen i 1952 med ca. 3 pst. Under denne forutsetning antar man at forbruket kan økes med 4 pst. i 1952 sammenliknet med 1951, etter at de økte utgifter til forsvarsberedskap er dekket. Denne produksjonsøkning og øking i forbruket forutsetter at tariffrevisjonen kan gjennomføres uten arbeidsstans og at investeringene i 1952 ikke blir høyere enn i 1951.

Denne økte tilgang på forbruksvarer skulle gi grunnlag for en viss heving av det samlede lønnsnivå med sikte på å rette opp de skjevheter som er oppstått i inntektsnivået.

Det er selsvagt i atskillig utstrekning et vurderingsproblem hvor stor produksjonsøkningen vil bli i 1952. Selv om en kan ha den oppfatning at den innenlandske produksjon vil øke mer enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet, er det, etter at Det økonomiske samordningsråd ga sin uttalelse og etter at Nasjonalbudsjettet ble satt opp, inntrådte usikkerhetsmomenter i landets utenriksøkonomiske stilling som kan få stor virkning på mulighetene av å gjennomføre den forannevnte heving av reallønnen eller forbruket i 1952. I vurderingen av de realøkonomiske

muligheter som foreligger ved denne tariffrevisjon, kan fagorganisasjonen ikke iverse disse usikkerhetsmomentene.

Sekretariatet finner det ikke hensiktsmessig i denne sammenheng å gå nærmere inn på spørsmålet om den nåværende fordeling av nasjonalinntekten på de enkelte grupper i folket. I den nåværende situasjon er det alvorlig fare for at andre grupper i folket fortsatt vil kunne utnytte generelle lønnstillegg til å framtvinge urettmessige inntektsøkinger for sitt vedkommende. En må derfor ta spørsmålet om en mer rettferdig fordeling overfor lønnstakerne opp til ny prøving når dette kan skje uten slike skadevirkninger som det ville føre med seg nå. — For å unngå slike skadevirkninger vil en rå til at lønnskravene holdes innenfor rammen av økingen av nasjonalproduktet og dermed den varetilgang som en kan regne med for dette år.

Så lenge importvareprisene fortsatte å stige og staten fant det nødvendig å redusere subsidiene og å øke sine forbruksavgifter, hadde de lønnstillegg som ble gitt relativt liten virkning på prisutviklingen. I den *daværende* situasjon var det ikke lønnsforhøyelsene som skapte prisstigningen — lønnsforhøyelsene måtte gjennomføres som nødvendig kompensasjon for den prisstigning som *allerede hadde funnet sted*. Når stillingen nå er den at de ytre vilkår synes å være til stede for en noenlunde rolig prisutvikling, er det av vital betydning for lønnstakerne at en kan makte å håndtere de indre økonomiske forhold på en slik måte at de muligheter som måtte være til stede for en *stabilisering* av prisnivået blir nyttet. Hverken overfor sine egne medlemmer eller den alminnelige opinion kan fagorganisasjonen ta den belastning som det ville føre med seg å framtvinge store lønnsøkninger som i den *nåværende* situasjon vil føre til ytterligere stigning i levekostnadene.

Dette standpunkt forutsetter at de ansvarlige myndigheter, ved politiske og pengepolitiske tiltak, drar omsorg for at alle andre grupper i folket yter sitt bidrag til en stabilisering, og om mulig en senkning av prisnivået.

Etter representantskapets vedtak er det overlatt til de enkelte forbund å vurdere om de vil avslutte ett- eller flerårige overenskomster med eller uten indeksreguleringsbestemmelser. Hvis det blir sluttet ettårige tariffavtaler bør disse være uten bestemmelser om indeksregulering. Det er så vidt mange tegn på prisomslag og så mange usikkerhetsmomenter til stede at det kan være betenkelig å ha indeksreguleringsbestemmelse i de tariffavtaler som sluttes nå. Videre må omsynet til å få avvirket jordbruksavtalens bestemmelse om automatisk prisregulering i samsvar med lønnstakernes indeksreguleringsbestemmelser, tillegges stor vekt.

I samsvar med representantskapets vedtak tilligger det de enkelte forbund i forståelse med sekretariatet å si opp tariffavtalene og å stille de krav som de måtte finne riktige, men sekretariatet vil understreke at de krav som kan påregnes godkjent må være i samsvar med denne rettleiing.

Med utgangspunkt i det som her er sagt, må tariffkravene vurderes meget nøye.

En vil også feste oppmerksomheten på følgende uttalelse av Lønnsnemndas flertall i kjennelsen av 7. desember 1951:

«De ujevnheter som i dag er til stede både i den økonomiske stilling for de forskjellige industrigrupper og innen de forskjellige grupper av lønnsnettakere får bli gjenstand for forhandlinger ved revisjonen av de enkelte tariffavtaler i 1952.»

Under henvisning til foranstående bør en ta sikte på:

1. Innregulering av det nåværende dyrtidstillegg — herunder også de ekstraordinære 10-ørestillegg — i grunnlønnssatsene. Akkord-satsene må da forhøyes med den prosentats det nåværende dyrtidstillegg utgjør av den faktiske fortjeneste, slik at en ikke endrer fortjenesten til fordel for akkordarbeidere på bekostning av tid-lønnsarbeidere.
2. Overenskomstene må i større omfang enn tidligere knyttes til produksjonsresultatet gjennom akkord- og produksjonspremieordninger, slik at størst mulig antall lønnstakere får lønn etter produksjonsytelse.
3. Det må søkes en riktigere differensiering i lønnsnivået med en markert avstand mellom faglært og ikke faglært arbeidskraft. Dette bl. a. for å stimulere lønnstakernes interesse for yrkesopplæring og fagutdanning.
4. En må fortsatt søke gjennomført ansiennitetstillegg i tariffavtalene hvor det er hensiktsmessig, for derved å oppnå en stabilisering av arbeidskraften med bedre oppøving og større kvalifikasjoner.
5. For å jevne ut avstanden i fortjenesten mellom mannlig og kvinnelig arbeidskraft, må tilleggene for de arbeidsoperasjoner som i første rekke utføres av kvinner, bli størst, og det må søkes gjennomført samme lønn for samme arbeidsinnsats.
6. Innenfor den ramme som hevingen av det totale lønnsnivå gir muligheter for, må de grupper som i dag er særlig ugunstig stilt i lønnsmessig henseende, tilgodesees med større tillegg enn grupper som ligger bedre an og som har adgang til akkordarbeid eller produksjonspremie.
For tidlønnsarbeid bør tarifflønnen eksempelvis settes høyere enn akkordgrunnlaget eller forskuddslønna i akkord, unntatt hvor det arbeides etter faste akkordtariffer. Derved oppnår en at de tidlønnte få et rimelig akkordavsavn.
7. For de høyere lønte grupper vil en rå til at man konsentrerer seg om de nødvendige justeringer, under omsyn til et rimelig inntektsnivå, og unngår generelle tillegg.

Fra midten av februar tok forhandlingene og meklingene til, og har fortsatt gjennom hele året. De fleste oppgjør har skjedd stort sett i samsvar med det opplegg som ble gjort fra sekretariatets side.

Pr. 31. desember var revisjonen ferdig for om lag 480—485 000 av Landsorganisasjonens 510 000 medlemmer, heri innbefattet ca. 40 000 statsfunksjonærer og tjenestemenn organisert i Landorganisasjonen. Den alt overveiende del av oppgjørene skjedde ved forhandlinger og meklinger, men om lag 66 000 har fått sine vilkår avgjort ved lønnsnemnd og om lag 9 000 ved frivillig voldgift. En er à jour med hele tariffoppgjøret for året, slik at

det som står igjen er bare de tariffavtaler som har utløp pr. 31. desember.

Hele tariffrevisjonen har vi gjennomført uten noen omfattende konflikter. Det har bare vært noen få: teglverksindustrien — oppgjøret med Norsk Arbeidsgiverforening, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund — overenskomsten med Norsk Arbeidsgiverforening, Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund — hanskebedriftene i Norsk Arbeidsgiverforening, Norsk Treindustriarbeiderforbund — møbeltapetsererne.

For teglverksindustrien tok tariffrevisjonen til i januar måned, og det ble holdt meglingsmøter 24., 25. januar, 5. og 6. februar, men meglingene førte ikke fram. De av forbundet framlagte krav var godkjent av Landsorganisasjonen, slik at streik inntrådte den 12. februar. Det ble senere forsøkt megling, men heller ikke det førte fram. Etter anmodning fra statsråd Ulrik Olsen ble det imidlertid konferert mellom partene, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund på den ene side og Norsk Arbeidsgiverforening og representanter for teglverkene på den annen side, og i møte 7. og 8. mai, under ledelse av statsråd Ulrik Olsen, ble det satt opp sådan:

Protokoll.

Teglverkskonflikten.

Ar 1952 den 7. og 8. mai holdtes møter i Kommunal- og arbeidsdepartementet under ledelse av statsråd Ulrik Olsen.

Til stede for øvrig var: For departementet ekspedisjonssjef Ulsaker, for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon nestformann Mentsen, for Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund forretningsfører Wivegh og nestformann Framnæs, for Norsk Arbeidsgiverforening direktør Erlandsen, for teglverksbedriftene i Norsk Arbeidsgiverforening direktør Pedersen.

På Statsrådens anmodning drøftet partene konfliktsituasjonen og i den forbindelse det av Riksmeglingsmannen den 4. april framsatte forslag, hvilket Bygningsindustriarbeiderforbundet i møte hos Riksmeglingsmannen den 25. april meddelte var forkastet fra arbeidernes side, mens arbeidsgivernes representanter meddelte at det var vedtatt fra deres side.

Bygningsindustriarbeiderforbundets representanter redegjorde for de spesielle punkter i Riksmeglingsmannens forslag de mente måtte endres og for hvilke tilleggbestemmelser man eventuelt også måtte ta med for at det skulle kunne lykkes å få arbeiderne til å gå inn for ordningen og gjenoppta arbeidet.

I.

Under disse drøftelser fastslo man enighet om følgende bestemmelser som gjeldende i stedet for tilsvarende bestemmelser i den tidligere overenskomst:

1. *Protokolltilførsel om maskinstans.*
Ved maskinstansninger unntatt de normalt inntreffende som tråds-kifte, remskjøting o. l., betales ventetid til de arbeidere som berøres av stansen, med mindre de får tillatelse til å forlate verket. De er pliktige til i ventetiden å utføre annet anvist arbeid.
2. *Protokolltilførsel om reparatører og fagarbeidere.*
For reparatører og fagarbeidere på minstelønn gjelder de for vedkommende fagarbeid alminnelige fastsatte minstelønnssatser med rett til personlige tillegg etter dyktighet og praksis, og for øvrig de reguleringer av personlige lønninger som gjeldende fagarbeideroverenskomster fastsetter.
For faglærte håndverkere skal lønningene følge de gjeldende håndverktariffavtaler mellom A.F.L. og N.A.F.
3. *Særavtaler ved den enkelte bedrift.*
De i tilknytning til tariffavtalen opprettede særavtaler om arbeidsordninger som besto ved den enkelte bedrift ved siste tariffavtales utløp, gjelder fortsatt med de endringer som måtte være en følge av de i hovedtariffavtalen vedtatte endringer.
Hvor i siste tariffperiode endringer i arbeidsforholdene nødvendig-gjør forhandling for å få disse endringer fastlagt eller supplert, må sådanne forhandlinger opptas snarest og være tilendebrakt innen 1. juli 1952. Inntil annen avgjørelse er truffet gjelder den hittil praktiserte ordning.
4. *Sjåførere.*
Satsen for sjåførere fastsettes til kr. 100.00.
5. *Akkordarbeid.*
I forbindelse med de alminnelige bestemmelser som gjelder for akkordarbeid har arbeidsgivernes forhandlere erklært at de er innforstått med at akkordarbeid også skal kunne anvendes for arbeid utenfor produksjonen hvor det er naturlig å anvende sådant.

II.

Da partene ikke kunne enes i de to punkter som er referert nedenfor i denne protokoll, henstillet statsråd Ulrik Olsen til partene å la disse to undergi frivillig voldgiftsavgjørelse. Det var Statsrådets forutsetning for dette at arbeidet straks måtte gjenopptas og at voldgiftsretten traff sine avgjørelser så hurtig som mulig. Likeledes forutsattes at de avgjørelser som voldgiftsretten eventuelt kom til blir gjort gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse. Han foreslo at voldgiftsretten sammen-settes av to representanter oppnevnt av hver av partene og en opp-mann oppnevnt av Regjeringen etter konferanse med partene.

Direktør Erlandsen uttalte at han etter konferanse med sine parter kunne meddele at man under meget sterke tvil hadde funnet å ville imøtekomme Statsrådets oppfordring om å gå med på en frivillig vold-gift til ordning av de to spørsmål, men han måtte ta det uttrykkelige forbehold at det ikke skulle kunne påberopes på noen måte hvis det senere i noen form skulle bli spørsmål om etablering av noen slags frivillig voldgift. Sterke samfunnsmessige hensyn i forbindelse med denne konflikt gjorde at arbeidsgiverne denne gang kunne imøtekomme en sådan henstilling.

Mentsen, Wivegh og Framnæs fant etter den henstilling Statsråden på forhånd hadde gitt å kunne på sine organisasjoners vegne gi sin til-slutning til Statsrådets forslag.

Etter at partene således hadde imøtekommet Statsrådets henstilling skal følgende to punkter behandles av voldgiftsretten:

1. Riksmeklingsmannen anfører at hans forslag bygger på at «10-øres tillegget» er innregnet i de av ham for teglverksindustrien foreslåtte timelønnssetser. Bygningsindustriarbeiderforbundet har reist krav om at dette 10-øres tillegg må komme i tillegg til de nye timelønnssetser foreslått av Riksmeklingsmannen, hvilket krav arbeidsgiverne på sin side bestemt avviser.
 Dette spørsmål tas opp til behandling av voldgiftsretten som under hensyntagen til den alminnelige linje i timelønnsreguleringene under årets tariffrevisjon treffer avgjørelse om det er grunn til å gjøre noen endring i Riksmeklingsmannens forslag på dette punkt, og i så tilfelle hvori denne skal bestå.
2. Riksmeklingsmannens forslag til § 3 om akkordarbeid går ut på en generell forhøyelse på 5 pst. — Spørsmålet om en endring i denne akkordregulering har vært drøftet mellom partene uten at man er kommet til noen enighet. Også dette spørsmål forelægges voldgiftsretten til avgjørelse.

III.

Partene er enige om at ingen trakassering skal finne sted og vil medvirke til at arbeiderne gjeninntre snarest mulig.

Christian Erlandsen

*P. Mentsen.
 J. Wivegh.
 Peder Framnæs.*

På grunnlag av denne protokoll ble saken opptatt til behandling i voldgiftsretten den 9. mai, som avsa sin kjennelse 10. mai. Arbeidet ble så gjenopptatt 12. mai. Teglverksstreiken hadde således vart fra 12. februar til 12. mai.

Funksjonærkonflikten.

Når det gjelder tariffrevisjonen for Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, så var det tariffavtalen med Norsk Arbeidsgiverforening som først ble tatt opp til revisjon. Etter forutgående forhandlinger ble det holdt meglingsmøter 3. og 4. april. I møte den 4. april satte Riksmeklingsmannen fram et forslag som det skulle gis svar på den 30. april. Forslaget var ikke anbefalt av partene. Ved avstemningsfristens utløp viste det seg at det var forkastet med overveldende flertall — om lag 90 pst. hadde stemt imot. Da kravene på forhånd var godkjent av sekretariatet, inntrådte arbeidsstans etter sekretariatets godkjenning ved arbeidstidens slutt den 10. mai.

Da det ble kjent at meglingsforslaget var forkastet og at arbeidsstans ville inntre den 10. mai, fikk vi forespørsel fra de forskjellige arbeidergrupper ved bedrifter hvor streiken ville bli

aktuell om hvordan de skulle forholde seg. En rekke bedrifter, særlig de større i jernindustrien, kunngjorde ved oppslag på arbeidsplassene at det ville bli aktuelt med oppsigelse av arbeiderne såfremt streiken for handels- og kontorfunksjonærene ble satt i verk. Vi sendte derfor den 7. mai sådant skriv til Norsk Arbeidsgiverforening:

«Vi har fått underretning om at flere av Deres medlemmer ved oppslag på arbeidsplassene har varslet om at oppsigelse av arbeiderne kan bli aktuelt såfremt det inntreffer streik for de funksjonærer som er tilsluttet Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. Vi går ut fra at dette varsel ikke innebærer noe annet enn en meddelelse til arbeiderne om at oppsigelse av dem helt eller delvis kan komme på tale fordi arbeidet ikke kan holdes i gang når funksjonærene er ute i konflikt.

Vi går videre ut fra — om det blir aktuelt med oppsigelse — så vil Deres medlemmer foreta denne individuelt for hver enkelt arbeidstaker med de frister hver av dem måtte ha krav på etter Arbeidervernloven eller den individuelle arbeidsavtale.

Et oppslag om oppsigelse i bedriften kan ikke avbryte arbeidsforholdet. Det er i tilfelle en lockout, og i så fall må Norsk Arbeidsgiverforening følge reglene om det i Hovedavtalen.

Vi imøteser bekreftelse på at De er enig i denne vår oppfatning.»

Norsk Arbeidsgiverforening svarte på vårt brev og viste til at de mente å kunne påberope seg Hovedavtalens § 12 som hjemmel for å permittere arbeiderne. Vi sendte derfor Norsk Arbeidsgiverforening den 10. mai sådant skriv:

«Ad funksjonærstreiken.

Vi har mottatt Deres skriv av 8. ds.

Vi er ikke enig i at en i det foreliggende tilfelle kan påberope seg Hovedavtalens § 12 som hjemmel for å permittere arbeiderne uten lønn. Vi vil derfor — om dette standpunkt blir forsøkt praktisert ved noen av bedriftene — se en slik permisjon som en rettsstridig lockout. I tilfelle Norsk Arbeidsgiverforening opprettholder sitt standpunkt ber vi derfor om å få et forhandlingsmøte med Dem for å sette opp en protokoll, idet vi ønsker å bringe saken inn for Arbeidsretten.

Vi vil gjerne over telefonen i dag bli orientert om saken slik at vi i tilfelle kan få avtalt et forhandlingsmøte.»

Samme dag, den 10. mai, sendte vi ut sådan pressemelding:

«En rekke bedrifter har, med tilslutning fra Norsk Arbeidsgiverforening, ved oppslag på arbeidsplassen gitt melding om at det som følge av funksjonærkonflikten kan bli nødvendig å gi de arbeidere permisjon som ikke kan beskjefliges så lenge streiken varer. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har i dag i et skriv til Norsk Arbeidsgiverforening svart at om dette standpunkt blir forsøkt praktisert ved noen av bedriftene, vil en se en slik permisjon som en rettsstridig lockout. I tilfelle Norsk Arbeidsgiverforening opprettholder sitt standpunkt, ber en

om å få et forhandlingsmøte for å sette opp en protokoll med sikte på å bringe saken inn for Arbeidsretten.

Landsorganisasjonen har nærmere presisert dette standpunkt i et rundskriv til forbundene og samorganisasjonene. I tilfelle av at Norsk Arbeidsgiverforening går til permittering som følge av funksjonærkonflikten, skal den enkelte arbeider skriftlig protestere mot lovligheten av dette overfor sin arbeidsgiver, idet det ikke finnes noen hjemmel for en slik permittering i arbeidsavtalen, tariffavtalen eller Arbeidervernloven.»

Streiken ble effektiv allerede fra første dag den ble satt i verk. Vanskene meldte seg umiddelbart ved forskjellige bedrifter og arbeidssteder, men forbundet hadde organisert et meget effektivt streikeutvalg på de forskjellige steder, slik at det stort sett var en meget god kontroll.

Streiken ble fulgt med oppmerksomhet fra myndighetenes side, og den 14. mai sendte statsråd Ulrik Olsen likelydende brev til Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Brevets konklusjon var følgende:

«Departementet tør på vegne av Regjeringen inntrengende henstille til partene snarest mulig å ta opp forhandlinger for å få konflikten hurtigst mulig bilagt. Skulle partene ikke finne fram til full enighet, ber departementet om at partene gir sin tilslutning til følgende forslag:

1. Arbeidet gjenopptas straks.
2. De punkter partene ikke kan bli enige om, undergis frivillig voldgift,

eller

Tarifftvisten i sin helhet undergis frivillig voldgift.

Likelydende brev blir sendt Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Oslo, den 14. mai 1952.

Ulrik Olsen.

Berger Ulsaker.»

På statsrådets brev ga Landsorganisasjonen og Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund sådant svar:

«*Konflikten i Handel- og Kontor.*

Vi erkjenner mottatt Deres brev av 14. ds. angående ovennevnte sak. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er enig med det ærede departement i at den pågående konflikt blant handels- og kontorfunksjonærene etter hvert kan få meget vidtrekkende konsekvenser og at det også knytter seg betydelige samfunnsinteresser til å få brakt konflikten til opphør snarest mulig.

Ut fra dette synspunkt har Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund gjort sitt til for å unngå denne konflikt og for at skadevirk-

ningene skulle bli minst mulig, da det viste seg at konflikten ikke kunne avverges. Det er også disse hensyn som har vært avgjørende for at det fra Landsorganisasjonens side ennå ikke er tatt skritt til å utvide konflikten.

I anledning departementets henstilling om å ta opp nye forhandlinger kan bemerkes at Arbeidernes faglige Landsorganisasjon alltid er villig til å forhandle for å få en tvist løst, — slik også i dette tilfelle. Det gjør imidlertid ikke saken lett når det meglingsforslag som ble satt fram ikke hadde partenes tilslutning og derfor praktisk talt enstemmig ble forkastet av funksjonærene.

Til spørsmålet om å la tariffvisten i sin helhet eller de punkter partene ikke kan bli enige om, avgjøre ved frivillig voldgift, finner vi, slik som situasjonen ligger an, å kunne akseptere Statsrådets forslag.

For så vidt også Norsk Arbeidsgiverforening aksepterer forslaget om frivillig voldgift, kan arbeidet gjenopptas når protokoll om dette er godkjent av partene.

Vi forutsetter at voldgiftsretten i tilfelle kan bestå av 2 representanter fra hver av partene og med oppmann oppnevnt av Regjeringen.»

Norsk Arbeidsgiverforening svarte Statsråden at den var villig til straks å oppta forhandlinger.

Forhandlinger ble opptatt straks og disse førte til at partene den 18. mai kom fram til et resultat som ble vedtatt over bordet. Streiken ble avblåst med en gang, og arbeidet ble gjenopptatt mandag morgen 19. mai.

Hanskekonflikten.

Tariffavtalen mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund for hanskefabrikkene var av forbundet sagt opp til utløp den 31. juli. Det ble ført flere forhandlinger og meglinger i denne saken, men det viste seg vanskelig å komme fram. Imidlertid ble det i meglingsmøte den 8. oktober av Riksmeklingsmannen framsatt et forslag som det skulle gis svar på av partene den 1. november. Forslaget var anbefalt av partene. Ved svarfristens utløp viste det seg at forslaget var forkastet av arbeiderne. Riksmeklingsmannen tilrådte ikke lønnsnemndsbehandling i saken. Etter at godkjennelse var foretatt av sekretariatet, ble streik satt i verk fra arbeidstidens slutt den 5. november. Den 9. desember ble det holdt ny megling under Riksmeklingsmannens ledelse. Riksmeklingsmannen fant imidlertid ikke noe grunnlag for å fremsette nytt forslag, men han henstilte til partene slik som situasjonen lå an å gå med på at tvisten ble avgjort av frivillig lønnsnemnd. Etter flere forhandlinger mellom partene, sist i møter den 29., 30. og 31. desember, ble partene den 31. desember enig om følgende:

«Etter å ha drøftet saken er partene enige om å oppnevne en voldgiftsrett på 3 mann som skal løse følgende:

1. Spørsmålet om eventuelle tillegg til arbeidere som fra tidligere har hatt høyere personlig lønn enn de normallønnsseter som er gjeldende etter Riksmeglingsmannens forslag.
2. Eventuelle endringer i forslagetets protokolltilførsel 1. angående akkordtariffene.

Partene er enige om at Voldgiftsrettens avgjørelse blir gjort gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse.

For øvrig er partene enige om følgende:

Arbeidet gjenopptas den 3. januar 1953. Riksmeglingsmannens forslag av 11. oktober 1952 gjøres gjeldende fra arbeidets gjenopptagelse, dog ikke bestemmelsen om ikrafttreden, idet ikrafttreden settes til 3. januar. For de arbeideres vedkommende som ikke kan melde seg til arbeide den 3. januar fordi de har tatt annet arbeide under streiken, ble man enig om at disse skulle kunne melde seg ved de respektive bedrifter innen den 20. januar 1953. Arbeidere som er syke eller er på militærtjeneste ved arbeidets gjenopptagelse, har anledning til å melde seg tilbake så snart de er friskmeldt eller tjenestefri.

For så vidt angår protokolltilførsel 2 i Riksmeglingsmannens forslag er partene enige om at de undersøkelser vedrørende kjedearbeide ved Blystad Fabrikker som omhandles i protokolltilførselen, skal opptas til forhandling m. v. innen 15. februar 1953.

Partene vil snarest anmode Riksmeglingsmannen om å oppnevne oppmann for Voldgiftsretten.»

Streiken ble straks avblåst, slik at arbeidet kunne gjenopptas lørdag den 3. januar.

Konflikter Norsk Treindustriarbeiderforbund — møbel- tapetsererne m. fl.

Tariffrevisjonen for Norsk Treindustriarbeiderforbund har ført med seg at det bl. a. ble konflikt for møbeltapetsererne i Oslo, en del tapetserbedrifter utenfor Oslo, for håndverksnekkerne — overenskomsten med Norsk Arbeidsgiverforening — og ved en del snekkerbedrifter i Trondheim utenfor Norsk Arbeidsgiverforening. Dels har en ikke kommet fram ved forhandlinger og meglinger og dels er det resultat en kom til blitt forkastet av medlemmene på arbeidernesiden, eller også ikke blitt akseptert på arbeidsgiversiden.

For møbeltapetsererne i Oslo trådte streiken i kraft fra 17. november 1952 og omfattet direkte 120 medlemmer av forbundet. Streiken pågikk ennå ved årsskiftet.

Konflikten for tapetserbedriftene utenfor Oslo omfattet i alt 60 medlemmer. Den trådte i kraft fra 8. desember 1952. Konflikten ble løst før årsskiftet.

For håndverksnekkerne — overenskomsten med Norsk Ar-

beidsgiverforening — inntrådte streik den 2. desember 1952. Den omfattet ca. 70 medlemmer og ble løst den 29. desember.

For snekkerbedriftene i Trondheim utenfor Norsk Arbeidsgiverforening utbrøt konflikten 25. november, men bedriftene gikk inn i Norsk Arbeidsgiverforening og en fikk konflikten løst den 19. desember. Konflikten omfattet 10 av forbundets medlemmer.

Konflikt — Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer.

Det kan også nevnes at Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer fremmet tariffkrav overfor Norsk Arbeidsgiverforening om tariffavtale for de tekniske funksjonærer ved Elektrisk Bureau. Dette førte til åpen konflikt, idet det ikke var mulig hverken under forhandlingene eller meglingene å komme fram til enighet. Med Landsorganisasjonens godkjenning iverksatte derfor forbundet arbeidsstans fra 1. desember 1952. Streiken omfattet 20 tekniske funksjonærer. Imidlertid har forbundet sagt opp 14 funksjonærer til, som er blitt medlemmer siden, til fratredelse 31. desember. Denne konflikt var ikke løst ved årsskiftet.

Alt i alt kan en si at konfliktenes omfang og antall er ganske små i forhold til det omfattende tariffoppgjør som har pågått.

Resultatene av tariffrevisjonen.

Som anført tidligere, har gjennomføringen av tariffrevisjonen stort sett funnet sted i samsvar med og innenfor rammen av det opplegg som ble gjort av sekretariatet. Resultatet av revisjonen ble noe varierende for de enkelte grupper, men det kan stort sett oppsummeres slik:

Etter den oversikt som nå foreligger, vil lønnstilleggene for alle grupper sammenlagt i gjennomsnitt utgjøre 5—6 pst, eller
 4—5 pst. for industriarbeiderne,
 6—7 pst. for funksjonærer i privat industri, og
 12—13 pst. for statsfunksjonærer.

Under hovedforhandlingene erklærte begge parter seg i prinsippet enig om innregulering av dyrtidstilleggene i tariffsatsene. For mange tariffavtalers vedkommende er også innregulering foretatt og for enkelte grupper holder en på med den tekniske beregningen og forhandlingene om innregulering. Når det tar såvidt lang tid med innreguleringen, er det fordi det er nokså komplisert, bl. a. å regne om dyrtidstilleggene pr. time til prosentvise tillegg på akkordsatsene.

Alle tariffavtaler er sluttet for ett år og har ikke bestemmelser om indeksregulering. De forskjellige tariffavtaler har til dels gjennomgått en teknisk revisjon med mer hensiktsmessig utforming og modernisering av enkelte bestemmelser. Det er også til dels gjennomført større differensiering i lønnsnivået i samsvar med de krav som stilles til faglig dyktighet og utdanning.

Når det gjelder kvinnelønningene, er det også gjennomført differensieringer. For enkelte gruppers vedkommende er tilleggene de samme som for menn, for andre en del mindre. Alt avhengig av i hvor stor utstrekning det praktiseres akkord, og også hvilke arbeidsoperasjoner det er. Regner en prosentvis, er tilleggene for kvinnene litt høyere enn for menn. Kvinner som er håndverkere eller spesielle fagarbeidere er tidligere kommet opp på de vanlige lønnsatser som også gjelder for menn. Tilleggene for disse er således i år nøyaktig de samme som for menn.

Under tariffrevisjonen i år har en hatt en ny gruppe lønns-takere som tidligere ikke har vært med i noen utstrekning. Det er arbeidsledere og tekniske funksjonærer. Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer, som ble stiftet i fjor, og som er Landsorganisasjonens nyeste forbund, har hatt en ganske rivende utvikling i dette året. Forbundet har opprettet i alt 25 tariffavtaler med flere toneangivende bedrifter og industrier. De fordeler seg med 10 bedrifter tilsluttet Norsk Arbeidsgiverforening, 2 med Den Kooperative Tarifforening og 1 med Papirindustriens Arbeidsgiverforening og de øvrige med enkeltstående bedrifter.

Selv om tariffrevisjonen har skjedd i samsvar med det opplegg som ble gjort av sekretariatet, har ikke det økonomiske resultat av revisjonen blitt fullt ut som man ventet. Det har sammenheng med at den økonomiske situasjon i året utviklet seg på en annen måte enn forutsatt ved årets begynnelse. Produksjons-økingen ble mindre enn det en ventet. Mens en regnet med om lag 3 pst. stigning, ble den trolig ikke mer enn 1 pst. i forhold til foregående år. Utover sommeren fant det sted en sterk prisstigning og levekostnadsindeksen gikk opp med vel 4 pst. fra april til september. Det innebar at for mange lønns-takere ble en vesentlig del av de tariffmessige tillegg eliminert av prisstigningen.

På et tidlig tidspunkt tok sekretariatet dette opp til drøfting, og den 30. oktober ble det etter vedtak i sekretariatet sendt sådan henvendelse til Regjeringen:

«Landsorganisasjonen har foretatt en inngående vurdering av den økonomiske utvikling siden tariffforhandlingene tok til i vår, og vil i den anledning rette denne anmodning til Regjeringen:

I Nasjonalbudsjettet for 1952 ble det anslått at den samlede produksjon skulle øke med om lag 3 pst. i inneværende år i forhold til foregående år, og at dette, sammen med en bedre varetilgang fra utlandet, skulle gjøre det forsvarlig å regne med en øking av forbruket på om lag 4 pst. Med det som utgangspunkt fant Landsorganisasjonen det forsvarlig å ta sikte på en gjennomsnittlig lønnsøking ved årets tariffrevisjon på 4—5 pst. ut fra den betraktning at det skulle være realøkonomisk dekning for en tilsvarende bedring av levestandarden.

Forutsetningen for dette opplegget var at prisnivået skulle holde seg stabilt utover året, men denne forutsetning har ikke slått til. Fra 15. april til 15. september steg levekostnadsindeksen med 5,6 poeng eller 4,3 pst. Da en kan anta at den gjennomsnittlige lønnsøking for industriarbeiderne ved årets tariffrevisjon ligger på 4—5 pst., betyr dette at prisstigningen i siste halvår i sin helhet har spist opp lønnsøkingen.

Landsorganisasjonen er meget foruroliget over denne utvikling, og vil derfor henstille til Regjeringen å gjøre alt som står i dens makt for å fjerne den skjevhet som den senere tids prisutvikling har skapt. En er klar over at det realøkonomiske grunnlag for en heving av levestandarden i dag ikke er så gunstig som en ved årets begynnelse antok det ville bli. Dels fordi det er inntruffet en svikt i produksjonen og dels fordi landets utenriksøkonomiske stilling er blitt forverret. På den annen side er det Landsorganisasjonens bestemte mening at det er realøkonomisk dekning til å fjerne en vesentlig del av den skjevhet i forholdet mellom priser og lønninger som vi for tiden har. En er imidlertid av den oppfatning at en generell lønnsøking neppe vil være den heldigste løsning, dels fordi den kan føre til ny prisstigning og dels av omsyn til den fulle sysselsettingen som kan komme i fare hvis konkurranseforholdet med utlandet blir forverret. Det må derfor etter vår mening settes i verk tiltak som enten bringer prisene nedover eller øker lønnstakernes kjøpeevne på annen måte enn ved lønnsøking.

Ved vurderingen av disse problemer må en skjelne mellom tiltak som har en hurtig virkning og tiltak som først gjør seg gjeldende på lengere sikt.

Av forholdsvis hurtigvirkende tiltak, som kan komme på tale med en gang, vil Landsorganisasjonen bl. a. peke på:

Øking av subsidiene på enkelte sentrale forbruksvarer. En tenker bl. a. på melk, hvor øking av subsidiene i første rekke vil komme familier med barn til gode. Videre må mulighetene for en subsidiering av sentrale råvarer, f. eks. innenfor barkedningsvaregruppen, undersøkes, med sikte på å bringe prisene på ferdigvarer ned.

Tollen på kaffe og sukker bør fjernes, og om mulig bør ytterligere toll-lettelser på andre forbruksvarer gjennomføres der det ikke kan anføres absolutt berettigede krav om beskyttelse av innenlandsk produksjon.

Det må settes i verk tiltak med sikte på å bruke importen av frukt, grønnsaker osv. som en regulator av prisene på tilsvarende norske produkter. Dels for å bringe de nåværende priser nedover og dels for å motvirke sesongmessig stigning på disse varer som finner sted til enkelte tider. Spørsmålet om ytterligere anvendelse av importen som prisreguleringsmiddel bør undersøkes.

Hvis den tilsiktede virkning ikke kan oppnåes ved de tiltak en har pekt på foran, må Regjeringen ta opp spørsmålet om reduksjon av omsetningsavgiften. I denne forbindelse vil en også peke på at det finnes særavgifter på enkelte forbruksvarer som måtte kunne reduseres uten at det skaper kontrollvansker.

Det skulle etter Landsorganisasjonens mening være mulig ved en kombinasjon av de tiltak som er antydnet foran, å gjennomføre den hurtige og nødvendige bedring av lønnstakernes stilling som er påkrevd i den aktuelle situasjon.

Problemet må på lengre sikt ses i sammenheng med tariffrevisjonen i 1953.

I sin tale i Stortinget 24. oktober d. å. hevdet Handelsministeren at det under visse forutsetninger skulle være mulig å øke forbruket i 1952—53 med 3 pst. og i 1953—54 med 4 pst. På denne bakgrunn mener Landsorganisasjonen at det vil være forsvarlig å gjennomføre en betydelig lettelse i skattene i kommende budsjettermin.

Landsorganisasjonen er imidlertid av den oppfatning at skattelettelser ikke vil være tilstrekkelig med mindre det skapes effektive garantier for at det forutsatte lavere prisnivå kan holdes noenlunde stabilt. Hvis en går bort fra den direkte offentlige prisfastsetting, må en til gjengjeld sette inn sterkere krefter for å påse at de næringsdrivende ikke fastsetter urimelige priser eller avanser. I den sammenheng bør en utvide adgangen til å idømme tap av retten til å drive ervervsvirksomhet, eller til å gjennomføre andre effektive straffebestemmelser.

En vil også henstille til Regjeringen at den, i likhet med hva den akter å gjøre for enkelte jordbruksvarers vedkommende, også for andre sentrale forbruksvarer foretar en grundig undersøkelse av forholdene innenfor omsetningsapparatet, med sikte på å komme til livs eventuelle urimelige avanser og inntektsforhold som belaster den alminnelige forbruker. Dette er særlig påkrevd hvis en ikke finner det riktig i den nåværende situasjon å gå tilbake til en mer omfattende direkte offentlig prisfastsetting.

I samsvar med foranstående, vil vi oppsummere våre krav slik:

Hurtigvirkende tiltak:

1. Øking av subsidiene på melk, slik at melkeprisen går ned med minst 10 øre pr. liter.
2. Tollen på kaffe og sukker fjernes, slik at utsalgsprisen reduseres tilsvarende.
3. Reduksjon av tollsatser på andre forbruksvarer der det ikke er absolutt nødvendig med beskyttelse av innenlandsk produksjon.
4. Subsidiering av sentrale varer innenfor bekledningsvaregruppen.
5. Import av frukt, grønnsaker osv. for å bringe de nåværende priser nedover, og for å motvirke sesongmessig stigning på disse varer.

Tiltak på lengre sikt:

Gjennomføring av skattelettelser som får særlig virkning for de vanskeligst stilte lønnstakergrupper.

Hvis disse tiltak ikke har den tilsiktede virkning, må det foretas en reduksjon av omsetningsavgiften ned til det nivå den var på før siste forhøyelse.

Regjeringen tok vår henvendelse opp til velvillig behandling, og etter hvert ble det satt i verk tiltak fra statsmyndighetenes side med sikte på å bringe levekostnadsnivået nedover. Det ble også av Regjeringen opptatt konferanser om den aktuelle pris-situasjon med bl. a. Landsorganisasjonen, Norges Bondelag, Norges Fiskarlag, Norges Handelstands Forbund, Norges Håndverkerforbund, Norges Industriforbund, Norges Kooperative Landsforening, Norsk Arbeidsgiverforening og Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

Den 5. november mottok vi sådant skriv fra Statsministeren:

«En viser til de konferanser som i siste uke ble holdt mellom representanter for ovennevnte organisasjoner og regjeringen, og skal i det følgende kort oppsummere regjeringens oppfatning av den aktuelle prissituasjon.

1. De internasjonale råvarepriser kulminerte i første halvår 1951, og har senere vist en synkende tendens. Den norske importprisindeksen kulminerte i oktober 1951, og har senere gått nedover. Imidlertid har vårt indre prisnivå, uttrykt ved engrosprisindeksen og levekostnadsindeksen, vært stigende helt til det siste.

De internasjonale råvareprisene:

	Moody's des. 31 — 100	Reuters 1931 — 100
Koreakrigens utbrudd (juni 1950)	396	495
Toppunkt	535 (febr. 51)	624 (april 51)
Juli 1952	439	548
Ca. 15. oktober 1952	419	520

De norske prisindekser for import, eksport, engros og levekostnader:

Prisindeks (1949=100):

	Import	Eksport	Engros	Levekost.
1951 4. kv.	150	154	145	126
1952 1. kv.	145	155	147	130
2. kv.	146	145	147	131
Juli	138	138	151,0	135,0
August	144	144	150,6	134,9
September	140	133	154,2	136,2
Oktober			154,7	

Indeksen viser tydelig den skjeve utviklingen mellom prisene på import- og eksportvarer på den ene siden og de innenlandske prisene på den andre siden.

Det er regjeringens oppfatning at denne skjeve utviklingen, hvis den ikke blir stanset, kan medføre store skadevirkninger.

2. I de siste månedene har vår utenriksøkonomiske stilling blitt dårligere enn den var vinteren 1951—52. Det skyldes både at eksportprisene er falt sterkere enn importprisene og at det er oppstått alvorlige omsetningsvansker for viktige eksportvarer.

I de fleste Vest-Europeiske land har produksjonen i de siste måneder vist en synkende tendens: I vårt eget land har økingen i produksjonen foreløpig praktisk talt stoppet opp.

3. Samtidig med at vi er i ferd med å gjennomføre vår del av de militære bygge- og anleggsarbeider etter forsvarsprogrammet, ligger de sivile investeringer på et høyere nivå enn for et år siden. Dette bidrar til å presse prisene oppover. Regjeringen vil ta spørsmålet om størrelsen av investeringene opp til særskilt behandling når den i de nærmeste ukene skal overveie opplegget for den økonomiske politikken i 1953.
4. I konferanse med regjeringen har organisasjonenes representanter erklært seg innforstått med de farer en videre prisstigning vil føre med seg. De har erklært at de vil søke å medvirke til å stoppe prisstigningen og til, på de områder det er mulig, å presse prisene nedover.
5. Regjeringen vil alvorlig henstille til organisasjonene og bedriftene i produksjon og omsetning, og til arbeidslivets organisasjoner, om å følge denne saken videre med sikte på å stanse prisstigningen og å sette prisene ned overalt hvor det er mulig.

Situasjonen er i dag den at det neppe kan pekes på noen få bestemte varer som spesielt truer med å presse prisnivået videre oppover. Men det gjør seg gjeldende tendenser til mindre justeringer på så pass mange områder at det tilsammen kan presse nivået opp.

Regjeringen er klar over at det så vel når det gjelder inntekter som priser kan være skjevheter som det kan anføres gode grunner for å få rettet på. Tiltak som sikter på å rette ut slike skjevheter vil imidlertid helt forfeile sitt mål hvis det alminnelige prisnivå fortsetter å stige. De tillegg i inntekter eller priser den enkelte måtte skaffe seg, vil da fort bli verdiløse som følge av den alminnelige prisstigningen.

Regjeringen er overbevist om at det i den aktuelle situasjon ikke er mulig for noen å skaffe seg en reell bedring ved å sette opp inntekter og priser. Derfor bør interessen for å trygge levestandarden utløses i en aktiv innsats for å stoppe prisstigningen og der det er mulig, å sette prisene ned.

6. Regjeringen vil av grunner som anført ovenfor også henstille til kommuner og andre offentlige myndigheter om å være ytterst varsomme med å sette opp priser og takster i denne tiden. De offentlige priser og takster har som regel ikke vært satt opp i takt med prisene ellers. På flere områder er det derfor et behov for justering. Likevel bør en overalt hvor det er mulig se tiden an. Ut fra dette syn, vil regjeringen be om at spørsmålet om å forhøye takstene for telegraf og telefon foreløpig ikke blir behandlet av Stortinget.
7. Regjeringen vil fremme forslag til Stortinget om å øke bevilgningen til nedsettelse av priser, slik at subsidiene til konsummelk kan økes med 10 øre pr. liter og prisen settes ned tilsvarende. Videre vil det for å få redusert noen priser, bli fremmet forslag om å sette ned visse tollsatser. Disse forslag legges fram i forventning om at organisasjonene og bedriftene hver på sitt område går inn for å stoppe prisstigningen og der det er mulig setter prisene ned.

8. Regjeringen har fremmet forslag til Stortinget om nye kommunale reduksjonstabeller og om økt tilskott til kommunene, som skal gjøre det mulig å gjennomføre lettelser i den kommunale beskatning i terminen som begynner 1. juli 1953.
- Så sant det er mulig og forsvarlig vil regjeringen også foreslå lettelser i den direkte skatt til staten for personlige skattytere i terminen som begynner 1. juli 1953.
9. Regjeringen har satt ned et utvalg til å vurdere priser, kvaliteter m. v. for kjøtt og fleisk.
- Regjeringen undersøker spørsmålet om økt import av varer hvor sesongmessig knapphet erfaringsmessig fører til høye priser.
10. Regjeringen vil henstille til forbrukerne — særlig til landets husmødre — at de som kjøpere viser stor aktpågivenhet og søker å gjøre sin innflytelse gjeldende for å motvirke forsøk på å sette opp priser og for å utløse prisnedsettelse på områder der dette er mulig.
11. Regjeringen vil gjennom prismyndighetene følge den videre prisutvikling på de forskjellige områder meget nøye, og også treffe forberedelser til igjen å iverksette videregående direkte tiltak for å påvirke prisene hvis dette vise seg nødvendig.
12. For å bedre sin økonomiske stilling bør alle bedrifter i produksjon og omsetning mer rette oppmerksomheten mot muligheter for besparelser, rasjonalisering og produksjonsøkning enn mot å forhøye prisene.
- En slik innsats trenger ofte noen tid for å virke, men de siste to års uheldige prisutvikling synes i altfor høy grad å ha vendt oppmerksomheten mot nominell stigning i inntekter og priser som middel til å løse økonomiske problemer.
- Også på kort sikt bør derfor bestrepsene på å gjøre produksjonen billigere ved besparelser og produksjonsøkning alltid gå foran forsøk på å bedre økonomien ved nominell økning i inntekter og priser.
13. Det er grunn til å tro at vi nå står ved avslutningen av den periode som begynte med den veldige internasjonale prisstigning som fulgte etter Koreakrigens utbrudd. Dette er bakgrunnen for regjeringens oppfatning av at det nå skulle være mulig å stanse prisstigningen dels ved visse tiltak fra statens side, dels ved en positiv medvirkning fra næringslivets og arbeidslivets organisasjoner, og dels ved påpasselighet og en aktiv holdning fra husmødrene og andre forbrukere.
- Regjeringen henstiller til organisasjonene å gå positivt inn for å stanse prisstigningen og der det er mulig å sette prisene ned.

Oscar Torp.

Tariffsituasjonen for 1953 har vært drøftet i flere møter i sekretariatet utover høsten, og det er gjort vedtak om å kalle inn representantskapet til møte i løpet av januar måned 1953. For å få bedre tid på seg til å drøfte hele tariffsituasjonen gjorde sekretariatet i møte 25. november slikt vedtak:

•For alle tariffavtaler som løper ut 31. mars og 30. april 1953 (april-og maifagene) innskrenkes oppsigelsesfristen til 1 måned, slik at disse

tariffavtaler i tilfelle må være oppsagt innen utgangen av februar eller mars.

Tariffavtaler som i 1953 løper ut før 31. mars prolongeres til utgangen av denne måned, med 1 måneds oppsigelse.

Forbundene anmodes om å treffe liknende avtaler for bedrifter tilsluttet andre arbeidsgiversammenslutninger.»

Den 26. november ble det opptatt forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening om dette spørsmål og satt opp sådan protokoll.

«År 1952 den 26. november holdtes forhandlingsmøte angående spørsmålet om utløpstid og oppsigelsestid for de overenskomster som løper ut 30. april 1953 eller tidligere.

Til stede:

For Arbeidernes faglige Landsorganisasjon: Nordahl og Mentsen.

For Norsk Arbeidsgiverforening: Erlandsen og Østberg.

Man enedes om at opsigelsesfristen for alle tariffavtaler som løper ut 31. mars og 30. april 1953 (de såkalte april- og maifag) innskrenkes til 1 — en — måned, slik at disse tariffavtaler i tilfelle må være oppsagt til utgangen av februar henholdsvis mars.

For de tariffavtaler som løper ut før 31. mars (overenskomstene for teglverkene, Skiensvassdragets Fællesfløtningsforening og overenskomsten mellom S.A.S. og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund) forkortes opsigelsesfristen til 1 — en — uke, således at disse overenskomster i tilfelle må være sagt opp senest 24. januar.»

Christian Erlandsen (sign.)   Konrad Nordahl (sign.)

A. P. Østberg (sign.)   P. Mentsen (sign.)

Følgende saker har fått sin avgjørelse i Lønnsnemnda.

1. Sak nr. 213. Sammenslutningen av Landbrukets Arbeidsgiverforeninger og Jordbrukets Arbeidsgiverforening — Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 4. februar 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
2. Sak nr. 214. Norsk Arbeidsgiverforening og De mekaniske verksteders landsforening — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 4. april 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
3. Sak nr. 215. Norsk Arbeidsgiverforening og De mekaniske verksteders landsforening — Norsk Støperiarbeiderforbund, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 30. april 1952. Forbundets representant i Lønnsnemnda Jahrman Hagen.

4. Sak nr. 216. Norsk Arbeidsgiverforening og Standard Telefon- og Kabelfabrik A/S — Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer, angående opprettelse av tariffavtale. Kjennelse avsagt 24. mai 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: P. Mentsen.
5. Sak nr. 217. Norsk Arbeidsgiverforening og A/S Christiania Portland Cementfabrikk — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og dets stedlige avdelinger i Slemmestad og på Langøen, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 21. mai 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
6. Sak nr. 218. Norsk Arbeidsgiverforening og A/S Dalen Portland Cementfabrik — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og forbundets avdeling i Brevik, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 21. mai 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
7. Sak nr. 219. Norsk Arbeidsgiverforening og de i denne stående tobakkefabrikker — Norsk Tobakkearbeiderforbund og vedkommende avdelinger av forbundet, angående opprettelse av tariffavtale. Kjennelse avsagt 2. juli 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
8. Sak nr. 220. Norsk Arbeidsgiverforening, Håndverkernes Arbeidsgiverforening, Norske Bokbindermestres Forbund og de bokbinderier, kartonnasjefabrikker og papirvarefabrikker som er medlem av Norsk Arbeidsgiverforening — Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund og dets avdelinger angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 15. juli 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
9. Sak nr. 221. Norsk Tipping A/S — Norsk Tjenestemannslag, angående revisjon av overenskomst. Saken ordnet ved forlik 9. juli 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
10. Sak nr. 222. Bygningshåndverksmestrenes Forening i Østfold — Norsk Murerforbund, angående revisjon av overenskomsten for murere og murarbeidere i Askim, Halden, Moss og Sarpsborg. Kjennelse avsagt 10. juli 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: P. Mentsen.
11. Sak nr. 223. Landbruksskolene i Akershus, Hedmark, Østfold, Vestfold og Telemark fylker — Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 15. juli 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.

12. Sak nr. 224. Norsk Arbeidsgiverforening og Redernes Arbeidsgiverforening — Norsk Losforbund, rutelosgruppen, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 19. juli 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
13. Sak nr. 225. Norges Apotekerforening — Norges Farmaceutiske Forening, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 1. august 1952. Norges Farmaceutiske Forening's representant i Lønnsnemnda: Inge Johannesen.
14. Sak nr. 226. Det Kgl. Finans- og Tolldepartement, Det Kgl. Samferdselsdepartement og Statens Vegdirektorat — Norsk Arbeidsmannsforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår ved Statens vegarbeidsdrift. Kjennelse avsagt 15. august 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
15. Sak nr. 227. Papirindustriens Arbeidsgiverforening og de denne tilknyttede bedrifter — Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Norsk Murerforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Transportarbeiderforbund og Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, og vedkommende avdelinger av forbundene, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 21. august 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
16. Sak nr. 228. Norsk Arbeidsgiverforening og Drammens Glassverk — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 29. august 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
17. Sak nr. 229. Store Norske Spitsbergen Kullkompani A/S — Norsk Arbeidsmannsforbund og dets lokale avdeling 142, Longyearbyen, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 7. oktober 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
18. Sak nr. 230. Kings Bay Kull Comp. A/S — Norsk Arbeidsmannsforbund og dets lokale forening i Ny-Ålesund, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 7. oktober 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
19. Sak nr. 231. Hvalfangstens Arbeidsgiverforening — Norsk Hvalskytterforening, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 14. oktober 1952. Hvalskytterforeningens representant i Lønnsnemnda: Gunnar Christensen.

20. Sak nr. 232. Norsk Arbeidsgiverforening og Luossavaara — Kiirunavaara A/B — Norsk Transportarbeiderforbund og Luossavaara — Kiirunavaara A/B's arbeiderforening i Narvik, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 18. oktober 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: P. Mentsen.
21. Sak nr. 233. Bergen kommune — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 24. oktober 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
22. Sak nr. 234. Oslo kommune — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 3. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
23. Sak nr. 235. Norges Parkettsliperfirmaers Forbund — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund og Oslo Parkettleggerforening, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 6. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
24. Sak nr. 236. Norsk Arbeidsgiverforening, Norsk Hydro og Eidanger Salpeterfabriker — Norsk Transportarbeiderforbund og Porsgrunn og Omegns Stuerforening, angående losse- og lastearbeid ombord for arbeidet ved Eidanger Salpeterfabriker. Kjennelse avsagt 8. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
25. Sak nr. 237. Hønefoss og Nordehov Kraftverk — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 13. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
26. Sak nr. 238. Papirindustriens Arbeidsgiverforening og Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening — Norsk Papirindustriarbeiderforbund og vedkommende avdelinger av forbundet, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 15. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
27. Sak nr. 239. Kongsvinger by, Elverum Leirs bygningskommune, Tolga og Os sykehus og 27 landkommuner i Hedmark fylke — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 27. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
28. Sak nr. 240. Norsk Arbeidsgiverforening og de i denne stående margarinfabriker — Norsk Nærings- og Nydelsesmiddearbeiderforbund og vedkommende avdeling av forbun-

- det, angående revisjon av overenskomst. Kjennelse avsagt 29. november 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Paul Engstad.
29. Sak nr. 241. Følgende kommuner i Sør-Trøndelag fylke: Agdenes, Brekken, Budal, Buvik, Børsa, Geitastrand, Glåmos, Heim, Hemne, Titra, Horg, Hølonda, Jøssund, Klæbu, Leinstrand, Lensvik, Malvik, Meldal, Melhus, Nes, Nord-Frøya, Orkanger, Orkdal, Osen, Rennebu, Rissa, Røros, Røros Landsogn, Sandstad, Selbu, Singsås, Skaum, Snillfjord, Soknedal, Stjørna, Stoksund, Støren, Tiller, Tydal, Afjord og Ålen og Rørosherredenes sykehus — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 3. desember 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
  30. Sak nr. 242. Følgende kommuner i Nord-Trøndelag fylke: Beitstad, Egge, Flatanger, Frol, Frosta, Gravik, Grong, Haran, Hegra, Inderøy, Klinga, Kolvereid, Kvam, Lånke, Malm, Meråker, Namsskogan, Røra, Sandvollan, Skatval, Skogn, Snåsa, Sparbu, Stjørdal, Stod, Vemundvik, Verdal, Verran og Åsen — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 3. desember 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
  31. Sak nr. 243. Brønnøysund kommune og 16 herreder i Nordland fylke samt Sør-Helgeland revisjonsdistrikt og Vefsn revisjonsdistrikt — Norsk Kommuneforbund, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 6. desember 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.
  32. Sak nr. 244. Norsk Arbeidsgiverforening og Norsk Hydro A/S — Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer, angående lønns- og arbeidsvilkår. Kjennelse avsagt 10. desember 1952. Landsorganisasjonens representant i Lønnsnemnda: Elias Volan.

Lønnsrevisjonen for Statens tjenestemenn.

Fra 1. april 1952 fikk Statens tjenestemenn gjennomført et nytt lønnsregulativ, som direkte og indirekte fikk virkning for ca. 100 000 lønnstakere. Bortsett fra indeksreguleringene og visse mindre endringer i enkelte gruppers plassering, hadde regulativet ikke vært revidert siden 1. januar 1948. Regulativet av 1948 bygget på en sammenlikning med lønningene i det private arbeidsliv 2. halvår 1946 og 1. halvår 1947. Det var derfor

oppstått et vesentlig misforhold mellom Statens lønninger og lønningene for tilsvarende arbeide i det private næringsliv. Statistikken viste at mens den gjennomsnittlige lønnsøkning i industrien i tiden 1. kvartal 1948 til 3. kvartal 1951 hadde vært ca. 31 pst., så var lønnsøkningen for fagarbeidere i Staten bare ca. 15 pst.

Statens tjenestemenn var i disse årene utsatt for en merkbart senking i reallønnen. På grunn av systemet med like store dyrtidstillegg for alle tjenestemenn var reallønnen sunket mest i de midlere og høyere lønninger. Statens lønnsregulativ omfatter alle grupper av lønnstakere fra hjelpearbeidere til direktører for store foretagender, og et oppgjør i denne sektor får derfor en annen karakter enn oppgjørene i det private arbeidsliv.

Statstjenestemannskartetlet la opp sine lønnskrav etter et system med graderte tillegg. Resultatet av forhandlingene ble et nytt regulativ slik som nedenstående tabell viser.

For lønnsklasse 3 som sammenliknes med hjelpearbeidere og andre såkalte ikke-faglærte ble lønnstillegget 8.5 pst. på bruttolønnen. For klasse 4 som er nøkkelstillingen på regulativet og omfatter fagarbeidere og håndverkere og likestilte, ble tillegg 10,4 pst. Disse lønnsklaser omfatter ca. $\frac{2}{3}$ av Statstjenestemannskartetlets medlemmer.

Ved denne lønnsrevisjonen ble indeksbestemmelsene sløyfet. Det ble innført en kompensasjon for søndagstjeneste med kr. 0,50 i tillegg pr. time — minst kr. 2,50 for en søndagstjeneste.

Statens pensjonister fikk hevet sine pensjoner stort sett forholdsmessig i samsvar med lønnsøkningen for tjenestemennene.

Forhandlingsresultatet ble forelagt medlemmene ved uravstemning.

Av ca. 38 000 stemmeberettigede deltok 31 190 eller 82 pst.

Det ble 20 468 ja-stemmer og 10 722 nei-stemmer.

For ikke å forsinke det generelle oppgjør ble partene enige om å nedsette en justeringskomité for å behandle de enkelte stillinger og gruppers innbyrdes plassering i regulativet.

Behandlingen av denne delen av oppgjøret som tok til høsten 1952 ventes avsluttet våren 1953 og forelagt Stortinget til avgjørelse etter forutgående forhandlinger med organisasjonene.

Oversiktstabell.

Oppstilling av det nye regulativet i forhold til regulativet av 1948. De gamle satser er satt i parentes.

Lønnsklasser	1 Grunnlønn	2 1. alderstillegg	3 2. alderstillegg	4 3. alderstillegg	5 Samlet dyrtidstillegg	6 Lønnstillegg på topplønn fra 1. april 1952
1	4 000 (4 000)	4 500 (4 400)	5 000 (4 800)	5 500 (5 200)	2 700 (2 472)	528
2	4 500 (4 400)	5 000 (4 800)	5 500 (5 200)	6 000 (5 600)	2 700 (2 472)	628
3	5 000 (4 800)	5 500 (5 200)	6 000 (5 600)	6 500 (6 000)	2 700 (2 472)	728
4	5 500 (5 200)	6 000 (5 600)	6 500 (6 000)	7 100 (6 400)	2 700 (2 472)	928
5	6 000 (5 600)	6 500 (6 000)	7 100 (6 400)	7 700 (6 800)	2 700 (2 472)	1 128
6	6 500 (6 000)	7 100 (6 400)	7 700 (6 800)	8 300 (7 200)	2 700 (2 472)	1 328
7	7 100 (6 400)	7 700 (6 800)	8 300 (7 200)	8 900 (7 600)	2 700 (2 472)	1 528
8	7 700 (6 800)	8 300 (7 200)	8 900 (7 600)	9 500 (8 000)	2 700 (2 472)	1 728
9	8 300 (7 200)	8 900 (7 600)	9 500 (8 000)	10 200 (8 600)	2 700 (2 507)	1 792
10	8 900 (7 600)	9 500 (8 000)	10 200 (8 600)	10 900 (9 200)	2 700 (2 553)	1 846
11	9 500 (8 000)	10 200 (8 600)	10 900 (9 200)	11 600 (9 800)	2 700 (2 589)	1 910
12	10 200 (8 600)	10 900 (9 200)	11 600 (9 800)	12 300 (10 400)	2 700 (2 625)	1 974
13	10 900 (9 200)	11 600 (9 800)	12 300 (10 400)	13 000 (11 000)	2 700 (2 652)	2 038
14	11 600 (9 800)	12 300 (10 400)	13 000 (11 000)	13 800 (11 600)	2 700 (2 702)	2 192
15	12 300 (10 400)	13 000 (11 000)	13 800 (11 600)	14 600 (12 200)	2 700 (2 732)	2 368
16	15 400 (12 800)				2 700 (2 732)	2 568
17	16 200 (13 400)				2 700 (2 732)	2 768
18	17 000 (14 000)				2 700 (2 732)	2 968
19	18 200 (15 000)				2 700 (2 732)	3 168
20	19 200 (16 000)				2 700 (2 732)	3 168
21	20 200 (17 000)				2 700 (2 732)	3 168
22	21 200 (18 000)				2 700 (2 732)	3 168
23	22 200 (19 000)				2 700 (2 732)	3 168
24	23 200 (20 000)				2 700 (2 732)	3 168
25	24 200 (21 000)				2 700 (2 732)	3 168
26	25 200 (22 000)				2 700 (2 732)	3 168
27	26 200 (23 000)				2 700 (2 732)	3 168
28	27 200 (24 000)				2 700 (2 732)	3 168

Fra disse regulativsatser kommer et fradrag på 10 % som pensjonsinnskudd.

Endringer i meklingskretsen i Nord-Norge.

Etter forutgående konferanser mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, har Kommunal- og Arbeidsdepartementet nå foretatt slik endring av meklingskretsene i Nord-Norge:

«I foredraget som ligger til grunn for Kgl. res. av 6. juni 1952 om oppnevning av kretsmeklingsmann for tidsrommet 1. juli 1952—30. juni 1955 og om endring av meklingskretsene er det uttalt:

«Departementet vil rå til at meklingskretsene blir endret slik som foreslått av de to hovedorganisasjoner og at departementet får fullmakt til å fastsette nærmere grensen mellom Øst- og Vest-Finnmark.»

Departementet har i henhold til dette bestemt at Øst-Finnmarks meklingskrets skal omfatte følgende kommuner: Sør-Varanger, Nesseby, Nord-Varanger, Vardø herred, Berlevåg, Polmak, Tana, Lebesby, Gamvik, Karasjok, Nordkapp, Kistrand, samt byene Vardø og Vadsø.

Troms meklingskrets vil etter dette omfatte foruten Troms fylke følgende kommuner i Finnmark: Loppa, Hasvik, Talvik, Alta, Sørøysund, Kvalsund, Kautokeino og Måsøy, samt Hammerfest by.»

«Det faste utvalg» mellom N.A.F. og A.F.L.

Som nevnt i beretningen for 1951, ble det den 25. september d. å. satt opp retningslinjer for Utvalgets arbeid som senere ble behandlet og godkjent av Norsk Arbeidsgiverforenings sentralstyre og Arbeidernes faglige Landsorganisasjons sekretariat. Protokoll om opprettelse av Det faste utvalg ble undertegnet den 12. november 1951.

I 1952 har det vært holdt to møter i Det faste utvalg, nemlig den 5. september og 16. desember. Det foreligger følgende protokoller fra møtene:

Ar 1952 den 5. september holdtes møte i Det faste utvalg mellom NAF og AFL.

Tilstede:

For NAF: herrene Erlandsen, Østberg, Thrap-Meyer, Ansgar Eriksen og Oscar Pedersen.

For AFL: herrene Nordahl, Alf Andersen, Wivegh, Leif S. Olsen og Josef Larsson.

Ved protokollen: Sjefsekretær Didriksen.

Utvalget behandlet følgende saker:

1. Aftenskole for medlemmer av produksjonsutvalg.

Direktør Erlandsen henviste til utvalgets behandling av dette spørsmål den 21. desember 1951. Han meddelte at erfaringene i Danmark m.h.t. disse kurser visstnok ikke var tilfredsstillende og at danskene planla en forandring av kursvirksomheten. Han fant det derfor hensiktsmessig å vente med en drøftelse av dette spørsmål til man fikk nærmere opplysninger fra Danmark om hvorledes den nye kursvirksomhet ville virke.

Forretningsfører Nordahl erklærte seg enig heri.

2. Organisasjonsfriheten.

Direktør Erlandsen viste til to artikler fra dagspressen vedr. henholdsvis fraktestartøyene og et samvirkelag, som synes å tyde på at organisasjonsfriheten ikke blir respektert i disse tilfeller.

Forretningsfører Nordahl meddelte at han ikke hadde noe kjennskap til saken vedr. fraktestartøyene. M.h.t. samvirkelaget meddelte han at AFL i tarifforhold utenfor NAF har gitt sin tilslutning til at forbundene søker innført «union shop» bestemmelser. Han nevnte i den forbindelse at for hele kooperasjonens vedkommende var union shop bestemmelse innført. Til gjengjeld hadde forbundene fraskrevet seg sin streikerett overfor kooperasjonen.

3. Varsel ved kollektiv opsigelse for funksjonærer.

Direktør Østberg gjorde rede for de spesielle forhold som gjør seg gjeldende med streikevarsel for funksjonærer. Han meddelte at det ville være meget ønskelig om streikevarslene ikke bare inneholdt antallet funksjonærer, men også navnene på de funksjonærer som skulle omfattes av varslene, og begrunnet dette nærmere. Man drøftet herunder forståelsen av hovedavtalens bestemmelser om kollektive varsler.

Forretningsfører Nordahl meddelte at AFL ville overveie om man skulle etterkomme NAF's anmodning om å la streikevarslene for funksjonærer angi også navnene på de enkelte funksjonærer som skulle taes ut i konflikt.

4. Norsk Folkemuseums undersøkelse av arbeidsfolks leveforhold.

Direktør Erlandsen bragte på bane spørsmålet om hovedorganisasjonene skulle yde økonomisk bistand til disse undersøkelser.

Forretningsfører Nordahl antok at den økonomiske bistand til slike undersøkelser burde komme fra de underorganisasjoner og bedrifter som direkte berøres av undersøkelsene.

Direktør Erlandsen erklærte seg enig heri.

5. Norsk Folkeferie.

Forretningsfører Nordahl forespurte om NAF's syn på og stilling til Norsk Folkeferie. Han nevnte herunder at i Danmark mottok den tilsvarende organisasjon støtte fra Arbeidsgiverforeningen. Forretningsfører Nordahl ga den opplysning at Norsk Folkeferie var en helt upolitisk organisasjon, dannet av bl. a. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norges Kooperative Landsforening, Arbeidernes Opplysningsforbund, og med tilslutning av forbundene innen Landsorganisasjonen.

Direktør Østberg gjorde oppmerksom på at forholdene i Norge lå annerledes an enn i Danmark og Sverige. I Norge hadde man etter ferielovens innførelse fått feriefondet, som arbeidsgiverne betalte sin

faste avgift til. Feriefondet har bevilget betydelig støtte til Norsk Folkeferie.

Man var enig om å ta en diskusjon om spørsmålet Norsk Folkeferie og dets stilling, hvorunder eventuelt Norsk Folkeferie's leder, bestyrer Arne Johnsen kunne være til stede.

6. Landsrådet for produksjonsutvalg.

Sekretær Alf Andersen gjorde rede for Landsrådets virksomhet. Han nevnte herunder at det var av avgjørende betydning for Landsrådets effektivitet at det fikk nærmere kjennskap til de enkelte produksjonsutvalgs aktivitet. Slik kjennskap kunne Rådet ikke skaffe seg uten en systematisk innsamling av rapporter fra produksjonsutvalgene og en tilstrekkelig arbeidshjelp til å bearbeide disse rapporter. Han ga uttrykk for at Landsrådets virksomhet når det gjaldt effektiviseringen av utvalgene, ville stagnere, hvis beslutningen fra møte i Landsrådet den 3. juli d. å. skulle opprettholdes. Han henviste her til den stilling NAF's representanter hadde inntatt.

Direktør Erlandsen ga uttrykk for at Landsrådet snarest mulig burde innkalles for å løse dette spørsmål.

7. Sentralutvalget for jernindustriens produksjonsutvalg i Oslo (SPO).

Sekretær Alf Andersen gjorde rede for behandlingen av denne sak i Landsrådet og meddelte at Landsrådet hadde underrettet Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund om at dette utvalg skulle avvikles.

Forretningsfører Josef Larsson meddelte at det utvalg som fremdeles eksisterte ikke bygget sin virksomhet på de retningslinjer som opprinnelig var utarbeidet for denne komité. Utvalget hadde nå kun til hensikt med visse mellomrom å sammenkalle arbeidernes representanter i produksjonsutvalgene til orienteringsmøter med diskusjon av generell art i den hensikt å stimulere arbeidet i produksjonsutvalgene.

Direktør Thrap-Meyer uttalte at jernindustrien ikke hadde noe å innvende mot at utvalget fortsatte en slik begrenset opplysningsvirksomhet. Han henviste for øvrig til drøftelsene på de rundbordskonferanser som hadde funnet sted innen jernindustrien.

8. Arbeidsforholdene på Oslo og Bergen havn.

Direktør Erlandsen redegjorde for en rekke uheldige forhold i havnene i Oslo og Bergen. Han nevnte herunder nektelse av å utføre arbeide utenfor ordinær tid, skoft, «økonomisk turn», skiftordning, rasjonalisering av arbeide ved gaffeltrucks eller andre mekaniske hjelpemidler samt regulering av gjengenenes størrelse.

Direktør Ansgar Eriksen ga en del supplerende opplysninger.

Forretningsfører Leif S. Olsen erklærte seg tildels enig i de ting som er fremholdt, men gjorde oppmerksom på at arbeidsgiverne i en viss grad også hadde ansvaret for de uheldige forhold. Han gjorde også uttrykkelig oppmerksom på at etter hans oppfatning var «økonomisk turn» den beste måte å løse turn-ordningen i havnene på, og meddelte at han ikke vilde medvirke til noen forandring av dette system.

Direktør Østberg brakte på bane spørsmålet om nedsettelse av et spesielt utvalg mellom NAF og AFL, som skulle ta opp til behandling de uheldige forholdene i Oslo og Bergen og søke å løse dem uavhengig av tariffrevisjonen. Han gjorde oppmerksom på at det ville

være ønskelig om dette utvalg kunne bli nedsatt omgående og iallfall ha behandlet noen av de uheldige forhold før årets tariffrevisjon skulle ta til i midten av oktober.

Forretningsfører Leif S. Olsen gjorde oppmerksom på at det ville være meget vanskelig å få utvalget så raskt i funksjon at det kunne avslutte behandlingen av noen av spørsmålene innen tariffrevisjonen. Forøvrig erklærte Leif S. Olsen seg enig i nedsettelsen av et utvalg som foreslått av direktør Østberg.

Forretningsfører Nordahl meddelte at også AFL kunne gi sin tilslutning til opprettelse av et slikt utvalg.

Man var enige om at utvalget burde gjøres så lite som mulig med 3—4 representanter fra hver side. Hovedorganisasjonene skulle gi hverandre nærmere underretning om utpeking av representanter til det angjeldende utvalg.

9. Tariffrevisjonen 1953.

Forretningsfører Nordahl kom inn på tariffrevisjonen 1953 og meddelte at AFL muligens ville være interessert i å få oppsigelsesdatoene for de overenskomster som løper ut før 1. april 1953 forskjøvet til dette tidspunkt samt redusert lengden av alle oppsigelsesfrister til 1 måned. AFL ville senere sende nærmere underretning til NAF om disse spørsmål.

Direktør Erlandsen meddelte at NAF ville overveie spørsmålet når AFL's forespørsel forelå.

10. Forenkling av tariffforhandlingene.

Utvalgets medlemmer drøftet spørsmålet om å gjennomføre en rasjonalisering av selve forhandlingssystemet ved tariffrevisjoner.

Direktør Østberg gjorde rede for de forhandlingsregler som organisasjonene er blitt enige om i Danmark.

Utvalgets medlemmer fant at det ville være av interesse å få en nærmere redegjørelse for de danske regler. Man var enig om at man til et senere møte i utvalget skulle anmode representanter fra hovedorganisasjonene i Danmark om å redegjøre for hvorledes forhandlings-systemet virket i Danmark.

11. Anbefalte meglingsforslag.

Direktør Erlandsen redegjorde for et tilfelle under årets tariffrevisjon hvor et av forbundene direkte hadde motarbeidet et meglingsforslag som var fremsatt med partenes anbefaling.

Sekretær Alf Andersen redegjorde for de spesielle forhold som hadde foreligget i dette tilfelle.

Samtlige tilstedeværende erklærte at begge parter måtte være forpliktet til ikke å motarbeide et meglingsforslag som var blitt fremsatt med forhandlernes anbefaling.

Direktør Erlandsen meddelte til slutt at man burde forsøke å få holdt ytterligere 2 møter i Det faste utvalg innen utløpet av 1952.

Christian Erlandsen. (s.)

A. P. Østberg. (s.)

Jan Didriksen. (s.)

Konrad Nordahl. (s.)

Alf Andersen (s.)

År 1952 den 16. desember avholdt Det Faste Utvalg er utvidet møte. Tilstede fra Norsk Arbeidsgiverforening:
 D. hrr. Erlandsen, Østberg, Vister, Ring Amundsen, Ansgar Eriksen Meinich-Olsen, Oscar Pedersen, Fr. Hansen, Henriksen og Didriksen.
 Arbeidernes faglige Landsorganisasjon:
 D. hrr. Nordahl, Mentsen, Volan, Larsson, Emil Torkildsen, Dahlberg, Leif S. Olsen, Sjaastad, Meedby og Alfred Nilsen.

Møtet ble avholdt for at representanter fra de 2 hovedorganisasjoner skulle drøfte spørsmålet om det i Norge burde utarbeides retningslinjer for forhandlingsarbeide ved tariffrevisjonene på tilsvarende måte som i Danmark.

Direktør Carl Plum, Dansk Arbeidsgiverforening, ga en redegjørelse om de någjeldende forhandlingsregler, basert på avtale mellom Dansk Arbeidsgiverforening og De samvirkende fagforbund i Danmark av 21. september 1951 og den forutgående avtale av 1936.

Einar Nielsen, nestformann for De samvirkende fagforbund i Danmark ga deretter endel supplerende opplysninger om forhandlingsreglene samt en vurdering av hvorledes disse regler har fungert.

Etterat de 2 herrer hadde gitt sine redegjørelser utspant det seg en diskusjon blant de tilstedeværende om ønskeligheten av å innføre tilsvarende forhandlingsregler i Norge. Det ble på møtet ikke trukket noen konklusjon eller truffet noen beslutning. Spørsmålet om utarbeidelse av regler for forhandlingsarbeide mellom hovedorganisasjonene vil bli gjenstand for fornyet drøftelse i et senere møte i Det faste utvalg.

Avskrift av de danske forhandlingsregler av 1951 vedlegges nær-værende protokoll som bilag.

Christian Erlandsen (s.)

Konrad Nordahl (s.)

Arbeidsrettssak.

Norsk Arbeidsgiverforening mot Arbeidernes faglige Landsorganisasjon angående Lønnsnemndas kjennelse av 7. desember 1951 vedrørende etterbetaling av dyrtidstillegg.

Dom av 23. februar 1952 i sak nr. 5/52, l.nr. 5/52:

Norsk Arbeidsgiverforening mot Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
 Dommere: Stang, Andersen, Kruse-Jensen. Brinchmann, Nilsen, Gulbrandsen og Hedels.

Etter forhandlinger i oktober 1950 sluttet Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon den såkalte «oktoberavtale» av 14. november 1950 om dyrtidstillegg m. v.

Etter oktoberavtalens punkt I ble det gitt et dyrtidstillegg som for voksne kvinner og menn utgjorde 18 øre pr. time fra begynnelsen av første lønningsuke etter 14. oktober 1950.

Etter avtalens punkt III skulle alle tariffavtaler som løp ut til og med 31. desember 1951 forlenges et år fra de respektive overenskomsters utløpstid.

Etter avtalens punkt IV a — c skulle det gis et ytterligere dyrtidstillegg hvis Statistisk sentralbyrås indekstall pr. 15. mars 1951 viste

stigning på 5 poeng eller mer i forhold til indekstallet 108,3 (september 1950). For voksne arbeidere skulle dyrtidstillegget være 2,6 øre pr. poeng. Denne regulering skulle tre i kraft fra og med den dag vedkommende indekstall offentliggjøres. Etter denne regulering ble dyrtidstillegget forhøyet med 17 øre pr. time.

Videre heter det i avtalens punkt IV d:

«Hvis Statistisk Sentralbyrås indekstall for de samlede leveomkostninger tidligst 6 måneder etter sist foretatte regulering viser stigning eller fall på 5 poeng eller mer i forhold til det indekstall som var grunnlag for denne regulering, kan Norsk Arbeidsgiverforening i tilfelle av fall og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i tilfelle av stigning kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønningene maksimalt begrenset til en regulering med det antall prosent, ører eller kroner pr. poeng som er nevnt i punkt a.

Hvis partene ikke blir enige ved forhandlinger om reguleringens størrelse — opp eller ned — har den part som hadde adgang til å kreve forhandlingene rett til innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning å si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel for å søke gjennomført er regulering av de lønninger som kunne vært gjenstand for indeksregulering».

Indekstallet pr. 15. september 1951 som ble offentliggjort 13. oktober 1951 viste sådan stigning at det etter bestemmelsene i punkt IV a ville betinget et dyrtidstillegg på 28 øre.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon krevde straks dette dyrtidstillegg — 28 øre — gjennomført fra 13. oktober 1951 og opptok forhandlinger om dette med Norsk Arbeidsgiverforening. Forhandlingene ledet imidlertid ikke til noe resultat, og samtlige forbund sa da opp sine respektive tariffavtaler til utløp ved forskjellige tider fra 3. desember til 6. desember 1951. Det var arbeiderorganisasjonenes mening å gå til arbeidskamp for å få gjennomført sitt krav og sådan arbeidskamp ble også varslet. Etter lov nr. 5 av 23. juni 1950 om mellombels tillegg til arbeidstvistloven kunne nemlig et tariffkrav som var fremsatt av, eller med samtykke fra, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ikke fremmes for lønnsnemnda, men partene hadde rett til å gå til arbeidskamp etter reglene i arbeidstvistlovens § 29.

For å unngå den truende arbeidskamp ble det vedtatt en lov av 20. november 1951. Etter den skulle tvister om lønnsregulering som det er reist krav om av, eller med godkjenning av, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon på grunnlag av punkt IV d i oktoberavtalen avgjøres ved lønnsnemnd etter loven av 23. juni 1950. Arbeidskamp for å fremme et slikt krav ble dermed forbudt.

Lønnsnemnda avsa den 7. desember 1951 kjennelse om regulering av lønningene. Dyrtidstillegget ble for voksne kvinner og menn forhøyet med 21 øre pr. time. Det heter i kjennelsens punkt VII:

«De nye tillegg gjøres gjeldende fra og med begynnelsen av første lønningsuke etter 13. oktober 1951 for de arbeidere som pr. 7. desember 1951 fremdeles er ansatt i bedriften. For månedslønnede trer tillegget i kraft fra og med 16. oktober 1951 for dem som 7. desember 1951 fremdeles er ansatt i bedriften».

I anledning av denne siste bestemmelsen tok Arbeidsgiverforeningens representant i Lønnsnemnda, direktør A. P. Østberg, dette forbehold:

«Jeg må også ta forbehold om lønnsnemndas rettslige adgang til i dette tilfelle, hvor tariffavtalene først løper ut i begynnelsen av de-

semer, å la lønnstillegget virke fra et tidspunkt som ligger forut for de oppsagte tariffavtalers utløpstid.»

Arbeidsgiverforeningen lot sine medlemmer utbetale dyrtidstillegget etter lønnsnemndas kjennelse, men med dette forbehold overfor de enkelte arbeidere:

«Det gjøres oppmerksom på at Norsk Arbeidsgiverforening har tatt forbehold om gyldigheten av lønnsnemndas kjennelse for så vidt angår den fastsatte etterbetaling.»

Saksøkeren hevder at lønnsnemnda ikke har rett til å gripe inn i tariffpartenes gjensidige rettigheter og forpliktelser så lenge de tidligere tariffavtaler består, og loven av 20. november 1951 inneholder ingen bestemmelse i denne retning. Lønnsnemndas kjennelse er derfor ugyldig for så vidt angår den del av etterbetalingsbeløpet som refererer seg til tiden før de enkelte tariffavtalers utløpstid i tiden fra 3.—6. desember 1951. Under enhver omstendighet hevder saksøkeren at Grunnlovens § 97 er til hinder for å gjøre kjennelsen gjeldende for tiden før loven av 20. november 1951 trådte i kraft.

Etter forgjeves forhandling har saksøkeren reist denne sak og nedlagt denne påstand:

«Prinsipalt: Bestemmelsene under VII i lønnsnemndas kjennelse av 7. desember 1951 er ugyldige for så vidt angår den etterbetaling som er fastsatt for tiden før de enkelte tariffavtaler mellom partene løp ut i henhold til oppsigelser foretatt i samsvar med oktoberavtalen av 1950, IV, punkt d), annet avsnitt.

Subsidiært: Bestemmelsene under VII i lønnsnemndas kjennelse av 7. desember 1951 er ugyldige for så vidt angår den etterbetaling som er fastsatt for tiden før 20. november 1951.»

Saksøkte hevder at oktoberavtalens vilkår for regulering av dyrtidstillegget var til stede alt den 15. september 1951, og i allfall da det nye indekstall ble offentliggjort 13. oktober 1951. Interessetvisten mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gjaldt derfor lønningene i hele den tid det er spørsmål om, og lønnsnemnda fikk ved loven av 20. november 1951 myndighet til å løse hele denne interessetvist. Grunnlovens § 97 kan ikke være til hinder for at en slik interessetvist bringes inn for lønnsnemnda, uansett om en del av de omtvistede lønningene faller i tiden før lovens ikrafttreden. Saksøkte har derfor nedlagt påstand på frifinnelse.

Arbeidsretten er kommet til det resultat at saksøkte må frifinnes.

Lønnsnemnda har i alminnelighet myndighet til å fastsette lønninger og arbeidsvilkår fra det øyeblikk den tidligere tariffavtale er brakt til opphør uten hensyn til om lønnsnemndas kjennelse først faller senere. Se arbeidsrettsdom i domssamlingen 1949 side 68.

Oktoberavtalen mellom hovedorganisasjonene grep inn i de da gjeldende tariffavtaler. Et nytt dyrtidstillegg ble gitt fra første lønningssuke etter 14. oktober 1950. De gjeldende tariffavtaler ble prolongert, og en ny automatisk indeksregulering pr. 15. mars 1951 ble fastsatt. Videre ble det i avtalens punkt IV d fastsatt en halvautomatisk indeksregulering på grunnlag av indekstallet pr. 15. september 1951.

Etter denne tariffavtale ble de gjeldende tariffavtaler suspendert, slik at hovedorganisasjonene kunne «kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønningene maksimalt begrenset til en regulering med det antall prosent, ører eller kroner som er nevnt i IV a». Det er åpenbart oktoberavtalens forutsetning at det skal gjennomføres en regu-

lering, men «hvis partene ikke blir enige ved forhandlinger om reguleringens størrelse», har den part som krever reguleringen rett til innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning å si opp de enkelte tariffavtaler med en måneds varsel for å søke reguleringen gjennomført.

Landsorganisasjonen hadde etter dette rett til å anvende arbeidskamp for å gjennomføre en regulering opp til 28 øre pr. time, gjeldende fra 13. oktober 1951, fra hvilken dag Landsorganisasjonen krevde reguleringen gjennomført.

Dette var tvistens gjenstand, og denne tvist ble i sin helhet overført til avgjørd av lønnsnemnda ved loven av 20. november 1951. Det var uråd å begrense lønnsnemndas myndighet til å gjelde en del av tiden med det resultat at Landsorganisasjonen måtte kunne gå til arbeidskamp for å gjennomføre dyrtidstillegget for resten av tiden. Loven inneholdt derfor heller ikke noen slik begrensning i lønnsnemndas myndighet.

Når det heter i oktoberavtalens punkt IV d, 2. ledd at den part som krever forhandlinger, har rett til innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning å si opp de enkelte tariffavtaler med en månedens varsel, betyr dette bare at de ikke før slik oppsigelse er foretatt kan gå til arbeidskamp. Det betyr ikke at de ikke kan kreve regulering av lønningene før tariffene er utløpet.

Grunnlovens § 97 kan ikke være til hinder for at lovgivningsmakten bestemmer at en interesstvist mellom arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner skal løses ved voldgift istedenfor ved arbeidskamp, selv om tvisten gjelder lønninger i en tid som ligger forut for lovens ikrafttreden. Hvis dette var tilfellet, måtte lønnsnemnda innskrenke seg til å fastsette lønnsreguleringen fra 20. november 1951, mens Landsorganisasjonen måtte ha rett til å gå til arbeidskamp for å gjennomføre lønnsreguleringen fra 13. oktober til 19. november 1951. Men dette ville hverken samfunnet eller tariffpartene være tjent med.

Lønnsnemndas kjennelse er derfor fullt gyldig.

Saksomkostninger er ikke påstått.

Domsslutning:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon frifinnes.

*Kristen Andersen.
L. Brinchmann.
Erling Hedels.*

Emil Stang.

*C. Kruse-Jensen.
Alfred M. Nilsen.
Johs. Gulbrandsen.*

Riktig utskrift:

Karl Fr. Andersen. (s.)

Voldgiftssak A.F.L. — N.A.F. om arbeidstiden under dagen i gruver.

Etter forslag fra «Arbeidervernlovkomitéen av 1948» vedtok Stortinget en endring i Arbeidervernloven § 17, post 1, A, hvor etter arbeidstida under dagen i gruver skal være 40 timer pr. uke. Loven trådte i kraft 1. april 1950.

Imidlertid oppsto det tvist mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om hvorvidt — loven foruten vanlige metall- og ertsgruver — også skulle omfatte kalksten-, klebersten- og kvartsgruver. Etter en rekke forhandlinger ble partene til slutt enige om at saken skulle undergis voldgift av tre høyesterettsdommere. Vi gjengir nedenfor saksbehandlingen og domsslutningen:

År 1952, den 2. februar, ble det holdt rettsmøte i Oslo til fortsatt behandling av

Voldgiftssak

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Prosessfullmektig: Overrettssakfører Arne Kr. Meedby.
mot

Norsk Arbeidsgiverforening.

Prosessfullmektig: Overrettssakfører Henriksen.

Voldgiftsrettens dommere:

Høyesterettsdommer C. Kruse-Jensen (formann),

Høyesterettsdommer E. F. Eckhoff,

Høyesterettsdommer Otto Helgesen.

Etter rådslagning og stemmegivning for lukkede dører ble avsagt sådan

Voldgiftsdom

Saken gjelder spørsmålet om hvorvidt § 17, post I a, i lov om arbeidervern av 19. juni 1936 slik denne bestemmelse lyder etter lovendringen av 28. juli 1949 — foruten vanlige metall- og ertsgruver — også omfatter kalksten, klebersten og kvartsgruver.

Ved Kongelig resolusjon av 6. august 1948 ble det nedsatt en komité på 7 medlemmer, som fikk i oppdrag å gjennomgå visse deler av arbeidervernloven av 1936. Om komitéens mandat uttaler Kommunal- og Arbeidsdepartementet mellom annet:

«Komitéen bør undersøke og drøfte spørsmålet om de gjeldende regler i arbeidervernloven som tar sikte på å verne mot ulykke og sjukdom i arbeidet kan forbedres, og i tilfelle legge fram utkast til endringer. Likeens bør komitéen ta opp spørsmålet om loven kan forbedres når det gjelder gjennomføring av tiltak for å skape trivelige og gode forhold på arbeidsplassene. Den mangel på kvalifisert arbeidskraft som i stor utstrekning har gjort seg gjeldende etter frigjøringa, har ført til at særlig de tyngre yrker, eller yrker som blir oppfattet som mindre tiltrekkende av andre grunner, har hatt særlige vansker med å få den nødvendige arbeidskraft. Tilgangen på ung arbeidskraft som kan læres opp er også gått sterkt tilbake i slike yrker. Dette gjelder såleis bergverksindustrien og støperiene.

Det er blitt hevdet at nedsetting av arbeidstiden fra 48 til 40 timer i uken i bergverksindustrien og støperiene vil være et virksomt middel til å gjøre bergverksarbeidet og støperiarbeidet mer tillokkende, og til dermed å skaffe disse industrier mer arbeidskraft, og særlig da også den nødvendige unge arbeidskraft til opplæring.

Departementet mener at omsynet til behovet for økt produksjon og omsynet til landets økonomi i det hele ikke gjør det mulig nå å ta opp spørsmålet om en alminnelig nedsetting av arbeidstiden. Bergverks-

industrien og støperiene har som nevnt store vansker med å få arbeidskraft, og ikke minst er det nødvendig å få økt tilgangen på ung arbeidskraft av omsyn til disse næringers framtidige drift og utvikling. Departementet antar derfor at komitéen ut fra de nevnte særlige vansker for disse yrker bør undersøke og overveie spørsmålet om nedsetting av arbeidstiden i bergverksindustrien og støperiene vil kunne sikre disse yrker den nødvendige tilgang på arbeidskraft. Komitéen bør i tilfelle legge fram forslag.

Departementet har fått henvendelse fra arbeidere i den kjemiske industri med kontinuerlig skiftarbeid om nedsetting av arbeidstiden til 42 timer pr. uke. Komitéen bør ta dette spørsmål opp til utredning, og departementet vil anse det ønskelig om denne utredning kan foreligge så snart råd er.»

Den 21. mai 1949 fremla Komitéen «Innstilling om forkortelse av arbeidstiden for visse yrker. I. Støperiarbeidere. II. Gruvearbeidere. III. Skiftarbeidere.» I avsnittet om støperiarbeidere kommer komitéen inn på spørsmålet om arbeidstiden i sin alminnelighet og gir herunder også en del opplysninger om arbeidstiden m.v. i gruver i Norge og andre land. Den konkluderer — for dette avsnitts vedkommende — med å uttale, at den «ikke på det nåværende tidspunkt finner å kunne ta noen endelig stilling med hensyn til arbeidstiden for ovennevnte grupper.»

Avsnittet om gruvearbeidere, som er meget inngående, behandler følgende emner: Arbeidet i gruvene, Gruveindustrien, Produksjonsforholdene i bergverksindustrien og Helseisikoen i gruvearbeidet. I komitéens merknader, uttaler flertallet, fem medlemmer, mellom annet følgende om spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden i gruvene:

«En viser til foredraget som ligger til grunn for kgl. res. av 6. august 1948 om oppnevning av komitéen og peker spesielt på departementets oppfordring til komitéen om å undersøke muligheten av å forbedre de regler i arbeidervernloven som tar sikte på å verne mot bl. a. sykdom i arbeidet. Flertallet finner det lite tvilsomt at bestemmelsene om arbeidstidens lengde i ethvert fall i relasjon til gruvearbeidet må høre inn under de nevnte verneregler, og finner støtte for dette i innstillingen fra de medisinske sakkyndige angående helseisikoen i gruvearbeidet, se særlig innstillingens konklusjon pkt. 1 og 3—5.»

«Vedrørende de helsemessige eller yrkeshygieniske grunner for en nedsettelse av arbeidstiden for arbeid under dagen viser flertallet til de medisinske sakkyndiges førnevnte utredning. En understreker at arbeider under dagen foregår under hygieniske forhold som ikke står — og som det er vanskelig å bringe opp på samme yrkeshygieniske nivå som er alminnelig for bedrifter i dagen.»

De medisinske sakkyndige som her nevnes har gitt en inngående yrkeshygienisk og medisinsk vurdering av gruvearbeidet som i sin helhet er inntatt i innstillingen. Av denne vurdering hitsettes:

«Det foreligger bare et sparsomt materiale til vurdering av helsemessige forhold i gruveyrket. Noen samlet yrkeshygienisk eller yrkesmedisinsk undersøkelse av dette yrket, omfattende de forskjellige gruvebedrifter i vårt land, er ikke gjort. Det foreligger for enkelte yrkesykdommers vedkommende spesialundersøkelser, og for silikosens vedkommende er det et forholdsvis rikholdig materiale til bedømmelse av dens utbredning blant gruvearbeidere.

De vesentlige helseskadelige faktorer i gruveyrket er disse:

1. Silikose.
2. Gruvegasser:
  - a) eksplosjonsfaren,
  - b) kulloksyd-forgiftninger,
  - c) nitrosegass-forgiftninger.
3. Belastningssykdommer (rygglidelser).
4. Revmatiske lidelser.
5. Sykdommer forårsaket av pressluftverktøy (vibrasjon).
6. Lidelser av krutt, dynamitt o. l.
7. Følgene av larm.
8. Følgene av arbeid under dagen (lysmangel-symptomer).
9. Arbeidsulykkene i gruveindustrien.

De yrkeshygieniske forhold må vurderes som summen av de spesifikke helsepåkjenninger som foreligger. Det tør være få yrkesgrupper som i sitt arbeid er i den grad utsatt for en rekke forskjellige helseskadelige faktorer som gruvearbeiderne er.

Spesielt for gruveyrket kommer hertil at arbeidet foregår under dagen. Følgene av dette antas å kunne minske gruvearbeidernes legemskrefter og motstandskraften mot påkjenning og sykdomsfare.

Ut fra denne betraktning vil en vurdering av gruvearbeidernes yrkeshygieniske forhold gi følgende

konklusjon:

1) Gruvearbeidet under jorden foregår på en av mange forskjellige grunner, hygienisk mindre tilfredsstillende arbeidsplass. Det er fremdeles risiko for *silikose*, selv om denne må ansees noe redusert ved støvbekjempelse. Ytterligere reduksjon av silikosefaren kan bare oppnås ved ytterligere bekjempelse av det silikosefarlige støv.

Det er fare for *forgiftninger* av nitrøse gasser, kulløs og andre giftige gasser.

Arbeidet må ansees som *kroppslig tungt* hvor mekaniseringen ikke er gjennomført meget langt. Faren for belastningssykdommer er til stede i de fleste gruvebedrifter, Vibrasjon og rystelser ved *pressluftverktøy* og *larm* gir risiko for yrkessykdommer.

Arbeidsplassen under jorden er ofte *utilfredsstillende belyst*. *Ventilasjon* er vanskelig å gjøre tilfredsstillende, *luftrensingen* er vanskeligere enn over dagen. Det er derfor ofte *røyk, støv og fuktighet*. Arbeiderne er ofte utsatt for *væte*.

2) Disse ulemper kan best overvinnes ved forbedringer på arbeidsplassen. Det ansees teknisk mulig å redusere ulempene mer enn det hittil er gjort. En er dog klar over at det ofte byr på større tekniske vansker og større omkostninger å forbedre arbeidsforholdene under jorden enn i bedrifter over jorden.

3) Den ulempe og helse-påkjenning som gruvearbeiderne under dagen er utsatt for ved mangel på sollys, kan best overvinnes ved økt adgang til opphold i sollys. I noen grad kan den biologiske virkningen av naturlig sollys oppnås ved kunstig sollys (høyfjellssolanlegg) og bedre ernæring.

4) Fra yrkeshygienisk synspunkt står gruvearbeiderne under jorden i en særstilling ved at arbeider foregår under hygieniske forhold som

ikke står, og som det er vanskelig å bringe opp på samme hygieniske nivå som er alminnelig eller som en vil kreve i bedrifter som ligger i dagen.

5) Av den grunn finner en det fra yrkeshygienisk synspunkt ønskelig at gruvearbeiderne under dagen får en noe kortere arbeidstid enn vanlig i arbeidslivet i dagen.»

Når det gjelder spørsmålet om hvilke lovtekniske skritt som må tas for gjennomføring av en kortere alminnelig arbeidstid for arbeidere under dagen i gruver enn den arbeidstid som arbeidervernloven har fastsatt, peker komitéen på at det kan velges mellom to fremgangsmåter: Enten å foreta endring i, eventuelt supplerer av lovens § 17 om den alminnelige arbeidstid eller tillegg til de etter lovens § 9 fastsatte skjerpene bestemmelser for arbeid under dagen i bergverker. Under henvisning hertil fremla komitéen utkast til de nye bestemmelser i begge alternativer. Etter det første alternativ ble § 17 foreslått gitt denne ordlyd: «I. En arbeiders alminnelige arbeidstid må ikke være over 8 timer pr. dag og ikke over 48 timer i uken. Er den alminnelige arbeidstid på bestemte dager regelmessig kortere en 8 timer, kan .....

Ia. Den alminnelige arbeidstid for arbeidere under dagen i gruver må ikke være over 40 timer uken, regnet gjennomsnittlig i et tidsrom av 3 uker. Til arbeidstiden regnes også faringstiden. Faller det i en uke en eller flere helgedager utenom søndagen, skal den alminnelige arbeidstid på alle virkedager i uken være som på vanlig arbeidsdag, dog slik at arbeidet på jul-, påske- og pinseften skal slutte senest kl. 15, jfr. § 15, pkt. 1.

Skulle gjennomføringen av disse bestemmelser helt eller for en vesentlig del gjøre driften av en gruve umulig, kan Kongen, etter at Arbeidstilsynsrådets uttalelse er innhentet, tillate at arbeidstiden blir forlenget opp til de grenser som er nevnt i pkt. 1.»

Det annet alternativ fremlas som utkast til en kongelig resolusjon som var enslydende med forslaget til redaksjon av § 17, men med denne innledning: «Med hjemmel i lov om arbeidervern av 19. juni 1936 § 9, fastsettes følgende tillegg til skjerpene bestemmelser for arbeid under dagen i bergverk, fastsatt ved kongelig resolusjon av 9. mars 1918, jfr. kongelig resolusjon av 1. oktober 1937.»

I sine «spesielle motiver» til alternativ I uttaler komitéen at uttrykket «arbeidere under dagen i gruver» tar sikte på de arbeidere som etter loven nå har faringstiden): den tid som medgår fra arbeiderens frammøte ved gruveåpningen til han når fram til arbeidsplassen under dagen resp. tilbaketuren etter arbeidets slutt, iberegnet i sin arbeidstid. Videre heter det i motivene:

«I samsvar med de krav som er satt fram, er bestemmelsen i alt vesentlig redigert slik at arbeidsordningen i det store og hele kommer til å svare til den ordning som etter tariffavtalen av 18. februar 1948 er gjennomført i de svenske gruver» .....

Arbeidervernlovens § 22, pkt. 1, bestemmer at det ved en arbeidstid på over 8 timer skal være to hvilepauser på tilsammen $\frac{3}{4}$ time eller en av samme lengde. Slike hvilepauser, som er fastsatt på forhånd med bestemte klokkeslett, regnes ikke med i arbeidstiden.

Er arbeidstiden 8 timer eller mindre, har arbeidervernloven ikke regulert hvilepausene. Som opplyst ovenfor har særlig under krigen

den praksis gjort seg gjeldende i gruvene at hvilepauser inkl. de nødvendige faringstider i tilknytning til disse har ført til en til dels betydelig reduksjon av den effektive arbeidstid under dagen. I samsvar med det som gjelder etter loven for øvrig, mener komitéens flertall at den lovfestede arbeidstid bør være effektiv, og at hvilepauser av den art som er nevnt ovenfor, bør holdes utenfor arbeidstiden.»

Ved kongelig resolusjon av 10. juni 1949 ble komitéens forslag til endring av lovens § 17 — alternativ I — besluttet lagt til grunn for behandlingen i Stortinget. Departementet, som stort sett følger innstillingen, uttaler om bergverkene mellom annet: «Departementet må for sitt vedkommende erklære seg enig med komitéens flertall i at ulempene ved gruvearbeidet under dagen er så framtreddende, at det er grunn til å sette dette i en særstilling i forhold til de vanlige reglene om arbeidstida. En finner såleis at det er grunn til å gjennomføre en reduksjon av arbeidstida for gruvearbeidere under dagen. Som før nevnt står imidlertid dette arbeid alt i dag i en særstilling både derved at faringstida etter arbeidervernlovens regler (§ 17—1) skal reknes med i arbeidstida, og ytterligere ved den i tariff godkjente praksis at spisepausene også reknes inn i arbeidstida. Omfanget av den del av arbeidstida som etter dette er uproduktiv, varierer ganske sterkt fra bedrift til bedrift. En viser til den tabelloversikt som er satt opp av Bergverkenes Landssammenslutning og som er trykt som vedlegg til innstillingen. Som det vil sees varierer oppgavene over den effektive arbeidstid mellom 45 timer og 32,5 timer i veka. Gjennomsnittet er oppgitt å være 38,3 timer. Komitéens flertall har reknet med at det går vekk i spisepauser gjennomsnittlig 4 timer i veka. Forutsetningen for flertallets forslag om 40 timers veke er at spisepausene ikke skal reknes inn i arbeidstida. Reduksjonen ved flertallets forslag kan altså reknes til gjennomsnittlig 4 timer i veka.

Departementet tror at en avkorting av arbeidstida vil virke som en spore for arbeiderne til å nytte arbeidstida best mulig. En mener at de fordeler som følger med en avkorting av arbeidstida for arbeiderne under dagen vil føre til at arbeidseffektiviteten øker. Gruvearbeidet er for størstedelen også lønnet på akkord. Videre mener en at det som anført av komitéens flertall, vil måtte kunne reknes med innsparing av arbeidstid ved reduksjon av tomgang, innkorting på faringstida og ved økt mekanisering og rasjonalisering.

Departementet er kommet til at det etter omstendighetene vil slutte seg til flertallets forslag om 40 timers arbeidsveke, faringstida medreknet i arbeidstida, men ikke spisepausene. En legger da hovedvekten på at det er nødvendig å skaffe arbeiderne i denne viktige grein av arbeidslivet en bedring i deres arbeidsvilkår. En tror arbeiderne ikke vil skuffe forutsetningen om at arbeidseffektiviteten vil øke betraktelig. Det vises også til at det i Sverige er truffet en ordning med 40 timers arbeidsveke i gruvene.»

Sosialkomitéen sluttet seg til departementet og komitéen av 1948, og ved behandlingen i Stortinget ble komitéens forslag vedtatt med ikrafttreden fra 1. april 1950.

Det gikk ikke lang tid hen etter lovens vedtakelse før det oppsto tvist om dens forståelse og den 31. mars 1950 ble det holdt et forhandlingsmøte mellom representanter for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmannsforbund og Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund på den ene side og Norsk Arbeidsgiverforening og Elek-

trokjemisk Arbeidsgiverforening på den annen side til drøftelse av lovens forståelse. Av den for voldgiftsretten framlagte utskrift av forhandlingene hitsettes: «Foranledningen til møtet var at det fra Arbeidsmannsforbundet og Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund var hevdet at en del kalkstens-, kleberstens- og kvartskbedrifter m. v. gikk inn under loven av 28. juli 1949 om nedsettelse av arbeidstiden til 40 timer pr. uke for arbeidere under dagen i gruver.

Arbeidernes representanter hevdet at de arbeidere i disse bedrifter som arbeidet under dagen gikk inn under nevnte lov.

Arbeidsgivernes representanter var av den oppfatning at loven av 28. juli 1949 omfattet de egentlige gruvebedrifter, d.v.s. metall- og ertsgruver.

Landsorganisasjonens og forbundenes representanter meddelte at de omgående ville sende Arbeidsgiverforeningen en fortegnelse over de bedrifter som etter deres oppfatning gikk under loven av 28. juli 1949. De anmodet om at NAF søkte utvirket at disse bedrifter ga sin tilslutning til at det prinsipielle spørsmål om omfanget av loven av 28. juli 1949 ble forelagt et engere utvalg av Høyesterett til endelig avgjørelse.

Arbeidsgiverforeningens representanter meddelte at de straks ville forelegge denne anmodning fra Landsorganisasjonen og de to forbund for angjeldende bedrifter med sin anbefaling.

Det er opplyst at det utenom metall- og ertsgruvene skal være ca. 10 bedrifter som etter saksøkerens oppfatning omfattes av den nye lov. Av disse tilhører 7 tariffområdet for Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund (kalkstensgruvene) og de øvrige Norsk Arbeidsmannsforbund.

Etter møtet den 31. mars 1950 ble det ført forhandlinger om fremgangsmåten for tvistens løsning og partene ble enige om å la den avgjøre ved voldgift av tre høyesterettsdommere. I skriv av 7. juli 1951 ble dommerne Kruse-Jensen, Eckhoff og Helgesen oppnevnt av Høyesteretts Justitiarius som medlemmer av voldgiftsretten. Etter vanlig saksforberedelse ble hovedforhandling holdt den 15. januar 1952.

Saksøkerne har nedlagt denne

p å s t a n d

at § 16 post 1 a i lov om arbeidervern av 19. juni 1936 slik den lyder etter endringsloven av 28. juli 1949 også omfatter kalkstens-, kleberstens- og kvartskgruvene.

De saksøkte har nedlagt denne

p å s t a n d

at § 17 post 1 a i lov om arbeidervern av 19. juni 1936 slik den lyder etter endringsloven av 28. juli 1949 omfatter ikke kalkstens-, kleberstens- og kvartskgruvene.

Saksøkere gjør til begrunnelse for sitt syn gjeldende, at ordlyden av lovens § 17 post 1 a slik den nå lyder ikke gir noen hjemmel for

den antagelse at det bare er metall- og ertsgruvene som omfattes av loven. Uttrykket «under dagen i gruver» må — såvel juridisk som språklig — antas å ta sikte på også andre gruver enn dem som omfattes av bergverksloven av 1842 § 1, som bestemmer: «Det skal være enhver tilladt, under Iagttagelse av nedenstående Forskrifter, at skjærpe paa anden Mands Grund efter Metaller og Ertser». Det er visstnok så, at det i forarbeidene til de tidligere lover angående vern mot ulykke og sykdom i industrien, under behandlingen av arbeidstidsbestemmelsene finnes uttalelser som synes å peke i den retning at en — i hvert fall i den første tid — nærmest hadde for øye de gruver som går inn under loven av 1842, men allerede så tidlig som under lovrevisjonen i 1915 var sondringen mellom de forskjellige arter gruver etter saksøkernes mening falt bort. Og at den nå ikke lenger eksisterer bestyrkes — mener de videre — av mellom annet følgende uttalelse av kontorsjefen ved Sjefsinspektoratet for Arbeidstilsynet, Rømcke, som var medlem av komiten av 1948 — i hans kommentarutgave av arbeidervernloven. I note 7 til § 17 (utgave 1938) sier Rømcke: «Med arbeid i «gruver» er likestilt arbeid under dagen i stenbrudd».

Videre hevder saksøkerne at heller ikke innstillingen av 1949 kan tas til inntekt for den oppfatning at komitéen har tilsiktet å holde de omtvistede gruver utenfor loven. Det erkjennes at det til bruk for komitéen innsamlede materiale skriver seg fra den egentlige bergverksindustri, men dette har — mener saksøkerne — sin naturlige forklaring i denne industris dominerende og toneangivende karakter samt at Bergverkenes Landssammenslutning i gruveindustrien, var best skikket til å skaffe til veie det statistisk sett mest pålitelige materiale. Under ingen omstendighet kan det sies at komitéens utalelser — som er generelt formet — utelukker den forståelse av loven som saksøkerne mener er den riktige. Det som etter deres oppfatning derfor må bli avgjørende for sakens utfall er, ved siden av den generelle uttrykksmåte i selve bestemmelsen, at de farer og ulemper som har vært avgjørende for lovens vedtagelse, i samme grad gjør seg gjeldende for de omtvistede gruver som for metall og ertsgruvene, bortsett fra at silikosefaren ikke gjør seg gjeldende i kalkstens- og kleberstensgruvene (men derimot i kvartsgruvene). De rent sosiale hensyn veier med andre ord praktisk talt like tungt for alle de gruver som det her er tale om og da kan det ikke sies å være noe fornuftsmessig grunnlag for å holde de tre omtvistede kategorier utenfor. Dette synspunkt har fått tilslutning fra Direktoratet for Arbeidstilsynet i et skriv til Kommunal- og Arbeidsdepartementet av 28. juli 1950, som saksøkerne viser til.

De saksøkte hevder at komitéinnstillingen av 1949 på en temmelig avgjørende måte viser at det har vært komitéens mening bare å ta med i sin innstilling de egentlige metall- og ertsgruver og de viser i den forbindelse mellom annet til at det til bruk for komitéen innsamlede materiale — innsamlet av partene i samråd — er hentet fra bedrifter som utvinner malmer og ertser, sammenholdt med at komitéen kun tar standpunkt til metall- og ertsgruver. Ordet «gruve» anvendes gjennom hele innstillingen synonymt med «bergverk» i egentlig forstand. Særlig vekt tillegges de saksøkte i denne forbindelse Arbeidsmannforbundets skriv av 30. august 1947 og 7. september 1948, til henholdsvis Regjeringen og Arbeidervernlovkomitéen, idet begge disse — det førstnevnte lå til grunn for at saken ble tatt opp — utelukkende taler om «Bergverksindustrien», «malmer», «malmutvinding», etc., og ikke

engang antydningssvis nevner kleberstens- eller kvartsgruvene uaktet disse går inn under forbundets tariffområde.

De saksøkte hevder videre at også formuleringen i innstillingen til alternativ II trekker i den retning at en bare har villet ta med metall- og ertsgruvene og finner ytterligere støtte i dette syn ved at Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, hvor kalkstensgruvens arbeidere er organisert, overhodet ikke har hatt noen befatning med komitéens arbeid for så vidt gruvene angår; men derimot i høy grad tatt del i komitéens arbeid vedrørende skiftarbeiderne (Innstillingens III.)

Endelig mener de saksøkte at riktigheten av deres oppfatning bestyrkes av forarbeidene til de tidligere lover om arbeidervern og ulykkestrygd for arbeidere, og viser i den forbindelse til lovene av 27. juni 1892 og 10. september 1909 om tilsyn med arbeid i fabrikker m.v., lovene av 18. september 1915 og 11. juli 1919 om arbeiderbeskyttelse i industrielle virksomheter samt arbeidervernloven av 1936.

Det erkjennes fra de saksøktes side at de velferdshensyn som gjør seg gjeldende til fordel for nedsettelse av arbeidstiden i metall og ertsgruvene stort sett gjør seg gjeldende på samme måte i de omtvistede gruver; men disse hensyn kan — mener de — ikke tillegges vekt ved avgjørelsen av det foreliggende, rent rettslige spørsmål. Og i den forbindelse peker de på at arbeid i tunneler, på Svalbard etc. ligger utenfor komitéens mandat uaktet de samme hensyn, kanskje i ennå høyere grad gjør seg gjeldende der enn i gruveindustrien i Norge.

Voldgiftsretten, som finner saken tvilsom, er blitt stående ved å gi saksøkernes oppfatning medhold.

I § 17 post 1 a i loven av 28. juli 1949 brukes uttrykket «under dagen i gruver» uten at det nærmere angis hva det menes med det. Det er på det rene at bergverksloven av 1842 (se §§ 1, 8, 11, 21, 23, 28 og 75) bare omfatter bergverker som driver etter metaller og ertser (malmer). Forekomster som gjelder andre mineraler som f. eks apatitt, talk, feltspat eller for å nevne mineraler som forekommer i denne sak: kalksten, klebersten og kvarts faller utenfor bergverksloven. Når da bergverksloven eksempelvis i §§ 10, 14, 26, 40, 42 og 48 nevner «gruber» må loven forstås i den innskrenkende betydning at det her gjelder metall eller malmgruber. Det vises til Hellands framstilling i Norsk Bergrett s. 216, hvor «grube» er de «ved exploitasjonen av et ertsleisted fremkomne underjordiske rum». Men på den annen side må det være klart at bergverkslovens begrensning har sin grunn i de særlige privat- og offentlig-rettslige grunner som denne lov bygger på. Den stemmer ikke med alminnelig sprogbruk, for etter den er ikke «gruber» bundet til forekomster som gjelder metaller eller malmer. Fra gammel tid har man her i landet utvilsomt skrevet og talt om gruber i forbindelse med andre mineraler: feltspat, kalksten, kull osv. Voldgiftsretten må derfor gå ut fra at loven må fortolkes etter alminnelig sprogbruk hvis det ikke kan finnes noenlunde sikre holdepunkter for at lovgiveren har ment å begrense loven til metall eller malmgruber eller at objektive forhold gjør en slik begrensning naturlig og rimelig.

Det neste spørsmål en må ta standpunkt til er om det av forarbeidene til loven av 1949 eller av forarbeidene til den sosiallovgivning som ligger forut for denne lov skulle kunne utledes noe, som beviser eller sannsynliggjør at det bare er gruver som inneholder metaller og ertser som lovgiverne har ment skulle omfattes av den nye bestemmelse om nedsettelse av arbeidstiden.

For å ta forarbeidene til loven av 1949 først, må det erkjennes, at en etter gjennomgåelse av innstillingen av 1949 og det materiale denne har bygget på, sitter igjen med det inntrykk at det er uklart hvilke kategorier av gruver komiteén egentlig har villet innbefatte i sin innstilling. De foreliggende opplysninger om innsamlingen og gjennomgåelsen av det materiale komiteén har anvendt synes nærmest å peke i den retning at det er bergverksindustrien i egentlig forstand som komiteén har hatt for øye. I de dokumenterte skriv av 30. august 1947 og 7. september 1948 fra Norsk Arbeidsmannsforbund tales det først og fremst om «Bergverksindustrien», «Den rene metallindustri» etc., og selv om forfatterne et par steder bruker uttrykket «gruveindustrien» er det — så vidt forståes — som et synonym for bergverksindustrien. Selve innstillingen, særlig på s. 21, anvender uttrykk og vendinger, og viser til talloppgaver, som utelukkende synes å referere seg til den egentlige bergverksindustri: utelanning av metaller og ertser. Og komiteéns alternativ II, som i overskriften angir seg å gjelde «Bergverk» og om hvilket komiteén i sine premisser sier at det i realiteten er det samme som alternativ I: lovsformen, peker i samme retning. Når retten allikevel ikke finner å kunne tillegge innstillingen avgjørende vekt ved løsningen av det foreliggende tolknings spørsmål, er det ut fra den betraktning at det under hensyntagen til at den gruveindustri som knytter seg til metaller og ertser er helt dominerende i forhold til den gruveindustri som knytter seg til kalksten, klebersten og kvarts, i forbindelse med at det i innstillingen er anvendt — om enn svært sparsomt — uttrykk som tyder på at komiteén også har tenkt på gruver av en annen kategori enn metall og ertsgruvene. Det siktes i denne forbindelse til komiteéns uttalelse på s. 21, 1. spalte at «gruvedriften i første rekke gjelder (foruten kullgruvene på Svalbard) svovelkis, jernmalm, kopperkis, molybden, blyglans, magnetitt og grafit». At grafit ikke går inn under bergverksloven av 1842 er ikke tvilsomt. Videre kan det i samme forbindelse vises til komiteéns medlem Rømckes tidligere refererte kommentar til arbeidervernlovens § 17 i forbindelse med at komiteéns motiver ikke egentlig kan sies å inneholde noe som avgjort peker i den retning at det har vært dens mening å begrense loven til å gjelde gruvedrift i bergverkslovens forstand. Det naturligste må være å oppfatte Rømcke slik at loven gjelder all drift etter metaller, ertser og mineraler.

En gjennomgåelse av forarbeidene til de tidligere lover om arbeidervern og ulykkestrygd i industrien, det siktes til de lover som de saksøkte har vist til, gir etter rettens mening heller intet sikkert holdepunkt for riktigheten av det ene eller det annet syn på hva den ny lov omfatter.

Voldgiftsretten finner det ikke nødvendig å gå inn på hver enkelt av de bestemmelser, som de saksøkte har påberopt i denne forbindelse. Den anser det for tilstrekkelig å peke på at § 23 i lov av 18. september 1915 om arbeiderbeskyttelse i industrielle virksomheter som innførte 10 timers dagen (54 timers uke) hadde følgende helt generelle unntaksbestemmelse for gruver: For arbeidere i: a) gruver, forsåvidt arbeidet foregår under dagen og i smeltehytter . . . . . må dog en arbeiders alminnelige ukentlige arbeidstid ikke overstige 48 timer. Det er intet som tyder på at det i denne rent sosialt begrunnede lovbestemmelse er ment å sette noe skille mellom forskjellige kategorier av gruver, således at de her omtvistede, selv om arbeidet fore-

går under dagen — skulle falle utenfor bestemmelsen. Departementet uttaler seg da også i sin begrunnelse til bestemmelsen helt generelt når det sier: «Departementet finner det påkrevet at det i selve loven for visse industrier fastsettes en noe kortere arbeidsuke enn for industriarbeidere i alminnelighet. Dette antas særlig å gjelde gruver, forsåvidt arbeidet foregår under dagen».

At den senere lovgivning på dette område skulle ha villet gjøre noen endring i dette forhold kan ikke antas.

Når det gjelder lovgivningen før 1915 er det visstnok så at uttrykksmåten i forskjellige av de bestemmelser, som her kommer i betraktning kan synes å peke i den retning at en med uttrykkene «bergverksdrift» og «gruvedrift» nærmest har tenkt på den egentlige bergverksdrift, men hertil er å bemerke at det ligger i sakens natur, at en hvert fall på det område det gjelder bør være meget forsiktig med å trekke slutninger fra bergverksloven av 1842, hvis formål var helt og holdent forskjellig fra den sosiale beskyttelseslovgivning, som innledes med loven av 1892.

Følgen av dette blir at den foreliggende tvist må avgjøres på grunnlag av selve ordlyden i loven sammenholdt med de underliggende reelle hensyn. Hva disse angår er det etter de for retten fremlagte opplysninger lite tvilsomt at de sosiale betraktninger som ligger til grunn for en nedsettelse av arbeidstiden i metall og ertsgruver, må sies å veie like tungt i favør av en nedsettelse av arbeidstiden i kalksten, klebersten og kvartsgruvene. Som det fremgår av det som er anført av komiteén i denne forbindelse foregår gruvarbeidet under jorden på en hygienisk mindre tilfredsstillende arbeidsplass med fare for forgiftninger av nitrøse gasser, kullos og andre giftige gasser. Arbeidet må ansees som kroppslig tungt i hvert fall der hvor mekaniseringen ikke er gjennomført langt med fare for belastningssykdommer. Vibrasjon og rystelse ved pressluftverktøy og larm gir risiko for yrkessykdommer. Ventilasjonsforholdene er ofte vanskelige på grunn av røyk, støv, fuktighet etc. Ser en bort fra silikosefaren — som ikke gjør seg gjeldende i kalksten og kleberstensgruvene, men i kvartgruvene må det derfor antas at ulempene i de forskjellige arter av gruver er noenlunde like store og herav er da naturlig og logisk å trekke den slutning, at de omtvistede gruver — når det gjelder nedsettelse av arbeidstiden — bør likestilles med metall og ertsgruvene. Det er visstnok så, at det er andre arbeidsplasser som i denne forbindelse er noenlunde likestilte med de gruver vi her behandler, f. eks. tuneiler og kullgruvene på Svalbard; men alle hensyn tatt i betraktning er retten allikevel blitt stående ved at det har de beste grunner for seg å tolke bestemmelsen i loven av 1949 derhen, at den omfatter også de tre kategorier av gruver, som er nevnt i saksøkernes påstand, når arbeidet foregår under jorden.

Saksomkostninger er ikke påstått.

Retten finner at de med voldgiftsretten forbundne utgifter bør bæres av partene med en halvpart hver.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

1. § 17 post 1 a i lov om arbeidervern av 19. juni 1936 slik den lyder etter endringsloven av 28. juli 1949, omfatter også kalksten, klebersten og kvartgruver.
2. Saksomkostninger idømmes ikke.

Offentlige komiteer.

Landsorganisasjonen har vært representert i disse offentlige styrer og komiteer:

Arbeidsdirektoratet:

Elias Volan og Alf Andersen med P. Mentsen og Chr. Henriksen som varamenn.

Arbeidstilsynsrådet:

Hans Hegg med Peder Birkeland som varamann og Gunnar Ousland med Karsten Torkildsen som varamann.

Arbeidstvistkomiteén:

Konrad Nordahl og Gustav Sjaastad med P. Mentsen som varamann.

Aspirantnemnda (Utenriksdepartementet):

Ingvald Haugen med John E. Johansen som varamann.

Bedømmelseskomité til konkurranse vedrørende arbeidervern-tiltak (Statens Arbeidstilsyn):

Egil Ahlsen.

Beredskapsrådet for arbeidskraftspørsmål (Handelsdepartementet):

Konrad Nordahl med Elias Volan som varamann.

Den norske Nasjonalkomité for rasjonell organisasjon:

Egil Ahlsen med Harald Andersen som varamann.

Det økonomiske Samordningsråd:

Konrad Nordahl, P. Mentsen og Alfred Ljøner med Karsten Torkildsen, Elias Volan og Edvard Stenklev som varamenn.

Direktoratet for fiendtlig eiendom:

Emil Torkildsen.

Effektiviseringsutvalget (Finansdepartementet):

Gullborg Nyberg.

Entreprenørutvalget:

Thorleif Andresen, Ove Amundsen og Gustav Berntsen.

Folketrygdkomiteén:

Hans Hegg.

Forbrukerrådsutvalget (Sosialdepartementet):

Alf Andersen med Gullborg Nyberg og Paul Engstad som varamenn.

Forsvarsdepartementets anskaffelsesråd:

Hans Hegg og Witalis Andersen med Anton Andresen og Axel Erichsen som varamenn.

Heimevernets Landsråd:

Jens Berg med Knut Møller som varamann.

Hovedutvalget for forsvaret og industrien:

Gunnar Myhre, Hans B. Haugli, Paul Engstad og Bjarne Klafstad.

Industridepartementets tiltaksråd:

Konrad Nordahl med P. Mentsen som varamann.

Industriberedskapsutvalg (Direktoratet for økonomisk forsvarsberedskap):

Konrad Nordahl med P. Mentsen som varamann.

Komité for lov om gartnerinæring (Landbruksdepartementet):

Knut Nakken med Klaus Kjeldsrud som varamann.

Komité for rasjonalisering og planlegging av sagbruks- og høvleriindustrien:

John Wivegh og Alfred Ljøner.

Komité for revisjon av Arbeidervernloven:

Alf Andersen og Alf Nordhus med H. L. Børsum som varamann.

Komité for revisjon av lov av 25. juli 1913 om håndverksnæring:

Bjarne Dahlberg med Oscar Skogly som varamann.

Komité for skattlegging av jord- og skogbruk:

Jordbruket: Gunnar Bråthen og Sigmund Lein.

Skogbruket: Klaus Kjeldsrud og Edvard Stenklev.

Komité for sysselsetting i losse- og lastearbeidet:

P. Mentsen og Leif S. Olsen.

Komité for utredning om opplæring av dykkere:

Magnus Kalland med Harry Johansen som varamann.

Landsklagenemnda for engangsskatten:

Alfred Nilsen, Karl Furuskjegg og Idar Norstrand.

Landsrådet for produksjonsutvalgene:

Alf Andersen, Paul Engstad, Anton Andresen med Egil Ahlsen, Hermund Vikstvedt og Anker Nordtvedt som varamenn.

Lærlingerådet for håndverk, industri, kontor og handel:

Håndverksgruppen: Emil Torkildsen med Johan Øien, Oslo som varamann.

Industrigruppen: Leif Skau med Elof Strand, Greåker, som varamann.

Handelsgruppen: Karl Hansen, Larvik, med Sofie Nilsen, Trondheim, som varamann.

Kontorgruppen: Sverre Bolstad med Alfred Nilsen som varamann.

Lønnsnemnda:

Elias Volan med P. Mentsen, Alf Andersen, Paul Engstad og Gullborg Nyberg som varamenn.

Norges Eksportråd:

Erling Frogner, Karsten Torkildsen og Edvard Stenklev med
Johs. M. P. Ødegård, John Wivegh og Kåre Pehrson som
varamenn.

*Norsk-Britisk Kulturkommisjon:**Underkomité for utveksling av arbeidere:*

Hans Hegg.

Opplæringsfondet for praktisk arbeid:

Ragnvald Nygård og Arne Forseth med Edv. Stenklev og
Adolf Olsen som varamenn.

Rådgivende godkjenningsutvalg for konserveringsbedrifter:

Rasmus Rasmussen med Aron Ask som varamann.

Rådgivende komité for internasjonale sosialpolitiske saker:

Konrad Nordahl og P. Mentsen med Ingvald Haugen og Arne
Kr. Meedby som varamenn.

Rådgivende utvalg for arbeidskraftspørsmål:

Leif S. Olsen.

Rådgivende utvalg for engangsskatt på formuestigning:

Emil Torkildsen med Alfred Ljøner som varamann.

Rikslønnsutvalget:

Elias Volan med P. Mentsen som varamann.

Skogkommisjonen (Landbruksdepartementet):

Johan Ødegård med Klaus Kjeldsrud som varamann.

Sosialdepartementets komité for kredittordningen:

H. L. Børsum.

Statens Bergvervskomité (Industridepartementet):

P. Mentsen og Ole Beck.

Statens Eksportkredittkommisjon:

Kjell Holler.

Statens Ferieråd:

Jens Berg med Gullborg Nyberg som varamann.

Statens likelønnskomité (Kommunal- og arbeidsdepartementet):

P. Mentsen, Gullborg Nyberg og Ragna Karlsen.

Statens Teknologiske Institutt:

Hans Hegg med Egil Ahlsen som varamann.

Styret for A/S Finnmark og Nord-Troms Fiskeindustri:

Edvard Simonsen med Erling Jensen som varamann.

Styret for A/S Sydvaranger:

P. Mentsen.

Styret for Nord-Norge-planen:

Konrad Nordahl med P. Mentsen som varamann.

Styret for Marinens Hovedverft:

Hans Hegg med Frank Hansen som varamann.

Styret for pensjonstrygden for statens arbeidere:

Albert Karlsen med Gustav Nymark som varamann.

Styret for Statens Feriefond:

Jens Berg med Gullborg Nyberg som varamann.

Styret for Statens Jernverk, Mo i Rana:

Konrad Nordahl.

Teknisk Forskningskomité:

Anders Mørk.

Utvalg for offentlig lønnsstatistikk:

Kjeller Holler.

Utvalg for de tekniske skoler:

Egil Ahlsen og Nils O. Eikevik.

Yrkesopplæringsrådet for håndverk og industri:

Leif Skau med Paul Engstad som varamann.

Utvalg til å undersøke spørsmål om priser m. m. for kjøtt og fleisk (Finansdepartementet):

Gullborg Nyberg.

Bransjerådene.

Bergverkene:

Ole Beck, varamann Chr. Henriksen.

Edv. Laxå, Sulitjelma, varamann Einar Schei, Løkken.

Elektroteknisk industri:

Rolf Olsen, varamann Bj. Klafstad.

Kåre Hansen, varamann Kåre Beckstrøm.

Konfeksjonsindustrien:

Witalis Andersen, varamann Gunnar Nilsen.

Julie Gimre, Sandnes, varamann Konrad Hjørnevik, Bergen.

Motorindustrien:

Håkon Thesen, varamann Leif Skau.

William Kjøstelsen, Fredrikstad, varamann Ole A. Westad, Molde.

Papir-, cellulose- og tremasseindustrien:

Edv. Stenklev, varamann Kaare Pehrson.

Viktor Moberg, Halden, varamann William Henriksen, Skien.

Sagbruk og høvlerier:

Emil Reiersen, varamann John Wivegh.

Brede Kristiansen, Skotterud, varamann Sigurd Engen, Brumunddal.

Klaus Kjeldsrud, varamann Alfred Ljøner.

Sildolje og sildemelindustrien:

Wilhelm Mannsverk, Karmøy, varamann Alf Arnesen.

Karsten Torkildsen, varamann Sverre Enger.

Skipsbygningsindustrien:

Josef Larsson, varamann Arthur Arnesen.

Leif Aase, Bergen, varamann Johs. Wæraas, Trondheim.

Skotøy- og lærindustrien:

Anton Andresen, varamann William Olsen, Fredrikstad.

Axel Erichsen, varamann Harald Amundsen.

Støperiene:

Jahrmann Hagen, varamann Emil Nyhus.

Bjarne Nilsen, Drammen, varamann Karl Svendsen, Oslo.

Teglverksindustrien:

Peder Framnæs, varamann Malfred Bergseth.

Gottfred Gustavsen, Ø. Aker, varamann Trygve Pettersen, Fredrikstad.

Tekstilindustrien:

Olav Bruvik, varamann Gulbrand Brauer.

Hjalmar Romslo, Ytre Arna, varamann Th. Hetsch, Halden.

Witalis Andersen, varamann Agnes Solheim.

Faglige ungdomsutvalg.

Landsorganisasjonens ungdomsutvalg består av følgende medlemmer som er oppnevnt av sekretariatet: Anders Mørk, formann, Paul Engstad, Gunnar Myhre, John Berg, sekretær, Erling Johansen og Ase Haraldsson.

I årets løp har utvalget holdt 3 møter og en rekke konferanser med samorganisasjonenes ungdomsutvalg i Oslo, Akershus og Vestfold. Det er fremdeles bare disse samorganisasjonene som har opprettet ungdomsutvalg etter de retningslinjer sekretariatet har godkjent.

Utvalgene arbeider tungt, men kan nå spore visse bedringer når det gjelder Oslo og Vestfold. For Oslos vedkommende er planlagt en agitasjonskampanje, og til bruk under denne er det utarbeidet en liten brosjyre som særlig peker på ungdommens plass i fagorganisasjonen. Osloutvalget har også planlagt å avslutte sesongen med et faglig ungdomskurs. Noe liknende har Distriktsutvalget for Vestfold tenkt, idet Grimestadkurset vil bli lagt opp som et faglig ungdomskurs.

Utdrag av beretningene for samorganisasjonene.

Akershus faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 295 foreninger med et samlet medlemstall av 17 450 medlemmer. Ved årets utgang var tilsluttet 299 foreninger og det samlede medlemstall var 18 000.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Akershus Tjenestemannslag — Norsk Tjenestemannslag. Avd. 88 Elektropersonalets forening, Oslo distrikt — Norsk Jernbaneforbund. Hølen Trearbeiderforening — Norsk Treindustriarbeiderforbund. Nannestad Byggningsarbeiderforening — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Jessheim Konfeksjonsarbeiderforening — Norsk Bekledningsarbeiderforbund.

Disse har et samlet medlemstall av 205. I året er uttrådt følgende foreninger: Lillestrøm Industriarbeiderforening — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Foreningen oppløst 16. februar 1952. Medlemmene overført til Lillestrøm Bygningsindustriarbeiderforening og Lillestrøm Impregnerings og Byggningsarbeiderforening. Samme forbund.

Så vidt vites finnes der nå ikke fagforeninger i Akershus som ikke er opptatt i Samorganisasjonen.

Av styremøter har i årets løp vært holdt 7 (forretningsutvalget), distriktsstyrets årsmøte.

Samorganisasjonen har pr. 1. januar 1953 tilsammen 24 faglige utvalg. I likhet med tidligere år er det holdt en lang rekke faglige møter ute i distriktene. Felles tillitsmannsmøter er som i tidligere år arrangert i samarbeid med Akershus Arbeiderparti og de enkelte herredspartier. Formannen har i året hatt ca. 90 reisedager og deltatt i ca. 100 møter og konferanser ute i fylket. Dessuten deltatt i ca. 60 faglige møter i Oslo. Hertil kommer deltakelse i ca. 50 politiske møter i Oslo og fylket.

Forhandlinger: Samorganisasjonen og de faglige utvalg har i samarbeid med de forskjellige forbund medvirket til dannelse av flere nye fagforeninger. Arbeidet med å stabilisere virksomheten, skaffe forbundene opplysninger om organisasjonsforholdene ved enkelte bedrifter og liknende har i året vært ganske betydelig. Samarbeidet mellom forbundene, samorganisasjonen og de faglige utvalg er stort sett meget godt.

Vedrørende tarifforhandlinger, konflikter m. m. har samorganisasjonen og de faglige utvalg deltatt for å løse disse i den utstrekning forbund og fagforeningene har bedt herom.

Samarbeidet med Akershus Arbeiderparti og de enkelte herredspartier har som i tidligere år vært meget godt.

Studie og opplysningsarbeidet er i samarbeid med Distriktsstudienemnda og Akerhus Arbeiderparti drevet så intenst som mulig. Spesielt gledelig er det at endel av de faglige utvalg og ikke så få av fagforeningene virkelig går inn for studie og opplysningsarbeidet.

Samorganisasjonens distriktsstyre hadde sitt årsmøte den 20. april 1952.

Aust-Agder faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 147 foreninger med et samlet medlemstall av 7 300. Ved årets utgang var tilsluttet 147 foreninger og det samlede medlemstall var 7 482.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Aust-Agder Vegvesens Verkstedforening — Norsk Arbeidsmannsforbund. Bøylefoss anleggsarbeiderforening — Norsk Arbeidsmannsforbund. Lillesand baker- og kon-

ditorforening — Norsk Baker- og Konditorforbund. Aust-Agder krets av Det Norske Postforbund — Norsk Postforbund. Simonstad skog- og landarbeiderlag — Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Aust-Agder Tjenestemannslag — Norsk Tjenestemannslag. Grimstad laste- og lossearbeiderforening — Norsk Transportarbeiderforbund.

Disse har et samlet medlemstall av 123. I året er uttrådt følgende foreninger: Fjone skog- og landarbeiderlag — Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Manglende interesse. Sønedeled skog og landarbeiderlag — Norsk Skog og Landsarbeiderforbund, manglende interesse. Noreg Industriarbeiderforening — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Stans i produksjonen ved bedriften. Risør Sportsartikkelforening — Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund, manglende interesse. Lillesand Murarbeiderforening — Norsk Murerforbund, manglende interesse. Grimstad typografiske forening — Norsk Centralforening for Boktrykere. Medlemmene overført til Arendel avdeling. Arendal Lastebileierforening — Norsk Transportarbeiderforbund. Egen gruppe under Arendal Transportarbeiderforening.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Arendal støperiarbeiderforening — Norsk Støperiarbeiderforbund, 65 medlemmer. Tvedestrand støperiarbeiderforening — Norsk Støperiarbeiderforbund, 18 medlemmer.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 12, representantskapsmøter 1, medlemsmøter 26, agitasjonsmøter 47. Dessuten en rekke besøk på arbeidsplasser.

Forhandlinger: John S. Olsen A/S — Norges Handels- og Kontorfunksjonærs Forbund. J. R. Myll Kjeramikkfabr. — Norges Handels- og Kontorfunksjonærs Forbund. Victoria Hotell, Arendal — Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund. Fevik Karosserifabrikk — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Grimstad Sykehus — Norsk Kommuneforbund. Rørleggermester Halvorsen — Norsk Transportarbeiderforbund. Grimstad laste- og lossearbeiderforening — Norsk Transportarbeiderforbund.

Mekling: Arendal Dampvaskeri — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Buskerud faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 336 foreninger med et samlet medlemstall av 31 500. Ved årets utgang var tilsluttet 337 foreninger og det samlede medlemstall var om lag 33 000.

Av nye fagforeninger er tilmeldt følgende: Øvre Eiker Kjemiske Arbeiderforening — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Foreningen tallet ved starten 22 medlemmer. Embretfoss Anleggsarbeiderforening — Norsk Arbeidsmandsforbund. Ved nyorganiseringen teller foreningen 35 medlemmer. Norsk Bokbinder og Kartonnasjearbeiderforbund. Arbeiderne ved Evjens Papirtekniske bedrift er organisert som gruppe i tilslutning til forbundets avdeling i Drammen. Bedriften beskjeftiger 5 arbeidere. Norsk Bekledningsarbeiderforbund. Ved A/S Kjøleindustri, Mjøndalen er arbeiderne organisert i tilslutning til forbundets stedlige avdeling Nedre Eiker. 8 medlemmer. Norsk Bekledningsarbeiderforbund. Ved Hokkstads systue er der dannet gruppe i tilslutning til forbundets stedlige avdeling i Drammen, 4 medlemmer.

I året er uttrådt følgende forening: Norsk Transportarbeiderforbund: Modum Transportarbeiderforening er i året nedlagt. Årsaken er manglende innbetaling av kontingent til forbundet.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Drammen Støperiarbeiderforening. 338 medlemmer. Hokksund Støperiarbeiderforening. 12 medlemmer. Begge tilsluttet Formerforbundet.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 18, representantskapsmøter 1, medlemsmøter 7 og agitasjonsmøter 18.

Samorganisasjonens kooperative utvalg har søkt kontakter gjennom agitasjon blant husmødrene for en bedre opplutning om kooperasjonen. Videre har en i samarbeide med representanten N.K.L. bidratt til opprettelse av innkjøpslag for tobakksvarer ved enkelte bedrifter.

Forhandlinger: Samorganisasjonen har som vanlig vært forbundene og avdelingene behjelpelig ved en rekke forhandlinger. Disse forhandlinger har omfattet akutte tvistespørsmål.

Året 1952 har gitt oss en om dog svak påminnelse om at vi går strammere tider i møte, når det gjelder en fortsatt beskjefligelse som den vi har vært vitne til fra frigjøringa og fram til i dag.

Finnmark faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 106 foreninger med et samlet medlemstall av 5300. Ved årets utgang var tilsluttet 115 foreninger og det samlede medelemtall var 5545.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Hammerfest Næringsmiddelarbeiderforening — N.N.N. Avd. 57 Hammerfest, avd. 65 Øksfjord, avd. 56 Vardø av N.F.A.T.F. Sørvær Fiskearbeiderforening — N.T.F. Gjesvær Fiskearbeiderforening N.T.F. Kirkenes Elektrikerforening — N. E.K.F. Karasjok Vegarbeiderforening N.A.F. Avd. 38 Hammerfest av N.T.T.F. Disse har et samlet medlemstall av 245.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 16,, representantskapsmøter 1, medlemsmøter 5.

Forhandlinger: Rutebilsjåføernes Felleslag — Norsk Transportarbeiderforbund. Fiskearbeider- og Lossearbeiderforeningene — Norsk Transportarbeiderforbund. Hotell- og Restaurantarbeiderforbundets avdelinger. Norsk Arbeidsmannsforbunds avdelinger. N.N.N.s avdelinger. Hammerfest typografiske forening. Politiforbundets avdeling i Kirkenes. Losforbundets avdeling i Hammerfest.

Foruten en rekke tvister som er løst for de forskjellige forbunds avdelinger har vi medvirket ved revisjon av overenskomster og opprettelse av nye.

Hedmark faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 449 foreninger med et samlet medlemstall av 23 222. Ved årets utgang var tilsluttet 447 foreninger og det samlede medelemtall var 22 762.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Løten klubb av N.J. & M.F. — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Ulsberg Skog- og Landarbeiderforening — N.S.L.F. Brumunddal Trearbeiderforening — Norsk Treindustriarbeiderforbund. Koppang Bygningsarbeiderforening — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Våler Bygningsarbeiderforening — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Disse har et samlet medlemstall av 112. I året er uttrådt følgende foreninger: Ringsaker Hushjelpforening — Hedmark faglige Samorganisasjon. Elverum Bekledningsarbeidergruppe — Norsk Bekledningsarbeiderforbund. Lasse- nitt Treullarbeiderforening — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.

Megnkroken Skog- og Landarbeiderforening — N.S.L.F. Mårud Næringsmiddelarbeiderforening — N.N.N. Veldre Kjemiske Arbeiderforening — N.K.I.F. Rudshøgda Skog- og Landarbeiderforening — N.S.L.F.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 12, representantskapsmøter 1, agitasjonsmøter 19.

Det er i året arrangert 15 opplysningsmøter og vist film ved 19 arrangement med 1255 deltakere.

Forhandlinger og tvister: I Hedmark fylke er der i året opprettet 25 nye overenskomster. Videre har Samorganisasjonen løst en rekke tvister om lønsspørsmål, oppsigelser og feriegodtgjøring.

Av medlemsoppgaven går det fram at medlemstallet er gått tilbake med 460 i 1952. Dette har sin årsak i at Jernbaneorganisasjonene i Hamar distrikt har rapportert medlemmer til vår samorganisasjon som har sitt arbeid ved stasjoner i Oppland fylke og som derfor kommer inn under Oppland faglige Samorganisasjons områder.

Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon.

Ved årets utgang var tilsluttet 326 foreninger og det samlede medlemstall var 16 366.

I 1952 er tilmeldt 29 nye fagforeninger:

Sunnmøre: Sjøholt Bekledningsarbeiderforening — N.B.A.F., 15 medl. Gurskøy Bygningsarbeiderforening — N.B.I.F., 8 medl. Haram Elektrikerforening — N.E.K.F., 6 medl. Ikornnes Treindustriarbeiderforening — N.T.A.F., 29 medl. Haramsøy Treindustriarbeiderforening — N.T.A.F., 19 medl. Sula Transportarbeiderforening — N.T.A.F., 68 medl. Eggesbønes Transportarbeiderforening — N.T.A.F., 17 medl. Langevåg Tekstilarbeiderforening — N.T.A.F., 179 medl. Ålesund Tjenestemannslag — N.T.L., 8 medl. Ålesund Hotell og Kafearbeiderforening — N.H.R.F., 51 medl. Tilsammen 10 nye foreninger med et medlemstall av 405.

Romsdal: Eresfjord Vegarbeiderforening — N.A.F., 6 medl. Rekdal Bygningsarbeiderforening — N.B.I.F., 8 medl. Verma Bekledningsarbeiderforening — N.B.A.F., 13 medl. Istad Elektrikerforening — N.E.K.F., 7 medl. Molde Stenindustriarbeiderforening — N.S.I.F., 7 medl. Molde Tjenestemannslag — N.T.L., 22 medl. Arbeiderpartiets Presseforening, Molde — A.P.F., 5 medl. Tilsammen 7 nye foreninger med et samlet medlemstall av 68.

Nordmøre: Bolga Fiskarbeiderforening — N.T.A.F., 17 medl. Bremsnes Fiskarbeiderforening — N.T.A.F., 34 medl. Tømmervåg Fiskarbeiderforening — N.T.A.F., 20 medl. Leira Fiskarbeiderforening — N.T.A.F., 16 medl. Askard Bygningsarbeiderforening — N.B.I.F., 10 medl. Straumsnes Bygningsarbeiderforening — N.B.I.F., 5 medl. Sunndal Hotell og Restauranarbeiderforening — N.H.R.F., 8 medl. Sunndal Industrifunksjonærforening — N.H.K.F., 23 medl. Sunndal Transportarbeiderforening — N.T.A.F., 16 medl. Sunndal Murer og Murarbeiderforening — N.M.F., 30 medl. Kvalvik Kjem. Industriarbeiderforening — N.K.I.F., 10 medl. Nås og Visnes Industriarbeiderforening — N.K.I.F., 17 medl. Tilsammen 12 nye foreninger med et samlet medlemstall av 206.

Samlet for hele fylket 29 nye foreninger med et samlet medlemstall av 679 medlemmer.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Ålesund Formerforening, Volda Formerforening, Molde Støperiarbeiderforening.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 11, distriktsmøter 1, medlemsmøter 72 og agitasjonsmøter 68.

Forhandlinger og tvister: Forhandlinger har vært ført for følgende forbund: Hotell og Rest., Jern- og Met., Kommuneforbundet, Transportarbeiderforbundet, Kjøttindustriarbeiderforbundet, N.N.N. Kjemisk og Bekledning.

Konflikter har vært ført for: Handel og Kontor, Hotell og Rest.

1952 har vært et godt år organisasjonsmessig sett. De største vanskeligheter har vi når det gjelder et planmessig opplysningsarbeid. Her kjemper vi fremdeles med lokalvansker og ikke minst etter vår mening et uhørt overtidsarbeid.

Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon.

Avdk. Kr.sund N.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 107 foreninger med et samlet medlemstall av 5 634. Ved årets utgang var tilsluttet 119 foreninger og det samlede medlemstall var godt og vel 6 000.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Bremnes Fiskarbeiderforening, Leira Fiskarbeiderforening, Tømmervåg Fiskarbeiderforening, Bolga Fiskarbeiderforening, Sunndal Transportarbeiderforening — Norsk Transportarbeiderforbund. Kvalvik Kjem. Industriarbeiderforening. Nås og Visnes Kalkstensarbeiderforening — Norsk Kjem. Industriarbeiderforbund. Askard Bygningsarbeiderforening, Straumsnes Bygningsarbeiderforening — Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Sunndal Hotell og Restaurantarbeiderforening — N.H.R.A.F. Sunndal Industriefunksjonærers forening — Norges Handel- og Kontor. Sunndalsøra Murer og Murarbeiderforening — Norsk Murerforbund. Disse har et samlet medlemstall av 206. I året er ingen forening utmeldt.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Kristiansund og Dahle Formerforening — Norsk Støperiarbeiderforbund.

Nordland faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 304 foreninger med et samlet medlemstall av 17 676. Ved årets utgang var tilsluttet 319 foreninger.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Bodø og omegn Arbeidsmannsförening, Lødningen Vegarbeiderforening Gimsøy Fagforening, Nesna Fagforening (gjenopptatt), alle N.A.F., Stamsund Bygningsarbeiderforening, Risøyhamn Bygningsarbeiderforening, Narvik Trelastforening — N.B.F. Vesterålen Typografiske Forening — N.C.f.B. Stamsund Handels- og Kontorfunksjonærers forening — N.H.K.F. Kabelvåg Jern- og Metallarbeiderforening — N.J.M.F., Evenes komm. Tjenestemanns forening, Bodø Sykehuspersonales Forening — N. Kommuneforbund. Stokmarknes Kjemiske Industriarbeiderforening, Leivset Kalkbrenneriarbeiderforening — N.K.I.F. Vestresand Fagforening — N.T.F., Fauske Trearbeiderforening. N. Treindustriarbeiderforbund, Vefsen Skogarbeiderforening — N.S.L.F. Hadlesøy avd. 51 av N.F.A.T.F., Glomfjord Tekniske Funksjonærförening, Svolvær og omegn avd. 52 av N.F.A.T.F. — N.F.A.T.F. Dessuten er flere nye grupper organisert i tilslutning til bestående foreninger.

I året er uttrådt følgende foreninger: Hemnes Kaféarbeiderforening — N.H.R.F. Svolvær Kjøttindustriarbeiderforening — Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund. Fjære Fagforening, Værøy Fagforening, Langenes Fiskarbeiderforening — N.T.F.

Av forretningsutvalgsmøter har i årets løp vært avholdt 10, representantskapsmøter 1.

Tilsynsutvalget for avdelingskontoret i Mo har holdt 8 møter. Sekretær Holm har deltatt i 31 møter i distriktet og holdt 27 foredrag. Dessuten har han deltatt i 13 møter i foreninger, foreningsstyrer o.l. foruten kveldsskolen i Bodø som gikk 20 kvelder hvor Holm var leder. Sekretær Holm har hatt 80 reisedager. Sekretær Hillestad har hatt 45 reisedager og holdt 9 foredrag.

Forhandlinger: Samorganisasjonen har vært forbundene og foreningene behjelpelig med opprettelse eller fornyelse av overenskomster for 35 bedrifter. Tvistesaker 24, megling 1 og voldgift 1 sak.

Samorganisasjonens avdelingskontor Mo i Rana.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Vefsn Skogsarbeiderforening — N.S.L.F. Mo gruppe av N.N.N., Nesna Fagforening — N.N.N. Dessuten flere nye grupper organisert til de bestående foreninger.

Tilsynsutvalget har holdt 8 møter.

Forhandlinger: Opprettelse av overenskomster og tvistesaker for til sammen 29 bedrifter.

Der er i år et større antall forespørslers, skriftlige og muntlige til kontoret og en rekke av disse er ordnet uten forhandlingsmøter.

Avdelingskontoret arbeider med v få større oppslutning om kooperasjonen.

Sekretæren har deltatt i to representantskapsmøter i A.F.L. — 3 møter i fylkesrådet for områdeplanlegging og 2 møter i Fylkesarbeidsnemnda.

Sekretæren har hatt 45 reisedager for Samorganisasjonen og har holdt 9 foredrag.

Oppland faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 319 foreninger med et samlet medlemstall av 17 500. Ved årets utgang var tilsluttet 337 foreninger og det samlede medlemstall var ca. 18 000.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Jevnaker Konfeksjonsarbeiderforening, Brandbu Konfeksjonsarbeiderforening, Østsinni Skog- og Land, Dombås Lokomotivstallbetjentsforening, Dokka Arbeidsmandsforening, Dokka Bekledningsarbeiderforening, Elektropersonalets forening for Oslo distrikt, Torpa Næringsmiddelarbeiderforening, Dokka Tekstilarbeiderforening, Snertingdal Treindustriarbeiderforening, Gjøvik Kjemiske forening, Avd. 69 av Norsk Forbund for Arbeidsledere og tekniske funksjonærer, Lillehammer Elektrikerforening, Skjåk Elektrikerforening, Åbjøra Elektrikerforening, Fagernes Elektrikerforening, Ringeby Elektrikerforening, Østre Slidre Kommuneforening.

Disse har et samlet medlemstall av ca. 300. Ingen forening innenfor Samorganisasjonens distrikt har gått ut i 1952.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Gjøvik Formerforening og Vestre Toten Formerforening av Norsk Formerforbund, med tilsammen 50 medlemmer.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 11, distriktsmøter 1, agitasjonsmøter 32.

Agitasjon: 17 møter i forbindelse med opplysningsarbeide. Videre er holdt 7 tillitsmannsmøter i forbindelse med forslaget til ny prislov. Dessuten er arrangert endel møter i forbindelse med kretspartiet av

D.N.A. for å drøfte viktige skog- og jordbruksspørsmål. Samorganisasjonen har vært representert ved 25 andre arrangement som har vært holdt av arbeiderorganisasjoner i fylket.

Forhandlinger: Samorganisasjonen har deltatt i 87 forhandlingsmøter vedr. opprettelse av nye overenskomster eller revidering av tidligere bestående avtaler. Dessuten endel forhandlingsmøter vedr. tvister av forskjellige slag. Av de største forhandlingsmøter nevnes forhandlingene for 25 landkommuner og 3 kraftverk i Oppland som ble ført av Samorganisasjonens sekretær på vegne av Norsk Kommuneforbund hvor man kom fram til et forslag som ble vedtatt av begge parter ved direkte forhandling. Noen konflikter av betydning har ikke vært i Samorganisasjonens distrikt i 1952.

Ved siden av de nystiftede foreninger har Samorganisasjonen organisert arbeidere på følgende steder i tilslutning til tidligere bestående foreninger: Fluberg Pleiehjem til Land Kommuneforening, Danebu i Aurdal til Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, Christensen & Sønners verksted i Hundalen til Gjøvik Jern og Met., arbeidere ved Gjøvik Konfeksjonsfabrikk til Gjøvik Konfeksjonsarbeiderforening, arbeidere ved Gjøvik Iskremfabrikk til Gjøvik Næringsmiddelarbeiderforening, Hundalen Plastikfabrikk til Gjøvik Kjemiske gruppe, en rekke bygningsarbeidere på Raufoss til stedets bygningsarbeiderforening, arbeidere ved Lensbygda Vannverk på Østre Toten til Arbeidsmandsforbundet, Brandbu Hotell til Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, arbeidsledere ved Karson Konfeksjonsfabrikk til Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer og kommunale funksjonærer i Østre Toten til Østre Toten Kommuneforening.

Dessuten kan nevnes at Samorganisasjonens tillitsmenn har hatt 212 reisedager i 1952.

Rogaland faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 207 foreninger med et samlet medlemstall av 29 207. Ved årets utgang var tilsluttet 208 foreninger og det samlede medlemstall var 30 745.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Stavanger avd. av Norsk Fængselstjenestemannsforbund. Opstad Funksjonærforening av Norsk Fængselstjenestemannsforbund, Det Norske Postmannslag Stavanger avd., Haugesund Tolltjenestemannsforening, Tolloppsinsynsmennenes Landsfor.

Disse har et samlet medlemstall av 177. I året er uttrådt følgende foreninger: Kvitsøy Sildoljearbeiderforening. Stavanger Politibetjenters forening. (Er gått sammen med Stavanger Politilag). Hålandsosens Veiarbeiderforening.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Stavanger Formerforening, Bryne Formerforening, Jørpeland Formerforening og Sandnes Formerforening.

Av forretningsutvalgsmøter har i årets løp vært avholdt 16, representantskapsmøter 1.

Agitasjon: Foruten den agitasjon som blir drevet under møter og sammenkomster, har der vært drevet personlig og husagitasjon ved: Bussrutene i Sogndal. Bussrutene i Strand. Elektrikerne på Bryne, Klepp og Nærbø. Gartnerarbeiderne i Stavanger og omegn. Samt moloanleggene i Duseviken, Randaberg.

Forhandlinger, meklinger, voldgiftsretter og rettssaker: tilsammen 69. Der er i årets løp holdt 17 distriktsmøter med faglige utvalg og andre. Møter i alminnelighet, agitasjonsmøter: 401. Foredrag og kursvirksomhet: 19. Representasjon: 9. Forhandlingsmøter: 69. Reisedager: 66.

Sørlandets faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 155 foreninger med et samlet medlemstall av 12 558. Ved årets utgang var tilsluttet 162 foreninger og det samlede medlemstall var 12 825.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Aseral og omegn veiarb.-forening — Arbeidsmannsforbundet. Lista Anleggsarbeiderforening — Arbeidsmannsforbundet. Kvina Grubearbeiderforening — Arbeidsmannsforbundet. Flekkefjord Hotell og kaféarb.forening — Hotell- og Restaurantarb.forbundet. Evjemoen klubb av Jern- og Metallarb.forb. — Jern- og Metallarb.forbundet. Lista klubb av Jern- og Metallarb.forbundet — Jern- og Metallarb.forbundet. Randesund kjemiske forening — Kjemisk Industriarb.forbundet. Oddernes kommunale forening — Kommuneforbundet. Flekkefjord Tekstilarb.forening — Tekstilarbeiderforbundet. Disse har et samlet medlemstall av 209.

Dessuten er organisert arbeidere ved følgende bedrifter i tilslutning til allerede bestående foreninger: Transportarbeidere ved Lista flyplass — Arbeidsmannsforbundet. «Klubben», Kr.sand S. — Hotell- og Restaurantarb.forbundet. Kontorfunksjonærer på Evje — Handel- og Kontori.forbund. Laboranter v/ Hunsfoss fabrikker — Handel- og Kontori.forbund. Funksjonærer og arbeidere ved Lista flyplass — Jern- og Metallarb.forb. og Tjenestemannslaget. Funksjonærer i Austad kommune — Kommuneforbundet. Pedeller ved skolene i Søgne — Kommuneforbundet. Sjåførene ved Agder Bilruter — Transportarbeiderforbundet.

I året er uttrådt følgende foreninger: Hægeland Sagbrukarb.forening — Bygningsindustriarb.forbundet. Grovane Sagbrukarb.forening — Bygningsindustriarb.forbundet. Begge foreninger er overført Kristiansand Bygningsindustriarbeiderforening.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 10, representantskapsmøter 1.

Nye tariffavtaler er opprettet ved: Samvirkelagene på Vennesla for rengjøringskvinnene (Mekling). — Arbeidsmannsforbundet. Setesdal Handelslag. Bakeriet — Baker- og Konditorforb. Waldal Konfeksjonsfabrikk, Oddernes (Mekling). — Bekledningsarb.forbundet. Grand Hotell, Flekkefjord (Mekling). — Hotell- og Restaurantarb.forbundet. «Klubben», Kr.sand S. — Hotell- og Restaurantarb.forbundet. Oddernes kommune, funksjonærer. — Kommuneforbundet. Søgne kommune, Pedellene (Mekling). — Kommuneforbundet. Kr.sand Lærerskole, rengjøringsarbeide. — Tjenestemannslaget. Kr.sand Politikammer, rengjøringsarbeide. — Tjenestemannslaget. Kr.sand Trygdekasse. — Tjenestemannslaget. Mandal Telefonselskap. Stasjonsholderne. — Telegraf- og Telef. forbundet. Kjøleanlegget, Kr.sand S. — Transportarb.forbundet.

Reviderte tariffer: Sparebanken, Kr.sand S., rengjøringsarbeidet. — Arbeidsmannsforbundet. Bakeriene i Farsund. — Baker- og Konditorforbundet. En del bakerier i Kr.sand S. — Baker- og Konditorforbundet. Christiansholm Sommerrestaurant. — Hotell- og Restaurantarb.forbundet. Vest-Agder Elektrisitetsverk. Funksj. (Mekling). — Kom-

muneforbundet. Øyslebø kommune. Vaktmester (Mekling). — Kommuneforbundet. Otra og Tovdalsvassdraget. — Skog- og Landarbeiderforbundet. Sagbrukseierne i Hornes. (Mekling). — Skog- og Landarbeiderforbundet. Mandal Telefonselskap. Montørene. (Mekling). — Telegraf- og Telef. forbundet.

Forhandlinger om tariffvister, indekstillegg m. v.: Bergartilleribataljon 1 Evje. — Arbeidsmannsforbundet. Skjerka-anlegget. — Arbeidsmannsforbundet. Konsmo kommune. — Arbeidsmannsforbundet. Sør-Audnedal kommune. — Arbeidsmannsforbundet. Kvina gruber. — Arbeidsmannsforbundet. Vest-Agder Vegkontor. — Arbeidsmannsforbundet. Peter Grøntofts konditori. — Baker- og Konditorforb. Tailor & Co. Kr. sand S. — Bekledningsarbeiderforbundet. Karen Elisabeth Syatelier, Kr. sand S. — Bekledningsarbeiderforbundet. Skredderm. Oskar Skår. — Bekledningsarbeiderforbundet. A/S Norma Bystefabrikk — Bekledningsarbeiderforbundet. Den norske Tweedfabrikk. — Bekledningsarbeiderforbundet. Edgar Høgteldt Bokbinderi. — Bokb.- og Kartarbeiderforbund. A. Moi. Bokb.- og Kartarb.forbund. Grand Hotell, Flekkefjord. Hotell- og Restaurantarb.forbund. Christiansholm Sommerrestaurant. — Hotell- og Restaurantarb.forbund. Evjemoen. — Jern- og Metallarb.forb. — Sørlandsruta. — Transportarbeiderforbundet. Sammensluttede Bilruter, Farsund. — Transportarbeiderforbundet. Herefossruta. — Transportarbeiderforbundet. A/S Ruteexpressen, Kr. sand S. — Transportarbeiderforbundet.

Opplysningsarbeidet: 1 ukes kurs på Fevik Badhotell i tiden 2.—7. juni i fagforeningskunnskap. 17 deltagere fra Sørlandets faglige Samorganisasjon. Kursleder var Anders Mørk.

Faglige helgedagskurs: Kvinesdal 26. og 27. januar, 13 deltakere. Knaben 2. og 3. februar, 27 deltakere. Tveit 9. og 10. februar, 16 deltakere. Vennesla 16. og 17. februar, 20 deltakere. Flekkefjord 15. og 16. november, 24 deltakere. Kvinesdal 16. november, 20 deltakere. Farsund 29. og 30. november, 22 deltakere. Mandal 6. og 7. desember, 22 deltakere.

På kursene har vesentlig vært behandlet Arbeidervernloven, Tillitsmannens arbeide. Sysselsettingsloven (Arbeidsløshetstrygden) og den faglige situasjon.

Annen opplysningsvirksomhet: I tiden 8.—10. juni ble samtlige arbeidsplasser ved Skjerkaanlegget besøkt og hvor det ble holdt foredrag om «Rett og plikt på arbeidsplassen.» (Hovedavtalen, Arbeidervernloven, Ferieloven).

Den 27. september ble i samarbeide med Vest-Agder Arbeiderparti innkalt en tillitsmannskonferanse med representanter fra hele distriktet for å behandle proposisjon til ny prislov. Foreleser var fhv. statsråd J. Chr. Hauge. Konferansen var meget godt besøkt.

I Kristiansand ble det den 2. desember arrangert et stort festmøte om kooperasjonen med Randolf Arnesen som taler.

Samorganisasjonen har påbegynt det forberedende arbeide for den kampanje som til neste år skal settes igang for aktivisering av produksjonsutvalgene.

Telemark faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 236 foreninger med et samlet medlemstall av 22 500.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Kilebygda Skog- og Landarbeiderforening tilsluttet N.S.L.F.

Disse har et samlet medlemstall av 12.

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: I Telemark er det ingen endring i dette fra forrige år.

Av styremøter har i årets løp vært holdt 14 (forretningsutvalget), representantskapsmøter 1, agitasjonsmøter 3.

Agitasjon: Gjennom de forskjellige faglige utvalg har en arrangert agitasjonsmøter om forskjellige aktuelle saker. Spesielt vil nevnes møter om proposisjonen om ny prislov. Det er laget møter om arbeidsforholdene for de delvis arbeidsføre.

Forhandlinger og tvister: Ved Telemark Tjenestemannslag forh. med Skien-Bandak-kanalens personale hvor det har vært flere tvister. Vegvesenet i Telemark fylke. Felles akordoverenskomst for byene Skien, Porsgrunn og Notodden. Konflikten ved Sanitær-Porselen, Porsgrunn, konflikt om overtidsarbeid på Ulefoss, forhandlinger ved Stor-Vask, Skien, avisbudene i Porsgrunn Dagblad og Telemark Arbeiderblad i Porsgrunn, personalet ved Solum og Gjerpen Pleieheimer. Ved A/S Va-Ko er behandlet en del tvister. Tvister ved T.A.-bygg i Solum-A/S Beton, samt arbeid med krav til dette firma da det gikk konkurs. Lønnsforhandlinger ved Produksjon-Samvirke og Skiens avdeling av N.B.K.F. og forhandlinger om overenskomst ved Nilsens Syatelier, Bøle. Forhandlinger om overenskomst for rengjøringskvinnene ved Gjerpen skoler.

Når vi ikke har fylt ut de rubrikker som ber om tall for foreninger og medlemmer ved årets utgang, skriver dette seg fra at vi ikke har mottatt melding fra foreningene ennå. Vi har sendt ut spørsmål til hver enkelt forening for å få oppgitt det nøyaktige medlemstallet pr. 31. desember 1952 og svarene innløper hver dag. Det tallet som vi ved fristens utløp kommer fram til blir tatt inn i Samorganisasjonens beretning og vi henviser da til denne.

Tromsø faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 140 foreninger med et samlet medlemstall av 7 216. Ved årets utgang var tilsluttet 146 foreninger og det samlede medlemstall var om lag 7 500.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Norsk Arbeidsmannsforbund: Lauksund Vegarbeiderforening. Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer: Tromsø Arbeidsleder og Tekniske Funksjonærers Forening, Harstad Arbeidsleder og Tekniske Funksjonærers Forening og Troms Vegoppsynsmannsforening. Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Oksfjord Bygningsarbeiderforening. Norsk Kommuneforbund: Skjervøy Kommunale Forening. Norsk Nærings- og Nydelsesarbeiderforbund: Skjervøy Næringsmiddelarbeiderforening. Det Norske Postmannslag: Det Norske Postmannslag, Troms Krets. Norsk Tjenestemannslag: Harstad Tjenestemannslag og Bardufoss Tjenestemannslag.

Disse 10 nye fagforeninger har et samlet medlemstall på 225.

I året er disse 4 fagforeninger uttrådt: Norsk Arbeidsmannsforbund: Dyrøy Arbeidsmannsforening. Norsk Transportarbeiderforbund: Rønsnes Transportarbeiderforening, Balsfjord Yrkesbileierforening og Finnsnes Transportarbeiderforening.

Rønsnes Transportarbeiderforening er oppløst på grunn av at den bedrift som medlemmene var sysselsatt i er nedlagt. De øvrige 3 foreninger er nedlagt av mangel på interesse.

Vi er ikke kjent med at noen fagforening i vårt fylke står utenfor Samorganisasjonen.

Av styremøter har i årets løp vært holdt 10, representantskapsmøter 1 og agitasjonsmøter 17. Dessuten er det holdt flere fellesmøter med fagforeningsstyrene i Skjervøy, Tromsø, Finnsnes og Harstad.

Forhandlinger og tvister: Samorganisasjonen har bistått ved en rekke forhandlinger om opprettelse av overenskomster, revisjon av bestående overenskomster og forhandlinger vedrørende tvistes spørsmål m. v. En har også deltatt i forhandlinger vedrørende overenskomster som omfatter hele landsdelen.

Året 1952 har vært et meget godt arbeidsår og kan noteres som det travleste arbeidsår i Samorganisasjonens historie hva arbeidsmengden angår. Tilveksten på nye medlemmer er helt tilfredsstillende.

Trøndelag faglige Samorganisasjon:

Ved årets begynnelse var tilsluttet 445 foreninger med et samlet medlemstall av ca. 37 000. Ved årets utgang var tilsluttet 470 foreninger og det samlede medlemstall var ca. 40 000.

Nye foreninger og grupper: Hestvika Hermetikkarbeiderforening, N.N.N. Lausnes Lastearbeiderforening, N.T.A.F. Leinstrand Skog- og Landarbeiderforening, N.S.L.F. Levanger Kjemiske Forening, N.K.I.F. Malm- og Verran Kommunale Tjenestemannsforening, N.K.F. Malvik kommunale Tjenestemannsforening, N.K.F. Møbelarbeidernes Forening, Verdal, N.T.I.F. Namsos Tekniske Funksjonærforening, N.F.A.T.F. Nord-Trøndelag Fylkeskommunes Tjenestemannsforening, N.T.L. Rennebu Gruvearbeiderforening, N.A.F. Rissa og Stadsbygd Arbeidsmannsforening, N.A.F. Røra Skog- og Landarbeiderforening, N.S.L.F. Skjerderstad Planteskoles forening, N.S.L.F. Sprova Skog- og Landarbeiderforening, N.S.L.F. Sør-Verran Skog- og Landarbeiderforening, N.S.L.F. Tunnsjøen Arbeidsmannsforening, N.A.F. Verdal og Levanger Typografiske forening, N.C.B. Verdal Tekstilarbeiderforening, N.T.A.F.

Grupper: Alen Kraftforsynings arbeidere, N.A.F. Bensinkjøerne i Steinkjer og Namsos, N.T.A.F. Arbeiderne ved Nerøyen anlegg, Snøan, N.A.F. Syersker ved Galla slipsfabrikk, Trondheim, N.B.A.F. Bygningsarbeiderne i Bjugn, N.S.L.F.

I året er uttrådt følgende foreninger: Fannrem Fløtningsarbeiderforening, Valdersund Veiarbeiderforening, Melhus Skog- og Landarbeiderforening. Rørvik avd. av Norsk Sjømannsforbund (flyttet til annet distrikt).

Foreninger som har stått og fremdeles står utenfor samorganisasjonen: Trondhjems Støperiarbeiderforening og Trolla Støperiarbeiderforening.

Forretningsutvalget har holdt 18 møter og behandlet 219 protokollsaker, dessuten 278 rapporter om forhandlinger, meklinger, tvistesaker m. v. Kontorene har tilsammen mottatt 1 918 skriv, rundskriv og telegrammer, og har sendt 5 150 skriv, rundskriv og telegrammer.

Det er holdt 2 felles fagforeningsstyremøter, 2 fellesmøter med Trondheim forente Arbeiderparti, 1 fellesmøte med Sør-Trøndelag Arbeiderparti, 5 møter med 1. mai-komiteén, 4 møter med komiteén for Fagenes Fest, 1 representantskapsmøte og 13 møter i de faglige utvalg og distrikts sammenslutninger av Norsk Skog- og Landarbeiderforbund.

De lønnede tillitsmenn har tilsammen hatt 361 reisedager.

Agitasjon: Nattvaktene ved A/S Nattvaktkompaniet, Trondheim — N.A.F., organisering. Skreddersvennene i Orkanger — N.B.A.F., organisering. Arbeiderne ved Toftaker Sagskur, Oppdal — N.S.L.F., organisering. Anleggsarbeiderne på Nerøyen, Snøan — N.A.F., Organisering. Arbeidslederne ved Verdal Samvirkelag og N.K.L.s Tekstilfabrikk, Verdal — N.F.A.T.F., organisering. Arbeiderne ved Killingdal Grubers flotasjonsanlegg, Ilsvika, Trondheim — N.A.F., organisering. Arbeiderne ved Martin Klevlands Vattfabrikk, Østmarka, Trondheim — N.T.A.F., organisering. Arbeiderne ved Aura Kraft, Ydsti — N.A.F., organisering. Funksjonærenes Fellesorganisasjon 1952. Agitasjon blant medlemmene i Trondheim a.u.l., Sos. B.U.L., Trondheim og Stjørdal a.u.l. Arbeiderne ved Odd Grønseths bruk, Oppdal — N.S.L.F., organisering

Forhandlinger ,revisjoner av overenskomster: Aftenposten, overenskomst for utbringerne av avisen. Melhus kommune, lønn og ferie for rengjøringskvinnene ved folkeskolen. Norges Statsbaner, Trondheim distrikt, faringstid arbeiderne Stavne-Leangen. Singsås Dampsag og Høvleri, revisjon av overenskomst. Almås Skoglag, Reitstøa, revisjon av overenskomst, A/L Kotsøysaga, revisjon av overenskomst. Odd Grønseth, Fagerhaug, lønns- og arbeidsvilkår for sagskur. Peder Toftaker, Oppdal, akkordavtale for sagskur. Tungen gård A/S, Strinda, revisjon av overenskomst. Bangdalsbruket, tidspunkt for oppgjør for skogsarbeid. Van Severen, arbeid. Alseth kassefabrikk, Hegra, akkordpriser. Meraker Bruk, akkordpriser. Hommelvik Bruk, akkordpriser. Gilstad sagbuk, Skogn, lønn til hjelpearbeider. Bakermester Svarte, Beitstad, oppsigelse av bakerlærling. Sør-Trøndelag Skogselskap, overenskomsten Skjerdingstad planteskole. Fylkeskontoret, Steinkjer, overenskomsten Mære Landbrukskole og Finsås Småbrukerskole. Skogbrukets Arbeidsgiverforening, fløtingen for Van Severen. Trondhjems Haandverks og Industriforening, overenskomst vaktmesteren. Orkladal Telefonselskap A/S, revisjon av overenskomst. Undal Verk, Ulsberg, overenskomst. Gauldal Telefonsamlag, revisjon av overenskomst. Undal Verk, Berkålk, overenskomst. Nissens Arbeidshus, Trondheim, revisjon av overenskomst, oppsigelser. A/S Brødrene Mo, Orkanger, overenskomst. Trondheim Elektrisitetsverk, oppsigelse av arbeidere i Selbu. Gauldal Telefonsamlag, revisjon av overenskomst. Norges tekniske Høgskole, overenskomst, rengjøringskvinnene. Det Bergenske Dampskibsselskab, Det Nordenfjeldske Dampskibsselskab, Vesteraalens Dampskibsselskab, revisjon av overenskomst for rengjøringskvinnene ombord på skip. Handelsstandens Hus, Trondheim, overenskomst, vaktmester og assistent. Murmester Hokstad, Trondheim, oppsigelse av sjåfør. Snekkermester Berg og firma Arvid Lie, Trondheim, overenskomst. Leira Gård, Strinda, revisjon av overenskomst, gårdsarbeider. Trønderstua kafe, Steinkjer, revisjon av overenskomst. Suseggs Kafe, Steinkjer, revisjon av overenskomst. Trondhjems Iscompani, revisjon av overenskomst. Verran Driftslag, revisjon av overenskomst, saging. Landbruksskolene i Nord-Trøndelag, revisjon av overenskomst. Stiklestad Planteskole, Verdal, revisjon av overenskomst. Namdal Skogselskap, revisjon av overenskomst. Alseth kassefabrikk, Hegra, revisjon av overenskomst, Brennås Sagbruk, Haltdalen, revisjon av overenskomst. Gåre Dampsag og Høvleri, Haltdalen, revisjon av overenskomst. Aunegrenda Saglag, Haltdalen, revisjon av overenskomst. Rønningen Sagbruk, Haltdalen, revisjon av overenskomst. Stens Sagbruk, Haltdalen, revisjon av overens-

komst. Henriksens Snekkerifabrikk, Snåsa, revisjon av overenskomst. Verran Driftslag, revisjon av overenskomst. Steinkjer kommune. revisjon av overenskomst, Steinkjer Mølle. Trondhjems Iscompani, revisjon av overenskomst, Skogn. Kvitsands snekkeribedrift, Frosta, revisjon av overenskomst. Kroa og Rønningen Kaiselskapet, revisjon av overenskomst. Hammerberg Sagbruk, Leksvik, revisjon av overenskomst. John Melhus bruk, Nord-Stjørna, revisjon av overenskomst. A/S Trondhjems Papir- og Papfabrikk, revisjon av overenskomst. Iver B. Gyllan, Hovin, revisjon av overenskomst. Horg kommune, revisjon av overenskomst. Hovin Dampsag, revisjon av overenskomst. Kortmanns Fabrikker. Trondheim, revisjon av overenskomst. Verdal kommune, revisjon av overenskomst. Stjørdalshalsen Byggningskommune, revisjon av overenskomst. Verdal kommune, revisjon av overenskomst, rengj.kv. Lundamo Teglverk A/S, revisjon av overenskomst. Gilde Fabrikker A/S, Trondheim, revisjon av overenskomst. Hølonde kommune, revisjon av overenskomst. A/S Adresseavisen, revisjon av overenskomst. A/S Nidaros og Trøndelagen, revisjon av overenskomst. Ørland kommune, revisjon av overenskomst. Uthaug Handelssamlag, revisjon av overenskomst. Kvernmo Kalkstensmølle, Frol, revisjon av overenskomst. Gilde Fabrikker A/S, revisjon av overenskomst. Orkladal Telefon A/S, revisjon av overenskomst. Malvik kommune, revisjon av overenskomst. Nissens Arbeidshus, Trondheim, revisjon av overenskomst. Selbu kommune, revisjon av overenskomst. Trondhjems Skredderlaug, revisjon av overenskomst. Nissens Arbeidshus, Trondheim, revisjon av overenskomst, akkorder. Meraker kommune, revisjon av overenskomst, vegarb.tariff. A/S Nasjonalkafeen, Trondheim, revisjon av overenskomst, rengj.kv. Trondheim Elektrisitetsverk, revisjon av overenskomst, anleggsarb. A. Holbæk Eriksen & Co. A/S, Trondheim, revisjon av overenskomst, rengj.kv. og vaktm. Norplasta, Stjørdal, revisjon av overenskomst. Haltdalen Elektrisitetsverk, revisjon av overenskomst. Haltdalen kommune. revisjon av overenskomst. Fjæremfosse komm. Kraftselskap, revisjon av overenskomst. A. Dahls & Co., Trondheim, revisjon av overenskomst, rengj.kv. Voldsminde Boligselskap A/S, revisjon av overenskomst, vaktm. Arbeidernes økonomiske Fellesorg. Folkets Hus, Trondheim, revisjon av overenskomst, vaktm. Klæbu kommune, revisjon av overenskomst. A/S Adresseavisen, Trondheim, revisjon av overenskomst, rengj.kv. Trondhjems mek. Verksted, revisjon av overenskomst, rengj.kv.

Overenskomster er opprettet ved: Bangdalsbruket, Namsos, plante-skolearbeidet. Støren formannskap, kirketjeneren. Stokkan gård, Strinda, sveitseren. Peder Toftaker, Oppdal, sagskur og skogsdrift. Arnt Vognil, Oppdal, sagskur og skogsdrift. Orkla Fellesfløting, fløting Svorkavassdraget. Gårdbruker Arnt Grendal, Strinda, sveitseren. Røra kommune, skogsarbeid. Beitstad kommune, lastebilsjåføren. Haugums Mølle, Overhalla. A/S Singås Dampsag og Høvleri. A/S Kotsøysaga. Almås Skoglag, Reitstøa. Øvre Gauldal Telefonselskap. Gårdbruker Einar Flaa, Strinda. Snehvit Vaskeri, Stjørdal. Trikon Fabrikker, Namsos, rengjøringskvinnene. No—Tra—Mo, Steinkjer, teknikerne. Trondhjems Nattvakt Kompani A/S. Skjetlien Jordbruksskole. A/S Ila Bruk, skogsdriften. Handelstandens hus, Trondheim, vaktmesteren og assistent.

Tvister: Svanen Vaskeri, Trondheim, oppsigelse. Folla Tresliperi, klassifisering av skogen. Kirknesvåg sagbruk, innkalling av kjører. Skogn Almenningsstyre, akkordtillegg. A/S Van Severen, Namsos, bort-

setting av kjøring Høylandet. Ørdals Gartneri, Trondheim, oppsigelser. A/L Rørvik Fryseri og kjøleanlegg, skiftordning. Sigurd Fløan, Bakvold. utbetaling av lønn. Per Elden, Namdalseid, klassifisering av skog. Gårdbruker Setran, Engan st., hogstpriser. Innherred Skogforvaltning, uttaging av fløtermannskap. Ole Lilleflor, Hegra, oppgjør for tømmerkjøring. Distriktskommando Trøndelag, oppsigelse i Åsen. Rørvik Fryseri, forflytting av arbeider. Trikon Fabrikker, Namsos, tvist om lønn. Trondheim kommunale Bakeri, oppsigelse. A/S Djupvasskaia, Hommelvik, arbeid med gaffeltruck. Klaus Brøttem, Klæbu, klassifisering av skog.

Befaringer: Bangdalsbruket, skogsdrift i Sve, Namdalseid. Ole I. Brandsegg, Ogndal, skogsdrift i Lauvåsen. Verran Driftslag, skogsdrift på Nygård og Tua, Verran. Verdal skogforvaltning, skogsdrift i Hegra. Snåsa Skogforvaltning, skogsdrift ved Åsvatnet, Stod. Van Severen, skogsdrift i Solemsåsen, Harran. Bratli, Namdalseid, skogsdrift i Namdalseid. Lars Hårberg, Kvam, skogsdrift i Kvam. Brukseier Richter, Melhus, skogsdrift på Hammer, Melhus. Finsås Småbrukerskole, Snåsa, undervisning i klassifisering av skog. Nord-Trøndelag Skogbruksselskap, skogsdrift på Hollåsfeltet, Ogndal. Hommelvik Bruk, Sjems skog, Snåsa. Bangdalsbruket, Stornesblik, Namdal. Thomas Angells Stiftelse, Djupbekk teig, Hilmo, Tydal. Tormod Kolås, skogsdrift i Fjellet og Sæterlia. Meraker Bruk, skogsdrift i Stordal. Gauldal Skogforvaltning, 3 skogsteiger. Innrøndelag Skogeierlag, 3 skogsteiger i Hollåsfeltet, Ogndal.

Vestfold faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 191 foreninger med et samlet medlemstall av 24 958. Ved årets utgang var tilsluttet 195 foreninger og det samlede medlemstall var 25 971.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Hedrum Kommunale forening, Norsk Kommuneforbund. Larvik og Omegn Skog og Land, Norsk Skog og Landarbeiderforbund. Norsk Arbeidsmannstorbund, avd. 507, Måkerøy. Berg Funksjonærgruppe, Norsk Fængselstjenestemannsforbund. N.F.A.T.F. avd. 77. Horten og Omegn Arbeidsmannsforening avd. 510 av Norsk Arbeidsmannsforbund.

Disse har et samlet medlemstall av 84. I året er uttrådt følgende foreninger: Botne Skog og Land. Sem Fængselstjenestemannsforening. Sem Fængselstjenestemannsforening gikk ut da fængslet ble ungdomsskole. Det er nå dannet ny gruppe av arbeiderne ved skolen.

Det er holdt 2 styremøter, som har behandlet 14 saker. 14 forretningsutvalgsmøter, som har behandlet 273 saker.

Overenskomster: Avisbudene — Tønsberg Blad. Avisbudene — Aftenposten, Tønsberg. Avisbudene — Aftenposten, Sandefjord. Larvik Dampfarveri — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Falchs Vaskekeri, Larvik — Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Fellesoverenskomst mellom vaskeriene i Tønsberg-distriktet — N.K.I.F. A/S Jølving — Norsk Bekledningsarbeiderforbund. Thv. Hillestad — Norsk Skog og Landarbeiderforbund. Dal gård — Norsk Skog og Landarbeiderforbund. Le-Ni, Conditori — Norsk Hotell og Restaurantarbeiderforbund. Iris Kafé — Norsk Hotell og Restaurantarbeiderforbund.

Tillitsmennene har deltatt i 512 konferanser og møter, derav 106 forhandlingsmøter om tariffsaker. De har holdt ialt 61 foredrag.

Samorganisasjonen har særlig deltatt i agitasjonen for Bekledningsarbeiderforbundet, Norsk Skog og Landarbeiderforbund, Norges Han-

del- og Kontorfunksjonærers forbund, Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund og Arbeidsmannsforbundet.

Østfold faglige Samorganisasjon.

Ved årets begynnelse var tilsluttet 299 foreninger med et samlet medlemstall av 36 200. Ved årets utgang var tilsluttet 302 foreninger og det samlede medlemstall var ca. 37 000.

Av nye foreninger er tilmeldt følgende: Øymark Elektrikerforening — N. E. & K. Tomter Skinnarbeiderforening — N. S. & L. Vestre Våler Skog og Landarbeiderforening — N. S. & L. Moss Arbeidsleder og Tekniske funksjonærer — N. F. F. A. & T. F. Halden Arbeidsmannsforening — Norsk Arbeidsmannsforbund. Degernes Gruvearbeiderforening — Norsk Arbeidsmannsforbund. Halden Musikerforening — Norsk Musikerforbund. Borregaard Tekstilarbeiderforening — Norsk Tekstilarbeiderforbund.

Medlemsøkningen har således vesentlig gitt seg utslag i dannelselse av grupper tilsluttet bestående foreninger.

Disse har et samlet medlemstall av 141.

I årets løp er uttrådt følgende foreninger: Mysen Skinnarbeiderforening — Norsk Skinn og Lærarbeiderforbund. Ørje Sliperiarbeiderforening — Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Grimsenkilen Stenhuggerforening — Norsk Stenindustriarbeiderforbund. Disse foreninger er oppløst som følge av at bedriftene er nedlagt. Spydeberg Transportarbeiderforening — Norsk Transportarbeiderforbund. Ørje Transportarbeiderforening — Norsk Transportarbeiderforbund. Disse foreninger er overført til Trøgstad Transportarbeiderforening tilsluttet samme forbund.

Av styremøter har i årets løp vært avholdt 66, fellesstyremøter 16, agitasjonsmøter 139. Det har videre vært holdt 9 fellesmøter for produktjonsutvalg og tillitsmenn, 26 opplysningsmøter. Film er forevist ved 48 forskjellige arrangement.

Agitasjon: Det er avholdt 7 helgedagskurs og ett 4 dages kurs for kvinner holdt i fellesskap med Østfold arbeiderpartis kvinneutvalg.

Forhandlinger o gtvister: I forbindelse med opprettelse av tariffier. fornyelser av tariffier og oppståtte tvister har samorganisasjonen deltatt i 64 møter.

Medlemstallet ligger meget nær det oppgitte 37 000, men oppgave mangler fra noen foreninger.

Beretning fra Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon og Oslo faglige Samorganisasjon forelå ikke da beretningen ble sendt til trykking.

Statistisk oversikt.

Det er her gitt en oversikt over medlemmer tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon fordelt geografisk og på de ulike forbund for året 1951. Videre er det satt opp en oversikt over forbundenes fagblader.

Tabell I.

viser et sammendrag av Landsorganisasjonens medlemstall fra 31. desember 1923 og til 31. desember 1951.

Tabell II. Medlemsbevegelsen 1939—1951

viser at medlemstallet fra 1939 til krigens slutt gikk sterkt ned. Den motsatte bevegelsen har gjort seg gjeldende i tidsrommet etter krigen og stigningen fra mai 1945 fram til utgangen av 1950 utgjør 235 671 medlemmer eller 88 pst.

Sett i forhold til medlemstallet 1939 er den reelle økning 146 601 medlemmer eller 41,1 pst.

Tabell III

viser forandringen av medlemstallet innenfor de enkelte fylker både i absolutte og relative tall.

Tabell IV. Avdelings- og medlemsbevegelsen.

Tallene bygger på forbundenes årsrapporter og viser antall avdelinger og medlemmer i de ulike forbund pr. 31. desember 1951.

Ved utgangen av 1950 sto 39 forbund med et antall av 488 442 medlemmer fordelt på 4 605 avdelinger tilsluttet Landsorganisasjonen.

Pr. 31. desember 1951 er antall forbund 40 med tilsammen 503 397 medlemmer fordelt på ialt 4 747 avdelinger. Det gir en økning i medlemstallet fra 1950 til 1951 på 14 955 medlemmer eller 3,1 pst.

Tabell V

gir et klart bilde av organisasjonsforholdene ordnet geografisk.

For samtlige *byer* under ett er medlemstallet ved utgangen av 1951: 360 833 fordelt på 2 007 avdelinger. Tilsvarende tall for 1950: 350 456 medlemmer og 1942 avdelinger, d.v.s. en stigning på 10 377 medlemmer eller 3 pst.

For *landdistriktene* viser tabellen 2 715 avdelinger med tilsammen 128 129 medlemmer pr. desember 1951. I 1950 var tallene 2 643 avdelinger med 124 547 medlemmer, d.v.s. en stigning i medlemstallet på 3 582 eller 2,9 pst.

Medlemmene på *Svalbard* er ført opp for seg og viser en oppgang på 107 medlemmer eller 24,4 pst. fra 1950 til 1951.

Medlemmer i *utlandet* som også er ført opp for seg, viser seg å ha økt fra 11 000 til 11 290 medlemmer i tidsrommet 1950—1951, en økning på 290 medlemmer eller 2,6 pst.

Direkte medlemmer viser en oppgang på i alt 359 medlemmer eller 31,9 pst.

Tabell VI.

Denne tabellen viser en fylkesvis gruppering av de *fagforeninger som har kvinnelige medlemmer*, med en oversikt over

antall medlemmer i alt og herav kvinnelige medlemmer fordelt på de ulike forbund.

Antall kvinnelige medlemmer ved utgangen av 1951 er 87 647 eller 17,4 pst. av Landsorganisasjonens samlede medlemstall.

Tabell VII.

Denne tabell gir en oversikt over forbundenes fagblader, antall nummer, gjennomsnittlig antall sider pr. nummer og gjennomsnittlig opplag for året.

Tillitsmenn og funksjonærer.

I året 1950 hadde Landsorganisasjonen og de 39 tilsluttede forbund 152 valte tillitsmenn med fast lønn og 67 ansatte tillitsmenn, hertil kom 38 valte tillitsmenn som bare hadde en viss godtgjørelse for sitt arbeid og 316 funksjonærer. I tallet for funksjonærer er iberegnet 1 revisjonssjef og 6 revisorer.

I året 1951 hadde Landsorganisasjonen og de 40 tilsluttede forbund 150 valte tillitsmenn med fast lønn og 70 ansatte tillitsmenn, hertil kommer 61 valte tillitsmenn som bare har en viss godtgjørelse for sitt arbeid og 322 funksjonærer. I tallet for funksjonærer er iberegnet 1 revisjonssjef og 7 revisorer.

Tabell VIII.

Arbeidskonflikter 1952.

Tabellen viser at det i løpet av året har vært 17 konflikter omfattende 4 122 arbeidere i alt, hvorav 4 035 organiserte. De tilsvarende tall for 1951 var henholdsvis 12 konflikter, 2 091 arbeidere og 1 863 organiserte.

Antall tapte arbeidsdager i 1952 var 86 657. Det største antall tapte arbeidsdager faller på Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund med tilsammen 59 544 dager, hvorav 48 544 på konflikten i teglverksindustrien. Dernest kommer Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund med 12 317 tapte arbeidsdager, hvorav 12 030 på konflikten for standardoverenskomsten med N.A.F. Norsk Treindustriarbeiderforbund har 7 443 tapte arbeidsdager, hvorav 4 484 faller på konflikten i Oslo Tapetserlaug og Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund har 6 460 tapte arbeidsdager på konflikten i hanskeindustrien. I 1951 var det tilsammen 16 230 tapte arbeidsdager.

Tabellen viser videre at Landsorganisasjonen av forbundenes konfliktstønad har refundert kr. 63 264.00. For 11 konflikter var det ikke hevet refusjon ved årets utgang.

Tabell I, 1950

**Sammendrag av Landsorganisasjonens medlemstall
pr. 31. desember 1923—1951.**

	Antall avdelinger	Antall medlemmer	
31. desember 1923.....	1 281	85 599	
—»— 1924.....	1 191	92 767	
—»— 1925.....	1 237	95 931	
—»— 1926.....	1 187	93 134	
—»— 1927.....	1 314	94 154	
—»— 1928.....	1 470	106 182	
—»— 1929.....	1 721	127 017	
—»— 1930.....	1 861	139 591	
—»— 1931.....	1 929	144 595	
—»— 1932.....	2 008	153 374	
—»— 1933.....	2 054	157 524	
—»— 1934.....	2 211	172 513	
—»— 1935.....	¹⁾ 2 635	¹⁾ 224 340	
—»— 1936.....	¹⁾ 3 074	¹⁾ 276 992	
—»— 1937.....	¹⁾ 3 433	¹⁾ 323 156	
—»— 1938.....	¹⁾ 3 661	¹⁾ 344 795	
—»— 1939.....	¹⁾ 3 833	¹⁾ 356 796	
—»— 1940.....	3 556	306 341	
—»— 1941.....	3 330	293 774	
—»— 1942.....	3 557	299 694	²⁾ (289 000)
—»— 1943.....	3 441	291 115	²⁾ (280 543)
7. mai 1945.....	3 199	267 726	²⁾ (252 337)
31. desember 1945.....	⁴⁾ 3 704	⁴⁾ 339 920	
—»— 1946.....	3 998	⁴⁾ 407 029	
—»— 1947.....	4 265	442 445	
—»— 1948.....	4 346	456 297	
—»— 1949.....	4 443	473 629	
—»— 1950.....	4 605	488 442	
—»— 1951.....	4 747	503 397	

Stigning fra 31. desember 1923 til 31. desember 1951 488.1 pst.

¹⁾ Inkl. tall for Arbeidsløses foreninger ikke tilsluttet forbundene.

²⁾ Medl. i endel grupper som ble tvangstilsluttet L.O. under krigen er ikke regnet med i tallene som er angitt i parentesene.

³⁾ Sjømannsforbundets medlemmer utenfor Norge er ikke regnet med i dette tall.

⁴⁾ Røttet tall.

Tabell II, 1951.

Medlemsbevegelsen

Løpenr.	Forbund	Medlemstall	
		Pr. 31. des. 1939	Pr. 7. mai 1945
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	176	—
2	Norsk Forb. for Arbeidsledere og Tekn. Funksj. . .	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	26 860	17 404
4	Baker- og Konditorforbundet	2 797	2 683
5	Bekledningsarbeiderforbundet	8 682	5 076
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	2 748	2 372
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet ¹⁾	²⁾ 32 205	²⁾ 25 914
8	Centralforeningen for Boktrykkere	4 173	3 795
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	3 646	3 302
10	Fengselstjenestemannsforbundet ³⁾	—	—
11	Formerforbundet ⁴⁾	2 934	2 817
12	Gullsmedarbeiderforbundet	701	669
13	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	19 536	17 919
14	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	6 916	1 878
15	Høvleriarbeiderforbundet ¹⁾	6 229	4 228
16	Jern- og Metallarbeiderforbundet	32 605	30 572
17	Jernbaneforbundet	13 857	10 706
18	Kjemisk Industriarbeiderforbund	20 915	14 157
19	Kjøttindustriarbeiderforbundet	1 969	ca. 1 600
20	Kommuneforbundet	28 026	24 664
21	Kystloslaget ⁵⁾	—	42
22	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	974	831
23	Lokomotivmannsforbundet	1 701	1 784
24	Losforbundet ⁶⁾	—	—
25	Maskinistforbundet ⁷⁾	—	—
26	Murerforbundet	3 905	2 446
27	Musikerforbundet	906	867
28	Nærings- og Nytelsesmiddelarb.forbundet	13 846	ca. 8 000
29	Papirindustriarbeiderforbundet	15 000	13 933
30	Politiforbundet ⁸⁾	—	—
31	Postfolkenes Fellesforbund	2 363	1 920
32	Sjømannsforbundet	27 834	ca. ⁹⁾ 16 000
33	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1 673	1 617
34	Skog- og Landarbeiderforbundet	25 814	22 037
35	Skotøyarbeiderforbundet	4 298	2 868
36	Stenindustriarbeiderforbundet	1 706	865
37	Tekstilarbeiderforbundet	8 357	5 218
38	Telegraf- og Telefonforbundet	2 635	535
39	Tjenestemannslaget ¹⁰⁾	—	—
40	Tobakkarbeiderforbundet	1 587	ca. 700
41	Tolltjenestemannsforbundet ¹¹⁾	—	—
42	Transportarbeiderforbundet	20 804	14 652
43	Treindustriarbeiderforbundet	4 101	3 655
	Arbeidsledige utenfor forbundene	4 317	—
	Tilsammen	356 796	267 726

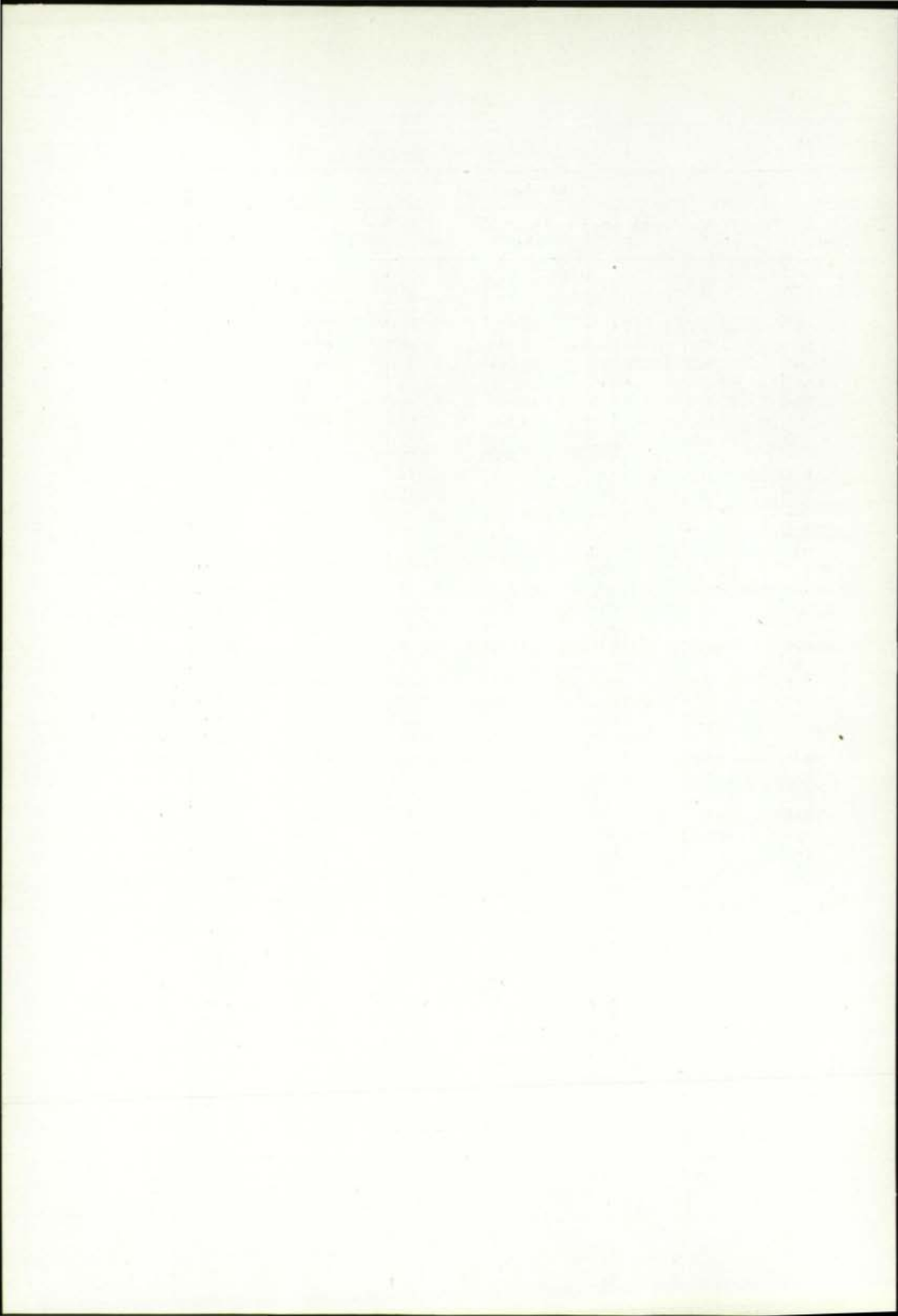
¹⁾ Bygningsarbeiderforbundet og Høvleriarbeiderforbundet ble slått sammen til ett forbund fra 1. juli 1949 med navnet Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. ²⁾ Tall for Bygningsarbeiderforbundet. ³⁾ Fengselstjenestemannsforbundet tilsluttet L.O. fra 1. januar 1946. ⁴⁾ Formerforbundets medlemskap i L.O. opphørte fra 18. mars 1948. ⁵⁾ Kystloslaget ble tilsluttet L.O. i 1940 og medlemsskapet opphørte pr. 1. januar 1946. ⁶⁾ Losforbundet: tilsluttet L.O. fra 1. mars 1946. ⁷⁾ Maskinistforbundet tilsluttet L.O. fra 1. januar 1947. ⁸⁾ Politiforbundet til-

1939—1951.

Medlemstall							Løpnr.
Pr. 31. des. 1945	Pr. 31. des. 1946	Pr. 31. des. 1947	Pr. 31. des. 1948	Pr. 31. des. 1949	Pr. 31. des. 1950	Pr. 31. des. 1951	
175	211	243	262	285	323	323	1
—	—	—	—	—	—	¹³⁾ ca. 1 600	2
22 541	29 655	27 693	26 697	27 661	27 199	27 225	3
3 522	3 902	4 060	4 134	4 160	4 049	3 909	4
6 997	9 460	10 904	12 014	12 961	14 656	15 356	5
3 617	4 033	4 177	4 226	4 230	4 161	4 220	6
²⁾ 31 174	²⁾ 40 569	²⁾ 44 559	²⁾ 43 461	¹⁾ 51 964	52 319	53 583	7
4 257	4 460	4 559	4 521	4 662	4 863	5 028	8
4 200	4 901	5 701	6 224	7 027	7 621	8 000	9
—	1 122	1 137	873	759	676	667	10
2 954	3 262	3 587	—	—	—	—	11
797	959	1 051	1 200	1 258	1 313	1 340	12
21 304	23 769	25 694	26 563	28 183	29 112	29 613	13
3 108	3 898	3 768	5 452	5 887	6 046	6 225	14
7 002	8 025	8 974	9 468	¹⁾ —	—	—	15
39 713	44 507	49 729	52 475	53 210	53 849	54 765	16
14 765	¹²⁾ 18 885	19 202	20 008	20 777	21 237	21 452	17
21 906	25 627	27 054	27 985	29 440	30 276	31 756	18
1 698	1 951	2 162	2 199	2 329	2 525	2 640	19
30 639	38 420	42 738	44 020	44 769	45 919	46 666	20
43	—	—	—	—	—	—	21
826	910	947	986	1 048	1 086	1 106	22
1 987	2 059	2 082	2 159	2 220	2 237	2 316	23
—	470	483	458	489	502	518	24
—	—	5 017	5 248	5 522	5 811	6 072	25
3 466	3 885	4 283	4 524	4 660	4 845	4 928	26
888	1 011	1 242	1 322	1 391	1 501	1 558	27
10 762	13 888	15 035	15 116	15 560	16 191	16 590	28
15 246	15 364	15 348	16 191	16 382	17 105	17 928	29
—	1 562	1 823	2 301	2 498	2 564	2 699	30
2 181	2 798	3 002	3 054	3 080	3 142	¹⁴⁾ 5 288	31
ca. 18 000	23 019	23 796	28 334	34 371	37 694	39 258	32
1 726	2 019	2 273	2 475	2 492	2 450	2 258	33
24 340	23 005	24 143	24 962	24 605	24 186	24 535	34
3 655	4 195	4 613	4 762	4 877	5 210	4 740	35
1 496	1 521	1 428	1 315	1 224	1 290	1 298	36
6 713	8 162	9 400	9 933	10 561	12 089	12 677	37
3 491	5 495	6 436	6 067	6 360	6 651	6 778	38
—	—	857	2 272	3 398	3 807	4 140	39
1 282	1 690	1 536	1 447	1 416	1 344	1 287	40
772	819	931	975	1 008	1 054	1 070	41
17 284	21 173	23 627	23 338	23 330	23 774	24 233	42
5 393	6 368	7 150	7 276	7 575	7 765	7 752	43
—	—	—	—	—	—	—	—
¹²⁾ 339 920	¹²⁾ 407 029	442 445	456 297	473 629	488 442	503 397	—

sluttet L.O. fra 1. oktober 1946. ⁹⁾ Sjømannsforbundets medlemmer er anslått å være 16 000 hvorav 611 medlemmer i Norge ved krigens slutt. ¹⁰⁾ Tjenestemannslaget tilsuttet L.O. fra 1. januar 1947 under navnet «Samleforbund for statstjenestemenn utenom de store etatene». ¹¹⁾ Tolltjenestemannsforbundet tilsuttet L.O. fra 1. oktober 1945. ¹²⁾ Rettet tall. ¹³⁾ Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer er nyopprettet og ble tilmeldt L.O. fra 1. juni 1951. ¹⁴⁾ Postfolkernes Fellesforbund omfatter Det norske Postmannslag og Norsk Postforbund. Postmannslaget ble tilsuttet L.O. fra 1. juli 1951.

Tabell III, 1951.

Medlemstallets forandring 1950—1951,
geografisk satt opp.

Foreningenes hjemsted	Pr. 31. des. 1950		Pr. 31. des. 1951		Medlemstallets forandring	
	Av- delinger	Med- lemmer	Av- delinger	Med- lemmer	Absolutt + ell. ÷	Prosent- vis + ell. ÷
Østfold fylke	310	35 990	310	36 692	+ 702	+ 2,0
Akershus fylke	300	16 634	309	17 206	+ 572	+ 3,4
Oslo by	204	122 434	213	124 390	+ 1 956	+ 1,6
Hedmark fylke	441	23 007	447	23 596	+ 589	+ 2,6
Oppland fylke	318	16 588	334	17 371	+ 783	+ 4,7
Buskerud fylke	338	32 196	341	32 478	+ 282	+ 0,9
Vestfold fylke	203	25 069	206	26 027	+ 958	+ 3,8
Telemark fylke	260	20 569	269	21 649	+ 1 080	+ 5,3
Aust-Agder fylke	142	6 650	148	6 859	+ 209	+ 3,1
Vest-Agder fylke	137	11 705	141	12 461	+ 756	+ 6,5
Rogaland fylke	222	29 624	226	30 441	+ 817	+ 2,8
Hordaland fylke	200	13 024	206	13 568	+ 544	+ 4,2
Bergen by	109	34 661	113	35 349	+ 688	+ 2,0
Sogn og Fjordane fylke	112	5 363	108	5 673	+ 310	+ 5,8
Møre og Romsdal fylke	292	15 636	304	15 838	+ 202	+ 1,3
Sør-Trøndelag fylke	223	28 143	232	29 225	+ 1 082	+ 3,8
Nord-Trøndelag fylke	223	9 273	230	9 536	+ 263	+ 2,8
Nordland fylke	321	17 287	335	18 261	+ 974	+ 5,6
Troms fylke	135	6 901	140	7 239	+ 338	+ 4,9
Finnmark fylke	95	4 249	110	5 103	+ 854	+ 20,1
Svalbard	2	439	2	546	+ 107	+ 24,4
Utlandet	10	11 000	14	11 290	+ 290	+ 2,6
Direkte medlemmer	—	1 125	—	1 484	+ 359	+ 31,9
Landsomfattende avdelinger	8	875	9	1 115	+ 240	+ 27,4
Tilsammen	4 605	488 442	4 747	503 397	+ 14 955	+ 3,1

Tabell IV, 1951

Avelings- og

Løpe- nr.	Forbund	Antall avdelinger			
		Pr. 31. des. 1950	Tilsluttet i årets løp	Utgått eller nedlagt i årets løp	Pr. 31. des. 1951
1	Arbeiderpartiets Presseforbund.	31	—	¹⁾ 5	26
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F. ²⁾	—	²⁾ 51	—	51
3	Arbeidsmandsforbundet	515	21	28	508
4	Baker- og Konditorforbundet ..	77	1	—	78
5	Bekledningsarbeiderforbundet ..	108	⁴⁾ 17	—	125
6	Bokbinder- og Kartonnasjearb.f.	32	—	—	32
7	Bygningsindustriarbeiderforb. . .	437	16	7	446
8	Centralfor. for Boktrykkere. . . .	57	—	—	57
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforb.	128	9	1	136
10	Fengselstjenestemannsforb.	16	—	⁵⁾ 1	15
11	Gullsmedarbeiderforbundet	15	—	—	15
12	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	243	14	2	255
13	Hotell- og Restaurantarb.forb. . .	59	3	5	57
14	Jern- og Metallarbeiderforb.	241	13	14	240
15	Jernbaneforbundet	105	—	1	104
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	177	6	14	169
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet .	52	2	1	53
18	Kommuneforbundet	347	11	5	353
19	Litografisk- og Kjemigrafisk Forb.	7	—	—	7
20	Lokomotivmannsforbundet	9	—	—	9
21	Losforbundet	⁶⁾ 4	—	—	⁶⁾ 4
22	Maskinistforbundet	20	1	—	21
23	Murerforbundet	70	3	—	73
24	Musikerforbundet	15	—	—	15
25	Nærings- og Nytelsesm.arb.forb.	172	24	8	188
26	Papirindustriarbeiderforbundet .	102	—	2	100
27	Politiforbundet	55	2	—	57
28	Postfolkenes Fellesforbund:				
	Norsk Postforbund	50	—	4	46
	Det norske Postmannslag ⁷⁾	—	⁷⁾ 20	—	20
29	Sjømannsforbundet	52	3	1	⁸⁾ 54
30	Skin- og Lærarbeiderforbundet	41	4	1	44
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	678	21	14	685
32	Skotøyarbeiderforbundet	40	1	1	40
33	Stenindustriarbeiderforbundet. .	43	3	3	43
34	Tekstilarbeiderforbundet	94	3	2	95
35	Telegraf- og Telefonforbundet. .	67	1	—	68
36	Tjenestemannslaget	42	3	—	45
37	Tobakkarbeiderforbundet	4	0	0	4
38	Tolltjenestemannsforbundet . . .	24	—	—	24
39	Transportarbeiderforbundet . . .	219	10	9	220
40	Treindustriarbeiderforbundet . .	157	13	5	165
	Tilsammen	4 605	276	134	4 747

medlemsbevegelsen 1951.

Antall medlemmer						Medlemst. forandring		Løpe- nr.
Pr. 31. des. 1950		Inntrådt i årets løp	Uttrådt i årets løp	Pr. 31. des. 1951		Absolutt + eller ÷	Prosentvis + eller ÷	
I alt	Herav kvinner			I alt	Herav kvinner			
323	23	12	12	323	23	0	—	1
—	—	²⁾ ca. 1 600	—	³⁾ ca. 1 600	ca. 120	1 600	⁴⁾ —	2
27 199	1 445	4 121	4 095	27 225	1 661	26	0.1	3
4 049	226	449	589	3 909	215	÷ 140	÷ 3,5	4
14 656	12 490	3 758	3 058	15 356	13 081	700	4,8	5
4 161	2 613	218	159	4 220	2 661	59	1,4	6
52 319	209	11 870	10 606	53 583	228	1 264	2,4	7
4 863	747	588	423	5 028	776	165	3,4	8
7 621	166	1 450	1 071	8 000	166	379	5,0	9
676	31	—	⁵⁾ 9	667	31	÷ 9	÷ 1,3	10
1 313	158	⁴⁾ 27	—	1 340	179	27	2,1	11
29 112	14 502	5 068	4 567	29 613	14 876	501	1,7	12
6 046	4 235	⁴⁾ 179	—	6 225	4 426	179	3,0	13
53 849	3 260	11 000	10 084	54 765	3 688	916	1,7	14
21 237	1 103	1 202	987	21 452	1 110	215	1,0	15
30 276	4 827	6 258	4 778	31 756	4 926	1 480	4,9	16
2 525	220	437	322	2 640	223	115	4,6	17
45 919	13 628	4 518	3 771	46 666	13 766	747	1,6	18
1 086	212	140	120	1 106	219	20	1,8	19
2 237	0	100	21	2 316	0	79	3,5	20
502	0	41	25	518	0	16	3,2	21
5 811	0	⁴⁾ 261	—	6 072	0	261	4,5	22
4 845	0	537	454	4 928	0	83	1,7	23
1 501	96	⁴⁾ 57	—	1 558	99	57	3,8	24
16 191	6 698	⁴⁾ 399	—	16 590	7 220	399	2,5	25
17 105	1 215	2 552	1 729	17 928	1 287	823	4,8	26
2 564	125	270	135	2 699	138	135	5,3	27
—	—	—	—	—	—	—	—	28
3 142	ca. 80	⁴⁾ 137	—	3 279	ca. 90	137	4,4	—
—	—	⁷⁾ 2 009	—	2 009	ca. 310	2 009	⁷⁾ —	—
37 694	⁹⁾ —	⁴⁾ 1 564	—	39 258	⁹⁾ —	1 564	4,1	29
2 450	739	565	757	2 258	752	÷ 192	÷ 7,8	30
24 186	325	3 521	3 172	24 535	367	349	1,4	31
5 210	2 109	—	⁵⁾ 470	4 740	2 059	÷ 470	÷ 9,0	32
1 290	0	197	189	1 298	0	8	0,6	33
12 089	7 283	3 747	3 159	12 677	7 706	588	4,9	34
6 651	1 670	444	317	6 778	1 773	127	1,9	35
3 807	1 451	815	482	4 140	1 566	333	8,7	36
1 344	849	256	313	1 287	833	÷ 57	÷ 4,2	37
1 054	0	16	—	1 070	0	16	1,5	38
23 774	484	⁴⁾ 459	—	24 233	617	459	1,9	39
7 765	430	1 502	1 515	7 752	455	÷ 13	÷ 0,2	40
488 442	83 649	72 344	57 389	503 397	87 647	14 955	3,1	—

Merknader:

- ¹⁾ Tallet på antall avdelinger er gått ned fordi endel avdelinger (grupper) i løpet av året er slått sammen.
²⁾ Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer er nyopprettet og ble tilmeldt L.O. fra 1. juni 1951.
³⁾ Foreløpig oppgitt tall, registreringen av medlemmer pågikk ved årets utgang. ⁴⁾ Nettotilgang. ⁵⁾ Nettoavgang.
⁶⁾ 4 hovedavdelinger oppdelt i 12 underavdelinger. ⁷⁾ Det norske Postmannslag ble tilsluttet L.O. fra 1. juli 1951 gjennom fellesorganet Postfolkene Fellesforbund som også omfatter Norsk Postforbund. ⁸⁾ Heri medregnet 1 avdeling utgått i mai 1951. ⁹⁾ Forbundet spesifiserer ikke mannlige og kvinnelige medlemmer.

Tabell V, 1951

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	1. Østfold			
		Fylkets landdistrikt		Askim	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	—	—	1	51
3	Arbeidsmandsforbundet	5	316	1	24
4	Baker- og Konditorforbundet	1	14	—	—
5	Bekledningsarbeiderforbundet	2	39	1	63
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	2	29	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	22	1 414	2	216
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—	1	36
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	5	130	2	111
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—
12	Handels og Kontorfunksjonærenes Forbund	4	68	2	187
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—	—	—
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	8	931	1	106
15	Jernbaneforbundet	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	3	151	1	1 896
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	1	18	—	—
18	Kommuneforbundet	6	290	1	87
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—
23	Murerforbundet	1	19	1	29
24	Musikerforbundet	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelearbeiderforbundet	3	35	—	—
26	Papirindustriarbeiderforbundet	5	1 361	1	46
27	Politiforbundet	—	—	—	—
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	1	22
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—	—	—
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	2	30	1	83
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	26	668	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	—	—
33	Stenindustriarbeiderforbundet	16	406	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	2	636	—	—
35	Telegraf- og Telefonforbundet	1	70	—	—
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	5	96	1	14
40	Treindustriarbeiderforbundet	5	268	1	65
	Tilsammen	125	6 989	19	3 036

satt opp. — 1951.

fylke													Løpnr.
Fredrikstad		Halden		Moss		Sarpsborg		Fylkets byer		Fylket			
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.		
1	7	1	5	—	—	1	8	3	20	3	20	1	
1	19	1	16	—	—	1	40	4	126	4	126	2	
1	14	1	8	1	32	2	114	6	192	11	508	3	
1	101	1	32	1	55	1	27	4	215	5	229	4	
2	490	2	127	3	466	1	88	9	1 234	11	1 273	5	
1	95	1	71	1	16	1	397	4	579	6	608	6	
5	929	2	508	1	480	2	535	12	2 668	34	4 082	7	
1	53	1	46	1	37	1	35	5	207	5	207	8	
1	221	1	30	1	81	2	291	7	734	12	864	9	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	
1	4	—	—	—	—	—	—	1	4	1	4	11	
1	650	1	289	1	256	1	274	6	1 656	10	1 724	12	
1	50	1	7	1	36	1	24	4	117	4	117	13	
3	2 293	1	278	1	1 146	1	571	7	4 394	15	5 325	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	
4	982	1	78	1	551	1	172	8	3 679	11	3 830	16	
1	77	1	33	1	12	1	19	4	141	5	159	17	
5	664	1	354	2	345	4	344	13	1 794	19	2 084	18	
—	—	—	—	1	21	—	—	1	21	1	21	19	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	
1	231	—	—	1	68	—	—	2	299	2	299	22	
2	70	1	48	1	51	1	126	6	324	7	343	23	
1	73	1	33	1	24	1	32	4	162	4	162	24	
2	425	2	36	1	389	1	58	6	908	9	943	25	
—	—	3	951	2	582	10	2 965	16	4 544	21	5 905	26	
1	58	1	31	1	35	1	36	4	160	4	160	27	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	
1	36	1	19	1	22	1	21	5	120	5	120	29	
—	—	1	43	—	—	—	—	1	43	1	43	30	
1	841	—	—	1	176	—	—	2	1 017	2	1 017	31	
1	53	1	259	1	4	1	17	5	416	7	446	32	
1	95	1	9	2	47	—	—	4	151	30	819	33	
1	535	1	786	1	92	—	—	3	1 413	3	1 413	34	
—	—	1	11	—	—	—	—	1	11	17	417	35	
2	317	1	43	1	81	1	20	5	461	7	1 097	36	
1	22	1	59	1	30	—	—	3	111	4	181	37	
—	—	—	—	—	—	1	83	1	83	1	83	38	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	
1	47	1	60	—	—	—	—	2	107	2	107	40	
2	407	2	170	2	227	3	330	10	1 148	15	1 244	41	
2	125	1	47	2	129	1	78	7	444	12	712	42	
50	9 984	37	4 487	36	5 491	43	6 705	185	29 703	310	36 692		

1) Omfatter medlemmer fra: Fredrikstad, Moss, Sarpsborg og Hvalerdistriktet.

Tabell V, 1951 (forts.).

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	2. Akershus							
		Fylkets landdistr.		Drøbak		Lillestrøm		Fylkets byer	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	29	—	—	—	—	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	21	1 196	—	—	1	129	1	129
4	Baker- og Konditorforbundet	—	—	—	—	1	44	1	44
5	Bekledningsarbeiderforbundet	5	192	1	84	1	228	2	312
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforb. .	1	5	—	—	—	—	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	37	2 784	1	135	6	690	7	825
8	Centralforeningen for Boktrykkere	1	6	—	—	1	17	1	17
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet ...	12	198	1	14	1	51	2	65
10	Fengselstjenestemannsforbundet	2	38	—	—	—	—	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Handels og Kontorfunksjonærenes Forb. .	7	291	1	17	1	205	2	222
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet. .	1	17	—	—	—	—	—	—
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	16	1 830	1	67	1	120	2	187
15	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	8	741	1	53	2	239	3	292
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	1	12	—	—	1	17	1	17
18	Kommuneforbundet	24	1 615	1	29	2	146	3	175
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Murerforbundet	3	109	—	—	1	22	1	22
24	Musikerforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforb..	9	69	—	—	1	12	1	12
26	Papirindustriarbeiderforbundet	6	1 109	—	—	—	—	—	—
27	Poliiforbundet	1	51	1	12	1	48	2	60
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	2	41	—	—	—	—	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1	23	1	7	1	5	2	12
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	77	3 185	—	—	—	—	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	3	51	—	—	—	—	—	—
33	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	5	132	—	—	1	42	1	42
35	Telegraf- og Telefonforbundet	2	75	—	—	2	130	2	130
36	Tjenestemannslaget	3	98	—	—	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	7	223	—	—	1	45	1	45
40	Treindustriarbeiderforbundet	17	454	1	24	—	—	1	24
	Tilsammen	273	14574	10	442	26	2190	36	2632

satt opp. — 1951.

fylke		4. Hedmark fylke														Løpenr.
Fylket		3. Oslo		Fylkets landdistr.		Elverum		Hamar		Kongsvinger		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
—	—	1	98	—	—	—	—	1	11	1	9	2	20	2	20	1
1	29	7	374	1	9	—	—	1	6	—	—	1	6	2	15	2
22	1 325	4	1 127	26	969	1	49	1	39	1	56	3	144	29	1 113	3
1	44	3	1 014	4	39	1	24	1	41	1	5	3	70	7	109	4
7	504	4	5 186	2	110	1	5	1	139	1	84	3	228	5	338	5
1	5	4	2 290	—	—	—	—	—	—	1	19	1	19	1	19	6
44	3 609	16	11 436	40	2 437	2	361	3	730	1	98	6	1 189	46	3 626	7
2	23	1	2 671	—	—	1	18	1	53	1	29	3	100	3	100	8
14	263	4	2 269	10	173	1	50	1	48	1	45	3	143	13	316	9
2	38	1	298	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	10
—	—	2	581	—	—	—	—	1	11	—	—	1	11	1	11	11
9	513	11	11 373	20	598	1	119	1	379	1	59	3	557	23	1 155	12
1	17	5	3 019	1	18	—	—	1	92	1	47	2	139	3	157	13
18	2 017	17	14 817	8	421	1	120	1	589	1	42	3	751	11	1 172	14
—	—	13	7 243	—	—	—	—	2) 11	1727	—	—	11	1727	11	1 727	15
11	1 033	3	3 285	3	161	—	—	—	—	—	—	—	—	3	161	16
2	29	2	968	2	15	1	19	1	60	1	14	3	93	5	108	17
27	1 790	42	18 935	17	684	1	122	4	457	1	81	6	660	23	1 344	18
—	—	2	691	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	3) 1	660	—	—	—	—	2) 1	221	—	—	1	221	1	221	20
—	—	4) 2	291	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	1	1 031	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
4	131	2	1 814	—	—	1	44	1	35	1	23	3	102	3	102	23
—	—	1	795	—	—	—	—	1	56	—	—	1	56	1	56	24
10	81	9	4 219	10	260	1	29	3	275	1	10	5	314	15	574	25
6	1 109	—	—	2	433	—	—	—	—	—	—	—	—	2	433	26
3	111	2	943	—	—	1	13	1	23	1	6	3	42	3	42	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
2	41	1	1 076	3	64	1	14	1	28	1	9	3	51	6	115	—
—	—	1	706	—	—	—	—	1	46	—	—	1	46	1	46	—
—	—	1	6 007	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
3	35	3	676	1	19	1	13	1	31	1	31	3	75	4	94	30
77	3 185	8	3 28	180	8 558	12	498	1	21	—	—	13	519	193	9 077	31
3	51	1	1 099	—	—	—	—	1	160	1	20	2	180	2	180	32
—	—	2	193	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	33
6	174	4	2 866	3	33	—	—	1	25	1	19	2	44	5	77	34
4	205	10	2 140	—	—	—	—	2	228	1	41	3	269	3	269	35
3	98	10	1 966	1	66	—	—	—	—	—	—	—	—	1	66	36
—	—	1	1 127	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	2	412	—	—	—	—	—	—	1	63	1	63	1	63	38
8	268	2	7 012	7	113	1	64	1	140	1	49	3	253	10	366	39
18	478	7	1 354	3	209	1	36	1	33	1	13	3	82	6	291	40
309	17 206	213	124 390	346	15 422	30	1598	47	5704	24	872	101	8174	447	23 596	—

1) Omfatter medl. fra fylkene: Oslo, Akershus, Oppland og Buskerud.

2) " " " " " : Hedmark, Oppland samt Møre og Romsdal.

3) " " " " " : Østfold, Oslo, Akershus Oppland og Hedmark.

4) Herav 1 underavdeling med 3 underavdelinger omfattende medlemmer fra Oslo, Bergen og Lødingen.

Tabell V, 1951. (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	5. Oppland							
		Fylkets landdistr.		Gjøvik		Lillehammer		Fylkets byer	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	1	7	1	7	2	14
2	Forb. for Arbledere og Tekn. F.	2	41	1	21	1	13	2	34
3	Arbeidsmandsforbundet	31	1954	—	—	—	—	—	—
4	Baker- og Konditorforbundet	1	4	1	33	1	40	2	73
5	Bekledningsarbeiderforbundet	7	189	1	299	1	83	2	382
6	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forb.	—	—	1	17	1	4	2	21
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	33	1326	3	707	2	722	5	1429
8	Centralforeningen for Boktrykkere	2	15	1	50	1	29	2	79
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	9	185	1	33	1	13	2	46
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	5	1	5
12	Handels og Kontorfunksj. Forbund	19	425	1	213	1	192	2	405
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforb.	1	26	1	26	1	92	2	118
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	10	1 084	2	1 215	1	233	3	1 448
15	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	1	406	—	—	1	21	1	21
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	2	38	1	17	1	29	2	46
18	Kommuneforbundet	13	433	1	169	1	281	2	450
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Murerforbundet	4	36	1	58	1	54	2	112
24	Musikerforbundet	—	—	—	—	1	24	1	24
25	Nærings- og Nytelsesm.arbeiderforb.	16	174	1	43	1	70	2	113
26	Papirindustriarbeiderforbundet	4	539	—	—	1	265	1	265
27	Politiforbundet	—	—	1	22	1	20	2	42
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	3	140	1	14	1	15	2	29
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Skin- og Lærarbeiderforbundet	—	—	1	8	—	—	1	8
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	101	3 264	1	13	—	—	1	13
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	1	26	1	14	2	40
33	Stenindustriarbeiderforbundet	4	180	1	4	—	—	1	4
34	Tekstilarbeiderforbundet	1	71	1	77	1	233	2	310
35	Telegraf- og Telefonforbundet	1	109	—	—	1	133	1	133
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—	1	67	1	67
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	7	311	2	93	1	78	3	171
40	Treindustriarbeiderforbundet	6	100	1	146	1	273	2	419
	Tilsammen	278	11050	28	3 311	28	3 010	56	6 321

satt opp. — 1951.

fylke		6. Buskerud fylke														Løpent.
Fylket		Fylkets landdistr.		Drammen		Hønefoss		Kongsberg		Fylkets byer		Fylket				
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.			
2	14	—	—	1)	1	18	—	—	—	—	1	18	1	18	1	
4	75	2	21	1	45	1	30	1	34	3	109	5	130	2	3	
31	1 954	29	1 410	1	8	—	—	2	154	3	162	32	1 572	3	2	
3	77	1	19	1	147	1	33	1	26	3	206	4	225	4	4	
9	571	2	76	3	436	1	150	1	42	5	628	7	704	5	6	
2	21	1	25	2	320	1	47	—	3	367	4	392	6	5	6	
38	2 755	21	780	8	1 278	1	618	2	181	11	2 077	32	2 857	7	7	
4	94	—	—	1	142	1	17	1	5	3	164	3	164	8	8	
11	231	7	259	1	99	1	29	—	—	2	128	9	387	9	9	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	
1	5	—	—	1	21	—	—	—	—	1	21	1	21	11	11	
21	830	13	359	1	686	1	216	1	156	3	1 058	16	1 417	12	12	
3	144	1	21	1	96	1	38	1	22	3	156	4	177	13	13	
13	2 532	11	539	1	2 004	1	223	1	793	3	3 020	14	3 559	14	14	
—	—	1	1	2)	11	4 222	—	—	—	11	4 222	12	4 223	15	15	
2	427	8	1 638	3	1 035	2	23	1	14	6	1 072	14	2 710	16	16	
4	84	—	—	1	78	1	18	—	—	2	96	2	96	17	17	
15	883	13	653	10	839	1	232	1	219	12	1 290	25	1 943	18	18	
—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	1	31	1	31	19	19	
—	—	—	—	3)	1	428	—	—	—	1	428	1	428	20	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	21	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	22	
6	148	2	31	2	159	2	47	1	19	5	225	7	256	23	23	
1	24	—	—	1	38	—	—	—	—	1	38	1	38	24	24	
18	287	6	47	1	193	1	76	—	—	2	269	8	316	25	25	
5	804	22	4 163	8	879	—	—	—	—	8	879	30	5 042	26	26	
2	42	—	—	1	44	1	17	1	13	3	74	3	74	27	27	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	28	
5	169	—	—	1	70	1	20	1	12	3	102	3	102	—	—	
—	—	—	—	1	44	—	—	—	—	1	44	1	44	—	—	
—	—	—	—	1	313	—	—	—	—	1	313	1	313	29	29	
1	8	2	83	1	77	1	13	—	—	2	90	4	173	30	30	
102	3 277	61	1 977	1	28	1	11	1	47	3	86	64	2 063	31	31	
2	40	2	48	1	213	—	—	—	—	1	213	3	261	32	32	
5	184	2	33	—	—	—	—	—	—	—	—	2	33	33	33	
3	381	3	460	2	452	1	14	1	65	4	531	7	991	34	34	
2	242	—	—	1	206	—	—	—	—	1	206	1	206	35	35	
1	67	1	103	—	—	—	—	—	—	—	—	1	103	36	36	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	37	
—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	1	18	1	18	38	38	
10	482	4	53	2	607	1	103	1	17	4	727	8	780	39	39	
8	519	6	210	1	231	1	66	1	104	3	401	9	611	40	40	
334	17371	221	13 009	76	15 505	24	2 041	20	1 923	120	19 469	341	32 478	—	—	

1) Omfatter medlemmer fra hele fylket. 2) Omfatter medlemmer fra fylkene: Buskerud, Telemark og Aust-Agder. 3) Omfatter medlemmer fra fylkene: Akershus, Buskerud, Vestfold og Telemark.

Tabell V, 1951. (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpnr.	Forbund	7. Vestfold					
		Fylkets landdistr.		Holme-strand		Horten	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	—	—	—	—	1	74
3	Arbeidsmandsforbundet	5	237	—	19	—	—
4	Baker- og Konditorforbundet	—	—	1	3	1	19
5	Bekledningsarbeiderforbundet	1	21	—	—	1	56
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforb.	1	64	—	—	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	9	224	1	32	1	322
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—	—	—	1	17
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	—	—	—	—	2	156
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forb.	3	48	1	77	1	45
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	33
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	2	113	1	732	1	1 529
15	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	4	337	2	150	—	—
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	12
18	Kommuneforbundet	3	297	1	76	1	197
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—	1	98
23	Murerforbundet	1	7	1	15	1	37
24	Musikerforbundet	—	—	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarb.forbundet.	1	37	1	59	2	60
26	Papirindustriarbeiderforbundet	5	652	—	—	—	—
27	Politiforbundet	—	—	—	—	1	29
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	—	—	1	20
	Det norske Postmannslag	—	—	1	38	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	1	67
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1	25	—	—	1	2
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	23	575	—	—	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
33	Stenindustriarbeiderforbundet	2	111	—	—	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	2	193	—	—	—	—
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—	—	—	1	12
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	—	—	2	27	2	36
40	Treindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
	Tilsammen	63	2 941	13	1 228	23	2 821

1) Omfatter medlemmer fra hele fylket.

2) Omfatter hovedsaklig medlemmer fra Larvik, Horten, Tønsberg og Sandefjord.

tatt opp. — 1951.

fylke															Løpnr.
Larvik		Sandefjord		Stavern		Svelvik		Tønsberg		Fylkets byer		Fylket			
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.		
-	-	-	-	-	-	-	-	1)	1	19	1	19	1	19	1
1	14	1	9	-	-	-	-	1	25	4	122	4	122	2	
1	36	1	52	-	-	-	-	2	37	5	144	10	381	3	
1	29	1	46	-	-	-	-	1	40	5	137	5	137	4	
2	252	1	9	-	-	-	-	1	41	5	357	6	378	5	
1	22	1	22	-	-	-	-	1	141	3	185	4	249	6	
3	957	1	459	-	-	2	65	2	340	10	2 175	19	2 399	7	
1	31	1	43	-	-	-	-	1	57	4	148	4	148	8	
1	47	1	54	-	-	-	-	1	95	5	352	5	352	9	
1	18	-	-	-	-	-	-	2	37	3	55	3	55	10	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	152	1	152	1	152	11	
1	165	1	87	-	-	-	-	1	201	5	575	8	623	12	
1	37	1	48	-	-	-	-	1	67	4	185	4	185	13	
1	570	1	1 247	1	74	1	46	1	1 518	7	5 716	9	5 829	14	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	
2	172	-	-	1	351	-	-	1	24	6	697	10	1 034	16	
1	14	-	-	-	-	-	-	1	25	3	51	3	51	17	
2	316	1	169	1	28	1	19	1	395	8	1 200	11	1 497	18	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	
1	101	1	424	-	-	-	-	1	514	4	1 137	4	1 137	22	
1	47	1	53	-	-	-	-	1	44	5	196	6	203	23	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	42	1	42	1	42	24	
2	96	1	46	-	-	-	-	2	248	8	509	9	546	25	
2	108	-	-	-	-	-	-	-	-	2	108	7	760	26	
1	22	1	13	-	-	-	-	1	45	4	109	4	109	27	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	
1	15	1	16	-	-	-	-	1	36	4	87	4	87	28	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	38	1	38	29	
1	639	1	3 112	-	-	1	22	1	3 390	5	7 230	5	7 230	29	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	30	
1	21	-	-	-	-	-	-	1	21	2	42	25	617	31	
1	50	1	54	-	-	-	-	1	133	3	237	3	237	32	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	29	1	29	3	140	33	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	1	100	3	293	34	
1	26	1	18	-	-	-	-	1	47	4	103	4	103	35	
1	47	-	-	-	-	-	-	1	91	1	91	1	91	36	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	47	1	47	37	
-	-	2)	32	-	-	-	-	-	-	1	32	1	32	38	
2	140	2	109	1	13	-	-	2	227	11	552	11	552	39	
1	38	-	-	1	10	1	30	1	47	4	125	4	125	40	
36	4 030	23	6 121	5	476	6	182	37	8 228	143	23 086	206	26 027		

Tabell V, 1951. (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpnr.	Forbund	8. Telemark					
		Fylkets landdistr.		Brevik		Kragero	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	11	—	—	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	20	716	—	—	3	82
4	Baker- og Konditorforbundet	—	—	—	—	1	6
5	Bekledningsarbeiderforbundet	1	22	—	—	1	58
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—	—	—	1	12
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	16	434	1	77	1	48
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—	—	—	1	21
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	4	108	1	11	1	54
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	43
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	5	63	—	—	1	42
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	26
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	1	50	1	283	1	86
15	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	6	3 255	1	434	1	4
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
18	Kommuneforbundet	6	308	1	67	1	70
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—
23	Murerforbundet	—	—	—	—	1	13
24	Musikerforbundet	—	—	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarb.forbundet	2	77	—	—	—	—
26	Papirindustriarbeiderforbundet	9	1 135	—	—	—	—
27	Politiforbundet	—	—	—	—	1	11
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	1	16	—	—	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	1	47
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	45	1 275	—	—	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	14
33	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	1	26	—	—	1	24
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—	—	—	—	—
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	2	32	1	38	1	30
40	Treindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	38
	Tilsammen	120	7 528	6	910	22	729

satt opp. — 1951.

fylke															Løpent.
Langesund		Notodden		Porsgrunn		Rjukan		Skien		Fylkets byer		Fylket			
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.		
-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	1	13	1	13	1	
-	-	2	65	2	58	1	107	1	20	6	250	7	261	2	
-	-	1	29	2	133	1	103	1	55	8	402	28	1 118	3	
-	-	1	5	1	22	1	17	1	44	5	94	5	94	4	
-	-	1	9	1	8	1	2	2	106	6	183	7	205	5	
-	-	-	-	1	5	-	-	1	20	3	37	3	37	6	
-	-	2	246	2	417	1	63	3	502	10	1 353	26	1 787	7	
-	-	1	7	1	23	1	6	1	58	5	115	5	115	8	
-	-	1	16	2	93	-	-	2	51	7	225	11	333	9	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	9	2	52	2	52	11	
1	14	2	80	2	219	1	115	1	301	8	771	13	834	12	
-	-	1	29	1	56	1	21	1	104	5	236	5	236	13	
1	213	1	19	1	502	1	13	1	340	7	1 456	8	1 506	14	
-	-	-	-	-	-	1	81	-	-	1	81	1	81	15	
-	-	3	1 571	2	816	1	1 113	1	6	9	3 944	15	7 199	16	
-	-	-	-	1	7	1	8	1	44	3	59	3	59	17	
1	23	1	143	1	203	1	132	4	431	10	1 069	16	1 377	18	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	
1	38	-	-	-	-	-	-	-	-	1	38	1	38	21	
-	-	-	-	1	147	1	33	1	40	3	220	3	220	22	
-	-	1	14	1	51	1	8	1	76	5	162	5	162	23	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	52	1	52	1	52	24	
-	-	-	-	1	76	-	-	1	246	2	322	4	399	25	
-	-	1	84	-	-	-	-	2	403	3	487	12	1 622	26	
-	-	1	16	1	31	1	11	1	20	5	89	5	89	27	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	
-	-	-	-	1	22	-	-	1	56	2	78	3	94	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	39	1	39	1	39	-	
-	-	-	-	1	571	-	-	-	-	2	618	2	618	29	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	20	1	20	1	20	30	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	1 275	31	
-	-	-	-	1	28	-	-	1	427	3	469	3	469	32	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	1	8	1	8	33	
-	-	1	71	-	-	-	-	-	-	2	95	3	121	34	
-	-	1	31	1	69	1	17	1	28	4	145	4	145	35	
-	-	-	-	-	-	-	-	2	88	2	88	2	88	36	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	
1	27	1	125	4	198	1	20	1	35	1	35	1	35	38	
-	-	1	7	-	-	-	-	2	326	11	764	13	796	39	
-	-	-	-	1	-	-	-	1	7	3	52	3	52	40	
5	315	23	2 560	33	3 762	18	1 870	42	3 975	149	14 121	269	21 649		

1) Omfatter hovedsaklig medlemmer fra Brevik, Langesund, Porsgrunn og Skien.

Tabell V, 1951. (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	9. Aust-Agder			
		Fylkets landdistr.		Arendal	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	1	6
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	18	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	18	407	1	23
4	Baker- og Konditorforbundet	—	—	1	42
5	Bekledningsarbeiderforbundet	—	—	1	98
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	8	164	2	453
8	Centra'foreningen for Boktrykkere	—	—	1	36
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	1	18	2	96
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	1	3
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	1	38
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	3	33	1	92
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—	1	42
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	3	88	1	671
15	Jernbaneforbundet	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	1	394	2	29
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—
18	Kommuneforbundet	3	103	2	237
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	1	189
23	Murerforbundet	—	—	1	41
24	Musikerforbundet	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet	—	—	1	38
26	Papirindustriarbeiderforbundet	5	303	—	—
27	Politiforbundet	—	—	1	38
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	1	23
	Det norske Postmannslag	—	—	1	22
29	Sjømannsforbundet	—	—	1	784
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	30	659	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	1	6
33	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	1	28	1	71
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—	1	29
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	1	12
39	Transportarbeiderforbundet	2	53	2	127
40	Treindustriarbeiderforbundet	—	—	1	154
	Tilsammen	76	2 268	32	3 400

satt opp — 1951.

fylke												Løpnr.
Grimstad		Lillesand		Risør		Tvedestrand		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	6	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	2
—	—	1	23	—	—	—	—	2	46	20	453	3
1	9	—	—	1	6	1	11	4	68	4	68	4
1	15	—	—	—	—	—	—	2	113	2	113	5
—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	6	6
1	50	2	64	1	73	—	—	6	640	14	804	7
1	2	—	—	1	4	1	11	4	53	4	53	8
1	8	—	—	1	9	—	—	4	113	5	131	9
—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	3	10
1	20	1	14	1	27	1	9	1	38	1	38	11
—	—	—	—	—	—	—	—	5	162	8	195	12
—	—	—	—	—	—	—	—	1	42	1	42	13
1	38	1	31	1	125	—	—	4	865	7	953	14
—	—	1	10	—	—	—	—	1	10	1	10	15
—	—	—	—	1	6	—	—	2	29	3	423	16
1	16	—	—	1	34	1	13	1	6	1	6	17
—	—	—	—	—	—	—	—	5	300	8	403	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	1	189	1	189	22
1	12	—	—	—	—	—	—	2	53	2	53	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
1	160	—	—	1	8	—	—	3	206	3	206	25
—	—	—	—	1	191	1	34	2	225	7	528	26
—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	1	38	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	7	—	—	—	—	—	—	2	30	2	30	29
—	—	—	—	1	25	—	—	1	22	1	22	30
—	—	—	—	1	10	—	—	2	809	2	809	31
1	16	—	—	—	—	—	—	1	10	1	10	32
—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	31	675	33
—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	6	34
1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
—	—	—	—	—	—	—	—	2	111	3	139	36
—	—	—	—	—	—	—	—	1	29	1	29	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	1	12	39
—	—	—	—	1	31	1	14	3	141	5	194	40
—	—	—	—	—	—	—	—	3	194	3	194	41
13	393	6	142	13	549	8	107	72	4 591	148	6 859	

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	10. Vest-	
		Fylkets landdistr.	
		Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	14	476
4	Baker- og Konditorforbundet	1	5
5	Bekledningsarbeiderforbundet	—	—
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	4	348
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	1	22
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	1	12
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	6	107
15	Jernbaneforbundet	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	1	238
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—
18	Kommuneforbundet	1	48
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—
21	Losforbundet	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—
23	Murerforbundet	—	—
24	Musikerforbundet	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet	1	9
26	Papirindustriarbeiderforbundet	2	625
27	Politiforbundet	—	—
28	Postfolkenes Fellesforbund:		
	Norsk Postforbund	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	1	8
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—
33	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	3	448
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—
36	Tjenestemannslaget	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	2	56
40	Treindustriarbeiderforbundet	3	49
	Tilsammen	41	2 451

satt opp — 1951.

Agder fylke												Løpnr.
Farsund		Flekkefjord		Kristiansand		Mandal		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
—	—	—	—	1	8	—	—	1	8	1	8	1
—	—	—	—	1	11	—	—	1	11	1	11	2
—	—	2	21	2	87	2	134	6	242	20	718	3
1	12	1	15	1	61	1	8	4	96	5	101	4
—	—	1	23	1	76	1	14	3	113	3	113	5
—	—	—	—	1	15	1	9	2	24	2	24	6
1	105	1	103	3	1 173	2	210	7	1 591	11	1 939	7
1	5	1	12	1	87	1	7	4	111	4	111	8
—	—	—	—	1	182	2	104	3	286	4	308	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	1	22	1	304	1	32	3	358	4	370	12
—	—	—	—	1	19	1	10	2	29	2	29	13
1	7	1	69	1	783	1	285	4	1 144	10	1 251	14
—	—	—	— ¹⁾	11	1 129	—	—	11	1 129	11	1 129	15
—	—	—	—	4	1 004	—	—	4	1 004	5	1 242	16
—	—	—	—	1	35	—	—	1	35	1	35	17
1	53	1	38	7	553	1	67	10	711	11	759	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	— ²⁾	1	156	—	—	1	156	1	156	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	1	292	—	—	1	292	1	292	22
—	—	—	—	1	65	—	—	1	65	1	65	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	1	116	—	—	1	116	2	125	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	625	26
—	—	—	—	1	61	1	19	2	80	2	80	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	1	21	1	60	—	—	2	81	2	81	29
—	—	—	—	1	40	—	—	1	40	1	40	30
1	326	—	—	1	464	—	—	2	790	2	790	31
—	—	3	264	2	63	—	—	5	327	5	327	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	33
—	—	—	—	1	12	—	—	1	12	1	12	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
—	—	—	—	1	97	1	158	2	255	5	703	36
—	—	—	—	3	202	—	—	3	202	3	202	37
—	—	—	—	1	46	—	—	1	46	1	46	38
—	—	—	—	1	90	—	—	1	90	1	90	39
—	—	—	—	1	25	—	—	1	25	1	25	40
—	—	1	11	2	290	2	30	5	331	7	387	41
—	—	2	118	1	76	1	16	4	210	7	259	42
6	508	16	717	59	7 682	19	1 103	100	10 010	141	12 461	

¹⁾ Omfatter medlemmer fra fylkene: Aust- og Vest-Agder. ²⁾ Omfatter medlemmer fra fylkene: Telemark, Aust- og Vest-Agder.

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpnr.	Forbund	11. Rogaland			
		Fylkets landdistr.		Egersund	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	32	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	15	633	1	78
4	Baker- og Konditorforbundet	1	26	1	20
5	Bekleddningsarbeiderforbundet	1	9	1	4
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	6	215	1	118
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—	—	—
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	2	21	—	—
10	Fengselstjenestemannsforbundet	2	85	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	5	120	1	29
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—	—	—
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	7	888	1	36
15	Jernbåneforbundet	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	2	188	2	312
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	1	9	1	24
18	Kommuneforbundet	6	156	1	57
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—
20	Lokomotivforbundet	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—
23	Murerforbundet	—	—	—	—
24	Musikerforbundet	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet	3	74	1	2
26	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—
27	Politiforbundet	—	—	—	—
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—	1	105
30	Skin- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	—	—	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	1	2
33	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	6	600	1	37
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—	—	—
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	2	64	2	26
40	Treindustriarbeiderforbundet	2	148	1	61
	Tilsammen	62	3 268	17	911

satt opp — 1951.

fylke.														Løpnr.
Hauge- sund		Kopervik		Sandnes		Sauda		Stavanger		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
1	4	—	—	—	—	—	—	1	12	2	16	2	16	1
—	—	—	—	—	—	—	—	1	108	1	108	2	140	2
1	18	—	—	1	24	1	65	4	454	8	639	23	1 272	3
1	48	1	18	1	27	1	10	1	178	6	301	7	327	4
1	112	1	32	1	357	—	—	1	395	5	900	6	909	5
—	—	—	—	—	—	—	—	1	175	1	175	1	175	6
1	401	—	—	1	660	1	82	5	1 495	9	2 756	15	2 971	7
1	53	—	—	—	—	—	—	1	256	2	309	2	309	8
1	47	—	—	1	53	1	37	1	259	4	396	6	417	9
—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	1	5	3	90	10
—	—	1	—	—	—	—	—	1	38	2	38	2	38	11
1	212	—	—	1	41	1	31	1	869	5	1 182	10	1 302	12
1	25	—	—	1	5	—	—	1	124	3	154	3	154	13
1	844	—	—	1	646	—	—	4	2 265	7	3 791	14	4 679	14
1	41	—	—	—	—	—	—	12	828	13	869	13	869	15
2	82	—	—	2	25	1	874	7	928	14	2 255	16	2 443	16
1	43	—	—	1	36	1	3	1	145	5	251	6	260	17
5	416	—	—	1	83	1	51	6	1 029	14	1 636	20	1 792	18
—	—	—	—	—	—	—	—	1	196	1	196	1	196	19
—	—	—	—	—	—	—	—	1 ¹⁾	117	1	117	1	117	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
1	423	—	—	—	—	—	—	1	437	2	860	2	860	22
1	61	—	—	1	36	1	14	2	182	5	293	5	293	23
1	7	—	—	—	—	—	—	1	73	2	80	2	80	24
1	289	1	246	1	62	—	—	4	1 653	8	2 252	11	2 326	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	34	—	—	1	9	—	—	3	151	5	194	5	194	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	41	—	—	—	—	—	—	1	129	2	170	2	170	—
1	30	—	—	—	—	—	—	1	73	2	103	2	103	—
1	2 574	—	—	—	—	1	150	1	1 113	4	3 942	4	3 942	29
1	1	—	—	—	—	—	—	1	34	2	35	2	35	30
—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	1	7	1	7	31
—	—	—	—	1	50	—	—	1	69	3	121	3	121	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	1	26	1	320	—	—	—	—	3	383	9	983	34
1	49	—	—	—	—	—	—	3	255	4	304	4	304	35
—	—	—	—	—	—	—	—	1	102	1	102	1	102	36
—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	1	23	1	23	37
1	33	—	—	—	—	—	—	1	53	2	86	2	86	38
2	586	1	16	2	102	—	—	2	936	9	1 666	11	1 730	39
1	22	—	—	1	69	—	—	1	306	4	458	6	606	40
33	6 496	6	338	20	2 605	10	1 317	78	15 506	164	27 173	226	30 441	

1) Omfatter medlemmer fra fylkene Vest-Agder og Rogaland.

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpnr.	Forbund	12. Hordaland					
		Fylkets landdistr.		Odda		Voss	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	15	1	19	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	24	919	—	—	1	37
4	Baker- og Konditorforbundet	2	37	1	16	1	16
5	Bekledningsarbeiderforbundet	7	478	1	2	2	21
6	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forbundet	—	—	—	—	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	9	546	1	201	2	241
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—	—	—	1	6
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	3	76	1	127	1	18
10	Fengselstjenestemannsforbundet	1	18	—	—	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	9	162	1	133	1	95
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	12
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	14	667	1	21	1	125
15	Jernbaneforbundet	1	51	—	—	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	17	1 562	2	1 185	—	—
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	26
18	Kommuneforbundet	17	1 017	1	143	1	61
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—
23	Murerforbundet	—	—	1	16	1	21
24	Musikerforbundet	—	—	1	13	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarb.forbundet	18	1 097	—	—	1	9
26	Papirindustriarbeiderforbundet	2	250	—	—	—	—
27	Politiforbundet	—	—	1	11	—	—
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	—	—	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—
29	Sjømannsforbundet	1	65	1	98	—	—
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	3	151	—	—	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	1	5	—	—	1	7
33	Stenindustriarbeiderforbundet	1	7	—	—	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	12	2 687	—	—	1	110
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—	—	—	—	—
36	Tjenestemannslaget	1	24	—	—	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	4	99	—	—	1	24
40	Treindustriarbeiderforbundet	24	732	1	54	1	35
	Tilsammen	172	10 665	15	2 039	19	864

satt opp — 1951.

fylke				13. Bergen		14. Sogn og Fjordane fylke								Løpnr.
Fylkets byer		Fylket				Fylkets landdistr.		Florø		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	19	2	34	1	53	1	53	—	—	—	—	1	53	2
1	37	25	956	3	312	23	919	—	—	—	—	23	919	3
2	32	4	69	1	605	1	18	—	—	—	—	1	18	4
3	23	10	501	2	2 174	2	30	1	4	1	4	3	34	5
—	—	—	—	1	298	—	—	—	—	—	—	—	—	6
3	442	12	988	7	3 213	10	475	1	114	1	114	11	589	7
1	6	1	6	1	438	1	12	—	—	—	—	1	12	8
2	145	5	221	1	386	3	184	—	—	—	—	3	184	9
—	—	1	18	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	2	339	—	—	—	—	—	—	—	—	11
2	228	11	390	3	2 647	6	204	1	50	1	50	7	254	12
1	12	1	12	3	626	2	44	—	—	—	—	2	44	13
2	146	16	813	11	4 203	8	458	1	37	1	37	9	495	14
—	—	1	51 ¹⁾	12	1 829	—	—	—	—	—	—	—	—	15
2	1 185	19	2 747	2	574	5	1 586	1	21	1	21	6	1 607	16
1	26	1	26	1	156	—	—	—	—	—	—	—	—	17
2	204	19	1 221	20	4 593	9	257	1	29	1	29	10	286	18
—	—	—	—	1	101	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	2 ²⁾	220	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	3 ³⁾	189	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	1	1 027	—	—	—	—	—	—	—	—	22
2	37	2	37	2	459	—	—	—	—	—	—	—	—	23
1	13	1	13	1	148	—	—	—	—	—	—	—	—	24
1	9	19	1 106	6	1 207	4	340	1	70	1	70	5	410	25
—	—	2	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	11	1	11	2	287	1	12	1	6	1	6	2	18	27
—	—	—	—	1	284	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	1	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	98	2	163	1	3 126	1	40	—	—	—	—	1	40	29
—	—	3	151	2	173	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	—	—	—	1	20	3	90	—	—	—	—	3	90	31
1	7	2	12	2	395	2	144	—	—	—	—	2	144	32
—	—	1	7	1	41	—	—	—	—	—	—	—	—	33
1	110	13	2 797	1	796	3	76	—	—	—	—	3	76	34
—	—	—	—	7	720	—	—	—	—	—	—	—	—	35
—	—	1	24	2	124	—	—	—	—	—	—	—	—	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	1	105	—	—	—	—	—	—	—	—	38
1	24	5	123	2	2 871	6	253	1	20	1	20	7	273	39
2	89	26	821	3	331	7	110	1	17	1	17	8	127	40
34	2 903	206	13 568	113	35 349	98	5 305	10	368	10	358	108	5 673	

1) Omfatter medlemmer fra fylkene: Bergen, Hordaland samt Sogn og Fjordane. 2) Omfatter medlemmer fra fylkene Bergen, Hordaland, Sogn og Fjordane samt Buskerud. 3) Omfatter 7 underavdelinger med medlemmer fra: Bergen, Trondheim, Bodø, Brønnøysund, Hammerfest og Tromsø.

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	15. Møre	
		Fylkets landdistr.	
		Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	37	1 731
4	Baker- og Konditorforbundet	1	8
5	Bekledningsarbeiderforbundet	26	821
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	21	592
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	6	101
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	12	154
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	19	577
15	Jernbaneforbundet	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	13	378
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	2	24
18	Kommuneforbundet	4	171
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—
21	Losforbundet	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—
23	Murerforbundet	—	—
24	Musikerforbundet	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet	8	207
26	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—
27	Politiforbundet	—	—
28	Postfolkenes Fellesforbund:		
	Norsk Postforbund	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—
29	Sjømannsforbundet	5	210
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1	3
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	2	19
32	Skotøyarbeiderforbundet	3	83
33	Stenindustriarbeiderforbundet	1	19
34	Tekstilarbeiderforbundet	5	313
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—
36	Tjenestemannslaget	4	171
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	6	95
40	Treindustriarbeiderforbundet	20	836
	Tilsammen	202	6 513

satt opp — 1951.

og Romsdal fylke.

Ålesund		Kristiansund		Molde		Fylkets byer		Fylket		Løpenr.
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
1	6	1	5	1	5	3	16	3	16	1
1	9	1	17	—	—	2	26	2	26	2
3	128	2	28	3	49	8	205	45	1 936	3
1	67	1	42	1	23	3	132	4	140	4
2	129	1	247	1	435	4	811	30	1 632	5
1	3	—	—	—	—	1	3	1	3	6
1	326	1	558	1	270	3	1 154	24	1 746	7
1	35	1	46	1	25	3	106	3	106	8
1	47	1	94	2	49	4	190	10	291	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
1	238	1	296	1	62	3	596	15	750	12
—	—	1	77	1	80	2	157	2	157	13
1	316	1	217	1	188	3	721	22	1 298	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
3	112	1	50	—	—	4	162	17	540	16
1	21	1	24	1	11	3	56	5	80	17
4	368	2	338	2	187	8	893	12	1 064	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
1	372	1	87	—	—	2	459	2	459	22
1	34	2	67	1	34	4	135	4	135	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
4	293	2	171	1	40	7	504	15	711	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	40	1	28	1	13	3	81	3	81	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	65	1	57	1	26	3	148	3	148	—
1	49	1	21	—	—	2	70	2	70	—
1	824	1	159	—	—	2	983	7	1 193	29
—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	30
1	13	—	—	1	4	1	4	3	23	31
—	—	—	—	—	—	1	13	4	96	32
—	—	—	—	1	7	1	7	2	26	33
—	—	1	45	1	24	2	69	7	382	34
2	91	1	97	1	31	4	219	4	219	35
—	—	2	27	—	—	2	27	6	198	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
1	10	1	9	—	—	2	19	2	19	38
2	432	4	718	2	111	8	1 261	14	1 356	39
1	32	2	30	1	36	4	98	30	934	40
39	4 060	36	3 555	27	1 710	102	9 325	304	15 838	—

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpentr.	Forbund	16. Sør-Trøndelag					
		Fylkets landdistr.		Røros		Trondheim	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—	1	15
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	6	—	—	1	48
3	Arbeidsmandsforbundet	16	1 817	3	257	6	378
4	Baker- og Konditorforbundet	—	—	—	—	1	325
5	Bekledningsarbeiderforbundet	2	8	1	14	2	521
6	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forbundet	—	—	—	—	1	83
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	12	525	2	107	8	1 943
8	Centralforeningen for Boktrykkere	1	13	1	9	1	243
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	3	47	—	—	1	324
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	1	29
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	30
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	16	455	1	88	2	1 502
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	1	16	1	30	3	639
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	6	180	1	38	2	2 272
15	Jernbaneforbundet	1	163	—	— ¹⁾	12	3 375
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	7	260	—	—	1	350
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	1	12	—	—	1	230
18	Kommuneforbundet	12	839	1	38	16	2 332
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	1	66
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	— ²⁾	1	379
21	Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	—	—	1	326
23	Murerforbundet	1	18	—	—	2	262
24	Musikerforbundet	—	—	—	—	1	148
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarb.forbundet	8	288	—	—	8	1 393
26	Papirindustriarbeiderforbundet	1	458	—	—	—	—
27	Politiforbundet	—	—	—	—	2	173
28	Postfolkenes Fellesforbund:						
	Norsk Postforbund	—	—	1	9	1	208
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	1	263
29	Sjømannsforbundet	1	76	—	—	1	1 213
30	Skin- og Lærarbeiderforbundet	1	15	—	—	1	25
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	23	801	1	89	1	48
32	Skotøyarbeiderforbundet	1	39	—	—	1	124
33	Stenindustriarbeiderforbundet	4	116	—	—	1	8
34	Tekstilarbeiderforbundet	1	11	1	73	1	127
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—	—	—	2	590
36	Tjenestemannslaget	—	—	—	—	2	359
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	1	55
39	Transportarbeiderforbundet	5	213	—	—	2	1 601
40	Treindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	1	90
	Tilsammen	125	6 376	14	752	93	22 097

¹⁾ Omfatter medlemmer fra fylkene: Sør- og Nord-Trøndelag. ²⁾ Omfatter medlemmer fra fylkene: Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland.

satt opp — 1951.

fylke				17. Nord-Trøndelag fylke												Løpnr.
Fylkets byer		Fylket		Fylkets landdistr.		Levanger		Namsos		Steinkjær		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
1	15	1	15	—	—	—	—	1	3	—	—	1	3	1	3	1
1	48	2	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
9	635	25	2 452	15	975	—	—	2	63	1	19	3	82	18	1057	3
1	325	1	325	3	56	1	20	—	—	1	49	2	69	5	125	4
3	535	5	543	—	—	—	—	1	34	1	32	2	66	2	66	5
1	83	1	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
10	2 050	22	2 575	19	831	2	155	2	419	3	481	7	1055	26	1886	7
2	252	3	265	—	—	1	7	1	15	1	12	3	34	3	34	8
1	324	4	371	1	6	—	—	1	52	1	181	2	233	3	239	9
1	29	1	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1	30	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
3	1 590	19	2 045	18	373	1	85	1	102	1	97	3	284	21	657	12
4	669	5	685	—	—	—	—	—	—	1	28	1	28	1	28	13
3	2 310	9	2 490	6	141	1	44	1	15	1	93	3	152	9	293	14
12	3 375	13	3 538	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
1	350	8	610	6	591	—	—	—	—	1	11	1	11	7	602	16
1	230	2	242	—	—	1	39	1	27	1	31	3	97	3	97	17
17	2 370	29	3 209	6	154	1	99	1	137	2	151	4	387	10	541	18
1	66	1	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
1	379	1	379	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
1	326	1	326	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
2	262	3	280	—	—	—	—	1	34	1	57	2	91	2	91	23
1	148	1	148	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
8	1 393	16	1 681	7	216	1	56	1	32	1	29	3	117	10	333	25
—	—	1	458	5	392	—	—	—	—	—	—	—	—	5	392	26
2	173	2	173	—	—	—	—	1	14	1	11	2	25	2	25	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
2	217	2	127	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	263	1	263	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1 213	2	1 289	—	—	—	—	1	41	—	—	1	41	1	41	29
1	25	2	40	2	25	—	—	—	—	—	—	—	—	2	25	30
2	137	25	938	67	1 952	—	—	1	5	1	23	2	28	69	1980	31
1	124	2	163	2	27	—	—	1	14	—	—	1	14	3	41	32
1	8	5	124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
2	200	3	211	5	244	1	35	1	57	1	43	3	135	8	379	34
2	590	2	590	—	—	—	—	1	36	—	—	1	36	1	36	35
2	359	2	359	—	—	1	69	—	—	—	—	1	69	1	69	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
1	55	1	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
2	1 601	7	1 814	6	169	1	8	1	43	3	134	5	185	11	354	39
1	90	1	90	4	78	1	51	—	—	1	13	2	64	6	142	40
107	22849	232	29225	172	6 230	13	668	21	1143	24	1495	58	3306	230	9536	

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	18. Nordland			
		Fylkets landdistr.		Bodø	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	1	3
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	2	25	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	80	4 216	3	221
4	Baker- og Konditorforbundet	2	29	2	26
5	Bekleddningsarbeiderforbundet	1	43	1	4
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	12	666	1	381
8	Centralforeningen for Boktrykkere	1	15	1	35
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	7	177	1	53
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	1	4
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	16	470	1	371
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	1	5	1	101
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	10	394	1	140
15	Jernbaneforbundet	1	49	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	8	739	—	—
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	1	8
18	Kommuneforbundet	11	344	3	438
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—
21	Losforbundet	—	—	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—	1	106
23	Murerforbundet	2	33	1	68
24	Musikerforbundet	—	—	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet	6	316	1	149
26	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—
27	Politiforbundet	—	—	1	20
28	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	1	42
	Det norske Postmannslag	—	—	1	30
29	Sjømannsforbundet	¹⁾ 1	4	1	135
30	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	6	144	1	9
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	—	—
33	Stenindustriarbeiderforbundet	1	48	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	2	57	—	—
35	Telegraf- og Telefonforbundet	1	60	2	70
36	Tjenestemannslaget	2	88	1	29
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	1	5
39	Transportarbeiderforbundet	18	698	3	197
40	Treindustriarbeiderforbundet	4	47	1	21
	Tilsammen	195	8 667	34	2 666

¹⁾ Denne avdeling er utgått mai 1952 — men er tatt med her fordi forbundet regner gjennomsnittlig medlems-tall på grunnlag av innbetalt kontingent.

satt opp — 1951.

fylke																Løpnr.
Brønnøysund		Mo		Mosjøen		Narvik		Sandnessjøen		Svolvær		Fylkets byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	2	8	2	8	1
—	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	2	22	4	47	2
1	15	4	546	2	135	2	13	1	12	—	—	13	942	93	5 158	3
—	—	1	7	1	19	1	20	—	—	1	25	6	97	8	126	4
—	—	—	—	—	—	1	38	—	—	—	—	2	42	3	85	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
1	54	1	502	1	126	2	270	1	54	1	56	8	1443	20	2 109	7
—	—	1	21	—	—	1	22	—	—	1	15	4	93	5	108	8
—	—	1	47	—	—	—	—	—	—	1	35	4	146	11	323	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1	4	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
1	64	2	148	1	46	1	223	1	21	1	84	8	957	24	1 427	12
—	—	1	24	—	—	1	68	—	—	—	—	3	193	4	198	13
—	—	1	62	1	39	1	13	1	33	1	71	6	358	16	752	14
—	—	—	—	—	—	11	616	—	—	—	—	11	616	12	665	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	1	70	9	809	16
—	—	1	6	1	5	1	21	—	—	1	16	5	56	5	56	17
1	37	1	119	1	112	1	474	1	51	1	59	9	1290	20	1 634	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	2	135	—	—	—	—	2	135	2	135	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	106	1	106	22
—	—	1	43	—	—	1	52	—	—	—	—	3	163	5	196	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
1	69	1	5	1	37	—	—	1	6	1	27	6	293	12	609	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	1	19	1	37	—	—	1	11	4	87	4	87	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	29	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	3	81	3	81	29
1	22	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36	3	88	3	88	30
1	56	—	—	—	—	1	526	1	77	1	38	5	832	6	836	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
—	—	—	—	2	59	1	23	—	—	1	37	6	189	7	249	35
—	—	—	—	—	—	1	32	—	—	—	—	2	61	4	149	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	1	24	—	—	—	—	2	29	2	29	38
2	49	2	39	1	29	3	694	—	—	3	133	14	1141	32	1 839	39
—	—	1	11	1	11	1	11	—	—	—	—	3	43	7	90	40
10	395	19	1 586	14	637	37	3327	8	265	18	718	14	9594	335	18261	

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpenr.	Forbund	19. Troms							
		Fylkets landdistr.		Harstad		Tromsø		Fylkets byer	
		Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforb.	-	-	1	4	1	8	2	12
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F..	1	11	-	-	-	-	-	-
3	Arbeidsmandsforbundet	25	1 096	1	20	2	66	3	86
4	Baker- og Konditorforbundet ...	-	-	1	17	1	29	2	46
5	Bekleddningsarbeiderforbundet...	1	7	1	6	1	11	2	17
6	Bokbinder- og Kart.arb.forb.....	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Bygningsindustriarbeiderforb. ...	11	379	1	168	2	561	3	729
8	Centralfor. for Boktrykkere	-	-	1	9	1	37	2	46
9	Elektriker- og Kraftst.forb.	1	11	1	26	-	-	1	26
10	Fengselstjenestemannsforb.	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Gullsmedarb.forbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Handels- og Kontorfunksj. Forb.	9	125	1	73	1	316	2	389
13	Hotell- og Restaurantarb.forb. ...	-	-	1	17	1	36	2	53
14	Jern- og Metallarb.forbundet....	9	266	1	307	1	170	2	477
15	Jernbaneforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Kjemisk Industriarbeiderforb. ...	3	152	1	79	1	110	2	189
17	Kjøttindustriarb.forbundet	-	-	1	75	1	13	2	88
18	Kommuneforbundet	6	146	1	151	1	377	2	528
19	Litogr. og Kjemigr. Forbund	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Lokomotivmannsforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Losforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Maskinistforbundet	-	-	-	-	1	107	1	107
23	Murerforbundet	-	-	1	22	1	30	2	52
24	Musikerforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Nærings- og Nytelsesm.arb.forb..	3	67	1	78	1	249	2	327
26	Papirindustriarb.forbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Politiforbundet	-	-	1	22	1	34	2	56
28	Postfolkenes Fellesforbund:	-	-	-	-	-	-	-	-
	Norsk Postforbund	-	-	-	-	1	49	1	49
	Det norske Postmannslag	-	-	-	-	1	59	1	59
29	Sjømannsforbundet	-	-	1	47	1	473	2	520
30	Skinn- og Lærarb.forbundet	-	-	-	-	1	13	1	13
31	Skog- og Landarb.forbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Skotøyarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Stenindustriarbeiderforbundet ..	-	-	-	-	1	4	1	4
34	Tekstilarbeiderforbundet	2	140	1	14	-	-	1	14
35	Telegraf- og Telefonforbundet ..	-	-	2	151	1	65	3	216
36	Tjenestemannslaget	-	-	-	-	1	29	1	29
37	Tobakkarbeiderforbundet	-	-	-	-	-	-	-	-
38	Tolltjenestemannsforbundet	1	7	1	7	1	9	2	16
39	Transportarbeiderforbundet	13	253	4	198	2	218	6	416
40	Treindustriarbeiderforbundet ...	-	-	-	-	1	15	1	15
	Tilsammen	86	2 660	25	1 491	29	3 088	54	4 579

satt opp — 1951.

fylke		20. Finnmark fylke														Løpnr.
Fylket		Fylkets landdistr.		Hammerfest		Kirkenes		Vadsø		Vardø		Fylket byer		Fylket		
Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	
2	12	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	1	4	1	4	1
1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
29	1 182	13	620	—	—	1	274	1	47	—	—	2	321	15	941	3
2	46	—	—	1	13	1	10	—	—	1	7	3	30	3	30	4
3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
14	1 108	11	446	1	223	1	214	1	113	1	95	4	645	15	1091	7
2	46	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	1	18	1	18	8
2	37	1	7	—	—	—	—	1	9	1	6	2	15	3	22	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
11	514	7	119	1	108	1	83	1	45	1	40	4	276	11	395	12
2	53	1	21	—	—	1	20	—	—	—	—	1	20	2	41	13
11	743	—	—	1	38	—	—	—	—	—	—	1	38	1	38	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
5	341	2	92	—	—	—	—	—	—	1	16	1	16	3	108	16
2	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
8	674	4	100	1	105	1	132	1	94	1	88	4	419	8	519	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
1	107	—	—	1	19	—	—	—	—	—	—	1	19	1	19	22
2	52	1	15	1	40	1	29	1	13	1	11	4	93	5	108	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
5	394	—	—	—	—	—	—	1	77	1	32	2	109	2	109	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
2	56	1	17	1	22	1	15	1	12	1	12	4	61	5	78	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
1	49 ¹⁾	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	29
1	59	—	—	1	32	—	—	—	—	—	—	1	32	1	32	30
2	520	—	—	1	82	—	—	—	—	—	—	1	82	1	82	31
1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
1	4	1	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	34	34
3	154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
3	216	1	140	—	—	—	—	2	88	—	—	2	88	3	228	36
1	29	1	18	—	—	—	—	1	40	—	—	1	40	2	58	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
3	23	1	3	—	—	1	6	—	—	—	—	1	6	2	9	39
19	669	14	557	2	267	2	78	2	59	3	154	9	558	23	1115	40
1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
140	7 239	60	2 213	14	971	11	861	13	597	12	461	50	2890	110	5103	—

1) Omfatter medlemmer fra hele fylket.

Tabell V, 1951 (forts.)

Medlemstallet geografisk

Løpnr.	Forbund	Svalbard	
		Avd.	Medl.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—
2	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	—	—
3	Arbeidsmandsforbundet	2	546
4	Baker- og Konditorforbundet	—	—
5	Bekleddningsarbeiderforbundet	—	—
6	Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	—	—
7	Bygningsindustriarbeiderforbundet	—	—
8	Centralforeningen for Boktrykkere	—	—
9	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	—	—
10	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—
11	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—
12	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	—	—
13	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	—	—
14	Jern- og Metallarbeiderforbundet	—	—
15	Jernbaneforbundet	—	—
16	Kjemisk Industriarbeiderforbund	—	—
17	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—
18	Kommuneforbundet	—	—
19	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—
20	Lokomotivmannsforbundet	—	—
21	Losforbundet	—	—
22	Maskinistforbundet	—	—
23	Murerforbundet	—	—
24	Musikerforbundet	—	—
25	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbundet	—	—
26	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—
27	Politiforbundet	—	—
28	Postfolkenes Fellesforbund:		
	Norsk Postforbund	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—
29	Sjømannsforbundet	—	—
30	Skin- og Lærarbeiderforbundet	—	—
31	Skog- og Landarbeiderforbundet	—	—
32	Skotøyarbeiderforbundet	—	—
33	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—
34	Tekstilarbeiderforbundet	—	—
35	Telegraf- og Telefonforbundet	—	—
36	Tjenestemannslaget	—	—
37	Tobakkarbeiderforbundet	—	—
38	Tolltjenestemannsforbundet	—	—
39	Transportarbeiderforbundet	—	—
40	Treindustriarbeiderforbundet	—	—
	Tilsammen	2	546

satt opp — 1951.

Utlandet		Di- rekte medl.	Byene		Land- distriktene		Lands- omfattende avdelinger		I alt		Løpenr.
Avd.	Medl.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	Avd.	Medl.	¹⁾ Avd.	Medl.	
—	—	22	26	301	—	—	—	—	26	323	1
—	—	21	36	1 308	15	271	—	—	51 ²⁾	ca. 1600	2
—	—	225	88	5 847	418	20 607	—	—	508	27 225	3
—	—	—	60	3 654	18	255	—	—	78	3 909	4
—	—	3	65	13 308	60	2 045	—	—	125	15 356	5
—	—	10	27	4 087	5	123	—	—	32	4 220	6
—	—	13	145	38 984	301	14 586	—	—	446	53 583	7
—	—	—	51	4 967	6	61	—	—	57	5 028	8
—	—	55	60	6 222	76	1 723	—	—	136	8 000	9
—	—	³⁾ 100	9	412	6	155	—	—	15	667	10
—	—	³⁾ 69	15	1 271	—	—	—	—	15	1 340	11
—	—	198	82	25 336	173	4 079	—	—	255	29 613	12
—	—	104	48	5 953	9	168	—	—	57	6 225	13
—	—	—	96	46 031	144	8 734	—	—	240	54 765	14
—	—	—	96	21 101	4	264	4	87	104	21 452	15
—	—	31	71	18 856	98	12 869	—	—	169	31 756	16
—	—	40	43	2 472	10	128	—	—	53	2 640	17
—	—	118	192	38 933	161	7 615	—	—	353	46 666	18
—	—	—	7	1 106	—	—	—	—	7	1 106	19
—	—	—	9	2 316	—	—	—	—	9	2 316	20
—	—	—	4	518	—	—	—	—	⁴⁾ 4	518	21
—	—	—	21	6 072	—	—	—	—	21	6 072	22
—	—	—	58	4 660	15	268	—	—	73	4 928	23
—	—	—	15	1 558	—	—	—	—	15	1 558	24
—	—	8	83	13 269	105	3 313	—	—	188	16 590	25
—	—	—	32	6 508	68	11 420	—	—	100	17 928	26
—	—	1	54	2 618	3	80	—	—	57	2 699	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	391	36	2 603	10	285	—	—	46	3 279	29
—	—	—	19	1 843	—	—	1	166 ⁵⁾	20	2 009	30
12	11 242	—	33	27 621	9	395	—	—	⁶⁾ 54 ⁷⁾	39 258	31
—	—	2	30	1 882	14	374	—	—	44	2 258	32
—	—	—	40	1 360	645	23 175	—	—	685	24 535	33
—	—	—	26	4 343	14	397	—	—	40	4 740	34
—	—	20	10	305	33	973	—	—	43	1 298	35
—	—	—	38	6 522	57	6 155	—	—	95	12 677	36
—	—	—	61	5 830	6	454	1	494	68	6 778	37
2	48	22	28	3 152	13	568	2	350	45	4 140	38
—	—	—	4	1 287	—	—	—	—	4	1 287	39
—	—	22	21	1 020	2	10	1	18	24	1 070	38
—	—	8	110	20 887	110	3 338	—	—	220	24 233	39
—	—	1	58	4 510	107	3 241	—	—	165	7 752	40
14	11 290	1 484	2 007	360833	2 715	128129	9	1 115	4 747	503 397	

¹⁾ Heri også iberegnet grupper. ²⁾ Medlemskap i A.F.L. fra 1. juni 1951 — foreløpig tall da registreringen av medlemmer pågikk ved årets utgang. ³⁾ Omfatter direkte og passive medlemmer. ⁴⁾ 4 hovedavdelinger oppdelt i 12 underavdelinger. ⁵⁾ Avdelingene dekker større kretser f. eks. Østenfjellske, Vestenfjellske o.s.v. men de er her registrert etter det sted hvor foreningen har sitt kontor. ⁶⁾ Heri medregnet 1 avdeling utgått i mai 1951. ⁷⁾ Gj.sn.tall beregnet på grunnlag av innbetalt kontingent de enkelte måneder for hver avdeling i 1951.

Tabell VI, 1951.

Fylkesvis fordeling av fagforeninger med kvinnelige

Forbund	1. Østfold fylke			2. Akershus fylke		
	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.
1. Arbeiderpartiets Presseforbund	1	7	1	—	—	—
2. Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	3	110	42	—	—	—
3. Arbeidsmandsforbundet	2	123	27	5	618	110
4. Baker- og Konditorforbundet	—	—	—	—	—	—
5. Bekledningsarbeiderforbundet	11	1 273	1 129	7	504	477
6. Bokbinder- og Kartonnasjearb.forb.	6	608	327	1	5	3
7. Bygningsindustriarbeiderforbundet	1	199	18	1	84	6
8. Centralforeningen for Boktrykkere	5	207	34	2	23	5
9. Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	3	190	6	—	—	—
10. Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
11. Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
12. Handels- og Kontorfunksj.'s Forbund	9	1 704	939	9	513	313
13. Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	4	117	112	1	17	14
14. Jern- og Metallarbeiderforbundet	11	5 110	377	8	1 688	189
15. Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—
16. Kjemisk Industriarbeiderforbund	10	3 716	1 008	9	932	225
17. Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
18. Kommuneforbundet	14	1 819	599	25	1 551	635
19. Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	1	21	9	—	—	—
20. Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21. Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22. Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—
23. Murerforbundet	—	—	—	—	—	—
24. Musikerforbundet	1	73	1	—	—	—
25. Nærings- og Nytelsesmid.arb.forbundet	8	934	370	4	52	33
26. Papirindustriarbeiderforbundet	11	4 144	383	3	752	136
27. Politiforbundet	3	124	4	3	111	11
28. Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
Norsk Postforbund	—	—	—	—	—	—
Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—
29. Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—
30. Skinn- og Lærarbeiderforbundet	5	438	198	1	23	1
31. Skog- og Landarbeiderforbundet	6	187	25	17	861	67
32. Skotøyarbeiderforbundet	3	1 413	625	2	45	21
33. Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
34. Tekstilarbeiderforbundet	7	1 097	688	6	174	115
35. Telegraf- og Telefonforbundet	3	159	51	2	119	52
36. Tjenestemannslaget	1	83	29	2	71	19
37. Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38. Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39. Transportarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
40. Treindustriarbeiderforbundet	5	411	56	2	30	12
Tilsammen	134	24 267	7 058	110	8 173	2 444

medlemmer innenfor de ulike forbund — 1951.

3. Oslo			4. Hedmark fylke			5. Oppland fylke			6. Buskerud fylke			
Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	
1	98	14	—	—	—	—	—	—	1	18	1	1
4	260	22	—	—	—	1	21	1	1	30	1	2
2	751	713	1	249	19	2	587	6	5	611	21	3
2	792	30	—	—	—	—	—	—	1	147	39	4
4	5 186	4 283	5	338	306	9	571	518	7	704	639	5
4	2 290	1 490	1	19	14	2	21	14	4	392	209	6
3	1 788	114	—	—	—	1	24	13	1	56	1	7
1	2 671	443	2	82	2	3	86	6	2	159	24	8
1	311	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
1	298	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
2	581	112	1	11	2	—	—	—	1	21	1	11
10	11 293	5 737	23	1 155	440	20	807	318	15	1 389	628	12
5	3 019	1 693	3	157	138	3	144	114	4	177	154	13
11	11 971	1 199	2	709	35	4	2 293	777	3	3 188	200	14
4	4 567	465	2	659	50	—	—	—	3	2 632	239	15
3	3 285	1 434	3	161	44	2	427	56	8	2 174	465	16
2	968	133	1	60	4	2	38	8	1	78	3	17
33	15 859	5 462	22	1 316	500	12	816	296	18	1 510	579	18
2	691	102	—	—	—	—	—	—	1	31	4	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
1	795	67	1	56	2	1	24	1	—	—	—	24
9	4 219	1 575	13	540	150	11	203	51	6	310	78	25
—	—	—	2	433	42	3	443	40	21	3 840	398	26
1	936	61	2	36	3	2	42	4	2	61	3	27
1	1 076	ca. 90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
3	676	363	1	31	27	—	—	—	4	173	59	30
2	136	16	19	1 795	106	7	267	11	5	150	18	31
1	1 099	371	2	180	81	2	40	9	3	261	121	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
4	2 866	2 022	5	77	54	3	381	264	6	855	653	34
7	1 544	696	3	269	97	2	242	93	1	206	20	35
10	1 966	1 123	1	66	20	1	67	13	1	103	48	36
1	1 127	723	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
1	5 795	102	—	—	—	—	—	—	1	394	5	39
6	1 293	147	1	118	3	2	309	73	3	415	46	40
142	90 207	30 946	116	8 517	2 139	95	7 853	2 686	133	20 085	4 657	

Tabell VI, 1951 (forts.)

Fylkesvis fordeling av fagforeninger med kvinnelige

Forbund	7. Vestfold fylke			8. Telemark fylke		
	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.
1. Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	1	13	1
2. Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	24	4	1	42	10
3. Arbeidsmandsforbundet	2	40	40	4	183	20
4. Baker- og Konditorforbundet	—	—	—	—	—	—
5. Bekledningsarbeiderforbundet	6	378	349	6	203	199
6. Bokbinder- og Kartonnasjearb.forb. . .	4	249	154	3	37	29
7. Bygningsindustriarbeiderforbundet . . .	1	202	8	2	195	6
8. Centralforeningen for Boktrykkere . . .	3	111	19	5	115	18
9. Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet .	—	—	—	1	54	9
10. Fængselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
11. Gullsmedarbeiderforbundet	1	152	25	2	52	5
12. Handels- og Kontorfunksj.'s Forbund .	8	623	335	12	818	479
13. Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	4	185	171	5	236	212
14. Jern- og Metallarbeiderforbundet	6	5 670	113	3	928	40
15. Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—
16. Kjemisk Industriarbeiderforbund	6	685	111	10	6 475	557
17. Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
18. Kommuneforbundet	12	1 564	490	14	1 202	415
19. Litografisk og Kjemigrafisk Forbund . .	—	—	—	—	—	—
20. Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21. Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22. Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—
23. Murerforbundet	—	—	—	—	—	—
24. Musikerforbundet	1	42	3	—	—	—
25. Nærings- og Nytelsesmid.arb.forbundet	9	546	225	4	399	124
26. Papirindustriarbeiderforbundet	3	411	73	6	1 257	59
27. Politiforbundet	1	45	3	1	11	2
28. Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
Norsk Postforbund	—	—	—	—	—	—
Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—
29. Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—
30. Skinn- og Lærarbeiderforbundet	1	25	2	—	—	—
31. Skog- og Landarbeiderforbundet	5	108	10	2	52	11
32. Skotøyarbeiderforbundet	3	237	146	3	469	271
33. Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
34. Tekstilarbeiderforbundet	3	293	109	4	257	146
35. Telegraf- og Telefonforbundet	3	85	33	4	145	59
36. Tjenestemannslaget	1	91	35	2	88	28
37. Tobakkarbeiderforbundet	1	47	28	—	—	—
38. Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39. Transportarbeiderforbundet	—	—	—	1	222	1
40. Treindustriarbeiderforbundet	3	78	17	—	—	—
Tilsammen	88	11 891	2 503	96	13 453	2 701

medlemmer innenfor de ulike forbund — 1951.

9. Aust-Agder fylke			10. Vest-Agder fylke			11. Rogaland fylke			12. Hordaland fylke			
Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	
1	6	1	1	8	2	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	1	108	32	—	—	—	2
1	13	13	—	—	—	3	296	61	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	1	178	6	—	—	—	4
2	113	105	3	113	91	6	909	807	10	501	362	5
1	6	1	2	24	19	1	175	116	—	—	—	6
1	38	2	2	478	31	1	660	22	—	—	—	7
2	47	8	1	87	6	2	309	40	1	6	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1	38	12	—	—	—	1	38	4	—	—	—	11
7	180	100	4	370	156	9	1 276	714	11	390	253	12
1	42	26	2	29	27	3	154	139	1	12	12	13
3	767	60	2	1 068	19	6	2 775	248	1	125	16	14
—	—	—	2	449	59	2	374	40	—	—	—	15
2	29	20	1	38	21	10	2 152	546	3	1 129	43	16
—	—	—	—	—	—	1	145	6	—	—	—	17
8	403	125	8	523	243	15	1 496	432	13	773	204	18
—	—	—	—	—	—	1	196	54	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	2	80	2	—	—	—	24
3	206	113	2	125	16	11	2 326	1 352	16	914	567	25
1	66	13	1	491	60	—	—	—	2	250	57	26
1	38	1	1	61	1	2	137	7	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
1	10	9	3	264	43	1	34	21	—	—	—	30
—	—	—	1	12	5	2	119	47	1	5	2	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
3	139	122	5	703	361	8	979	527	13	2 797	1 375	33
1	29	7	3	202	19	4	304	51	—	—	—	34
—	—	—	1	46	4	1	102	24	1	24	4	35
—	—	—	1	90	67	1	23	15	—	—	—	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	5	1 320	129	—	—	—	38
—	—	—	1	76	2	1	306	42	1	54	8	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
40	2 170	738	47	5 257	1 252	101	16 971	5 484	74	6 980	2 904	

Tabell VI, 1951 (forts.)

Fylkesvis fordeling av fagforeninger med kvinnelige

	Forbund	13. Bergen			14. Sogn og Fjordane fylke		
		Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.
1.	Arbeiderpartiets Presseforbund	1	11	1	—	—	—
2.	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	1	53	2	1	53	2
3.	Arbeidsmandsforbundet	1	260	210	3	148	17
4.	Baker- og Konditorforbundet	1	605	110	—	—	—
5.	Bekleddningsarbeiderforbundet	2	2 174	1 942	3	34	33
6.	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forb.	1	298	223	—	—	—
7.	Bygningsindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
8.	Centralforeningen for Boktrykkere	1	438	82	1	12	2
9.	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	—	—	—	—	—	—
10.	Fengselstjenestemannsforbundet	1	18	2	—	—	—
11.	Gullsmedarbeiderforbundet	2	339	15	—	—	—
12.	Handels- og Kontorfunksj.'s Forbund	2	2 608	1 579	7	254	100
13.	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	3	626	460	2	44	40
14.	Jern- og Metallarbeiderforbundet	4	1 320	203	2	229	2
15.	Jernbaneforbundet	2	367	95	—	—	—
16.	Kjemisk Industriarbeiderforbund	2	574	131	2	828	20
17.	Kjøttindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
18.	Kommuneforbundet	12	3 100	1 343	7	246	98
19.	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	1	101	26	—	—	—
20.	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21.	Løstforbundet	—	—	—	—	—	—
22.	Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—
23.	Murerforbundet	—	—	—	—	—	—
24.	Musikerforbundet	1	148	8	—	—	—
25.	Nærings- og Nytelsesmid.arb.forbundet	5	1 060	424	5	410	275
26.	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
27.	Politiforbundet	2	287	8	—	—	—
28.	Postfolkenes Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	—	—	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—
29.	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—
30.	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	2	173	22	—	—	—
31.	Skog- og Landarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
32.	Skotøyarbeiderforbundet	1	361	145	2	144	23
33.	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
34.	Tekstilarbeiderforbundet	1	796	551	2	61	30
35.	Telegraf- og Telefonforbundet	4	302	102	—	—	—
36.	Tjenestemannslaget	2	124	48	—	—	—
37.	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38.	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39.	Transportarbeiderforbundet	1	2 316	52	—	—	—
40.	Treindustriarbeiderforbundet	1	22	14	—	—	—
	Tilsammen	57	18 481	7 798	37	2 463	642

medlemmer innenfor de ulike forbund — 1951.

15. Møre og Romsdal fylke			16. Sør-Trøndelag fylke			17. Nord-Trøndelag fylke			18. Nordland fylke			
Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	
—	—	—	1	15	2	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	1	48	3	—	—	—	—	—	—	2
4	911	21	4	1 239	176	5	204	52	21	2 427	81	3
1	23	1	1	325	28	—	—	—	—	—	—	4
28	1 619	1 239	5	543	454	2	66	56	3	85	74	5
1	3	2	1	83	53	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	2	93	2	—	—	—	1	502	5	7
3	106	9	3	265	41	3	34	8	5	108	20	8
—	—	—	1	324	30	—	—	—	1	11	1	9
—	—	—	1	29	3	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	1	30	2	—	—	—	—	—	—	11
14	729	300	18	2 010	1 084	21	657	336	23	1 395	614	12
2	157	145	5	685	576	1	28	28	4	198	184	13
1	63	3	2	2 167	139	2	127	17	2	222	4	14
—	—	—	3	1 219	137	—	—	—	2	144	25	15
4	207	14	2	353	170	4	265	27	3	146	19	16
1	8	1	2	242	37	1	39	9	2	37	14	17
8	869	294	22	2 645	905	9	494	195	21	1 692	574	18
—	—	—	1	66	24	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	1	148	15	—	—	—	—	—	—	24
11	616	361	13	1 651	857	8	285	82	12	609	257	25
—	—	—	1	458	25	1	147	1	—	—	—	26
2	53	5	2	173	9	1	14	2	3	76	8	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
1	3	1	1	25	4	1	13	2	—	—	—	30
1	5	2	6	214	24	11	429	71	2	21	6	31
1	53	16	2	163	65	3	41	11	—	—	—	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
7	382	218	2	200	129	8	379	210	2	57	42	34
4	219	28	2	590	170	1	36	13	6	189	21	35
3	110	8	1	325	81	1	69	25	2	61	16	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
5	1 007	197	2	1 281	40	—	—	—	7	792	23	39
2	129	15	1	90	4	3	110	16	—	—	—	40
104	7 272	2 880	110	17 699	5 289	86	3 437	1 161	122	8 772	1 988	

Tabell VI, 1951 (forts.)

Fylkesvis fordeling av fagforeninger med kvinnelige

	Forbund	19. Troms fylke			20. Finnmark fylke		
		Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.
1.	Arbeiderpartiets Presseforbund	—	—	—	—	—	—
2.	Forb. for Arb.ledere og Tekn. F.	—	—	—	—	—	—
3.	Arbeidsmandsforbundet	3	151	29	2	549	10
4.	Baker- og Konditorforbundet	—	—	—	1	10	1
5.	Bekleddingsarbeiderforbundet	3	24	18	—	—	—
6.	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forb.	—	—	—	—	—	—
7.	Bygningsindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
8.	Centralforeningen for Boktrykkere	1	37	3	1	18	5
9.	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	—	—	—	1	6	2
10.	Fengselstjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
11.	Gullsmedarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
12.	Handels- og Kontorfunksj.'s Forbund	10	509	215	11	395	169
13.	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	2	53	50	2	41	38
14.	Jern- og Metallarbeiderforbundet	3	444	47	—	—	—
15.	Jernbaneforbundet	—	—	—	—	—	—
16.	Kjemisk Industriarbeiderforbund	1	110	15	—	—	—
17.	Kjøttindustriarbeiderforbundet	1	75	8	—	—	—
18.	Kommuneforbundet	7	638	211	7	489	146
19.	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	—	—	—	—	—	—
20.	Lokomotivmannsforbundet	—	—	—	—	—	—
21.	Losforbundet	—	—	—	—	—	—
22.	Maskinistforbundet	—	—	—	—	—	—
23.	Murerforbundet	—	—	—	—	—	—
24.	Musikerforbundet	—	—	—	—	—	—
25.	Nærings- og Nytelsesmid.arb.forbundet	5	394	220	2	109	90
26.	Papirindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
27.	Politiforbundet	1	22	1	2	37	5
28.	Postfolkene Fellesforbund:	—	—	—	—	—	—
	Norsk Postforbund	—	—	—	—	—	—
	Det norske Postmannslag	—	—	—	—	—	—
29.	Sjømannsforbundet	—	—	—	—	—	—
30.	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
31.	Skog- og Landarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
32.	Skotøyarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
33.	Stenindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
34.	Tekstilarbeiderforbundet	3	154	90	—	—	—
35.	Telegraf- og Telefonforbundet	3	216	41	2	88	17
36.	Tjenestemannslaget	1	29	6	1	40	14
37.	Tobakkarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
38.	Tolltjenestemannsforbundet	—	—	—	—	—	—
39.	Transportarbeiderforbundet	1	6	1	4	298	67
40.	Treindustriarbeiderforbundet	—	—	—	—	—	—
	Tilsammen	45	2 862	955	36	2 080	564

medlemmer innenfor de ulike forbund — 1951.

Landsomfattende avdelinger og avde- linger på Svalbard og i utlandet			Direkte medlemmer		Tilsammen		
Ant. avd.	Medl. i alt	Herav kv.	Medl. i alt	Herav kv.	Antall avdelinger i alt	Medlemmer i alt	Herav kvinner
—	—	—	—	—	8	176	23
—	—	—	21	1	15	770	120
2	546	35	—	—	72	9 906	1 661
—	—	—	—	—	8	2 080	215
—	—	—	—	—	122	15 338	13 081
—	—	—	10	7	32	4 220	2 661
—	—	—	—	—	17	4 319	228
—	—	—	—	—	47	4 921	776
—	—	—	—	—	8	896	166
—	—	—	—	—	3	345	31
—	—	—	15	1	12	1 277	179
—	—	—	198	67	243	29 273	14 876
—	—	—	104	93	57	6 225	4 426
—	—	—	—	—	80	40 864	3 688
—	—	—	—	—	20	10 411	1 110
—	—	—	—	—	85	23 686	4 926
—	—	—	—	—	14	1 690	223
—	—	—	118	20	287	39 123	13 766
—	—	—	—	—	7	1 106	219
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	9	1 366	99
—	—	—	—	—	157	15 908	7 220
—	—	—	—	—	55	12 692	1 287
—	—	—	—	—	32	2 264	138
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1	1 076	ca. 90
—	—	—	—	—	1) 20	2) 2 009	1) ca. 310
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	25	1 888	752
—	—	—	—	—	83	4 225	367
—	—	—	3) 100	—	32	4 642	2 059
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	92	12 647	7 706
1	494	203	—	—	56	5 438	1 773
1	43	15	22	6	34	3 530	1 566
—	—	—	—	—	4	1 287	833
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	28	13 431	617
—	—	—	—	—	32	3 441	455
4	1 083	253	488	295	1) 1 797	2) 282 470	1) 87 647

1) Tallene for Postmannslaget er medregnet her — men da Postmannslagets medlemsstatistikk ikke gir oversikt over antall kvinner innenfor de ulike kretser har en i denne tabell ikke kunnet foreta noen fordeling på de ulike fylkene. 2) Forbundet spesifiserer ikke mannlige og kvinnelige medlemmer. 3) Kvinnelige frimedlemmer som forbundet ikke har fordelt på de enkelte avdelinger.

Tabell VII, 1951.

Fagblader — 1951.
(Utkommer 1. januar — 31. desember.)

	Forbund	Fagbladenes navn	Antall nummer i 1951 ¹⁾	Gj.sn. opplag i 1951	Gj.sn. antall sider pr. nummer i 1951
1	Arbeidernes faglige Landsorganisasjon	Fri Fagbevegelse	12	25 500	32
2	Arbeiderpartiets Presseforbund	Hovedorganet	6	400	12
3	Forb. for Arbeidsl. og Tekn. Funksjonærer .	²⁾ — — —	—	—	—
4	Arbeidsmandsforbundet	Arbeidsmanden	7 (5)	25 000	24
5	Baker og Konditorforbundet	Norsk Baker- og Konditorforbunds Fagbl.	12	4 500	16
6	Bekledningsarbeiderforbundet	Tekstil — Bekledning	³⁾ 8	16 421	³⁾ 21
7	Bokbinder- og Kartonnasjearb.forbundet . .	Fagbladet	12	4 400	16
8	Bygningsindustriarbeiderforbundet	Bygningsarbeideren	9 (3)	56 000	32
9	Centralforeningen for Boktrykkere	Typografiske Meddelelser	26	5 600	10
10	Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	Elektrikeren	9	8 050	25
11	Fengselstjenestemannsforbundet	Fengselsmannen	6 (6)	900	8
12	Gullsmedarbeiderforbundet	Gullsmedarbeideren	6	1 450	16
13	Handels- og Kontorfunksjonærenes Forb. . .	Handels- og Kontorfunksjonæren	7	34 000	32
14	Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet . . .	Hotell- og Restaurantfunksjonæren ⁴⁾ . . .	12	6 200	17
15	Jern- og Metallarbeiderforbundet	Jern- og Metallarbeideren	10 (2)	54 500	30
16	Jernbaneforbundet	Jernbanemanden	20 (1)	24 600	8
17	Kjemisk Industriarbeiderforbund	Fabrikkarbeideren	10 (2)	30 000	32
18	Kjøttindustriarbeiderforbundet	Kjøttindustriarbeideren	12	2 800	16
19	Kommuneforbundet	Norsk Kommuneforbunds Fagblad	9 (3)	47 000	21
		Frisørenes Fagblad	6	2 100	20

20	Litografisk og Kjemigrafisk Forbund	Norsk Litografia	5	1 400	24
21	Lokomotivmannsforbundet	Lokomotivmands Tidende	12	2 800	12
22	Losforbundet	Losen	12	700	12
23	Maskinistforbundet	Norsk Maskin-Tidende	12	6 500	40
24	Murerforbundet	Murernes Fagblad	12	5 700	18
25	Musikerforbundet	Norsk Musikerblad	11 (1)	1 800	12
26	Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforb. ..	Næringsmiddelarbeideren	10 (2)	16 000	19
27	Papirindustriarbeiderforbundet	Papirarbeideren	9	17 000	16
28	Politiforbundet	Norsk Politiblad	23 (1)	3 350	24
29	Postfolkenes Fellesforbund:				
	Postforbundet	Postmannen	11	4 000	20
	Postmannslaget	Posthornet. ⁵⁾	12	2 600	24
30	Sjømannsforbundet	Norsk Sjømannsforbunds Medlemsblad	12	12 500	40
31	Skinn- og Lærarbeiderforbundet	Lærarbeideren	4	2 900	16
32	Skog- og Landarbeiderforbundet	Skog- og Landarbeideren	10 (2)	25 460	19
33	Skotøyarbeiderforbundet	Skotøyarbeideren	10 (2)	5 700	16
34	Stenindustriarbeiderforbundet	— —	—	—	—
35	Tekstilarbeiderforbundet	Tekstil — Bekledning	³⁾ —	12 455	³⁾ —
36	Telegraf- og Telefonforbundet	T. T.	10 (2)	7 500	24
37	Tjenestemannslaget	Norsk Tjenestemannsblad	6	4 000	32
38	Tobakkarbeiderforbundet	Tobakkarbeideren	5 (1)	1 600	12
39	Tolltjenestemannsforbundet	Tolderen	10 (2)	1 500	16
40	Transportarbeiderforbundet	Transportarbeideren	10	24 000	20
41	Treindustriarbeiderforbundet	Treindustriarbeideren	12	8 183	48
		Tilsammen	417	517 069	—

¹⁾ Tallene i parentes angir herav antall dobbeltnummer. ²⁾ Forbundet nyopprettet — tilsluttet L.O. fra 1. juni 1951. ³⁾ «Tekstil-Bekledning» er fagblad for Norsk Bekledningsarbeiderforbund og for Norsk Tekstilarbeiderforbund. ⁴⁾ Forbundet har forandret navnet på fagbladet fra 1. juni 1951 og heter nå: «Hotell- og Restaurantfunksjonæren.» — Navnet var tidligere: «Restaurant- og Hotellfunksjonæren.» ⁵⁾ Postmannslaget ble tilsluttet L.O. fra 1. juli 1951, oppgavene vedrørende fagbladet «Posthornet» er gitt for året 1951.

Tabell VIII.

Oversikt over godkjente

Forbund Fag - industri - bedrift	Antall arbeidere berørt av kon- flikten		Konfliktens varighet		Antall tapte dager	
	I alt	Org.	Fra	Til	Løpende dager	Arbeids- dager ¹⁾
<i>Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer.</i>						
1. Elektrisk Bureau A/S, tekniske funksjonærer	20	20	1/12-52	Pågår	31	500
<i>Norsk Bekledningsarbeiderforbund.</i>						
2. Harald Bentzrød, Stavern	18	11	15/12-52	Pågår	17	143
3. Ø. Nilssens systue, Bøle pr. Skien	5	5	19/11-52	Pågår	43	150
4. Pettersen & Co., Bodø .	2	2	17/11-52	Pågår	45	72
<i>Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.</i>						
5. Keramikk- og potteriavdelingene v/ Graverens teglverk A/S, Ganns Potteri og Teglverk A/S og Hana Leirvarefabrikk A/S Sandnes.	92	92	16/2-52	5/7-52	141	11 000
6. Teglverkene tilsluttet N. A. F.	ca. 1000	ca. 920	12/2-52	16/5-52	95	48 544
<i>Norges Handels- og Kontorfunksjonæres Forbund.</i>						
7. Bloms Musikkhandel A/S, Haugesund	1	1	2/1-52	5/7-52	186	175
8. Hullsømforretningen, Tønsberg	⁴⁾ 4	⁴⁾ 4	21/10-52	Pågår	72	112

¹⁾ Oppgitt av forbundet på grunnlag av utbølt stonad. ²⁾ Beløpet utregnet av D.Ø.K. fram til årets utgang. ³⁾ Refusjon ikke hevet ved årets utgang. ⁴⁾ Tre av arbeiderne begynte i nytt arbeid.

konflikter i 1952.

Refusjon utbetalt av L.O. ved årets utgang Kr.	Konfliktens årsak	Konfliktens karakter	Konfliktens resultat
2 360.00	Revisjon av overenskomsten.	Streik	Pågikk ved årets utgang.
3) -	Krav om opprettelse av overenskomst.	Streik	Pågikk ved årets utgang.
3) -	Bedriften nektet å godta den gjeldende overenskomst for kåpe-, kjole- og draktsyerfaget.	Streik	Pågikk ved årets utgang.
3) -	Forbundet fremmet krav om overenskomst, hvorefter bedriften sa opp den ene funksjonæren.	Lockout	Pågikk ved årets utgang.
9 702.00	Fornylelse av overenskomsten og akkordtariffen.	Streik	Lønnstillegg 25 øre pr. time for menn og fra 10 til 25 øre for kvinner.
48 544.00	Fornylelse av overenskomst og akkordtariffer. Forhandling og meglings uten resultat. Fornyet meglings 4. april hvor Riksmeglingsmannen fremsatte et forslag som ble sendt til avstemning. Forslaget ble forkastet. Etter initiativ fra statsråd Ulrik Olsen ble partene enige om å la tvisten avgjøres ved frivillig voldgift.	Streik	Lønnsforhøyelse 30 øre pr. time på dagtid og 6—10 % tillegg på akkordsatsene.
3) -	Krav om opprettelse av overenskomst.	Streik	Det ene medlemmet tok seg annet arbeid.
3) -	Krav om opprettelse av overenskomst.	Streik	Konflikten pågikk ved årets utgang.

Tabell VIII, (forts.).

Oversikt over godkjente

Forbund Fag - industri - bedrift	Antall arbeidere berørt av kon- flikten		Konfliktens varighet		Antall tapte dager	
	I alt	Org.	Fra	Til	Løpende dager	Arbeids- dager ¹⁾
9. Standardoverenskom- sten med N. A. F.	2 406	2 406	12/5-52	18/5-52	7	12 030
Norsk Hotell- og Restau- rantarbeiderforbund.						
10. Kafé Skansen, Ålesund ..	6	6	1/5-52	2/5-52	2	12
Norsk Skinn- og Lær- arbeiderforbund.						
11. Hanskefabrikker tilsluttet N. A. F.	250	250	17/11-52	2/1-53	47	6 460
Norsk Transportarbei- derforbund.						
12. Gårders Auto A/S, Hamar	1	1	8/3-52	26/3-52	19	16
Norsk Treindustriarbei- derforbund.						
13. Eikås Penalfabrikk, Førde	6	6	1/11-52	Pågår	61	312
14. Møbelsnekkerbedrifter i N. A. F.	64	64	2/12-52	20/12-52	19	1 187
15. Norges Tapetser- og Sal- makermesteres Landsfor..	48	48	8/12-52 ²⁾	Pågår	-	592
16. Oslo Tapetserlaug	³⁾ 185	³⁾ 185	17/11-52	Pågår	45	4 484
17. Snekkerlauget i Tr.heim	14	14	25/10-52	29/12-52	66	868
Tilsammen ..	4 122	4 035			-	86 657

¹⁾ Stønad ikke utbetalt. ²⁾ For en del bedrifter var konflikten avsluttet ved årets utgang. ³⁾ En del av arbeiderne tok annet arbeid, slik at det var ca. 120 som deltok i streiken.

konflikter i 1952.

Refusjon utbetalt av L.O. ved årets utgang Kr.	Konfliktens årsak	Konfliktens karakter	Konfliktens resultat
9) -	Revisjon av overenskomstene. Riksmeglingsmannens forslag av 4. april ble ikke anbefalt av partene og forkastet med stort flertall av funksjonærene.	Streik	Tillegg på toppsatsene 50 kr. for menn og 40 kr. for kvinner pr. måned. Opprykking i lønnsgruppe II for alle byer med over 5 000 innbyggere.
-	Krav om opprettelse av overenskomst.	Streik	Forbundets forslag ble vedtatt.
4 658.00	Revisjon av overenskomsten. Meglingsforslaget forkastet.	Streik	Riksmeglingsmannens forslag av 11/10 ble godtatt med unntakelse av spørsmålet om personlig lønn og protokolltilførsel angående akkordtariffene som skulle avgjøres av en frivillig voldgiftsrett.
9) -	Bedriften nektet å betale indekstillegget av oktober 1951.	Streik	Bedriften gikk med på forbundets krav.
9) -	Krav om opprettelse av overenskomst.	Streik	Pågikk ved årets utgang.
9) -	Revisjon av overenskomsten.	Streik	Minstelønn kr. 2.04 pr. time + regulerings tillegg.
9) -	Revisjon av overenskomsten.	Streik	Pågikk ved årets utgang.
9) -	Revisjon av overenskomsten. Lauget motsatte seg lønnstillegg og stilte krav om reduksjon.	Streik	Pågikk ved årets utgang.
9) -	Revisjon av overenskomsten.	Streik	Bedriftene meldte seg inn i N.A.F. og håndverksavtalen ble gjort gjeldende.
63 264.00			

Antall tariffsaker¹⁾ behandlet i sekretariatet i løpet av 1952,

Forbund		Godkjente søknader for å fremme krav om ny tariff-avtale		Ikke godkjente søknader for å fremme krav om ny tariff-avtale		Godkjente søknader for å si opp tariff-avtalen	
		Antall tariff-er	Antall org.	Antall tariff-er	Antall org.	Antall tariff-er	Antall org.
1	Arbeiderpartiets Presseforbund ..	-	-	-	-	2	309
2	Forb. for Arbledere og Tekn. Funk.	58	862	-	-	2	174
3	Norsk Arbeidsmandsforbund	15	33	-	-	265	28 732
4	— Baker- og Konditorforbund	-	-	-	-	120	3 939
5	— Bekleidningsarb.forbund	9	131	-	-	5	3 109
6	— Bokb.- og Kart.arb.forbund	-	-	-	-	1	3 140
7	— Bygningsind.arb.forbund ..	30	361	-	-	1 754	49 150
8	— Centralf. for Boktrykkere .	-	-	-	-	131	4 550
9	— Elektr.- og Kraftst.forbund	1	9	-	-	55	3 497
10	— Fængselstj.mannsforb.	-	-	-	-	-	-
11	— Gullsmedarbeiderforbund ..	-	-	-	-	3	1 270
12	Norges Handels- og Kontorf.forb..	307	813	-	-	75	4 980
13	Norsk Hotell- og Rest.arb.forbund	100	570	-	-	*) 103	5 057
14	— Jern- og Metallarb.forbund	61	577	-	-	729	47 725
15	— Jernbaneforbund	-	-	-	-	7	8 422
16	— Kjemisk Industriarb.forb. ..	2	10	-	-	263	28 573
17	— Kjøttindustriarb.forbund ..	14	147	-	-	134	2 469
18	— Kommuneforbund	57	239	-	-	592	43 458
19	— Litografisk og Kjem. forb.	-	-	-	-	2	810
20	— Lokomotivmannsforbund ..	-	-	-	-	1	68
21	— Løsforbund	-	-	-	-	2	186
22	Det norske maskinistforbund	2	2	1	3	18	4 156
23	Norsk Murerforbund	-	-	-	-	82	5 036
24	— Musikerforbund	-	-	-	-	4	208
25	— Nærings- og Nyd.m.arb.f. ..	27	438	-	-	171	13 335
26	— Papirindustriarb.forbund ..	-	-	-	-	17	18 414
27	— Politiforbund	-	-	-	-	-	-
28	— Postfolkenes Fellesforbund	-	-	-	-	2	413
29	— Sjømannsforbund	1	2	-	-	40	32 045
30	— Skinn- og Lærarb.forb.	1	3	-	-	49	2 451
31	— Skog- og Landarb.forb.	9	166	-	-	69	20 919
32	— Skotøyarbeiderforbund	-	-	-	-	71	5 200
33	— Stenindustriarb.forbund ..	1	72	-	-	66	1 120
34	— Tekstilarbeiderforbund	5	47	-	-	60	12 002
35	— Telegraf- og Telefonforb. ..	3	25	-	-	31	1 907
36	— Tjenestemannslag	22	101	-	-	*) 4	1 730
37	— Tobakkarbeiderforbund	-	-	-	-	2	1 267
38	— Tolltjenestemannsforb.	-	-	-	-	-	-
39	— Transportarb.forbund	56	320	-	-	428	*) 19 629
40	— Treindustriarb.forbund	7	42	-	-	394	6 979
41	Samorganisasjonene	-	-	-	-	9	1 060
Tilsammen i 1952		788	4 970	1	3	5768	387 489
Tilsammen i 1951		869	4 321	-	-	655	34 649

1) I tillegg til de i nærværende tabell registrerte tariffsaker har sekretariatet i 1952 også hatt til behandling en del tariffkrav. 2) I disse tilfeller har forbundet ikke sendt inn blankett med søknad om å fremme krav om ny overenskomst eventuelt si opp gjeldende overenskomst. Kfr. for øvrig L.O.s vedtekter. 3) Disse ble ikke godkjent, for saka ble utsatt under henvisning til vedtak i sak nr. 50-13-4. 4) For 13 av disse overenskomstene har forbundet p.t. ikke medlemmer ved bedriften og det vil foreløpig ikke bli oversendt krav om ny overenskomst.

med en prosentvis fordeling på de ulike forbund.

Ikke godkj. søknader for å si opp tariff-avtalen		Godkjente søknader for å si opp plassene ²⁾		Ikke godkj. søknader for å si opp plassene ³⁾		Godkjente søknader for å sette i verk arbeidsstans		Ikke godkjente søknader for å sette i verk arbeidsstans		Tariffsaker i alt	Samlet antall tariffsaker for de ulike forbund i prosent av tariffsaker i alt
Antall tariff	Antall org.	Antall tariff	Antall org.	Antall tariff	Antall org.	Antall tariff	Antall org.	Antall tariff	Antall org.		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.03
-	-	-	-	-	-	1	36	-	-	61	0.92
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	280	4.24
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120	1.82
-	-	-	-	-	-	1	.5	-	-	15	0.23
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.02
⁴⁾ 15	1575	-	-	-	-	9	575	-	-	1 813	27.46
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	131	1.98
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56	0.85
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0.05
-	-	-	-	-	-	1	2 500	-	-	383	5.80
-	-	-	-	-	-	2	12	-	-	205	3.11
-	-	1	1 152	-	-	-	-	-	-	790	11.97
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	0.12
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	265	4.01
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	148	2.24
-	-	-	-	-	-	1	30	-	-	650	9.85
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.03
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.02
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.03
-	-	-	-	-	-	-	-	⁵⁾ 1	75	22	0.33
-	-	-	-	-	-	-	-	1	225	83	1.26
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0.06
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	198	3.00
-	-	1	30	-	-	-	-	-	-	18	0.27
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.03
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	0.62
-	-	-	-	-	-	1	350	-	-	51	0.77
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78	1.18
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71	1.08
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	1.01
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	65	0.98
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	0.51
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	0.39
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.03
-	-	⁷⁾ 1	10	-	-	5	13	-	-	490	7.42
-	-	1	⁸⁾ -	-	-	3	266	-	-	404	6.12
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	0.15
15	1 575	4	1 192	-	-	24	3 787	2	300	6 602	100.00
-	-	8	3 350	-	-	4	64	-	-	1 536	100.00

⁵⁾ Sekretariatet foreslo partene at tvisten ble undergitt frivillig voldgift, evt. brakt inn for lønnsnemnd. ⁶⁾ Herav 1 søknad om godkjenning for å fremme krav om justering av lønnsregulativet for trygdekassens tjenestemenn. ⁷⁾ Søknad om sympatistreik. ⁸⁾ For en del tariff-fer vedrørende lørnarbeid er det ikke oppgitt noe arbeidertall. ⁹⁾ Samorg. har ikke oppgitt noe arbeidertall.

